

**Hallituksen toimintakertomus
ja tilinpäätös 2024**
Lassila & Tikanoja Oyj

KIERTOTALOUDEN TOIMINNANJOHTAJA

Sisällys

Hallituksen toimintakertomus	1
Konsernin tunnusluvut	80
Konsernin tunnusluvut	81
Tunnuslukujen laskentaperusteet	83
Tilinpäätös	84
Konsernin tuloslaskelma	85
Konsernin laaja tuloslaskelma	85
Konsernitase	86
Konsernin rahavirtalaskelma	87
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	88
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	89
Emoyhtiön tilinpäätös	123
Hallituksen voitonjakoehdotus ja tilinpäätösmerkintä	131
Tilintarkastuskertomus	132

Hallituksen toimintakertomus

Taloudellinen kehitys ja hallinto	1
Osakkeet ja osakkeenomistajat.....	4
Riskit ja riskienhallinta	6
Kestävyysraportti.....	9

Taloudellinen kehitys ja hallinto

Taloudellinen kehitys

Konsernin liikevaihto ja tulos

Vuoden 2024 liikevaihto oli 770,7 miljoonaa euroa (802,1), jossa laskua vertailukaudesta oli 3,9 %. Orgaanisesti liikevaihto laski 4,2 %. Oikaistu liikevoitto oli 43,2 miljoonaa euroa (37,9), joka oli 5,6 % (4,7) liikevaihdosta. Liikevoitto oli 9,8 miljoonaa euroa (37,3), joka oli 1,3 % (4,6) liikevaihdosta. Liikevoittoon sisältyi yhteensä 33,4 miljoonaa euroa vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, jotka koostuivat pääasiassa Kiinteistöpalvelut Ruotsin liiketoimintaan kohdistetun liikearvon arvonalentumisesta, Kiinteistöpalvelut Ruotsin tappiollisiin sopimuksiin ja riita-asioihin liittyvistä varauksista sekä liiketoimintojen uudelleenjärjestelyistä aiheutuneista kuluista. Osakekohtainen tulos oli -0,05 euroa (0,77).

Liikevaihto kasvoi Teollisuuspalveluissa, pysyi vertailuvuoden tasolla Ympäristöpalveluissa ja laski Kiinteistöpalvelut Suomessa ja Ruotsissa. Liikevoitto parani Ympäristöpalveluissa, Teollisuuspalveluissa ja Kiinteistöpalvelut Suomessa ja liiketappio kasvoi Kiinteistöpalvelut Ruotsissa.

Tilikauden tulokseen vaikutti negatiivisesti nettorahoituskulujen kasvu -8,6 miljoonaan euroon (-6,3). Vertailukauden tulokseen vaikutti positiivisesti koronvaihtosopimuksen 1,3 miljoonan euron käyvän arvon tuloutuminen rahoituseriin sopimuksen purkamisen johdosta. Tilikauden tulokseen vaikutti positiivisesti osuus yhteisyritys Laania Oy:n tuloksesta 3,2 miljoonaa euroa (3,6).

Toimialakatsaukset

Ympäristöpalvelut

Ympäristöpalveluiden vuoden 2024 liikevaihto oli 281,5 miljoonaa euroa (283,7). Oikaistu liikevoitto oli 26,6 miljoonaa euroa (25,9). Liikevoitto oli 26,2 miljoonaa euroa (25,9).

Ympäristöpalveluissa kannattavuus parani vuonna 2024, vaikka haastava suhdannetilanne näkyi kierrätys- ja jätehuoltopalvelujen kysynnässä koko tilikauden. Erityisesti rakentamisen asiakassegmentissä kysyntä laski vertailukauden nähden, minkä lisäksi asuinkiinteistöjen pakkausjätteen keräyksen kunnallistaminen jatkui vuonna 2024. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla toteutetuilla tehostamistoimenpiteillä palvelutuotannon kustannuksia sopeutettiin onnistuneesti markkinatilanteeseen. Toimialan markkina-asema säilyi hyvänä yritys- ja tuottajavastuu-yhteisöasiakkaisissa. Asema kuntaurakoissa vahvistui.

16.10.2024 yhtiö tiedotti allekirjoittaneensa sopimuksen Stena Recycling Oy:n kuormalavaliiketoiminnan ostamisesta. Stena Recycling Oy:n kuormalavaliiketoiminnan liikevaihto oli noin 10,5 miljoonaa euroa vuonna 2023. Liiketoimintaan kuuluvat laitosalueet Klaukkalassa ja Liedossa, ja se työllistää noin 13 henkilöä. Kaupan edellytyksenä on kilpailu- ja kuluttajaviranomaisen hyväksyntä.

Ympäristöpalveluissa on ollut käynnissä mittava järjestelmä uudistus, jonka yhteydessä uusitaan myös toiminnanohjausjärjestelmä. Hankkeen käyttöönotto vaihe alkoi vuoden 2024 toisella vuosipuoliskolla, jolloin ensimmäiset pilottiyksiköt siirtyivät tuotantoon. Järjestelmähankkeiden kokonaisinvestointi vuoden 2024 loppuun mennessä oli noin 19,1 miljoonaa euroa. L&T odottaa aloittavansa järjestelmä uudistusta koskevan investoinnin poistot vuoden 2025 toisen vuosineljänneksen aikana.

Teollisuuspalvelut

Teollisuuspalveluiden vuoden 2024 liikevaihto kasvoi 145,1 miljoonaan euroon (141,0). Oikaistu liikevoitto oli 16,2 miljoonaa euroa (14,0). Liikevoitto oli 15,1 miljoonaa euroa (13,8). Liikevoittoa heikensi Sand & Vattenbläst i Tyringe AB:n ("SVB") hankintaan liittyvän siirtyvän vastikkeen yhteensä 1,0 miljoonan euron käyvän arvon muutos (0,2). Käyvän arvon muutos johtuu SVB:n käyttökatetason odotetusta parantumisesta vuonna 2025.

Teollisuuspalveluissa kannattava kasvu jatkui. Vaarallisten jätteiden palvelulinjassa kysyntä oli vahvaa. Prosessipuhdistuksessa vuosihuollot toteutuivat suunnitellusti ja resurssointi onnistui hyvin. Ympäristörakentamisessa Suomen rakennusmarkkinan heikko suhdannetilanne näkyi käsittelykeskuksiin toimitettävien materiaaliavirtojen volyymien laskuna.

Teollisuuspalveluiden prosessipuhdistusliiketoiminta laajeni Ruotsissa Gävleborgin alueelle yrityskaupalla 1.2.2024. L&T osti prosessipuhdistuspalveluja tarjoavan PF Industriservice AB:n koko osakekannan. PF Industriservicen liikevaihto oli noin 2,5 miljoonaa euroa kauppaa edeltävällä tilikaudella ja se työllistää noin seitsemän henkilöä. PF Industriservice tarjoaa erilaisia prosessipuhdistuspalveluita metsäteollisuuden, energiateollisuuden ja rakennusteollisuuden asiakkaille. Teollisuuspalveluissa Ruotsissa työskentelee yrityskaupan jälkeen noin 100 henkilöä ja prosessipuhdistuspalveluja tarjotaan Etelä- ja Keski-Ruotsissa teollisille asiakkaille.

Kiinteistöpalvelut Suomi

Kiinteistöpalvelut Suomen vuoden 2024 liikevaihto oli 238,0 miljoonaa euroa (250,0). Oikaistu liikevoitto oli 9,6 miljoonaa euroa (4,4). Liikevoitto oli 9,4 miljoonaa euroa (4,4).

Kiinteistöpalvelut Suomessa kaikki palvelulinjat tekivät edellistä tilikautta paremman tuloksen. Kysyntä toimialan dataohjatun siivouksen palveluille sekä tekoälyavusteisille energiatehokkuuspalveluille oli vahvaa. Kustannusrakennetta keventävät ja toiminnan tehokkuutta parantavat toimenpiteet jatkuivat ja toimialan liikevoitto parani selvästi. Toimialan henkilöstömäärä laski vertailuvuodesta yli 450 henkilöllä.

Kiinteistöpalvelut Ruotsi

Kiinteistöpalvelut Ruotsin vuoden 2024 liikevaihto laski 111,9 miljoonaan euroon (133,2). Oikaistu liikevoitto oli -7,5 miljoonaa euroa (-3,7). Liikevoitto oli -35,1 miljoonaa euroa (-3,7). Liikevoittoon sisältyi yhteensä 27,5 miljoonaa euroa vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, jotka koostuivat liikearvon arvonalentumisesta, tappiollisiin sopimuksiin ja riita-asioihin liittyvistä varauksista sekä liiketoimintojen uudelleenjärjestelyistä aiheutuneista kuluista. Liikevoitto ennen yrityskauppojen hankintamenon kohdistusten poistoa oli -33,8 miljoonaa euroa (-2,5).

Liikearvon arvonalentumisen taustalla on Ruotsin kiinteistöpalveluliiketoiminnan liikevaihdon ja liikevoiton ennakoitua heikompi kehitys. Tappiollisten sopimusten varaukset liittyvät kahteen julkisen sektorin asiakassopimukseen, joiden tulevat menot ylittävät yhtiön arvion mukaan sopimusten odotettavissa olevat tuotot.

Kiinteistöpalvelut Ruotsin liikevaihdon supistumiseen ja kannattavuuden heikentymiseen vaikuttivat merkittävän asiakkuuden päätyminen vuoden 2023 lopussa sekä kahden julkisen sektorin asiakassopimuksen kääntyminen tappiollisiksi vuoden 2024 aikana. Toimenpiteet toimintamallien yksinkertaistamiseksi ja kustannustason sopeuttamiseksi jatkuivat koko vuoden 2024. Toimialan henkilöstömäärä laski vertailukaudesta 155 henkilöllä. Tulokäänne Ruotsin kiinteistöpalveluissa eteni odotuksia hitaammin, mutta vuoden loppupuolella voitettavat uudet asiakkuudet sekä käynnistetyt lisätoimet kannattavuuden parantamiseksi luovat edellytykset tulokäänteen saavuttamiseksi vuoden 2025 aikana.

MEUR	2024	2023	Muutos %
Liikevaihto			
Ympäristöpalvelut	281,5	283,7	-0,8
Teollisuuspalvelut	145,1	141,0	2,9
Kiinteistöpalvelut Suomi	238,0	250,0	-4,8
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	111,9	133,2	-16,0
Toimialojen välinen liikevaihto	-5,8	-5,8	
Konserni	770,7	802,1	-3,9
Liikevoitto			
Ympäristöpalvelut ¹	26,2	25,9	0,8
Teollisuuspalvelut	15,1	13,8	9,4
Kiinteistöpalvelut Suomi	9,4	4,4	110,9
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	-35,1	-3,7	-844,8
Konsernihallinto ja muut	-5,7	-3,2	
Konserni ¹	9,8	37,3	-73,6
Oikaistu liikevoitto			
Ympäristöpalvelut ¹	26,6	25,9	2,6
Teollisuuspalvelut	16,2	14,0	15,7
Kiinteistöpalvelut Suomi	9,6	4,4	115,3
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	-7,5	-3,7	-103,0
Konsernihallinto ja muut	-1,6	-2,8	
Konserni ¹	43,2	37,9	14,1

%	2024	2023
Liikevoittoprosentti		
Ympäristöpalvelut ¹	9,3	9,1
Teollisuuspalvelut	10,4	9,8
Kiinteistöpalvelut Suomi	3,9	1,8
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	-31,3	-2,8
Konserni ¹	1,3	4,6
Oikaistu liikevoittoprosentti		
Ympäristöpalvelut ¹	9,5	9,1
Teollisuuspalvelut	11,2	9,9
Kiinteistöpalvelut Suomi	4,0	1,8
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	-6,7	-2,8
Konserni ¹	5,6	4,7

MEUR	2024	2023
Bruttoinvestoinnit		
Ympäristöpalvelut	18,4	40,2
Teollisuuspalvelut	17,4	17,5
Kiinteistöpalvelut Suomi	1,1	1,0
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	0,1	0,5
Konsernihallinto ja muut	0,4	1,2
Konserni	37,5	60,3

MEUR	2024	2023
Sijoitettu pääoma		
Ympäristöpalvelut ¹	207,3	208,0
Teollisuuspalvelut	92,4	92,2
Kiinteistöpalvelut Suomi	17,0	21,7
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	29,9	59,9
Konsernihallinto ja muut	49,5	43,2
Konserni ¹	396,1	425,0

%	2024	2023
Sijoitetun pääoman tuotto		
Ympäristöpalvelut ¹	12,6	13,0
Teollisuuspalvelut	16,4	14,7
Kiinteistöpalvelut Suomi	51,4	19,4
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	-77,9	-5,9
Konserni ¹	3,3	10,1

¹ Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

Rahoitus ja investoinnit

Vuoden 2024 liiketoiminnan nettorahavirta oli 81,4 miljoonaa euroa (93,6). Liiketoiminnan nettorahavirta investointien jälkeen oli 40,8 miljoonaa euroa (50,9). Tilikauden liiketoiminnan nettorahavirtaa investointien jälkeen pienensivät yritystosit, joiden vaikutus oli noin 1,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 käyttöpääomaa vapautui 3,2 miljoonaa euroa (vapautui 5,1). Vertailukauden liiketoiminnan nettorahavirtaan vaikuttivat positiivisesti merkittävät veronpalautukset sekä koronavaihtosopimuksen käyvän arvon tuloutuminen sopimuksen purkamisen johdosta.

Korollista vierasta pääomaa oli tilikauden lopussa 186,9 miljoonaa euroa (193,7). Korolliset nettovelat olivat 153,0 miljoonaa euroa (160,9). Pitkäaikaisten lainojen keskikorko ilman vuokrasopimusvelkoja korkosuojaukset huomioiden oli 3,8 % (4,0). Tilikauden päättyessä yhtiöllä ei ollut koronavaihtosopimuksia.

100,0 miljoonan euron yritystodistusohjelma oli tilikauden lopussa vertailu-

kauden tapaan käyttämättä. 10,0 miljoonan euron tililiimiitti sekä 40,0 miljoonan euron komittoitu luottolimiitti olivat vertailukauden tapaan käyttämättä.

Nettorahoituskulut olivat -8,6 miljoonaa euroa (-6,3). Vertailukauden netto-rahoiduskuluihin vaikutti positiivisesti koronavaihtosopimuksen 1,3 miljoonan euron käyvän arvon tuloutuminen rahoituseriin sopimuksen purkamisen johdosta. Valuuttakurssimuutosten vaikutus nettorahoituskuluihin oli -0,0 miljoonaa euroa (-0,0). Nettorahoituskulut olivat 1,1 % (0,8) liikevaihdosta.

Omavaraisuusaste oli 35,4 % (36,7) ja nettovelkaantumisaste 73,2 % (69,5). Konsernin oma pääoma oli 209,2 miljoonaa euroa (231,3). Ruotsin kruunun kurssimuutoksista johtuvien muuntoerojen vaikutus omaan pääomaan oli -2,1 miljoonaa euroa. Rahavarat olivat tilikauden lopussa 33,9 miljoonaa euroa (32,9).

Tilikauden bruttoinvestoinnit olivat 37,5 miljoonaa euroa (60,3). Investoinnit koostuivat pääasiassa kone- ja kalustohankinnoista sekä investoinneista tietojärjestelmiin. Yrityskauppojen osuus bruttoinvestoinneista oli noin 2 miljoonaa euroa (0).

Rahalainat, vastuut ja vastuusitoumukset lähipiiriin kuuluville

Lähipiiritapahtumat selvitetään konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 5.4 Lähipiiritapahtumat. Tytäryhtiölainat ja niiden ehdot on esitetty emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedossa 11.

Näkymät

Vuoden 2025 liikevaihdon arvioidaan olevan samalla tasolla edellisvuoteen verrattuna ja oikaistun liikevoiton samalla tasolla tai parempi.

Yhtiökokouksen päätökset

Lassila & Tikanoja Oyj:n 21.3.2024 pidetty varsinainen yhtiökokous vahvisti tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vuodelta 2023, myönsi vastuuvapauden yhtiön hallitukselle ja toimitusjohtajalle sekä käsitteli toimielinten palkitsemisraportin ja palkitsemispolitiikan. Yhtiökokous päätti taseen osoittaman voiton käyttämisestä ja osingonmaksusta, hallituksen kokoonpanosta ja palkkioista, tilintarkastajan valinnasta ja palkkiosta, kestävyysraportoinnin varmentajan vahvistamisesta ja palkkiosta, hallituksen valtuuttamisesta yhtiön omien osakkeiden hankintaan sekä päättämään osakeannista sekä osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta.

Yhtiökokous päätti, että tilikaudelta 2023 vahvistettavan taseen perusteella maksetaan osinkoa 0,49 euroa osakkeelta. Osingon maksupäiväksi päätettiin 3.4.2024.

Yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenten lukumääräksi seitsemän (7) osakkeenomistajien nimitystoimikunnan ehdotuksen mukaisesti. Hallituksen jäseniksi valittiin uudelleen seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka kaikki nykyisen hallituksen jäsenet Teemu Kangas-Kärki, Laura

Lares, Sakari Lassila, Jukka Leinonen, Anni Ronkainen ja Pasi Tolppanen sekä uutena jäsenenä Juuso Maijala. Jukka Leinonen valittiin hallituksen puheenjohtajaksi ja Sakari Lassila varapuheenjohtajaksi.

Yhtiön tilintarkastajaksi seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen saakka valittiin tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy, joka on ilmoittanut nimeävänsä yhtiön päävastuulliseksi tilintarkastajaksi KHT Samuli Perälän. Lisäksi yhtiön tilintarkastaja vahvistettiin myös yhtiön kestävyysraportoinnin varmentajaksi varmentamaan tilikauden 2024 kestävyysraportti.

Varsinaisen yhtiökokouksen päätöksistä on kerrottu tarkemmin pörssitiedotteella 21.3.2024.

Osittaisjakautuminen ja tehostamisohjelma

Yhtiö tiedotti 13.12.2024, että Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitus on päättänyt käynnistää suunnittelun yhtiön kiertotalousliiketoimintojen, eli Ympäristö- ja Teollisuuspalveluiden, ja kiinteistöpalveluliiketoimintojen eriyttämiseksi kahdeksi itsenäiseksi pörssiyhtiöksi. Tarkoituksena on eriyttää kiertotalousliiketoiminnat uudeksi listatuksi yhtiöksi Lassila & Tikanoja Oyj:n osittaisjakautumisella.

Hallituksen arvion mukaan kiertotalous- ja kiinteistöpalveluliiketoimintojen eriyttäminen voisi kasvattaa omistaja-arvoa mahdollistamalla molemmille liiketoiminnoille omien strategioidensa ja kasvumahdollisuuksiensa tehokkaamman toteuttamisen.

Lassila & Tikanojan hallitus arvioi, että mahdollisen osittaisjakautumisen suunnittelu kestää noin 12 kuukautta ja suunnittelu käynnistetään välittömästi. Mahdollinen osittaisjakautuminen ja kiertotalousliiketoimintojen listautuminen on ehdollinen Lassila & Tikanoja Oyj:n ylimääräisen yhtiökokouksen hyväksynnälle.

Lassila & Tikanoja uudisti vuoden 2024 aikana toimintamallinsa. Toimintamallityön jatkoksi käynnistetään vuoden 2025 alussa tulosparannukseen tähtäävä tehostamisohjelma, joka kohdistuu sekä kiertotalous- että kiinteistöpalveluliiketoimintoihin. Tehostamisohjelmalla tavoitellaan vähintään 8 miljoonan euron vuotuista tulosparannusta vuoden 2026 loppuun mennessä vuoden 2023 tasoon verrattuna, huomioiden osittaisjakautumisessa syntyvien kahden erillisen pörssiyhtiön kustannusvaikutus.

Tammikuun 1. päivästä 2025 alkaen Lassila & Tikanojalla on kolme raportoitavaa segmenttiä: Kiertotalousliiketoiminta, joka muodostuu nykyisistä Ympäristöpalvelut ja Teollisuuspalvelut toimialoista, sekä Kiinteistöpalvelut Suomi ja Kiinteistöpalvelut Ruotsi. Raportointirakenteen muutos vaikuttaa Lassila & Tikanojan taloudelliseen raportointiin vuoden 2025 ensimmäisestä neljänneksestä alkaen. Oikaistut vertailuluvut uudella segmenttirakenteella julkaistaan ennen vuoden 2025 ensimmäisen osavuositarkastuksen julkaisua.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

10.1.2025 yhtiö tiedotti, että Lassila & Tikanojan osakkeenomistajien nimitystoimikunta esittää ehdotuksena 27.3.2025 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että hallituksessa olisi kahdeksan (8) jäsentä. Nimitystoimikunta ehdottaa, että hallitukseen valitaan uudelleen nykyisistä jäsenistä Teemu Kangas-Kärki, Sakari Lassila, Jukka Leinonen, Juuso Maijala, Anni Ronkainen ja Pasi Tolppanen, sekä uusina jäseninä Tuija Kalpala ja Anna-Maria Tuominen-Reini. Lisäksi nimitystoimikunta ehdottaa, että hallituksen puheenjohtajaksi valitaan Jukka Leinonen ja varapuheenjohtajaksi Sakari Lassila. Hallituksen nykyinen jäsen Laura Lares on ilmoittanut nimitystoimikunnalle, että hän ei ole käytettävissä uudelleenvaalintaan seuraavalle hallituskaudelle. Tuija Kalpala ja Anna-Maria Tuominen-Reinin lyhyt esittely on nähtävillä Lassila & Tikanojan verkkosivuilla osoitteessa www.lt.fi/fi/yritys/hallitus-ja-johto/hallitus. Hallituksen nykyiset jäsenet on esitelty samalla verkkosivulla.

Voimassa olevan yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtii hallitus, johon kuuluu vähintään kolme (3) ja enintään seitsemän (7) yhtiökokouksen valitsemaa jäsentä. Nimitystoimikunnan ehdotus edellyttää yhtiöjärjestyksen 4 §:n muutosta, joka sisällytetään kokonaisuudessaan yhtiökokoukseen. Yhtiön osakkeenomistajat Evald ja Hilda Nissin Säätiö, Sijoitusrahasto Nordea Nordic Small Cap Fund Oy ja osakkeenomistajaryhmä Chemec Oy, CH-Polymers Oy, Maijala Eeva, Maijala Investment Oy, Maijala Juhani, Maijala Juuso, Maijala Miikka, Maijala Mikko, Maijala Roope ja Maijala Tuula, jotka ovat edustettuina nimitystoimikunnassa, ja jotka yhdessä edustavat noin 22,1 % yhtiön kaikista osakkeista ja äänistä ovat ilmoittaneet kannattavansa ehdotusta.

Lassila & Tikanoja Oyj vastaanotti 31.1.2025 Arvopaperimarkkinalain 9. luvun 5. pykälän mukaisen ilmoituksen, jonka mukaan Nordea Funds Ltd:n äänioikeuksien määrä Lassila & Tikanojasta ylitti 5 prosentin rajan 30.1.2025. Nordea Funds Ltd:n suora osakeomistus Lassila & Tikanojasta oli 1 912 244 osaketta, mikä on 4,93 % Lassila & Tikanojan osakkeiden kokonaismäärästä ja äänten kokonaismäärä nousi 1 946 154 ääneen, mikä on 5,02 % äänten kokonaismäärästä.

Pitkän aikavälin taloudelliset ja asiakkaisiin liittyvät tavoitteet

Pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet pysyivät samoina. Lassila & Tikanoja ei pidä pitkän aikavälin taloudellisia tavoitteita markkinaohjeistuksena yhdellekään vuodelle. Lue lisää L&T:n kestävyys- ja sidosryhmätavoitteista sivulta 16.

Mittari	Tavoite	2024	2023
Liikevaihdon vuotuinen kasvu, %	5 %	-3,9	-5,0
Sijoitetun pääoman tuotto, % ¹	15 %	3,3	10,1
Nettovelkaantumisaste, % ¹	Alle 125 %	73,2	69,5
Palveluiden suosittelu, NPS	> 50 vuoteen 2026 mennessä	37	35

¹ Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

Muutokset johtoryhmässä

Lassila & Tikanoja tiedotti 8.4.2024, että Juha Saarinen (DI) on nimitetty Hankintajohtajaksi (Chief Purchasing Officer) ja johtoryhmän jäseneksi 1.8.2024 alkaen. Saarinen siirtyi L&T:n palvelukseen Kamux Oyj:stä, jossa hän toimi vastaavassa tehtävässä.

Yhtiö tiedotti 3.5.2024, että Lassila & Tikanojan talousjohtaja Valtteri Palin on päättänyt jatkaa uraansa L&T:n ulkopuolella. Yhtiö tiedotti 6.5.2024, että Joni Sorsanen (KTM) on nimitetty Lassila & Tikanojan talousjohtajaksi (CFO) ja johtoryhmän jäseneksi. Hän aloitti työssään 10.7.2024. Sorsanen siirtyi L&T:n palvelukseen Consti Oyj:stä, jossa hän toimi talousjohtajana.

Yhtiö tiedotti 16.5.2024, että Ympäristöpalveluiden toimialajohtaja Petri Salerno ja lakiasianjohtaja Sirpa Huopalainen ovat päättäneet jatkaa uraansa L&T:n ulkopuolella. Lisäksi Kiinteistöpalvelut Ruotsin toimialajohtaja Mikko Taipale ei kuulu 16.5. jälkeen johtoryhmään, mutta hän jatkaa yhtiön palveluksessa. Teollisuuspalveluiden toimialajohtaja Antti Tervo on vastannut 16.5.2024 alkaen myös Ympäristöpalvelut toimialasta ja Kiinteistöpalvelut Suomi -toimialan toimialajohtaja Antti Niitynpää on vastannut myös Kiinteistöpalvelut Ruotsi -toimialasta. Henkilöstöjohtaja Hilppa Rautpalo on vastannut 16.5.2024 alkaen myös lakiasioista.

Osingonjakopolitiikka

Lassila & Tikanoja Oyj:n osingon määrä on sidottu tilikauden tulokseen. Se osa tuloksesta, jota ei katsota tarvittavan yhtiön terveen kehityksen varmistamiseen, jaetaan osakkaille.

Voitonjakoehdotus

Vuonna 2024 konsernin osakekohtainen tulos oli -0,05 euroa (0,77) ja liiketoiminnan nettorahavirta investointien jälkeen/osake 1,07 euroa (1,33). Yhtiön hallitus esittää 27.3.2025 pidettävälle yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 0,50 euroa osakkeelta. Vuodelta 2023 maksettiin osinkoa 0,49 euroa osakkeelta.

Osakkeet ja osakkeenomistajat

Osakepääoma ja osakkaiden lukumäärä

Lassila & Tikanoja Oyj:n osakepääomassa ja osakemäärässä ei ole tapahtunut muutoksia vuonna 2024. Yhtiön rekisteröity osakepääoma on 19 399 437 euroa. Osakkeita on 38 798 874 kappaletta. Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä ilman yhtiön hallussa olevia osakkeita oli 38 163 886 osaketta. Kullakin osakkeella on yksi ääni. Yhtiöjärjestyksessä ei ole määritelty osakkeiden enimmäismäärää eikä enimmäispääomaa. Osakkeella ei ole nimellisarvoa eikä kirjanpidollista vasta-arvoa. Yhtiön osakkeet on liitetty Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään arvo-osuusjärjestelmään. Euroclear Finland ylläpitää yhtiön virallista osakasluetteloa.

Osakkeenomistajat

Yhtiöllä oli tilikauden lopussa 24 522 (24 959) osakkeenomistajaa. Hallintarekisteröidyn omistuksen osuus oli 13,9 % (10,2) osakekannasta.

Hallituksen, toimitusjohtajan ja johtoryhmän omistukset

Yhtiön hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja konsernin johtoryhmä sekä heidän määräysvallassaan olevat yhteisöt omistivat 31.12.2024 yhteensä 250 887 yhtiön osaketta. Niiden osuus osake- ja äänimäärästä on 0,6 prosenttia.

Lassila & Tikanoja Oyj siirsi yhtiökokouksen 21.3.2024 päätösten perusteella 13 332 osaketta Lassila & Tikanoja Oyj:n hallituksen jäsenille osana hallituksen palkkioita.

Osakepohjaiset kannustinjärjestelmät

Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitus perusti joulukuussa 2022 kaksi uutta pitkän aikavälin osakepohjaista kannustinjärjestelmää konsernin avainhenkilöille. Uusien järjestelmien tavoitteena on yhdenmukaistaa yhtiön, osakkeenomistajien ja avainhenkilöiden tavoitteet yhtiön arvon kasvattamiseksi pitkällä aikavälillä, sitouttaa avainhenkilöt yhtiöön ja tarjota heille kilpailukyiset yhtiön osakkeiden ansaintaan ja kertymiseen sekä osakkeen arvonnousuun perustuvat palkkiojärjestelmät. Osakepalkkiojärjestelmässä 2023–2027 on kolme (3) kolmen (3) vuoden mittaista ansaintajaksoa, kalenterivuodet 2023–2025, 2024–2026 ja 2025–2027.

Ansaintajaksolla 2023–2025 palkkioiden ansainta perustuu seuraaviin ansaintakriteereihin: sijoitetun pääoman tuotto (ROCE), osakkeen kokonais- tuotto (TSR) sekä hiilijalanjäljen pienentäminen (ESG). Osakepalkkiojärjestelmän

Omistajien lukumäärä %-osuus Osakemäärä, kpl % osakkeista ja äänimäärästä

Osakkeenomistuksen jakautuminen sektoreittain 31.12.2024

Yritykset ja asuntoyhtiöt	948	3,9	3 640 595	9,4
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	47	0,2	7 960 468	20,5
Julkisyhteisöt	16	0,1	2 807 226	7,2
Kotitaloudet	23 236	94,8	16 755 334	43,2
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	206	0,8	6 189 691	16,0
Ulkomaiset osakkeenomistajat	69	0,3	795 091	2,1
Yhteistilillä	0		40 528	0,1
Omat osakkeet	1		609 941	1,6
Yhteensä	24 523	100	38 798 874	100
Hallintarekisteröidyt	9		5 395 065	13,9

Osakkeenomistuksen jakautuminen suuruusluokittain 31.12.2024

Osakkeita kpl

1–1 000	21 894	89,3	4 794 129	12,4
1 001–5 000	2 140	8,7	4 550 843	11,7
5001–10 000	268	1,1	1 916 966	4,9
10 001–100 000	186	0,8	5 167 635	13,3
100 001–500 000	22	0,1	4 734 383	12,2
yli 500 000	12	0,0	16 984 449	43,8
Yhteistilillä	0		40 528	0,1
Omat osakkeet	1		609 941	1,6
Yhteensä	24 523	100	38 798 874	100
Hallintarekisteröidyt	9		5 395 065	13,9

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2024, poislukien hallintarekisteröidyt

	Osakkeenomistaja	Osakemäärä, kpl	% osakkeista ja äänimäärästä
1	Evald ja Hilda Nissin Säätiö	3 496 487	9,0
2	Sijoitusrahasto Nordea Nordic Small Cap	1 706 300	4,4
3	Maijala Juhani	1 529 994	3,9
4	Bergholm Heikki	895 000	2,3
5	Stiftelsen för Åbo Akademi	816 282	2,1
6	Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	790 000	2,0
7	Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varma	729 791	1,9
8	Maijala Mikko	720 000	1,9
9	Lassila & Tikanoja Oyj	609 941	1,6
10	Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	574 180	1,5
11	Valtion Eläkerahasto	512 000	1,3
12	Turjanmaa Kristiina	480 000	1,2
13	Phoebus	385 000	1,0
14	Oy Chemec Ab	366 320	0,9
15	Maijala Eeva	346 000	0,9
16	Samfundet folkhälsan i Svenska Finland rf	336 800	0,9
17	Security Trading Oy	330 000	0,9
18	Brotherus Ilkka	285 000	0,7
19	Lassila Juha	184 785	0,5
20	OP-Pohjola-ryhmä	175 128	0,5
	20 suurinta yhteensä	15 269 008	39,4

kohderyhmään kuuluu ansaintajaksolla 2023–2025 noin 36 avainhenkilöä, mukaan lukien konsernin toimitusjohtaja ja johtoryhmä.

Ansaintajaksolla 2024–2026 palkkioiden ansainta perustuu seuraaviin ansaintakriteereihin: sijoitetun pääoman tuotto (ROCE), osakkeen kokonaistuotto (TSR) sekä hiilijalanjäljen pienentäminen (ESG). Osakepalkkiojärjestelmän kohderyhmään kuuluu ansaintajaksolla 2024–2026 noin 38 avainhenkilöä, mukaan lukien konsernin toimitusjohtaja ja johtoryhmä.

Ansaintajaksolla 2025–2027 palkkioiden ansainta perustuu seuraaviin ansaintakriteereihin: sijoitetun pääoman tuotto (ROCE), osakkeen kokonaistuotto (TSR), hiilijalanjäljen pienentäminen (ESG) sekä liikevaihdon kasvu. Osakepalkkiojärjestelmän kohderyhmään kuuluu ansaintajaksolla 2025–2027 noin 50 avainhenkilöä, mukaan lukien konsernin toimitusjohtaja ja johtoryhmä.

Siirtymävaiheen osakepalkkiojärjestelmässä 2023–2026 on kaksi (2) yhden (1) vuoden mittaista ansaintajaksoa, kalenterivuodet 2023 ja 2024. Ansaintajaksoa seuraa kahden vuoden sitouttamisjakso. Järjestelmän tarkoituksena on tukea siirtymävaihetta vanhasta osakepalkkiojärjestelmästä uuteen osakepalkkiojärjestelmään.

Ansaintajaksoiden 2023 ja 2024 palkkiot perustuvat sijoitetun pääoman tuottoon (ROCE) ja hiilijalanjäljen pienentämiseen (ESG). Siirtymävaiheen osakepalkkiojärjestelmän kohderyhmään kuuluu ansaintajaksolla 2023 ja 2024 noin 10 avainhenkilöä, mukaan lukien konsernin toimitusjohtaja ja johtoryhmä. Helmikuussa 2024 ansaintajaksolta 2023 maksetut palkkiot vastasivat yhteensä noin 42 998 Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeen arvoa sisältäen myös rahana maksettavan osuuden.

Kaupankäynti osakkeilla vuonna 2024

Yhtiön osakkeet noteerataan Nasdaq Helsinki Oy:n keskisuurten yhtiöiden listalla toimialaluokassa Teollisuustuotteet ja -palvelut. Kaupankäyntitunnus on LAT1V ja ISIN-koodi FI0009010854.

Yhtiön osakkeita vaihdettiin vuoden 2024 aikana 8,6 miljoonaa kappaletta, mikä on 22,5 % (14,8) ulkona olevien osakkeiden keskimääräisestä lukumäärästä. Vaihdon arvo oli 75,8 miljoonaa euroa (57,1). Osakkeen ylin kurssi oli 10,36 euroa ja alin 7,71 euroa. Päätöskurssi oli 7,87 euroa. Yhtiön osakekannan markkina-arvo ilman yhtiön hallussa olevia omia osakkeita oli tilikauden lopussa 300,5 miljoonaa euroa (373,9).

Liputusilmoitukset

Lassila & Tikanoja Oyj vastaanotti 26.8.2024 Arvopaperimarkkinalain 9. luvun 5. pykälän mukaisen ilmoituksen, jonka mukaan Protector Forsikring ASA:n osakeomistus Lassila & Tikanojasta ylitti 5 prosentin rajan 23.8.2024.

Omat osakkeet

Yhtiön hallussa oli tilikauden lopussa 609 941 omaa osaketta, jotka edustavat 1,6 % kaikista osakkeista ja äänistä.

Hallituksen valtuutukset

Lassila & Tikanoja Oyj:n 21.3.2024 pidetty varsinainen yhtiökokous päätti hallituksen valtuuttamisesta yhtiön omien osakkeiden hankkimiseen yhtiön vapaalla omalla pääomalla. Lisäksi yhtiökokous päätti hallituksen valtuuttamisesta päättämään osakeannista sekä osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta.

Hallitus on valtuutettu hankkimaan enintään 2 000 000 kappaletta (5,2 % koko osakemäärästä) yhtiön omia osakkeita. Hankkimisvaltuutus on voimassa 18 kuukautta.

Hallitus on valtuutettu päättämään uusien tai yhtiön hallussa mahdollisesti olevien osakkeiden annista osakeannilla ja/tai optio-oikeuksien tai muiden osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta siten, että valtuutuksen nojalla voidaan antaa ja/tai luovuttaa yhteensä enintään 2 000 000 osaketta, joka on 5,2 % koko osakemäärästä. Valtuutus on voimassa 18 kuukautta.

Riskit ja riskienhallinta

L&T:lle on määritelty riskienhallintaprosessi, jossa käydään läpi talous- ja rahoitusriskit, strategiset riskit, operatiiviset riskit sekä vahinkoriskit.

Riskienhallinnan järjestämisen pääpiirteet

L&T:n riskienhallinnan tavoitteena on merkittävien riskitekijöiden tunnistaminen, niihin varautuminen ja niiden optimaalinen hallinta siten, että konsernin strategiset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan. Kokonaisvaltaisella riskienhallinnalla pyritään hallitsemaan konsernin kokonaisriskiä, ei ainoastaan yksittäisiä riskitekijöitä. Riskienhallintaprosessissa pyritään myös arvioimaan riskien mukaan tuomia mahdollisuuksia.

Vastuut

Hallitus hyväksyy riskienhallinnan periaatteet, valvoo riskienhallinnan toteutusta ja arvioi käytettyjen menetelmien tehokkuutta. Toimitusjohtaja vastaa riskienhallinnan organisoinnista ja toteuttamisesta. L&T-konsernin riskienhallintaa ohjaa L&T:n hallituksen vahvistama riskienhallinta- ja vakuutuspolitiikka. Poliitikassa määritellään konsernin riskienhallinnan päämäärät ja periaatteet, organisointi ja vastuut sekä toimintatavat. Rahoitusriskien hallinnassa noudatetaan L&T:n hallituksen vahvistamaa konsernin rahoituspolitiikkaa. Vakuutusriskien hallinnan periaatteet määritellään riskienhallinta- ja vakuutuspolitiikassa.

Riskien tunnistaminen, arviointi ja raportointi

Riskit kartoitetaan säännöllisesti ja systemaattisesti sekä toimiala- että yhtiötasolla ja kriittisiksi määritellyissä konsernitoiminnoissa. Kartoitus kattaa myös kestävyystiedon keräämiseen ja raportointiin liittyvät riskit, kuten tiedonkeruun tai konsolidoinnin yhteydessä tapahtuvat mahdolliset virheet. Riskien merkittävyyttä arvioidaan riskimatriisin avulla ja riskeille laaditaan sekä vastuutetaan toimenpiteet, joiden avulla esille nousseita riskejä hallitaan ja pyritään minimoimaan. Riskien vaikuttavuutta analysoidaan muun muassa EBIT-vaikutuksien kautta ja niiden toteutumisen todennäköisyyden arvioinnissa on huomioitu toiminnan laatu ja tehdyt riskejä mitigoivat toimenpiteet. Merkittävimmistä esille nousseista riskeistä ja niihin varautumisesta raportoidaan säännöllisesti toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

Riskianalyysi

Sivuilla 7-8 kuvataan L&T:n liiketoiminnan merkittävimpiä strategisia, operatiivisia ja vastuullisuusriskejä, jotka toteutuessaan voivat vaarantaa tai estää liike-toiminnan tavoitteiden saavuttamisen. Rahoitusriskejä on selostettu konserniti-linpäätöksen liitetiedossa 4.2 Rahoitusriskien hallinta.

Lähiaikojen riskit ja epävarmuustekijät

Yleinen taloudellinen epävarmuus voi vaikuttaa asiakkaiden taloudelliseen toimeliaisuuteen, mikä voi pienentää kysyntää L&T:n palveluille.

Kustannusten, kuten polttoaineiden ja energian hintojen sekä korkotason mahdolliset muutokset voivat vaikuttaa yhtiön tulokseen.

Suomessa jätelakia muutettiin heinäkuussa 2021. Jätelain uudistuksella vahvistettiin kuntien roolia pakkausmateriaalien ja biojätteiden keräystoiminnan järjestämisessä asuin- ja kiinteistöillä. Muutoksen myötä L&T:n suorat asiakassopimukset asuin- ja kiinteistöjen kanssa, jotka koskevat pakkausjätteiden ja biojätteiden erilliskeräystä, siirtyvät kunnille kilpailutettavaksi portaittain 1.7.2022 – 1.7.2025. Kunnallistamisen myötä Suomen jätehuoltomarkkinasta tulee siirtymään vuosina 2024–2026 vapaan kilpailun piiristä kuntayhtiöille L&T:n arvion mukaan noin 30 miljoonaa euroa. L&T osallistuu kuntaurakoiden kilpailutuksiin ja on merkittävä toimija kuntaurakoissa. Yhtiö arvioi kuitenkin muutoksen kokonaisvaikutuksen olevan yhtiölle negatiivinen.

Yhtiössä on käynnissä useita toiminnanohjausjärjestelmien uudistushankkeita. Järjestelmien käyttöönottoon ja toimintamallin vakiinnuttamiseen liittyvät väliaikaiset ylimääräiset kustannukset voivat heikentää yhtiön tulosta.

Työvoiman alueelliset vaihtuvuus- ja saatavuushaasteet voivat nostaa tuotantokustannuksia.

Geopoliittiseen tilanteeseen liittyy edelleen epävarmuutta Venäjän hyökkäyssodan seurauksena. Väliilliset vaikutukset yleiseen taloudelliseen toimeliaisuuteen Suomessa ja Ruotsissa voivat vaikuttaa liikevaihtoa ja tulosta heikentävästi.

Lassila & Tikanoja tiedotti joulukuussa 2024, että yhtiön hallitus on päättänyt käynnistää suunnittelun yhtiön kiertotalousliiketoimintojen, eli ympäristö- ja teollisuuspalveluiden, ja kiinteistöpalveluliiketoimintojen eriyttämiseksi kahdeksi itsenäiseksi pörssi-yhtiöksi siten, että kiertotalousliiketoiminnat eriytettäisiin uudeksi listatuksi yhtiöksi. Osittaisjakautumisen suunnitteluun ja siihen liittyviin toimenpiteisiin voi sisältyä esimerkiksi osaavan henkilökunnan pysyvyyteen, asiakassuhteisiin, kustannuksiin ja mahdollisten transaktioiden toimeenpanoon liittyviä riskejä.

Konserniyhtiö Lassila & Tikanoja FM AB on kantajana ja vastaajana oikeusprosessissa Ruotsissa koskien konsernin entiseltä asiakkaalta laskutettuja maksamattomia saatavia. Lassila & Tikanoja FM AB on kesäkuussa 2022 nostanut kanteen Solnan käräjäoikeudessa L&T:n entistä asiakasyritystä vastaan vaatien suoritusta maksamattomista saatavista. Tilikauden lopussa saatavien määrä yhtiön taseessa oli noin 0,6 miljoonaa euroa. Kyseinen L&T:n entinen asiakasyritys on kiistänyt Lassila & Tikanoja FM AB:n vaatimukset ja maksuvelvollisuutensa sekä samalla nostanut vastakanteen vaatien yhteensä noin 144

miljoonaa Ruotsin kruunua Lassila & Tikanoja FM AB:lta. Riita-asian käsittely on kesken. Lassila & Tikanoja pitää vastakannetta perusteettomana eikä ole kirjannut siihen liittyen varauksia.

Strategiset, operatiiviset ja vastuullisuusriskit

Strategiset riskit

Riski	Riskin kuvaus	Riskin hallinta
Markkinat	<ul style="list-style-type: none"> L&T:n toimintamaiden yleinen talouskehitys, muutokset kilpailijakentässä ja rahoitusmarkkinoiden toimivuus vaikuttavat yhtiön liiketoimintaan. Markkinoilla ja markkinaympäristössä tapahtuvat muutokset, kuten kierrätysraaka-aineiden markkinamuutokset voivat vaikuttaa liiketoimintoihin ja liiketoiminnan kasvuun negatiivisesti. Geopoliittiset konfliktit voivat aiheuttaa epävarmuutta, mikä vaikuttaa yleiseen taloudelliseen toimeliaisuuteen ja teollisuuden tuotantokapasiteettiin ja sitä kautta L&T:n palvelujen kysyntään laskevasti. Päästöoikeuksien, uusioraaka-aineiden, sähkön tai öljytuotteiden markkinahintojen kehitys voivat nostaa tuotannon kustannuksia. 	<ul style="list-style-type: none"> Skenaarioiden luominen ja säännöllinen päivittäminen, strategian säännöllinen tarkastelu sekä syventäminen ja päivittäminen, toimialan muutosten huomioiminen ja uudistumisen tarpeen tunnistaminen osana jatkuvaa strategiaprosessia. Markkinakehityksen ja toimintaympäristön jatkuva seuranta ja analysointi. L&T on riippumaton yksittäisistä suurista asiakkaista ja palvelutarjooma on monipuolinen. Uusien palvelutuotteiden kehittäminen.
Regulaatio	<ul style="list-style-type: none"> L&T:n toimintamaiden poliittinen ympäristö vaikuttaa yhtiön liiketoimintaan ja muutokset regulaatiossa, kuten jätehuollon asumisen tiettyjen jakeiden kunnallistaminen, voivat vaikuttaa liiketoimintoihin negatiivisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> Lainsäädännön kehittymisen aktiivinen seuraaminen, oikea-aikainen ennakointi tuleviin muutoksiin ja vuoropuhelu viranomaisten ja lainsäätäjien kanssa.
Teknologia	<ul style="list-style-type: none"> L&T:n tarjoaman kilpailukyky vaikuttaa konsernin tulevaan kasvuun. Arviointivirheet palvelutuotannon ja kaluston teknologiavalinnoissa voivat heikentää yhtiön kannattavuutta. 	<ul style="list-style-type: none"> L&T:n liiketoimintaan ja kalustoon liittyvän toimintaympäristön jatkuva seuranta ja analysointi. Kalustonhankintojen ajallinen hajauttaminen.
Henkilöstö	<ul style="list-style-type: none"> Työvoiman saatavuus- ja vaihtuvuushaasteet voivat vaikeuttaa palvelutuotantoa. Henkilöstötyytyväisyyden heikentyminen voi vaikuttaa L&T:n kilpailuetuun, joka rakentuu pitkälti osaavan ja motivoituneen henkilöstön työllä. Henkilöstön sairastavuuden tason pysyvä kasvu sekä työkyvyttömyys- ja tapaturmaeläkekustannusten kohoaminen voivat vaikuttaa L&T:n kilpailukykyyn ja kannattavuuteen negatiivisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> Työntekijäkokemuksen parantaminen kehittämällä perehdytystä ja esihenkilötyötä sekä edistämällä henkilöstön urakierroja ja etenemismahdollisuuksia. Yhteistyö kaupunkien työvoimapalvelujen, valtion toimijoiden sekä eri oppilaitosten kanssa työvoimansaannin varmistamiseksi. Työperäisen maahanmuuton sekä erityisryhmien työllistämisen edistäminen. Säännöllisesti tehtävät työtehtävä- ja kohdekohtaiset riskiarvioinnit sekä työpaikkaselvitykset ja henkilöstön työkyvyn ja jaksamisen tuki työkykyä ylläpitävällä toiminnalla. L&T:n oma sairauskassa, joka tukee L&T:n työkyvynhallintaa ja täydentää työterveyshuoltoa. Sopiva työ -malli, jossa tavoitteena on kuntouttaa ja työllistää työkyvyttömyyseläkeriskin piirissä olevia henkilöitä.
Strategiset kehityshankkeet	<ul style="list-style-type: none"> L&T:n eri toimialoilla on käynnissä strategisia kehityshankkeita, joilla parannetaan toiminnan tehokkuutta ja toimintamalleja sekä osassa hankkeita uusitaan keskeisiä tietoteknisiä järjestelmiä. Hankkeiden suunniteltua hitaampi eteneminen tai muut haasteet voivat heikentää L&T:n kilpailukykyä. Kasvuun tähtäävät strategiset kehityshankkeet voivat viivästyessään vaikuttaa liiketoiminnan uudistumiseen, mikä voi hidastaa L&T:n tulevaa kasvua. 	<ul style="list-style-type: none"> Strategisten hankkeiden toteutuksen säännöllinen seuranta on vastuutettu ja korjaavia toimenpiteitä tehdään tarvittaessa. Vaihtoehtoisia etenemispolkuja kartoitetaan osana hankkeita. L&T arvioi jatkuvasti strategisten kehityshankkeiden toteutukseen vaadittavia kyvykkyyskysymyksiä ja kehittää ja hankkii niitä tarvittaessa ulkoisilta toimittajilta.

Operatiiviset riskit

Riski	Riskin kuvaus	Riskin hallinta
ICT-järjestelmät, tietoturva ja tietosuoja	<ul style="list-style-type: none"> Tieto- ja viestintäjärjestelmiin ja niiden käyttöönottoon liittyvät häiriöt, viivästykset ja toiminnalliset haasteet voivat vaikuttaa L&T:n toimintaan ja asiakaspalveluun. Liiketoimintakriittisten järjestelmien uusimiset voivat aiheuttaa häiriöitä palvelutuotannossa. Kyberrikollisuus voi aiheuttaa riskejä yhtiön tietoturvallisuudelle ja jatkuvuudelle. 	<ul style="list-style-type: none"> Järjestelmäympäristön kehittäminen ja ICT-ympäristön käyttövarmuuden turvaaminen mm. kartoittamalla toiminnalle kriittiset järjestelmät ja määrittelemällä ja tarkentamalla vastuita järjestelmätoimittajien ja L&T:n välillä. Uusien järjestelmien ja niihin liittyvien toimintamallien käyttöönottojen perusteellinen suunnittelu. Tietoturvaohjeet ja henkilöstön kouluttaminen.
Vahinkoriskit	<ul style="list-style-type: none"> Tulipalon seurauksena kierrätyslaitoksen toiminta voi keskeytyä lyhyeksi tai pitkäksi aikaa. Tulipaloriskin merkittävyyttä pienentää se, että yksittäisillä laitoksilla tai tuotantolinjoilla ei ole olennaisen suurta merkitystä L&T:n kokonaiskannattavuudelle. 	<ul style="list-style-type: none"> Jatkuvuussuunnittelu, ensisammutusvalmiuden kehittäminen ja henkilökunnan kouluttaminen palo- ja vaaratilanteiden varalta. Jatkuva, kaikki toimintamaat ja tytäryhtiöt kattava vakuutusurva, joka sisältää muun muassa henkilöstö-, omaisuus-, keskeytys-, vastuu-, ympäristö- ja kuljetusvahingot.
Hankintariskit	<ul style="list-style-type: none"> Polttoaine-, sähkö- ja muiden hankintakustannusten nousu voi heikentää L&T:n kannattavuutta. 	<ul style="list-style-type: none"> Hankintaketjun hallinta ja käyttövoimien hajauttaminen sekä hinnoittelun ja tehokkuuden parantaminen.
Yritysosot	<ul style="list-style-type: none"> Yritysosojen onnistuminen voi vaikuttaa konsernin kasvu- ja kannattavuustavoitteiden toteutumiseen. Jos yritysostoissa epäonnistutaan, konsernin kilpailukyky ja kannattavuus voivat kärsiä ja konsernin riskiprofiili voi muuttua. 	<ul style="list-style-type: none"> Kauppasopimukset, ostokohteiden liiketoiminnan strateginen ja taloudellinen analyysi, kattavat due diligence -tutkimukset ostokohteista. Tehokkaasti läpiviedyt yhdistymisohjelmat.
Rahoitusriskit	<ul style="list-style-type: none"> Korkotason mahdollinen nousu voi lisätä yhtiön korkokustannuksia. 	<ul style="list-style-type: none"> Tarkempia tietoja rahoitusriskien hallinnasta on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 4.2.

Vastuullisuusriskit

Riski	Riskin kuvaus	Riskin hallinta
Ympäristöriskit	<ul style="list-style-type: none"> Sään ääri-ilmiöt, esimerkiksi huomattavasti kasvanut vuotuinen sade- ja lumimäärä, voivat aiheuttaa kustannusten nousua palvelutuotannon vaikeutuessa. Ympäristövastuullisuutta koskevan säädännön muutokset, kuten muutokset liikenteen hiilineutraalisuustavoitteissa tai kiertotalouden edistämisessä, tai muutokset säädännön tulkinnassa voivat kasvattaa tuotantokustannuksia tai heikentää asiakaskysyntää. L&T:n liiketoimintaan kuuluu tavanomaisten ja vaarallisten jätteiden keräystä ja kuljetusta sekä prosessointia konsernin omissa laitoksissa. Vaarallisten jätteiden virheellisen käsittelyn tai laitevaurioiden seurauksena on mahdollista, että haitallisia aineita pääsee ympäristöön. Tällaisten vahinkojen seurauksena L&T:lle voi syntyä korvausvaateita. 	<ul style="list-style-type: none"> L&T:n omat ilmastotavoitteet, toimenpiteet niiden edistämiseksi sekä toimitusketjulle osoitetut erilliset ilmastotavoitteet ovat linjassa skenaariotarkastelun havaintojen kanssa. L&T hallitsee siirtymäriskejä arvioimalla markkinamuutoksia sekä reagoimalla niihin oikea-aikaisesti. Lisäksi vaikutamme proaktiivisesti lainsäädäntötyöhön niiden valmisteluvaiheessa esimerkiksi alan keskeisten edunvalvontajärjestöjen kautta. Laitosten järjestelmälliset ympäristökartoitukset, laitteistojen ennakkohuoltosuunnitelmat, auditoinnit ja henkilöstön pitkäjänteinen kouluttaminen. Vakuuttaminen.
Sosiaaliset riskit	<ul style="list-style-type: none"> Turvallisuus on keskiössä L&T:llä työskentelyssä. Tapaturmat ovat mahdollisia perusteellisista työturvallisuuteen liittyvistä prosesseista ja koulutuksesta huolimatta. Mahdolliset puutteet ihmisoikeuksien kunnioittamisessa omassa toiminnassa, kuten epäasialliset työolosuhteet, häirintä, rasismi, syrjintä ja muu epäeettinen toiminta voivat johtaa oikeuskäsittelyyn ja korvausvelvollisuuteen sekä synnyttää maineriskin. 	<ul style="list-style-type: none"> Kattava koulutus, viestintä, turvallisuuden johtamiseen liittyvät ohjeet ja periaatteet sekä säännölliset turvallisuuskartoitukset ja ennakoiva turvallisuustyö. Esihenkilöiden monimuotoisuus- ja muut koulutukset sekä häirinnän ja syrjinnän estämisen ohjeistus ja prosessi. Lakien ja työehtosopimusten huolellinen noudattaminen. Riskien huolellinen arviointi ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden toteuttaminen riskiperusteisesti.
Eettinen liiketoiminta	<ul style="list-style-type: none"> Mahdolliset puutteet ihmisoikeuksien kunnioittamisessa toimitusketjussa, kuten epäasialliset työolosuhteet, häirintä, rasismi, syrjintä ja muu epäeettinen toiminta voivat aiheuttaa maineriskin. 	<ul style="list-style-type: none"> Lakien ja työehtosopimusten huolellinen noudattaminen. Ilmoituskanava, joka löytyy intranetista ja verkkosivuilta. L&T toimii pääasiassa Suomessa ja Ruotsissa paikallisten kumppaneiden kanssa ja riski ihmisoikeuksien loukkaamiseen on näissä maissa matala.

Kestävyysraportti

ESRS 2 Yleiset tiedot	10
EU taksonomia	40
E1 Ilmastonmuutos	46
E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit	56
E5 Resurssien käyttö ja kiertotalous	59
S1 Oma työvoima	63
S2 Arvoketjun työntekijät	74
G1 Liiketoiminnan harjoittaminen	77

ESRS 2 Yleiset tiedot

BP-1 – Kestävyysraportin yleiset laatumisperusteet

Lassila & Tikanoja Oyj (jatkossa L&T) on monipalveluyritys, joka käsittää Ympäristöpalveluiden, Teollisuuspalveluiden ja Kiinteistöpalveluiden liiketoiminnat Suomessa sekä Teollisuuspalveluiden ja Kiinteistöpalveluiden liiketoiminnat Ruotsissa. Yhtiön kestävyysraportti on laadittu komission delegoidun asetuksen (EU) 2023/2772 (jatkossa kestävyysraportointistandardi) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/34/EU täydentämisestä kestävyysraportointistandardien mukaisesti (CSRD), jonka kestävyysraportointia koskevat säännökset on implementoitu Suomen kirjanpitolain (1336/1997) 7 lukuun. Tämä kestävyysraportti kattaa kaikki L&T:n konserniyritykset, jotka on esitetty tilikauden 1.1.–31.12.2024 konsernitilinpäätöksessä, s. 119, ellei raportoitavien tietojen yhteydessä ole toisin mainittu.

Kestävyysraportin tiedot raportoidaan konsernitasolla (jatkossa L&T tai yhtiö) sisältäen emoyhtiö Lassila & Tikanoja Oyj:n lisäksi kaikki tytäryhtiöt. Omaa työvoimaa koskevat tiedot on jaettu myös maakohtaisiin tietoihin. L&T ei raportoi tietoja yhtiöittäin. Arvoketjua koskevat tiedot L&T raportoi tiettyjä olosuhteita koskevien tietojen mukaisesti. Liikesalaisuuksiin ja immateriaalioikeuksiin liittyvät tiedot eivät ole vaikuttaneet L&T:n kannalta olennaisten tietojen raportointiin.

BP-2 – Tiettyjä olosuhteita koskevat tiedot

Raportoidut kestävyysaiheet ja kestävyden tunnusluvut perustuvat L&T:n tekemään kaksinkertaisen olennaisuuden arviointiin eli kaksoisolennaisuusanalyysiin, joka valmistui vuonna 2024. Kaksoisolennaisuusanalyysissä on sovellettu ESRS 1:n jaksossa 6.4 esitettyjä lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin määritelmiä. Mittareiden osalta L&T noudattaa tilinpäätöksen raportointikautta. Lisätietoja kaksoisolennaisuusanalyysistä ja sen tuloksista on kerrottu kohdassa ESRS 2 IRO-1, s. 26-29.

Vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien arviointi sekä näihin liittyvät yhtiön toimintaperiaatteet, toimet, tavoitteet ja mittarit koskevat pääsääntöisesti L&T:n omaa toimintaa lukuun ottamatta seuraavia kokonaisuuksia, jotka koskevat arvoketjua:

ESRS E1 Ilmastonmuutos

- L&T raportoi scope 3 -päästöt GHG-protokollan mukaisesti (upstream ja downstream).
- Hiilikädenjälki kuvaa L&T:n asiakkaille tuottamien palveluiden kautta syntyneitä vältettyjä päästöjä.
- L&T on asettanut erillisen arvoketjua koskevan ilmastotavoitteen.

ESRS E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemipalvelut

- Mittarit koskien pilaantuneiden maiden kunnostusta ja niitytshankkeita liittyvät asiakkaille tehtyihin palveluihin.

ESRS E5 Resurssien käyttö ja kiertotalous

- L&T:n kierrätysastetavoite koskee asiakkailta kerättyjä materiaaleja.

ESRS S2 Arvoketjun työntekijät

- Tiedot koskevat L&T:n suoria toimittajia ja näiden työntekijöitä.

Raportoituihin scope 3 -päästötietoihin liittyy epävarmuuksia, sillä niissä käytetty taustatieto perustuu pääosin euromääräisiin ostotietoihin ja päästökategorioiden mukaisiin päästökertoimiin. Kasvihuonekaasujen laskentaperusteissa on ilmoitettu toimitusketjun päästölaskennassa hyödynnetyt toimittajan tai kolmannen osapuolen toimittamat taustatiedot sekä laskennassa tehdyt oletukset. Kasvihuonekaasujen laskentaperusteet on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS E1-6, s. 50.

Kutakin aihetta koskevat laskentaperiaatteet ja niissä käytetyt taustatiedot esitetään kunkin aiheen yhteydessä. Eurooppalaisiin kestävyysstandardeihin liittyvä tiedonantoindeksointi (ESRS = European Sustainability Reporting Stan-

Luettelo kestävyysraportin sisältävistä viittauksista

ESRS	Tiedonantovelvoite	Asiakokonaisuus	Kestävyysraportin sivunumero
ESRS 2 Yleiset tiedot	GOV-4 – Selvitys kestävyttä koskevasta due diligence -prosessista	Ihmisoikeusriskien arviointiprosessi Hankinnan toimintaperiaatteet ja käytänteet	15
ESRS 2 Yleiset tiedot	SBM-3 – Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategiaan ja liiketoimintamallien kanssa	Kuvaukset toimintaperiaatteista, toimista, tavoitteista ja mittareista	19
ESRS 2 Yleiset tiedot	IRO-2 – Yrityksen kestävyyspalveluissa huomioon otetut ESRS-standardien tiedonantovelvoitteet	Olennaiset tiedonantovelvoitteet sivunumeroineen on listattu tiedonantoindeksoinnissa	30
ESRS E1 Ilmastonmuutos	ESRS 2 GOV-3:een liittyvä tiedonantovelvoite – Kestävyteen liittyvän suorituskyvyn sisällyttäminen kannustinjärjestelmään	Ilmastoan liittyvät näkökohdat hallinto-, johto- ja valvontaelinten jäsenten ansioista	14
ESRS E1 Ilmastonmuutos	ESRS 2 IRO-1 – Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallien kanssa	Ilmastonmuutoksen hillintää koskevat olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet	26
ESRS S1 Oma työvoima	ESRS 2 SBM-3 – Vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet strategian ja liiketoimintamallin kannalta	Vuokratyövoiman käyttö Omaa työvoimaa koskevat olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet	19
ESRS G1 Liiketoiminnan harjoittaminen	G1-2 – Suhteet toimittajiin	Kohta raportoitu kokonaisuudessa S2 Arvoketjun työntekijät	79

dard) raportoidaan kohdassa ESRS 2 IRO-2, s. 30–35. L&T ei ole kestävyysraportoinnin varmennuksen lisäksi muuten sertifioinut tai hankkinut kestävyysraportissa esitetyille mittareille kolmannen osapuolen varmennusta.

L&T:n kestävyysraportissa on esitetty vertailutiedot ainoastaan kasvihuonekaasupäästö tietojen osalta. Nämä vertailuvuosien arvot eivät kuitenkaan ole olleet osana muuta kestävyysraportin tietojen varmennusta. Muiden vertailutietojen osalta L&T hyödyntää ESRS 1 kohdassa 7.1 esitettyä vertailuarvoja koskevaa siirtymäsäännöstä kestävyysraportin ensimmäisenä laatimisvuonna.

Siirtymäsäännöksissä on sovellettu ESRS 1 -standardin lisäyksessä C esitettyä luetteloa ja ne on lueteltu tiedonantoindeksinnissa ESRS 2 IRO-2, s. 30–35. L&T hyödyntää siirtymäsäännöstä myös ennakoitujen taloudellisten vaikutusten laskennassa SBM-3 tiedonantovaatimusten osalta. Lisäksi L&T hyödyntää ESRS 1 kohdassa 10.2 esitettyä arvoketjua käsittelevää siirtymäsäännöstä seuraavissa kokonaisuuksissa:

- E1 Biogeeniset hiilidioksidipäästöt kaikissa scope 3 -luokissa
- E1 Päästötiedot scope 3 -luokassa 2 (tuotantohyödykkeet)
- E4 Arvoketjua koskevan tieto
- S2 Arvoketjun työntekijöiden kuuleminen

Kestävyysraportti julkaistaan vuosittain. Raportointikausi on sama kuin taloudellisessa raportoinnissa eli 1.1.2024–31.12.2024.

GOV-1 – Hallinto-, johto- ja valvontaelinten rooli

Hallitus ja hallituksen valiokunnat

L&T:n hallitus on ylin kestävyystavoitteista vastaava elin. Hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus päättää asioista, joilla yhtiön toiminnan laajuus huomioon ottaen on huomattava merkitys yhtiön toiminnalle. Lisäksi hallitus vastaa sille osakeyhtiölaissa, muualla säädetyistä ja yhtiöjärjestyksessä määritellyistä tehtävistä.

Hallituksen tehtäviin kuuluu yhtiön strategian, suurten liiketoimintapäätösten ja riskienhallintaprosessin valvonta sekä keskeisten liiketoiminnan harjoittamista koskevien politiikkojen ja periaatteiden hyväksyntä. Hallitus hyväksyy muun muassa yhtiön strategiset kestävyystavoitteet ja -mittarit, keskeiset yhtiön toimintaa ohjaavat politiikat sekä yhtiön kaksoisolennaisuusanalyysin tulokset. Strategisten tavoitteiden kehittyminen esitellään hallitukselle neljä kertaa vuodessa osavuosikatsauksen yhteydessä. Lisäksi hallitus käsittelee vuosittain yhtiön riskienhallinnan tulokset, jotka käsittävät myös yhtiön ilmasto-riskit.

Vuoden 2024 aikana hallitukselle järjestettiin kolme erillistä CSRD:tä koskevaa iltakoulua, joiden kautta hallituksen jäsenet saivat tietoa yhtiön kestävyystavoitteiden liittyvistä olennaisimmista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista sekä yhtiön kehityskohteista ja tavoitteiden edistymisestä. Yhtiöllä ei ole käytössä erillistä kontrollimenettelyä kestävyystavoitteiden liittyvien vaikutusten, riskien ja mah-

dollisuuksien hallintaan vaan se arvioi niitä osana strategisten riskien hallintaprosessia. Muun muassa yhtiön ilmatoriskit arvioidaan L&T:n riskienhallintaprosessin mukaisesti. L&T kehittää kestävyystavoitteiden liittyvien vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien kontrollimenettelyä vuoden 2025 aikana.

Yhtiön hallituksella on kaksi valiokuntaa; tarkastusvaliokunta sekä henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunta. Tarkastusvaliokuntaan kuuluu neljä ja henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokuntaan kolme hallituksen jäsentä. Valiokuntien jäsenillä on oltava valiokunnan tehtävien edellyttämä asiantuntemus ja kokemus. Hallitus vahvistaa vuosittain valiokunnille työjärjestykset. Valiokunnilla ei ole itsenäistä päätösvaltaa, vaan hallitus tekee päätökset asioista valiokuntien valmistelun pohjalta. Henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunta valmistelee hallituksen puolesta kaksoisolennaisuusanalyysin, joka käsitellään tämän jälkeen tarkastusvaliokunnassa ja hyväksytään hallituksessa. Kaksoisolennaisuusanalyysi päivitetään ja hyväksytään hallituksessa vuosittain. Valiokunnan puheenjohtaja raportoi valiokunnan työstä valiokunnan kokousta seuraavassa hallituksen kokouksessa. Valiokuntien pöytäkirjat toimitetaan hallituksen jäsenille tiedoksi.

Henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunta

Yritysvastuuohjelman uudet painopistealueet sekä tulevat kehityskohteet käsitellään säännöllisesti hallituksen henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunnassa. Valiokunnassa valmistellaan L&T:n yhteiskuntasuhde- ja vastuullisuusjohtajan esityksestä yhtiön kaksoisolennaisuusanalyysin tulokset, jotka perustuvat yhtiön vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien arviointiin. Henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunta seuraa ja arvioi myös L&T:n toimintaympäristön ja regulaation sekä sidosryhmätuen kehittymistä. Vuonna 2024 henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunta kokoontui neljä kertaa.

Tarkastusvaliokunta

Tarkastusvaliokunnan työjärjestykseen kuuluu seurata ja arvioida vastuullisuuden kehittymistä yhtiössä, yhtiön ESG-arviointien ja -analyysien tuloksia sekä avustaa hallitusta kestävyysraportoinnin valmistelussa ja valvonnassa. Valiokunta seuraa ja arvioi vastuullisuuteen liittyvää tavoiteasetantaa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä sekä riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta. Vuonna 2024 tarkastusvaliokunta on seurannut kestävyysraportointiin valmistautumisen etenemistä osana hallituksen toimintakertomuksen työstöprosessia. Vuonna 2024 tarkastusvaliokunta on käsitellyt kolme kertaa kestävyystavoitteita.

Hallituksen monimuotoisuus ja osaaminen

Molemmat sukupuolet ovat olleet pitkään edustettuina yhtiön hallituksessa ja sen valiokunnissa. Vuonna 2024 hallitus koostui 7 jäsenestä, joista 71 % oli miehiä ja 29 % naisia, iältään 49–69-vuotiaita. Hallituksen jäsenistä kukaan (0 %) ei ole yhtiön palveluksessa. Hallitus on arvioinut, että kaikki (100 %) hallituksen jäsenet ovat riippumattomia yhtiöstä.

Hallituksen jäsenet ovat perehtyneitä kiertotalousalaan. Heillä on laaja

kokemus eri liiketoiminta-alueista sekä ymmärrys eri markkina-alueista ja niiden erityispiirteistä aikaisemman kokemuksensa kautta. Hallituksen jäsenten kokemus ja osaaminen tukevat palveluliiketoiminnan strategista kehittämistä. Hallitus on arvioinut omaa toimintaansa ja osaamistaan yhtiön kannalta keskeisimmillä osa-alueilla. Hallituksen jäsenet ovat arvioineet, miten hyvin heidän osaamisensa vastaa yrityksen liiketoimintaa, toimialaa, palveluita, maantieteellistä laajuutta ja kestävyystavoitteiden kannalta olennaisia osa-alueita. Kestävyystavoitteiden kannalta keskeiset hallituksen osaamisalueet ovat

- ympäristövastuu (ESRS E1 Ilmastonmuutos, ESRS E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit, ESRS E5 Resurssien käyttö ja kiertotalous),
- henkilöstöjohtaminen (ESRS S1 Oma työvoima),
- hyvä hallintotapa (ESRS 2 Yleiset tiedot, ESRS G1 Liiketoiminnan harjoittaminen),
- toimitusketjun hallinta (ESRS S2 Arvoketjun työntekijät, ESRS G1 Liiketoiminnan harjoittaminen),
- kansainvälinen markkinatuntemus (Suomen ja Ruotsin markkinat) ja
- toimialatuntemus (ESRS E5 Resurssien käyttö ja kiertotalous, ESRS S1 Oma työvoima).

Toimitusjohtaja ja konsernin johtoryhmä

Toimitusjohtaja vastaa L&T:n toiminnasta hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti sekä yhtiön strategiaprosessista. Toimitusjohtaja raportoi L&T:n hallitukselle. Toimitusjohtajaa avustavat konsernin johtoryhmän jäsenet, jotka vastaavat kukin oman vastuualueensa osalta vastuullisuuden kehittämisestä ja tunnistettujen kehitysteemojen johtamisesta ja toimeenpanosta. Näitä ovat muun muassa yhtiön hallitukselle menevät politiikat, vastuullisuusohjelma ja sen strategiset tavoitteet sekä kaksoisolennaisuusanalyysin tulokset. L&T:n toimitusjohtaja valvoo kestävyystavoitteiden toimeenpanoa sekä raportoi hallitukselle ja sen valiokunnille niiden vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista. Johtoryhmän jäsenet raportoivat L&T:n toimitusjohtajalle. Vuonna 2024 L&T:n johtoryhmän jäsenet osallistuivat hallituksen iltakouluihin, joissa käsiteltiin CSRD-kokonaisuuksia.

L&T:n vastuullisuusystyötä ohjataan ja kehitetään yhtiön vastuullisuusohjelman kautta. Ohjelma on yhtiön hallituksen hyväksymä ja siinä on huomioitu yritysvastuun olennaiset näkökohdat ja asetettu niille mitattavat ja seurattavat tavoitteet. Ohjelman painopistealueet on määriteltävä L&T:n toiminnan vaikutusten, keskeisten sidosryhmien odotusten sekä strategisten painotusten pohjalta. Lisäksi ympäristö- ja palvelualan yritykselle ominaiset liiketoiminnan ja toimintaympäristön erityispiirteet sekä YK:n kestävä kehityksen periaatteet ja Global Compact -aloitteen tavoitteet on huomioitu vastuullisuusohjelmassa.

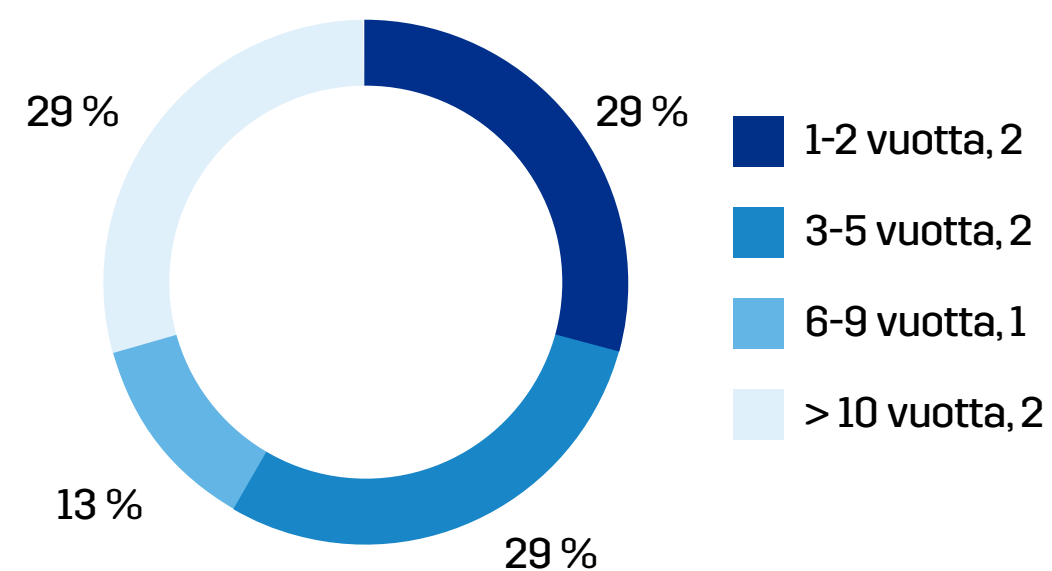
Konsernin johtoryhmä johtaa ja seuraa vuosineljänneksittäin yritysvastuuohjelman toteutumista. Kehittäminen tapahtuu pääosin liiketoimintalähtöisissä työryhmissä, mutta vastuullisuusystyön käytännön koordinoinnista ja raportoinnista vastaa yhteiskuntasuhde- ja vastuullisuusjohtaja ja hänen alaisuudessaan toimiva viestintä- ja vastuullisuusorganisaatio. Liiketoiminnat ja muut funktiot

Hallituksen monimuotoisuus ja kestävyysosaaminen

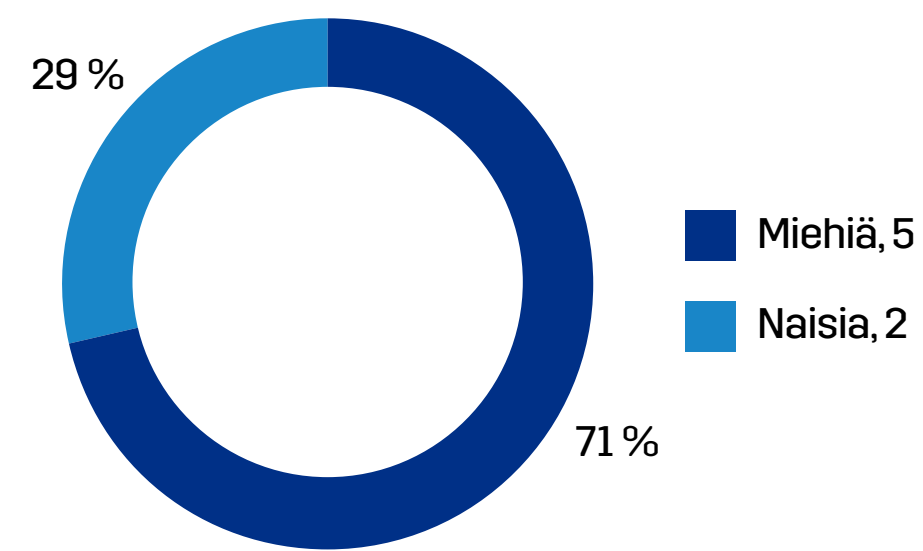
Nimi	Hallituksen jäsen vuodesta	Kestävyysosaaminen	Riippumaton yhtiöstä	Riippumaton omistajista	Tarkastusvaliokunta	Henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunta	Muut samanaikaiset pörssiyhtiöjäsenyydet
Jukka Leinonen	2021	<ul style="list-style-type: none"> Ympäristövastuu (E1, E4, E5) Henkilöstöjohtaminen (S1) 	●	●		Puheenjohtaja	1
Sakari Lassila	2011	<ul style="list-style-type: none"> Hyvä hallintotapa (ESRS 2, G1) Toimitusketjun hallinta (S2, G1) 	●	●		Puheenjohtaja	
Teemu Kangas-Kärki	2016	<ul style="list-style-type: none"> Hyvä hallintotapa (ESRS 2, G1) 	●	●	Jäsen		1
Laura Lares	2014	<ul style="list-style-type: none"> Ympäristövastuu (E1, E4, E5) Henkilöstöjohtaminen (S1) Hyvä hallintotapa (ESRS 2, G1) Toimialatuntemus (E5, S1) 	●	●		Jäsen	
Juuso Maijala	2024	<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstöjohtaminen (S1) Toimitusketjun hallinta (ESRS S2, G1) 	●	●	Jäsen		
Anni Ronkainen	2023	<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstöjohtaminen (S1) Hyvä hallintotapa (ESRS 2, G1) 	●	●	Jäsen		4
Pasi Tolppanen	2020	<ul style="list-style-type: none"> Kansainvälinen markkinatuntemus (Suomi ja Ruotsi) Toimialatuntemus (E5, S1) 	●	●		Jäsen	

Taulukossa on esitetty keskeisimmät osaamisalueet 31.12.2024 hallituksen jäsenille. Se, että osaamisaluetta ei ole erikseen lueteltu hallituksen jäsenen kohdalla, ei tarkoita sitä, että kyseisellä hallituksen jäsenellä ei olisi tätä osaamista.

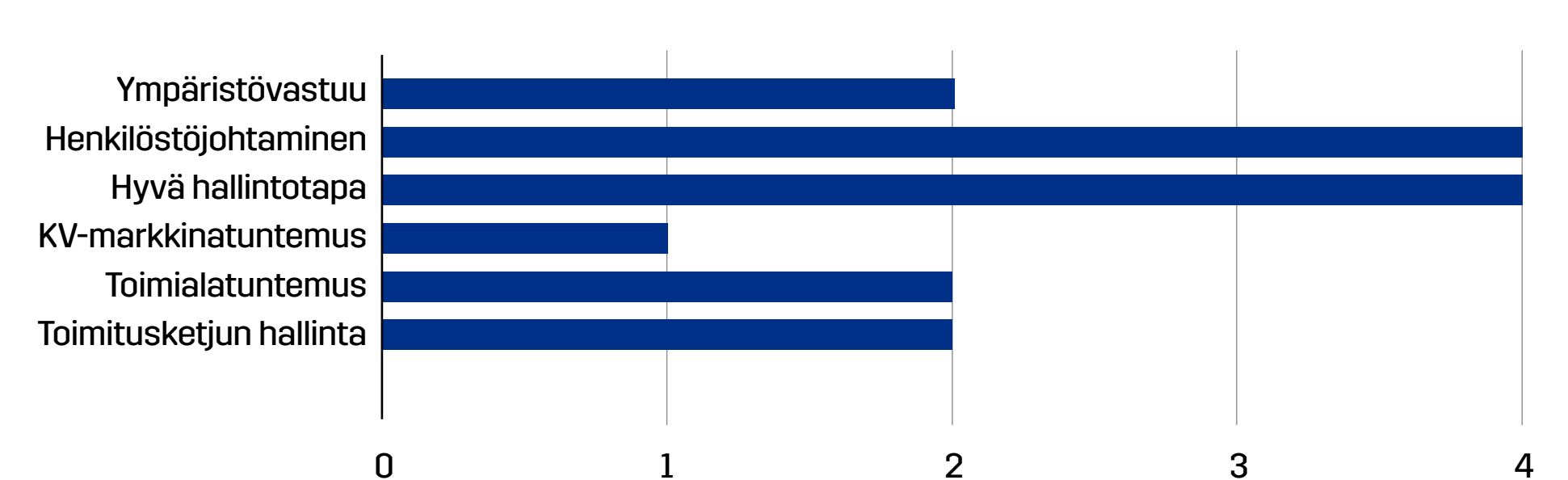
Hallitusjäsenyys vuosina

Sukupuolijakauma

Pääasiallinen kestävyysosaaminen itsearvioinnin pohjalta (henkilömäärä)

vastaavat toimintansa vastuullisuudesta ja määräystenmukaisuudesta yhtiön johtamisjärjestelmän mukaisesti. L&T:n johtamisjärjestelmä on sertifioitu ISO 9001, ISO 14001 ja ISO 45001 -standardien mukaisesti. L&T:n konsernin johtoryhmässä 31.12.2024 oli 8 jäsentä, joista 13 % on naisia ja 87 % miehiä.

Compliance-työryhmä

Politiikat ja periaatteet valmistellaan L&T:n henkilöstö- ja lakiasianjohtajan alaisuudessa toimivassa compliance-työryhmässä, joka kokoontuu vähintään neljä kertaa vuodessa. Toimitusjohtaja ja johtoryhmä hyväksyvät kaikki politiikat ja periaatteet, jonka jälkeen osa niistä hyväksytään vielä hallituksessa.

Compliance-työryhmässä katselmoidaan myös kestävyysraportointiin liittyvää vaatimuksenmukaisuutta, kehitetään yhtiön lainsäädäntöön liittyvää seuranta sekä seurataan yhtiön ilmoituskanaviin tulevia poikkeamia. Compliance-työryhmään kuuluivat henkilöstö- ja lakiasianjohtaja sekä Compliance Officer vakituisina jäseninä sekä työturvallisuus- ja riskienhallintojohtaja, Head of Sustainability ja viestintäjohtaja. Compliance-työryhmä valmistelee johtoryhmään vähintään kaksi kertaa vuodessa ja tarkastusvaliokuntaan vähintään kerran vuodessa erillisen compliance-katsauksen.

L&T:n compliance-työryhmä varmistaa, että yhtiön toimintaperiaatteet ovat ajan tasalla. Suurin osa yhtiön kestävyteen liittyvistä politiikoista on julkisia ja ne löytyvät yhtiön verkkosivuilta. Lisäksi L&T:llä on toimintaa ohjaavia sisäisiä suunnitelmia, kuten liiketoimintakohtaiset monimuotoisuussuunnitelmat ja politiikkoja täydentäviä ohjeita, jotka löytyvät yhtiön sisäisistä viestintäkanavista.

Politiikat päivitetään kahden vuoden välein yhdessä asiantuntijoiden kanssa, ja niille on määritelty vastuutahot ja hyväksyjät. Hallintotapaan liittyvät eettiset periaatteet henkilöstölle, politiikka korruption ja lahjonnan estämiseksi, tietosuojapolitiikka, tietoturvapoliitiikka, hankinnan lahjoja ja vieraanvaraisuutta koskeva ohje sekä niiden tavoitteet ja mittarit on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS G1-1, s. 77–79. Työturvallisuuspolitiikka, henkilöstöpolitiikka ja ihmisoikeuspolitiikka on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS S1-1, s. 63–64. Eettiset periaatteet toimittajille on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS S2-1, s. 74–75. Ympäristöpolitiikka on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS E1-2, s. 47.

L&T edellyttää työtehtäväkohtaisesti henkilöstöltä myös politiikkojen ja periaatteiden verkkokoulutusten suorittamista, ja niiden etenemistä seurataan compliance-työryhmässä ja johtoryhmässä. Osaamisen kehittämistä vastaa lakiasian- ja henkilöstöjohtaja yhdessä HR-organisaation kanssa. HR-organisaatio laatii myös yhtiökohtaiset henkilöstön kehittämissuunnitelmat. Kestävyysraportin kannalta keskeiset yhtiön politiikat ja periaatteet on listattu viressä. Kaikki listatut politiikat ja periaatteet poislukien tietoturvapoliitiikka ovat julkisesti saatavilla L&T:n verkkosivuilla.

Keskeiset politiikat, vastuut ja politiikkoihin liittyvät koulutukset

Kokonaisuus	Politiikka	Vastuu	Ylin hyväksymistaho	Henkilöstölle suunnattu koulutus
Hallintotapa	Eettiset periaatteet henkilöstölle	Henkilöstö- ja lakiasianjohtaja	Hallitus	Verkkokoulutus
Hallintotapa	Politiikka korruption ja lahjonnan estämiseksi	Henkilöstö- ja lakiasianjohtaja	Toimitusjohtaja ja johtoryhmä	Verkkokoulutus
Hallintotapa	Tietoturvapoliitiikka	Tietohallintojohtaja	Toimitusjohtaja ja johtoryhmä	Verkkokoulutus
Hallintotapa	Tietosuojapolitiikka	Henkilöstö- ja lakiasianjohtaja	Hallitus	Osa tietoturvapoliitiikan verkkokoulutusta
Hallintotapa	Veropolitiikka	Talousjohtaja	Hallitus	Osa erikseen tunnistettujen asiantuntijoiden perehdytystä
Hallintotapa	Toimittajan lahjoja ja vieraanvaraisuutta koskeva ohje	Yhteiskuntasuhde- ja vastuullisuusjohtaja	Toimitusjohtaja ja johtoryhmä	Osa erikseen tunnistettujen asiantuntijoiden perehdytystä
Yhteiskunta	Henkilöstöpolitiikka	Henkilöstö- ja lakiasianjohtaja	Toimitusjohtaja ja johtoryhmä	Osa perehdytystä
Yhteiskunta	Työturvallisuuspolitiikka	Työturvallisuudesta vastaava johtaja	Toimitusjohtaja ja johtoryhmä	Verkkokoulutus
Yhteiskunta	Ihmisoikeuspolitiikka	Henkilöstö- ja lakiasianjohtaja	Hallitus	Osa eettisten periaatteiden verkkokoulutusta
Yhteiskunta	Eettiset periaatteet toimittajille	Hankintojohtaja	Toimitusjohtaja ja johtoryhmä	Osa sopimusvaatimuksia
Ympäristö	Ympäristöpolitiikka	Yhteiskuntasuhde- ja vastuullisuusjohtaja	Toimitusjohtaja ja johtoryhmä	Ei erityistä koulutusta, jalkautus tavoitteiden, mittareiden ja seurannan kautta

GOV-2 – Yrityksen hallinto-, johto- ja valvontaelimille toimitettavat tiedot ja niiden käsittelemät kestävyysseikat

Kestävyysseikat huomioidaan yrityksen strategiassa, suurten liiketoimintapäätösten yhteydessä ja riskienhallintaprosesseissa siltä osin, kun ne ovat kokonaisuuden osalta olennaisia. Tämä sisältää myös olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien arvioinnin. Lisäksi hallitus seuraa osana riskienhallintaprosessia, että L&T:llä on riittävät valmiudet tunnistaa, arvioida ja hallita riskejä tehokkaasti. Hallitus hyväksyy vuosittain L&T:n kaksoisolennaisuusanalyysin tulokset, joissa käsitellään L&T:n olennaisia vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia. L&T:llä keskeisimmät vastuullisuustavoitteet raportoidaan hallitukselle neljä kertaa vuodessa osavuositarkastusten yhteydessä ja ne ovat osa strategiaa tavoitteita. Hallitus arvioi osavuositarkastusten yhteydessä tarvittavia toimenpiteitä tavoitteiden ja mittareiden saavuttamiseksi. Kestävyysriskien hallintaprosessi on osa yhtiön yleistä riskienhallintaprosessia. Yrityskauppoihin liittyvä due diligence -prosessi on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS 2 GOV-4, s. 15.

L&T:n strategia perustuu ajatukseen kiertotalouden toiminnanjohtajuudesta. Yhtiön tavoitteena on hillitä ilmastonmuutosta ja luontokatoa sekä edistää raaka-aineiden ja luonnonvarojen kestävää käyttöä.

Raportointikauden aikana hallituksen ja sen valiokuntien kokouksissa ja iltakouluissa käsiteltiin muun muassa seuraavat kestävyteen liittyvät kokonaisuudet:

- Kestävyysraportin sisältö ja vastuut sekä kestävyysraportointiin valmistautuminen kolmessa iltakoulussa
- Poliitikkojen päivityksien katselmointi ja uusien poliitikkojen hyväksyntä (ihmisoikeuspolitiikka ja veropolitiikka)
- Ilmasto- ja siirtymäsuunnitelman hyväksyntä
- Kaksoisolennaisuusanalyysiarvion tulosten hyväksyntä
- Kestävyysraportointivalmiuden kehittymisen seuranta kolmessa tarkastusvaliokunnan kokouksessa
- Kestävyttä koskevan regulaation seuranta
- Vastuullisuusohjelman keskeisten tavoitteiden kehittyminen.

Raportointikauden aikana konsernin johtoryhmän kokouksissa käsiteltiin muun muassa seuraavat kestävyteen liittyvät kokonaisuudet:

- Ympäristö-, laatu-, henkilöstö- ja työturvallisuuspolitiikat
- Poliittika korruption ja lahjonnan ehkäisystä
- Hankinnan lahjoja ja vieraanvaraisuutta koskeva ohje
- Konsernin ilmasto- ja siirtymäsuunnitelma
- Kaksoisolennaisuusanalyysin tulokset
- Ihmisoikeusriskien tunnistaminen ja arviointi
- Vastuullisuusohjelman edistyminen
- Kestävyttä koskeva regulaatio.

GOV-3 – Kestävyteen liittyvän suorituskyvyn sisällyttäminen kannustinjärjestelmään

L&T:n henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunta on laatinut ja hallitus on hyväksynyt palkitsemispolitiikan, joka esiteltiin varsinaiselle yhtiökokoukselle 21.3.2024. Palkitsemispolitiikassa on kuvattu yhtiön toimielinten eli hallituksen ja toimitusjohtajan palkitsemisperiaatteet. L&T on tilikaudella 2024 noudattanut yhtiökokoukselle esiteltyä palkitsemispolitiikkaa. Palkitsemispolitiikasta ei ole poikettu eikä palkkioita ole peritty takaisin. Palkitsemispolitiikan mukaisesti hallituksen ja toimitusjohtajan palkitsemisjärjestelmän tavoitteena on myötävaikuttaa omistaja-arvon suotuisaan kehitykseen, edistää yhtiön kilpailukykyä, pitkän aikavälin taloudellista menestystä sekä yhtiön asettamien tavoitteiden ja yhtiön strategian toteutumista. Ulkopuolinen, riippumaton konsultti tekee vuosittain hallituksen, toimitusjohtajan ja johtoryhmän kokonaiskompensaatioanalyysin, joka käydään läpi henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunnassa.

Varsinainen yhtiökokous päätti 21.3.2024 osakkeenomistajien nimitysmikunnan ehdotuksen mukaisesti L&T:n hallituksen jäsenten palkkiot ja niiden perusteet vuodelle 2024. Hallituksen jäsenten palkitseminen ei sisältänyt kestävyysseikkoihin liittyviä palkkion osuuksia.

Toimitusjohtajan palkitsemisjärjestelmä koostuu kiinteästä kuukausipalkasta luontoisetuineen sekä vuosittain erikseen päätettävästä lyhyen aikavälin kannustinpalkkiosta. Lyhyen aikavälin kannustinpalkkion tavoitteet asetetaan ja niiden toteutuminen arvioidaan vuosittain. Lisäksi toimitusjohtaja kuuluu pitkän aikavälin kannustinjärjestelmänä toimivan osakepalkkiojärjestelmän piiriin. Hallitus päättää toimitusjohtajan palkitsemisesta ja taloudellisista etuuksista. Ennen hallituksen päätöksentekoa asiakokonaisuus valmistellaan hallituksen henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunnassa.

Toimitusjohtajan tilikauden 2024 ansaintajakson kannustinpalkkio perustui konsernin tulokseen ja hallituksen määrittelemiin strategiaan tavoitteisiin seuraavasti: konsernin liikevoitto 70 prosentin painotuksella, käyttöpääoman parantaminen 20 prosentin painotuksella ja henkilöstön suositeluindeksi (eNPS) 10 prosentin painotuksella. Tilikauden 2024 ansaintajaksolla ansaintakriteerit toteutuivat siten, että kannustinpalkkio toteutui 35,1 prosenttisesti enimmäismäärästä. Tilikauden 2024 ansaintajaksolta toimitusjohtajalle maksetaan 2025 tilikaudella 92 565 euroa. Lyhyen aikavälin kannustinpalkkio ja pitkän aikavälin kannustinjärjestelmänä toimiva osakepalkkiojärjestelmä muodostavat toimitusjohtajan palkitsemisen muuttuvan osan.

Pitkän aikavälin kannustinjärjestelmään kuuluu osakepohjainen kannustinohjelma, joka kattaa tilikaudet 2023–2027. L&T:n päästövähennystavoitteet (scope 1 ja 2) ovat osa yhtiön strategiaa tavoitteita, ja ne on huomioitu johdon pitkän aikavälin kannustinjärjestelmässä. Ohjelman ansaintajakso on pääsääntöisesti kolme kalenterivuotta. L&T:n hallitus päättää ansaintajakson ansaintakriteerit henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunnan esityksestä. Hallitus seuraa ja arvioi suoriutumista vuosittain.

Alla on kuvattu osakepalkkiojärjestelmät, joiden ansaintajaksot ovat tilikaudet 2023 ja 2024 sekä kolme kolmen vuoden ansaintajaksoa tilikaudet 2023–2025, 2024–2026 ja 2025–2027:

- Osakepohjainen kannustinohjelma, jonka ansaintajakso oli tilikausi 2023. Palkkion perustana on konsernin sijoitetun pääoman tuotto (ROCE) 80 prosentin painoarvolla ja hiilijalanjäljen pienentäminen 20 prosentin painoarvolla. Tilikauden 2023 ansaintajakson ansaintakriteerit täyttyivät siten, että palkitseminen toteutui 51,3 prosenttisesti enimmäismäärästä. Tilikauden 2023 ansaintajaksolta toimitusjohtajalle maksettiin 2024 tilikaudella 145 727 euroa pitkän aikavälin kannustinpalkkiota (vastaten 16 108 kpl L&T:n luovutettavaa osaketta ja sisältäen rahaosuuden) laskettuna 23.2.2024 keskipäivään.
- Osakepohjainen kannustinohjelma, jonka ansaintajakso oli tilikausi 2024. Palkkion perustana on konsernin sijoitetun pääoman tuotto (ROCE) 80 prosentin painoarvolla ja hiilijalanjäljen pienentäminen 20 prosentin painoarvolla. Tilikauden 2024 ansaintajakson ansaintakriteerit täyttyivät siten, että palkitseminen toteutui 23,51 prosenttisesti enimmäismäärästä. Tilikauden 2024 ansaintajaksolta toimitusjohtajalle maksettiin 2025 tilikaudella 60 827,68 euroa pitkän aikavälin kannustinpalkkiota (vastaten 7 382 kpl L&T:n luovutettavaa osaketta ja sisältäen rahaosuuden) laskettuna 25.2.2025 keskipäivään.
- Osakekohtainen kannustinohjelma, jonka ansaintajakso on tilikaudet 2023–2025. Palkkion perustana on konsernin sijoitetun pääoman tuotto (ROCE) keskiarvo vuosina 2023–2025 50 prosentin painoarvolla, Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeen relatiivinen kokonaistuotto (TSR) verrattuna Helsingin pörssiin yleisindeksiin 30 prosentin painoarvolla sekä hiilijalanjäljen pienentäminen 20 prosentin painoarvolla. Kyseisen osakekannustinohjelman maksu tapahtuu kolmen vuoden ansaintajakson jälkeen vuonna 2026.
- Osakekohtainen kannustinohjelma, jonka ansaintajakso on tilikaudet 2024–2026. Palkkion perustana on konsernin sijoitetun pääoman tuotto (ROCE) keskiarvo vuosina 2024–2026 50 prosentin painoarvolla, Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeen relatiivinen kokonaistuotto (TSR) verrattuna Helsingin pörssiin yleisindeksiin 30 prosentin painoarvolla sekä hiilijalanjäljen pienentäminen 20 prosentin painoarvolla. Kyseisen osakekannustinohjelman maksu tapahtuu kolmen vuoden ansaintajakson jälkeen vuonna 2027.
- Osakekohtainen kannustinohjelma, jonka ansaintajakso on tilikaudet 2025–2027. Palkkion perustana on konsernin sijoitetun pääoman tuotto (ROCE) keskiarvo vuosina 2025–2027 30 prosentin painoarvolla, Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeen relatiivinen kokonaistuotto (TSR) verrattuna Helsingin pörssiin yleisindeksiin 30 prosentin painoarvolla, hiilijalanjäljen pienentäminen 20 prosentin painoarvolla sekä liikevaihdon kasvu vuosina 2025–2027 20 prosentin painoarvolla. Kyseisen osakekannustinohjelman maksu tapahtuu kolmen vuoden ansaintajakson jälkeen vuonna 2028.

GOV-4 – Selvitys kestävyttä koskevasta due diligence -prosessista

L&T noudattaa asianmukaista huolellisuutta toiminnassaan. Kestävyysteemoihin liittyvät tiedot on huomioitu osana yhtiön yrityskauppoja, hankintoja ja ihmisoikeusriskiarviota koskevissa prosesseissa.

Due diligence -prosessi yrityskauppojen yhteydessä

Yrityskauppojen yhteydessä tunnistetaan ja arvioidaan muun muassa ostettavan yrityksen henkilöstöön liittyvät käytänteet, kuten työsopimukset, työturvallisuusjohtaminen sekä työterveyteen liittyvät kokonaisuudet. Riippuen toiminnan laadusta prosessin aikana selvitetään myös ympäristölupiin liittyvät vaatimuksenmukaisuus sekä tuotannon nykytila, jolla voisi olla vaikutuksia esimerkiksi L&T:n ilmastotavoitteiden kanssa. Selvitykseen kuuluu aina taloudellinen ja oikeudellinen läpikäynti. L&T:n yrityskauppoja koskeva huolellisuusvelvoite tehdään liiketoimintajohdossa yhteistyössä yhtiön lakiosaston kanssa. Tarvittaessa hyödynnetään ulkopuolisia yritysjärjestelyjen ammattilaisia avustamaan kohteen läpikäynnissä. Tehdyt selvitykset ovat toimitusjohtajan, johtoryhmän ja hallituksen käytettävissä investointipäätöstä tehtäessä.

Due diligence -prosessi hankinnoissa

Toimittajien due diligence otetaan huomioon hankintaprosessin eri vaiheissa. L&T:n vaatimustenmukaisuutta koskevat odotukset määritellään toimittajien eettisissä periaatteissa, jotka ovat osa L&T:n hankintasopimuksen liitteitä. Vaatimustenmukaisuus todennetaan yhteistyön aikana itsearviointikyselyillä, auditoinneilla ja tilaajavastuulain mukaisella seurannalla. Lisäksi sopimusneuvotteluiden yhteydessä tarkistetaan toimittajan taloudelliset ja oikeudelliset tiedot. L&T käyttää monia pitkäaikaisia toimittajia, mikä edistää ketjun läpinäkyvyyttä ja mahdollistaa erilaisten toimintamallien pitkäjänteisen kehittämisen. Toimittajayhteistyöstä ja sen kehittämisestä vastaa konsernin hankintojohtaja. Toimintaperiaatteet, toimet ja tavoitteet on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS S2, s. 74–76.

Due diligence -prosessi ihmisoikeusriskiarviossa

L&T kunnioittaa YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa määriteltyjä ihmisoikeuksia sekä kansainvälisen työjärjestön (ILO) määrittelemiä työntekijöiden oikeuksia, kansainvälisiä sopimuksia ja YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia ohjaavia periaatteita. Yhtiö on sitoutunut tukemaan YK:n Global Compact -aloitetta ja sen ihmisiä ja työoikeusperiaatteita. Ihmisoikeudet on huomioitu myös L&T:n julkisissa politiikoissa ja suunnitelmissa, kuten henkilöstöä ja toimittajia koskevissa eettisissä periaatteissa, ihmisoikeuspolitiikassa, työturvallisuuspolitiikassa ja sisäisessä monimuotoisuussuunnitelmassa. L&T:n ihmisoikeusperiaatteet on hyväksynyt toimitusjohtaja ja johtoryhmä.

L&T toteutti vuonna 2024 koko yhtiötä koskevan ihmisoikeusriskiarvion, joka käsittää oman toiminnan lisäksi L&T:n toimitusketjun vaikutukset. Arvio perustuu

YK:n ohjaaviin periaatteisiin ja OECD:n toimintaohjeisiin monikansallisille yrityksille. Ihmisoikeusriskien arvioprosessi vastaa OECD:n toimintaohjeissa kuvattua due diligence -prosessin keskeisiä osatekijöitä.

Ihmisoikeusriskiarviossa L&T tunnisti ja arvioi sen todelliset ja mahdolliset ihmisoikeusvaikutukset sekä erityisen haavoittuvat ryhmät, joihin sen toiminnalla on suora tai epäsuora vaikutus. Arviossa huomioitiin tunnistettujen mahdollisten ihmisoikeusriskien vakavuus ja todennäköisyys ja tarkasteltiin mahdollisten vaikutusten laajuutta, vakavuutta ja korjattavuutta.

Lisäksi arviossa on huomioitu yhtiön olemassa olevat toimenpiteet haitallisten vaikutusten torjumiseksi. Myös toimialakohtaiset erityispiirteet ja niiden tunnistetut riskit on huomioitu lopullisessa arviossa. Tällaisia ovat esimerkiksi Suomessa julkisesti raportoidut väärinkäytökset koskien siivousalan ulkomaalaisen työvoiman käyttöä. L&T:n keskeisten ihmisoikeusvaikutusten tunnistaminen perustuu muun muassa erilaisten organisaatioiden ja viranomaisten raportteihin ja tutkimuksiin, maakohtaisiin riskiarviointeihin sekä toimittaja-auditoinneista ja itsearviointikyselyistä saatuihin tietoihin. Arvioinnin tuloksista on käyty vuoropuhelua myös henkilöstön edustajien kanssa.

L&T:n suorat ihmisoikeusvaikutukset liittyvät muun muassa työntekijöiden ja urakoitsijoiden työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin. Muita mahdollisia suoria vaikutuksia voivat olla muun muassa henkilöstön syrjimättömyys erityisesti toimialoilla, joissa työskentelee työntekijöitä useista maista ja erilaisista kulttuureista. Työturvallisuuden, työhyvinvoinnin ja syrjinnän ehkäisemiseksi L&T:llä on näihin liittyvät kattavat politiikat ja toimet, jotka on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS S1, s. 63–73.

L&T:n toiminnalla voi olla myös epäsuoria vaikutuksia toimitusketjussa työskenteleviin henkilöihin. Mahdolliset epäsuorat ihmisoikeusvaikutukset liittyvät työkäytänteisiin ja työturvallisuuteen. Lapsi- ja pakkotyön kaikki muodot ovat ehdottomasti kiellettyjä ja toimittajien eettisten periaatteiden vastaisia. Tarkempi kuvaus L&T:n käytänteistä on esitetty kohdassa ESRS S2, s. 74–76. L&T ei ole tunnistanut riskejä lapsi- tai pakkotyön käytöstä omassa toiminnassaan.

L&T:n toimitusjohtaja ja johtoryhmä päättävät kestävyystyön painopisteistä ja lähestymistavasta, mukaan lukien ihmisoikeudet, sekä näitä koskevat tavoitteet osana yhtiön vastuullisuusohjelmaa. Lisäksi toimitusjohtaja ja johtoryhmä hyväksyvät yhdessä hallituksen kanssa L&T:n politiikat. Poliitikkojen resurssointi ja jalkautus on jokaisen toimialan vastuulla. L&T:n vastuullisuusorganisaatio vastaa ihmisoikeusvaikutusten arvioinnista tiiviissä yhteistyössä yhtiön henkilöstöhallinnon ja hankinnan kanssa. Ihmisoikeuskysymykset on huomioitu myös henkilöstön koulutuksissa, kuten eettisiä periaatteita koskevassa verkkokoulutuksessa ja työturvallisuuskoulutuksissa.

L&T:llä on käytössä anonyymi ilmoituskanava, johon kaikki arvoketjun työntekijät ja toimijat voivat jättää ilmoituksia epäillyistä työolosuhteisiin tai ihmisoikeusloukkauksiin liittyvistä väärinkäytöksistä. Ilmoituskanava on kuvattu L&T:n julkisilla verkkosivuilla, intranetissä ja henkilöstön ja toimittajien eettisissä periaatteissa. Tarkempi kuvaus ilmoituskanavakäytänteistä ja ilmoituksista on esitetty kohdassa G1-1 s. 77–79.

GOV-5 – Riskienhallinta ja sisäinen valvonta kestävyysraportin osalta

Kestävyysraportointia koskevassa riskienhallinnassa huomioidaan kestävyysraportointiin liittyvät prosessit, käytetty data ja sen laatu sekä tarvittavat sisäiset ja ulkoiset järjestelmät ja resurssit. Riskienhallintamallin tavoitteena on varmistaa keskeisten kestävyysraporttiin liittyvien riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta. Riskejä seurataan kestävyysraportointiprosessin kaikissa vaiheissa, jotta niiden tunnistaminen ja arviointi tapahtuvat ennakoivasti ja mahdollisiin puutteisiin pystytään reagoimaan ajoissa.

Riskienarvioinnista vastaa L&T:n compliance-ryhmä yhdessä L&T:n talousjohtajan kanssa. Sen keskeiset tulokset raportoidaan vuosittain toimitusjohtajalle ja johtoryhmälle sekä tarkastusvaliokunnalle. Tällä varmistetaan, että riskienhallintaan liittyvät toimenpiteet ovat johdonmukaisesti toteutettuja ja, että ne tukevat yrityksen kestävyteen liittyviä tavoitteita.

Käytössä oleva riskienarviointimalli sisältää riskien priorisointimenetelmät, joissa riskejä arvioidaan vaikutusten ja todennäköisyyden perusteella. Lopullisissa tuloksissa huomioidaan myös yhtiön olemassa olevat toimintaperiaatteet ja käytänteet. Merkittävimmät riskit liittyvät kokonaisuuksiin, jotka ovat joko vaikutusten tai todennäköisyyden kannalta huomattavia.

L&T:n riskienarvioinnin perusteella merkittävin kestävyysraportointiin liittyvä riski koskee CSRD-raportoinnin muutoksia ja niiden ennustettavuutta, esimerkiksi tietojen koneluettavuuden tai sektorikohtaisten vaatimusten osalta. Nämä tekijät voivat vaikuttaa raportoitavan tiedon sisältöön ja vaatia järjestelmämuutoksia, jotka yhtiön on huomioitava oikea-aikaisesti. L&T seuraa lainsäädännön kehitystä tarkasti ja käy aktiivista vuoropuhelua tilintarkastajien ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa.

Tietojen täydellisyyteen ja eheyteen voi liittyä riskejä, sillä osa ympäristöindikaattoreista kootaan manuaalisesti useista yrityksen tietojärjestelmistä. L&T on tarkentanut ohjeistusta, selkeyttänyt prosessikuvauksia ja kehittänyt sisäistä kontrollia varmistukseksi, että mahdolliset tietovirheet havaitaan riittävän aikaisessa vaiheessa.

L&T toteuttaa sisäisiä tarkastuksia varmistukseksi, että riskienhallinta- ja valvontajärjestelmät toimivat odotetusti ja että niitä noudatetaan. Sisäisten tarkastusten yhteydessä voidaan huomioida myös kestävyysraportointiin liittyvää riskienhallintaprosessia. Sisäisen tarkastuksen tulokset raportoidaan sekä toimitusjohtajalle ja johtoryhmälle että tarkastusvaliokunnalle.

SBM-1 – Strategia, liiketoimintamalli ja arvoketju

Liiketoimintamalli ja arvoketju

L&T:n liiketoiminta rakentaa tulevaisuuden kestävästä kasvusta kiertotalouteen ja sen tuomiin mahdollisuuksiin pohjaten luoden lisäarvoa asiakkaille, sijoittajille ja muille sidosryhmille. Yhtiöllä oli vuonna 2024 neljä toimialaa:

- Ympäristöpalveluiden tehtävänä on pitää asiakkaiden materiaalit tehokkaasti kierrossa mahdollisimman korkealla jalostusasteella kierrätys- tai uusioraaka-aineina. L&T auttaa palveluillaan asiakkaitaan minimoimaan jätteen syntyä sekä tukee asiakkaita materiaalien lajittelussa ja valmistelussa kierrätykseen.
- Teollisuuspalvelut kehittää keinoja teollisuuden ja yhteiskunnan sivuvirtojen tehokkaaseen hyödyntämiseen kiertotalouden mukaisesti sekä ennallistaa maa-alueita. Teollisuuspalveluihin kuuluu myös prosessipuhdistus ja viemärihuolto. Toimialalla on liiketoimintaa Suomessa ja Ruotsissa.
- Kiinteistöpalvelut Suomessa ja Ruotsissa parantavat asiakkaiden kiinteistöjen arvoa ja tavoittelevat energiatehokkuuden jatkuvaa parantamista kiertotalouden tavoitteen mukaisesti.

Vuoden 2025 alusta L&T:llä on kolme toimialaa: Kiertotalousliiketoiminta, joka muodostuu Ympäristöpalvelut ja Teollisuuspalvelut toimialoista, sekä Kiinteistöpalvelut Suomi ja Kiinteistöpalvelut Ruotsi.

Palvelualan yrityksenä ja merkittävänä työllistäjänä henkilöstön työhyvinvointi ja työkyky ovat keskeisiä menestystekijöitä liiketoiminnalle. L&T:llä työskentelee 7 441 henkilöä Suomessa ja Ruotsissa.

L&T toimii kiertotalousliiketoiminnoissa jäte- ja sivuvirta-arvoketjussa. Toiminta kattaa jätteiden synnyn, asiakkaan tukemisen lajittelussa ja keräysastioiden valinnassa, kuljetuksen, kierrätyksen sekä uusio- ja hyötykäytön. L&T varmistaa yhdessä asiakkaidensa ja kumppaniensa kanssa tehokkaan jätelogistiikan ja raaka-aineiden kierrätyksen.

Kiinteistöliiketoiminnoissa yhtiö pidentää kiinteistöjen elinikää tehokkaalla ja oikea-aikaisella siivouksella ja huollolla sekä tehostaa ja pienentää kiinteistöjen energiankulutusta. L&T:n keskeisiä asiakkaita ovat teollisuuden, rakentamisen, kaupan, julkisen sektorin ja kiinteistöalan toimijat.

Kiertotalousliiketoimintojen arvoketjun alkupäässä ovat jätteiden ja sivuvirtojen synty eri asiakastoimialoilla, kuten raskaassa tuotantoteollisuudessa, rakentamisessa, kaupan alalla, julkisella sektorilla ja muissa kiinteistöissä. L&T vastaa kymmenien tuhansien yritysten ja kotitalouksien jätehuollosta Suomessa. L&T hallinnoi jätelogistiikkaa ja raaka-aineiden kierrätystä tehokkaasti tehden tiivistä yhteistyötä kumppanien kanssa, jotka tukevat L&T:n toimintaa materiaalien keräyksessä, käsittelyssä ja prosessoinnissa sekä tarjoavat erilaisia tukipalveluita.

L&T tukee myös asiakkaiden syntypaikkalajittelua ja jäteraportointia sekä kiinteistöjen jatkuvaa ylläpitoa ja energiatehokkuutta. Keskeisiä kumppaneita ovat

jätteenkäsittely- ja logistiikkayhtiöt sekä palveluita tuottavat alihankkijat. L&T:n käsittelemät kierrätetyt materiaalit myydään teollisille asiakkaille, jotka käyttävät niitä raaka-aineena omassa tuotantotoiminnassaan.

L&T huolehtii jätteen keräilystä asiakaskohteista ja ohjaa keräämänsä materiaalivirrat jätehuollon etusijajärjestyksen mukaiseen käsittelyyn. L&T tarjoaa palveluna asiakkailtaan saamien materiaalien esikäsittelyä ja yhtiöllä on useita, omia kierrätyslaitoksia, joissa asiakkailta kerätystä materiaalista valmistetaan kierrätysraaka-aineita teollisuuden käyttöön. Sellaiset jakeet, joille L&T:llä ei ole omaa käsittelyä, ohjataan kumppaneille, joilla on ympäristölupa ja osaaminen kyseisen jakeen käsittelyyn.

Ympäristörakentamisen liiketoiminnassa puhdistetaan asiakaskohteiden pilaantuneita maamassoja. Maamassat käsitellään asiakaskohteessa tai toimitetaan L&T:n käsittelykeskuksiin käsiteltäväksi. Puhdistamisen jälkeen maamassat palautetaan kohteeseen, hyödynnetään maanrakentamisessa toisessa kohteessa tai loppusijoitetaan.

Strategia

L&T:n missiona on tehdä kiertotaloudesta totta, ja yhtiö auttaa asiakkaitaan heidän kestävyystavoitteidensa saavuttamisessa.

Ilmastonmuutos ja luontokato ovat megatrendejä, joiden hillintä luo L&T:n liiketoiminnalle mahdollisuuksia. Ilmastonmuutoksen ja luontokadon hidastaminen edellyttävät kiertotaloustekoja yhteiskunnalta, yrityksiltä ja yksilöiltä. Yritykset tarvitsevat vastuullisia kumppaneita kiertotalouteen siirtymisessä sekä rakennusten ja kiinteistöjen energiatehokkuuden parantamisessa.

Kaupunkien kasvu jatkuu, ja odotukset rakennetulle ympäristölle lisääntyvät ja luovat kysyntää L&T:n palveluille. Kiinteistöille halutaan pitkä elinikä, ja vuosien varrella muuttuvat tarpeet ja käyttö on huomioitava ylläpidossa sekä uuden rakentamisessa.

Kiertotalouden toiminnanjohtaja -strategia ohjaa L&T:n toimintaa strategia-kaudella 2022–2026. Lokakuussa 2023 L&T:n hallitus hyväksyi päivitetyn strategian, jonka mukaan yhtiön Ympäristöpalvelut- ja Teollisuuspalvelut-toimialat hakevat uutta kasvua panostamalla erityisesti materiaalien kiertotalouteen liittyviin liiketoimintaratkaisuihin. Kasvua haetaan liiketoimintoja kehittämällä sekä mahdollisesti täydentävillä yritysostoilla Suomessa ja Ruotsissa.

Kiertotalousliiketoiminnan vahva markkina-asema, laaja asiakaskunta ja merkittävät materiaalivolyymit tarjoavat hyvän perustan materiaaliliiketoiminnan kasvattamiseen. Materiaalivirroista erityisesti muovit, puujäte ja metallit ovat toimialan jatkotarkastelun keskiössä, mutta myös muihin virtoihin liittyviä mahdollisuuksia tutkitaan.

Teollisuudessa uusia liiketoimintamahdollisuuksia syntyy teollisten virtojen käsittelyn ja arvonkasvattamisen ympärille, teollisuuden tukipalveluihin sekä rakennetun ympäristön ennallistamiseen. Kasvua haetaan myös Ruotsin markkinassa teollisuuden palveluissa ja materiaaliarvoketjuissa.

Kiinteistöpalvelut Suomi- ja Kiinteistöpalvelut Ruotsi -toimialoilla keskitytään kannattavuuden parantamisen rinnalla kehittämään kannattavan kasvun polkuja.

L&T:n hallitus päätti joulukuussa 2024 käynnistää suunnittelun yhtiön kiertotalousliiketoimintojen, eli Ympäristö- ja Teollisuuspalveluiden, ja kiinteistöpalveluliiketoimintojen eriyttämiseksi kahdeksi itsenäiseksi pörssiyhtiöksi. Tarkoituksena on eriyttää kiertotalousliiketoiminnat uudeksi listatuksi yhtiöksi Lassila & Tikanoja Oyj:n osittaisjakautumisella.

Hallituksen arvion mukaan kiertotalous- ja kiinteistöpalveluliiketoimintojen eriyttäminen voisi kasvattaa omistaja-arvoa mahdollistamalla molemmille liiketoiminnoille omien strategioidensa ja kasvumahdollisuuksiensa tehokkaamman toteuttamisen.

Vahva tase ja hyvin kehittynyt sopimuskanta luovat erinomaiset edellytykset orgaaniselle ja epäorgaaniselle kasvulle strategia-kaudella. L&T haluaa olla asiakkaidensa paras vastuullisuus-kumppani ja erinomainen työpaikka alan parhaille osaajille. L&T investoi strategia-kaudella toimintamalliansa uudistamiseen, mikä mahdollistaa entistäkin kustannustehokkaamman palvelutuotannon. Yhtiö kehittää jatkuvasti kyvykkyyksiä materiaalien käsittelyyn kiertotalouden periaatteiden mukaisesti sekä henkilöstön osaamista.

L&T mittaa strategiansa onnistumista taloudellisilla tavoitteilla sekä vastuullisuus- ja sidosryhmätavoitteilla.

Toimintaympäristö

Liiketoimintaympäristö oli haastava koko vuoden 2024. Yleinen taloudellinen epävarmuus heijasteli palveluiden kysyntään, materiaalien volyymeihin ja hintoihin.

Kiertotaloudella on tunnustettu olevan kriittinen rooli ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunnassa. Samalla se tarjoaa merkittävän liiketoimintamahdollisuuden puhtaille teknologioille ja ratkaisuille.

Suomessa uusien teknologioiden käyttöönottoa ja kiertotalouden kehittämistä hidasti se, että kierrätysraaka-aineet eivät ole kilpailukykyisiä neitseellisille ja fossiilisille raaka-aineille.

Strategiset vastuullisuustavoitteet

Mittari	Tavoite	2024
Henkilöstön suosittelu, eNPS	> 50 vuoteen 2026 mennessä	21
Hiilijalanjälki (scope 1 ja 2 suhteutettuna ajokilometriä kohden)	-50 % vuoteen 2030 mennessä suhteessa vuoteen 2018	-42 %

Suomi ajautui EU:n sanktio- ja varhaisvaroitusmenettelyyn vuonna 2024 jätepolitiikan osalta. Suomessa on kierrätystavoitteisiin nähden yli 1 miljoona tonnin yli-kapasiteetti jätteenpoltossa, mikä jarruttaa kierrätystä. Suomen kokonaismateriaalien kierrätysaste (CMUR) oli vuonna 2023 0,6 %, kun EU:n keskiarvo 11,5 %.

Suomen hallitusohjelman mukaisesti jätesääntelyä uudistetaan kolmessa eri aallossa, joiden kaikkien valmistelu käynnistyi vuoden 2024 aikana.

Eduskunta hyväksyi jätelain ensimmäisen vaiheen uudistuksen joulukuussa. Siinä laitospolitiikan asumisen, vankiloiden ja varuskuntien jätehuolto avattiin markkinoille. Muutos tulee voimaan 1.1.2026, jolloin vapautuu myös laajemmin sosiaali- ja terveyssektorin jätehuoltomarkkinat.

Jätelain toisessa osassa parannetaan jätealan kilpailuolosuhteita. Uudistuksella on tarkoitus korjata toissijaisen jätehuoltovastuun ilmenneitä epäkohtia ja kiristää sidosyksikkösääntelyä. Tämänhetkisen arvion mukaan hallituksen esitykset tulevat eduskunnan käsittelyyn vuonna 2025 ja voimaantulo on vuoden 2026 jälkeen.

Jätelain kolmannessa osassa on tarkoitus toteuttaa jätelain kokonaisuudistus säätämällä uusi kiertotalouslaki. Tällä uudistuksella pyritään laajemmin parantamaan kiertotalouden toimintaedellytyksiä vahvistamalla kierrätyksen ja uudelleenkäytön ensisijaisuutta sekä rajoittamalla jätteen polttoa. Lain suunnittelutyö käynnistyi heinäkuussa 2024 ja suunnitteluvaihe on määrä saada päätökseen vuoden 2025 aikana.

Suomen hallitus on toteuttamassa koko palvelusektorille tärkeää hankintalain uudistusta, jossa tiukennetaan in-house -sääntelyä. Hankintalain uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027 lukien.

Jätelain ja hankintalain uudistukset toteutuessaan parantavat L&T:n liiketoimintaedellytyksiä ja laajemmin edistävät yksityisten palvelumarkkinoiden kehittymistä Suomessa.

EU:n osalta vuotta 2024 leimasivat vaalit ja uuden komission organisoituminen. Toimintansa päättänyt parlamentti toteutti haastavissa olosuhteissa määrätietoisesti vihreän siirtymän kehitysohjelmansa laajamittaisilla uudistuksilla, jotka edistävät L&T:n liiketoimintatavoitteita keskipitkällä ja pitkällä aikajännteellä.

Uuden komission tavoitteissa ja työohjelmassa painottuu muuttunut geopolitiinen tilanne ja huoli eurooppalaisten yritysten kilpailukyvästä.

EU:n kiertotalouspolitiikassa sääntely on siirtymässä arvoketjun alkupäähän. Tuotteiden ympäristövaikutuksista 80 % päätetään suunnittelupöydällä.

Ekosuunnittelusääntely on tulevina vuosina tarkoitus laajentaa koskemaan miltei kaikkia tuoteryhmiä. Tuotekohtaisilla asetuksilla tullaan asettamaan vaatimuksia tuotteiden kestävyydelle ja luotettavuudelle, uudelleenkäytävyydelle, päivitettävyydelle, korjattavuudelle, huolta aiheuttavien aineiden esiintymiselle sekä kierrätysmateriaalisällöille.

Ekosuunnittelusääntelyn ja siihen liittyvien kierrätysraaka-aineiden käyttövoitteiden kautta luodaan kierrätysraaka-aineille eurooppalaiset sisämarkkinat, mikä mahdollistaa teollisen mittavaan investoinnit uusiin teknologioihin.

Nykytilanteessa kiertotalouden kehitystä on pitkälti jarruttanut se, että kierrätysraaka-aineiden käyttö on perustunut pääasiassa vapaaehtoisuuteen. Kierrätysraaka-aineet joutuvat kilpailemaan neitseellisten raaka-aineiden kanssa hyvin erilaisella kustannusrakenteella. Materiaalitalouden systeemimuutokseen tarvitaan kiertotalouden kannustavia ohjauskeinoja, jotka kannustavat kierrätysraaka-aineiden käyttöön neitseellisten sijaan.

EU:n vihreän siirtymän aloitteet sekä kiristyvä kestävyys sääntely asettavat entistä kunnianhimoisempia tavoitteita yritystoiminnan vastuullisuudelle.

Eurooppalainen yritysten kestävyysraportointidirektiivi (CSRD) vie raportointitarkkuuden ja läpinäkyvyyden uudelle tasolle. Yhtiön kestävyysraportoinnista tulee vakioidumpaa ja läpinäkyvyys lisääntyy. L&T pitää kehitystä hyvänä. Se parantaa kestävyystyön laatua ja tekee eri yritysten kestävyystyöstä helpommin vertailtavaa.

Vastuullisuusohjelma tukee L&T:n strategiaa

L&T:n vastuullisuusohjelman pitkän aikavälin tavoitteissa on huomioitu toimintaympäristön mahdolliset vaikutukset. Nykyisen vastuullisuusohjelman tavoitteet edistävät L&T:n missiota tehdä kiertotaloudesta totta koko arvoketjussa.

- L&T etenee yhdessä asiakkaiden kanssa kohti täyttä kiertotaloutta. Palveluiden kautta L&T luo ratkaisuja ilmastonmuutoksen ja luontokadon hillitsemiseksi ja edistää materiaalien kiertoa sekä luo ratkaisuja rakennetun ympäristön kestävään käyttöön.
- L&T arvostaa työpaikan monimuotoisuutta ja yhdenvertaisuutta sekä panostaa työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.
- L&T toimii oikein ja läpinäkyvästi koko arvoketjussa. Hyvä hallinto on L&T:n kestävyystyön kulmakivi.

L&T:n vastuullisuusohjelma sisältää lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteita vuoteen 2030 asti. Lyhyen aikavälin tavoitteet vastaavat L&T:n strategiakautta.

Vuoden 2030 tavoitteet vastaavat YK:n kestävä kehityksen tavoitevuosia. Keskeiset vastuullisuusohjelman mitattavat tavoitteet koskevat L&T:n ilmastotavoitteita, kierrätysastetta, henkilöstön työturvallisuustasua, terveyttä ja työttyytyväisyyttä sekä eettisten periaatteiden koulutuskattavuutta. Toimitusketjun vaatimuksenmukaisuutta mitataan toimittajien eettisten periaatteiden kattavuuden ja siihen liittyvän itsearviointin kautta.

Vastuullisuusohjelman tavoitteet

- L&T:n ilmastotavoitteena on nettonolla vuoden 2045 loppuun mennessä. Tavoite koskee koko arvoketjua.
- L&T tavoitteena on nostaa asiakkaidensa kierrätysaste 70 %:iin vuoteen 2030 mennessä.
- L&T:n tavoitteena on, että kokonaistapaturmataajuus (TRIF) on 19 vuoteen 2026 mennessä.

- L&T:n tavoitteena on, että sairauspoissaoloprosentti on alle 4,3 % vuoteen 2026 mennessä.
- L&T:n tavoitteena on, että eNPS-lukema on 50 vuoteen 2026 mennessä.
- L&T:n tavoitteena on, että 100 % omasta henkilöstöstä on suorittanut eettiset periaatteet -koulutuksen.

Keskeiset kestävä kehityksen tavoitteet

L&T on sitoutunut tukemaan toiminnassaan YK:n kestävä kehityksen tavoitteita (Sustainable Development Goals). Yhtiö on tunnistanut seuraavat tavoitteet keskeisiksi sen toiminnan kannalta:

- Tavoite 7: edullista ja puhdasta energiaa
- Tavoite 8: ihmisarvoista työtä ja talouskasvua
- Tavoite 10: eriarvoisuuden vähentäminen
- Tavoite 11: kestävät kaupungit ja yhteisöt
- Tavoite 12: vastuullista kuluttamista
- Tavoite 13: ilmastotekojä
- Tavoite 15: maanpäällinen elämä.

Sitoutuminen kansallisiin ja kansainvälisiin aloitteisiin

L&T on sitoutunut tukemaan seuraavia keskeisiä julistuksia ja sopimuksia:

- YK:n kestävä kehityksen periaatteet vuodesta 2018
- Global Compact -periaatteet vuodesta 2018
- ILO:n perussopimus työelämän perusoikeuksista
- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus
- Kestävä kehityksen yhteiskuntasitoumukset.

Arvonluonti

Panostamalla kestäviin kiertotalouden ratkaisuihin L&T tavoittelee kasvavaa arvoa kaikille keskeisille sidosryhmilleen.

Resurssit

- L&T:llä on vankka ammattitaito kiertotalous- ja kiinteistöpalveluissa sekä kestävien tuotteiden kehittämisessä. Yhtiö tarjoaa monipuolisia palveluita kiertotalouden eri osa-alueilla, jotta materiaalit ohjautuvat entistä paremmin kiertoon.
- L&T kehittää jatkuvasti uusia ratkaisuja energiatehokkuuden, älykkään siivouksen, teollisuuden sivuvirtojen, luontopalveluiden ja kiertotalouden edistämiseksi. Ratkaisut parantavat asiakkaiden toiminnan tehokkuutta ja vähentävät ympäristövaikutuksia.
- L&T huolehtii työntekijöiden hyvinvoinnista ja turvallisuudesta ja investoi työkykyyn ja hyvinvointiin. Koulutusmahdollisuudet ja sertifikaatit, kuten ISO 9001, ISO 14001 ja ISO 45001, tukevat laadukasta ja kestävä toimintaa.

Tulokset

- Kierrätys- ja uusiokäyttötuotteet säästävät luonnonvaroja ja vähentävät jätteen määrää.
- Kiinteistöpalvelut edistävät liiketoimintaratkaisullaan kiinteistöjen energia- tehokkuutta, kiinteistöjen tuottavuutta ja arvoa sekä luonnon monimuotoisuutta.
- Työturvallisuus on parantunut vuosittain, ja L&T vie hyviä käytänteitä myös alihankkijoille ja kumppaneille.
- L&T on monelle nuorelle ensimmäinen työpaikka.
- L&T luo hyvää yhteiskunnalle laajemmin. L&T:n luoma lisäarvo vuonna 2024 oli 430,0 MEUR. Konserni maksoi veroja 6,8 MEUR.

SBM-2 – Sidosryhmien edut ja näkemykset

Sidosryhmätyön painopiste on niissä sidosryhmissä, joihin L&T:n toiminnan vaikutukset kohdistuvat eniten ja jotka pystyvät toiminnallaan vaikuttamaan eniten L&T:n liiketoiminta- ja kestävyystavoitteiden toteutumiseen. Sidosryhmien odotukset huomioidaan L&T:n strategiatyössä ja liiketoimintavalinnoissa. Sidosryhmien näkemykset olivat myös keskeinen osa L&T:n kaksoisolennaisuusanalyysiä.

Keskeiset sidosryhmät ovat asiakkaat, oma henkilöstö ja potentiaaliset työntekijät, sijoittajat, valtakunnalliset ja alueelliset päättäjät ja vaikuttajat, kansalaisjärjestöt, media sekä toimittajat ja alihankkijat.

L&T käy aktiivista vuoropuhelua tärkeimpien sidosryhmiensä kanssa. Yhtiö mittaa säännöllisesti sidosryhmätukea asiakas- ja henkilöstötyytyväisyyskyselyillä sekä kolmannen osapuolen tekemän mainetutkimuksen kautta. Vuoropuhelun ja mittausten avulla L&T tunnistaa sidosryhmien odotukset sekä määrittelee tarpeelliset kehittämistoimenpiteet. Asiakas- ja henkilöstötyytyväisyyttä koskevat kyselyt ja mainetutkimuksen tulokset sekä niihin liittyvät mahdolliset kehityskohteet raportoidaan vähintään kerran vuodessa toimitusjohtajalle ja johtoryhmälle sekä hallituksen henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunnalle. L&T:n nykyinen strategia ja vastuullisuusohjelman tavoitteet ovat linjassa sidosryhmäodotuksien kanssa. Vastuullisuusohjelman tavoitteita päivitetään säännöllisesti huomioiden myös mahdolliset muutokset toimintaympäristössä ja sidosryhmäodotuksissa. Keskeiset tulevat kehityskohteet kuvataan kunkin kokonaisuuden yhteydessä osana yhtiön kestävyysraportointia.

L&T on tiivistänyt sidosryhmien odotukset seuraaviin kolmeen näkökulmaan:

- Kestävän liiketoiminnan toiminnanjohtajuus: Alan johtavana yhtiönä L&T:n odotetaan kehittävän koko alaa yhteiskunnan kannalta oikeaan suuntaan ja toimivan ympäristöasioissa oikein ja kestävästi.
- Hyvä työnantajuus: Suurena työllistäjänä ja palveluyrityksenä L&T:n edellytetään olevan vastuullinen työnantaja, joka pitää huolta henkilöstönsä hyvinvoinnista ja kohtelee henkilöstöään hyvin ja tasapuolisesti sekä noudattaa erityistä huolellisuutta haavoittuvassa asemassa olevien työntekijöiden työsuhteissa.

Keskeisimmät sidosryhmät ja niiden mielenkiinnon kohteet, odotukset ja vuorovaikutus

Sidosryhmä	Keskeiset mielenkiinnon kohteet 2024	Odotuksiin vastaaminen	Vuorovaikutus
Asiakkaat	Asiakaspalvelu- ja tyytyväisyys, toiminnan laatu, kiertotalous, kierrätys ja ennallistaminen, energia- tehokkuus sekä kestävyys.	<ul style="list-style-type: none"> • L&T kehitti kestävyyttä edistäviä liiketoimintaratkaisuja liittyen luonnon ennallistamiseen ja monimuotoisuuden edistämiseen. • L&T kehitti digitaalisten asiointikanaviensa toimivuutta sekä liiketoimintakohtaisia toimenpiteitä palvelujen ja asiakaskokemuksen parantamiseksi. 	Yritysasiakkaiden suositteluhaluutta mittaava asiakaskysely (NPS) sekä useita asiakaskohtaisia kyselyitä. Asiakaspalvelu (puhelin, digitaaliset asiointikanavat) sekä vuoropuhelu asiakasvastaavien ja myynnin kanssa. Markkinointiviestintä ja digi- ja muut tapahtumat.
Oma henkilöstö	Henkilöstön fyysinen ja henkinen hyvinvointi, työssäjaksaminen, koulutus ja osaamisen kehittäminen sekä lisäksi työtyytyväisyys ja henkilöstökokemus.	<ul style="list-style-type: none"> • L&T tarjosi monipuolisia fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin palveluja työntekijöille sekä työssäoppimismahdollisuuksia, urapolkuja ja koulutuksia. • L&T uudisti ja laajensi koulutustarjontaa ja teki liiketoimintakohtaisia toimenpiteitä henkilöstökokemuksen parantamiseksi. 	Palaute- ja kehityskeskustelut, Fiilinki-henkilöstökyselyt, yhteistoiminta ja European Works Council -toiminta, työpajat, digi- ja muut tilaisuudet ja sisäisen viestinnän kanavat, kuten intranet ja Teams.
Potentiaaliset työntekijät	Työnantajamielikuva ja työntekijäkokemus.	<ul style="list-style-type: none"> • L&T hyödynsi aiempien vuosien tapaan laajasti digitaalisia mahdollisuuksia kertoa työstä L&T:llä potentiaalisille työnhakijoille ja osallistui erilaisiin ura- ja rekrytointitapahtumiin. 	Yhteistyö oppilaitosten kanssa, rekrytointi- ja uratapahtumat, työnantajamielikuvan kehittäminen ja tiedon jakaminen sosiaalisen median kanavien välityksellä.
Sijoittajat ja omistajat	Taloudellinen suorituskyky ja strategia ja sen eteneminen, liiketoiminnan vastuullisuus ja ESG-luokitukset, asiakas- ja henkilöstötyytyväisyys.	<ul style="list-style-type: none"> • L&T osallistui useisiin ESG-kyselyihin ja laajensi kestävyysraportointia. • L&T kävi myös aktiivista vuoropuhelua sijoittajien kanssa kestävyysasioista. 	Pörssitiedotteet, talouskatsaukset, vuosiraportointi, konsernin verkkosivut, webcast- lähetykset, säännölliset sijoittajatapaamiset ja vuosittainen yhtiökokous.
Päättäjät ja vaikuttajat (ml. valtakunnalliset ja alueelliset päättäjät) sekä elinkeino- ja työnantajajärjestöt	Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, työllistäminen sekä markkinoiden toimivuus ja kilpailuneutraliteetti.	<ul style="list-style-type: none"> • L&T osallistui elinkeino- ja työmarkkinajärjestöjen toimintaan. • L&T edisti aloitteita vihreän siirtymän vahvistamiseksi sekä työmarkkinoiden kehittämiseksi. • L&T teki Suomessa aloitteita kiertotalouden vauhdittamiseksi, osatyökykyisten työmahdollisuuksien sekä työperäisen maahanmuuton edistämiseksi. 	Toiminta järjestöissä, vuoropuhelu viranomaisten ja päättäjien kanssa, yhteistyöhankkeet, projektit, kyselyihin vastaaminen, verkkosivut ja vuosiraportointi.
Media ja kansalaisjärjestöt	Kiertotalouden käytännön edistysaskeleet, luonnon monimuotoisuutta edistävät käytännön teot ja ihmisoikeudet.	<ul style="list-style-type: none"> • L&T julkaisi lukuisia lehdistötiedotteita ja osallistui useisiin haastatteluihin. • L&T kävi vuoropuhelua ja kartoitti odotuksia vastuullisuusohjelmaan liittyen. 	Lehdistötiedotteet, haastattelut, julkaisut, mediatilaisuudet, yhtiön verkkosivut ja sosiaalisen median kanavat. Vuoropuhelu ja kyselyihin vastaaminen.
Toimittajat ja alihankkijat	Kiertotalous, laatu, vastuullinen hankinta.	<ul style="list-style-type: none"> • L&T kävi vuoropuhelua ja toteutti auditointeja ja itsearviointeja. 	Vuoropuhelu, kyselyihin vastaaminen, auditoinnit ja itsearviointit.

- Hyödyllinen kumppani: L&T:n odotetaan olevan asiakkaidensa hyödyllinen kumppani, joka kehittää uusia palveluita ja tukee asiakkaita heidän omien tavoitteidensa saavuttamisessa sekä pitää kiinni lupauksistaan.

L&T ottaa oman työvoiman edut, näkemykset ja oikeudet huomioon strategiassaan ja liiketoimintamallissaan monin tavoin. L&T on tunnistanut ja arvioinut omaan työvoimaan liittyviä vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia, ja keskeisiksi teemoiksi ovat nousseet työturvallisuus, työaika, riittävä palkkaus, yhdistymisvapaus, työntekijöiden tiedonsaanti-, kuulemis- ja osallistumisoikeudet, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu, työ- ja yksityiselämän tasapaino, terveys ja turvallisuus sekä sukupuolten tasa-arvo. L&T:n strategisena painopistealueena on alan parhaiden osaajien saaminen, ja henkilöstön hyvinvointi on keskeinen menestystekijä liiketoiminnalle. L&T käy laajaa ja monipuolista vuoropuhelua henkilöstönsä kanssa, ja henkilöstön näkemykset huomioidaan liiketoimintastrategiaa laadittaessa. Lisäksi L&T:n eettiset periaatteet henkilöstölle, henkilöstöpolitiikka, ihmisoikeuspolitiikka ja työturvallisuuspolitiikka ohjaavat toimintaa ja varmistavat työntekijöiden oikeuksien kunnioittamisen. Tarkemmin omaa työvoimaa on kuvattu kohdassa S1, s. 63–73.

L&T huomioi myös arvoketjun työntekijöiden intressit, näkemykset ja oikeudet sekä heidän ihmisoikeuksiensa kunnioittamisen toiminnassaan. L&T:n eettisissä periaatteissa toimittajille määritetään vähimmäisvaatimukset, joita toimittajien on kunnioitettava ja noudatettava omassa toiminnassaan ja toimitusketjussaan. Eettiset periaatteet sisältävät muun muassa työntekijöiden oikeuksien kunnioittamisen, työturvallisuuden sekä lapsi- ja pakkotyön käytön kiellon. L&T edellyttää toimittajiaan sitoutumaan näihin periaatteisiin ja ne ovat myös sisällytetty osaksi L&T:n hankintasopimuksia. Lisäksi L&T seuraa ja arvioi toimittajien eettisten periaatteiden vaatimuksenmukaisuutta erillisellä itsearviointimallilla. Yhtiö on myös tunnistanut ja arvioinut yhteistyössä hankinnan kanssa toimitusketjun mahdolliset ihmisoikeusriskit. Arviointi on osa yhtiön ihmisoikeusperiaatteita.

L&T:llä on erillinen, julkinen anonyymi ilmoituskanava, jonka kautta arvoketjun työntekijät voivat ilmoittaa väärinkäytöksistä. L&T käsittelee mahdolliset ihmisoikeusrikkomukset selkeiden toimintaohjeiden mukaisesti ja toteuttaa tarvittaessa korjaavia toimenpiteitä. Tarkemmin arvoketjun työntekijöitä on kuvattu kohdassa ESRS S2, s. 74–76.

SBM-3 – Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategiaan ja liiketoimintamallien kanssa

L&T toteutti vuosien 2023–2024 aikana ensimmäistä kertaa eurooppalaisen kestävyysdirektiivin (CSRD) vaatimuksen mukaisen kaksoisolennaisuusanalyysin. Analyysissä arvioitiin L&T:n vaikutuksia yhteiskuntaan ja ympäristöön sekä näiden vaikutusten taloudellisia riskejä ja mahdollisuuksia. Työ pohjautui eurooppalaisessa kestävyysstandardissa esitettyihin kestävyysaiheisiin sekä

niiden osa-alueisiin ja osaosa-alueisiin. Lisäksi kaksoisolennaisuusanalyysissä nousivat esille yhteisökohtaiset mittarit liittyen hiilikädenjälkeen (MCO_{2e}), hiilidioksidi-intensiteettiin (tnCO_{2e}/km), henkilöstötyytyväisyyteen (eNPS) ja sairauspoissaoloihin (%).

Arvoketjutarkastelu käsitti oman toiminnan lisäksi sopimussuhteiset toimittajat ja jätteenkäsittelykumppanit erityisesti kiertotalouden, ilmaston ja toimitusketjun henkilöstön osalta sekä asiakkaat osana kiertotalouden materiaaliavirtoja. Kaksoisolennaisuusanalyysin tulosten perusteella olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet ympäristön, yhteiskunnan ja hallinnon osalta ilmenevät lyhyellä aikavälillä, ja niiden merkityksen arvioidaan lisääntyvän tulevaisuudessa toimintaympäristön ja asiakasodotusten kasvaessa.

Ympäristöön liittyvät vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

L&T:n ympäristöön liittyvät vaikutukset syntyvät yhtiön strategian ja liiketoimintamallien kautta. L&T:n liiketoimintamalli keskittyy kestäväen kehityksen edistämiseen kiertotalouden ratkaisujen kautta. Asiakkaille tuotetut palvelut vähentävät päästöjä sekä edistävät materiaalin kierrätystä ja energiatehokkuutta. Samalla edistetään luonnonvarojen kestävää käyttöä ja vähennetään arvoketjun riippuvuutta neitseellisistä raaka-aineista. Tämä näkyy asiakkaille tehokkaana jätehuoltana, jossa materiaalien kierrätys on ensisijaista riippumatta jätelajista.

Kiinteistöpalveluiden tuottamat energiatehokkuusratkaisut vaikuttavat myönteisesti asiakkaiden kiinteistöjen sähkön kulutukseen samalla vähentäen energian käytöstä syntyneitä päästöjä. Vastaavasti yhtiön tuottamat luontopalvelut, kuten ympäristörakentamisen pilaantuneiden maiden kunnostushankkeet, kiinteistöpalveluiden niitystyshankkeet ja vieraslajien poistamiseen vaikuttavat elonkirjoon. Nämä toimet tukevat luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja parantavat ympäristön tilaa.

L&T:n liiketoimintayksiköt ovat riippuvaisia energiasta esimerkiksi logistiikan ja kiinteistötoimintojen osalta. Tästä syntyy myös huomattava määrä hiilidioksidipäästöjä. Valtaosa päästöistä syntyy kuitenkin toimitusketjussa. Toimet ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ovat keskeisiä näiden vaikutuksien lieventämiseksi.

L&T:n hiilikädenjälki syntyy asiakkaille tuotettujen palvelujen kautta. Hiilikädenjälki kertoo, paljonko yhtiö on pystynyt tietoisten valintojen ja ratkaisujen avulla välttämään päästöjä ja ilmastokuormitusta, joita se aikaisemmilla toimintatavoillaan tuotti. L&T:n tavoitteena on kasvattaa toiminnan positiivista ilmastovaikutusta.

Mahdolliset riskit liittyvät sääntelyn tiukentumiseen sekä markkinoiden ja taloudellisten ajureiden, kuten rahoituksen muutoksiin. Sääntelyn muutokset voivat kasvattaa kustannuksia esimerkiksi yhtiön siirtyessä kohti vähäpäästöisempiä toimintoja, mutta samalla ne luovat uusia mahdollisuuksia, erityisesti energiatehokkuuden ja uusiutuvien energiamuotojen osalta sekä kierrätysratkaisujen ja materiaali tehokkuuden kehittyessä.

Oman ja arvoketjun henkilöstöön ja liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvät vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Suurena palvelualan toimijana oma henkilöstö on keskeinen voimavara yhtiön strategian ja palveluiden toteuttamisessa. L&T:n toiminta on riippuvainen myös toimitusketjusta sekä sen tuottamista palveluista ja tuotteista. Toimintatavoilla yhtiö vaikuttaa oman työvoiman ja arvoketjun työntekijöiden henkilöstön hyvinvointiin, työturvallisuuteen, työterveyteen, monimuotoisuuteen ja työkäytänteisiin.

Suomen ja Ruotsin vahva lainsäädäntö ja yhteiskunnallinen rakenne luovat hyvän pohjan arvoketjun työkäytänteiden edistämiseksi. Lisäksi omilla toimintatavoilla yhtiö vaikuttaa arvoketjun henkilöstön ihmisoikeuksiin ja työkäytänteisiin ja vähentää siten mahdollisia riskejä, jotka toteutuessaan voivat heikentää L&T:n mainetta, vaikeuttaa työvoiman saatavuutta ja lisätä vaihtuvuutta. Samalla L&T edistää parhaiten käytänteiden käyttöönottoa toimitusketjussa.

Hyvän hallinnon käytännöt luovat pohjan L&T:n yritystoiminnalle. Liiketoiminnan harjoittamisen keskeiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet liittyvät L&T:n hyvän yrityskulttuurin, kuten yhtiön eettisiin periaatteiden, korruption ja lahjonnan torjumisen käytänteisiin sekä väärinkäytösten ilmoittamisen prosesseihin. Yhtiön omat politiikat, periaatteet ja ohjeet ohjaavat käytänteitä niin omassa toiminnassa kuin arvoketjussa ja toimet niissä vahvistavat yhtiön luottavuutta asiakkaiden ja sidosryhmien silmissä.

Korruption ja lahjontaan liittyvät riskit voivat aiheuttaa maine- ja taloudellisia vahinkoja yhtiölle. L&T hyödyntää säännöllistä koulutusta, tarkastuksia ja tiukkoja sääntöjä osapuolten sitouttamiseksi. Eettisten periaatteiden noudattaminen tarjoaa L&T:lle merkittäviä mahdollisuuksia. Se vahvistaa yhtiön mainetta vastuullisena toimijana ja luo luottamusta asiakkaiden ja sidosryhmien keskuudessa.

Yhtiö arvioi vuosittain mahdollisuudet ja riskit sekä niiden taloudelliset vaikutukset ja riskeihin liittyvät hallintakeinot. L&T on hallinnut raportointikautena olennaisia vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia taloudelliseen asemaan, taloudelliseen tuloksiin ja kassavirtoihin yhtiön olemassa olevilla riskinhallintakeinoilla ja toimintaperiaatteilla. Raportointikauden aikana olennaisista kestävyysriskeistä ei ole syntynyt merkittäviä taloudellisia vaikutuksia ja niiden arvioidaan jäävän vähäiseksi riskien osalta niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä. Näihin ei odoteta kirjanpitoarvoihin liittyviä oikaisuja seuraavan tilikauden aikana.

L&T:n strategian ja liiketoimintamallien resilienssi käsitellä yhtiön olennaisia vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia arvioidaan olevan hyvä strategiakaudella 2022–2026. Yhtiöllä on vakiintuneet riskienhallintakäytännöt, sopeutumiskyky markkinoiden muutoksiin ja tiivis toimintaympäristöseuranta. L&T hakee kasvua kiertotalousliiketoiminnoista panostamalla materiaalien kiertotalouteen liittyviin liiketoimintaratkaisuihin. Kasvua haetaan liiketoimintoja kehittämällä sekä mahdollisesti täydentävillä yritysostoilla.

Oleannaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien taloudelliset vaikutukset sekä vaikutus strategiaan ja liiketoimintaan

Yhtiön oleannaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien nykyiset ja ennakoitavat vaikutukset sen liiketoimintamalliin, arvoketjuun, strategiaan ja päätöksentekoon ovat jatkuvan seurannan alla. Tarvittaessa L&T reagoi näihin vaikutuksiin tekemällä muutoksia strategiaansa ja liiketoimintamalliinsa. L&T on asettanut kattavat kestävyystavoitteet, jotka koskevat koko arvoketjua, erityisesti ilmaston osalta. Lisäksi toimitusketjun kestävyyttä edistetään hankintasuorituksessa esitettyjen vaatimusten ja niiden seurannan avulla.

Tarkempi kuvaus L&T:n olennaisista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista on esitetty sivuilla 21–29. Vaikutukset syntyvät ympäristön, oman työvoiman ja arvoketjun osalta L&T:n strategisista tavoitteista ja liiketoimintamallista, kun taas liiketoiminnan harjoittamista koskevan kokonaisuuden katsotaan olevan hyvän hallintotavan perusedellytyksiä. Lisäksi taulukossa kuvataan ylätasolla L&T:n keskeiset hallintakeinot. Analyysin aikana tunnistettiin myös mahdolliset arvoketjuvaikutukset oleannaisten kokonaisuuksien osalta.

L&T on kuvannut ilmastonmuutokseen, biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin, omaan työvoimaan sekä arvoketjun työntekijöihin liittyviä olennaisia vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia sekä niiden vuorovaikutusta strategian ja liiketoimintamallin kanssa myös osana seuraavia aihekohtaisia ESRS-standardeja:

- Ilmastonmuutokseen liittyvät vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet on kuvattu myös kohdassa E1 Ilmastonmuutos vaatimuksessa SBM-3 Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa, s. 47.
- Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet on kuvattu myös kohdassa E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemipalvelut vaatimuksessa SBM-3 Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa, s. 57.
- Omaan työvoimaan liittyvät vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet on kuvattu myös kohdassa S1 Oma työvoima vaatimuksessa SBM-3 Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa, s.63.
- Arvoketjun työntekijöihin liittyvät vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet on kuvattu myös kohdassa S2 Arvoketjun työntekijät vaatimuksessa SBM-3 Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa, s. 74.

E Ympäristö

Osa-aihe	Osaosa-aihe	Riippuvuudet	Vaikutukset	Riskit ja mahdollisuudet	Hallintakeinot
ESRS E1 Ilmastonmuutos					
Ilmastonmuutoksen hillintä	N/A	<ul style="list-style-type: none"> Riippuvuus luonnonvaroista muun muassa energian saannin kautta. Riippuvuus yhteiskunnallisista resursseista kehittyvän lainsäädännön kautta 	<p>Negatiivinen vaikutus: L&T:n oma toiminta ja arvoketju (scope 1-3) aiheuttavat huomattavan määrän kasvihuonekaasupäästöjä. Vaikutus on tosiasiallinen.</p>	<p>Riskit: Sääntely voi aiheuttaa siirtymäriskkejä, kuten muutoksia energian ja päästöjen hinnoitteluun ja vaikuttaa kaluston teknologisten ratkaisujen edistymiseen. Kierrätystä koskeva lainsäädäntö vaikuttaa materiaalien kierrätykseen ja siten suoraan arvoketjussa syntyviin päästöihin. Riskit kohdentuvat koko arvoketjuun.</p> <p>Epäonnistuminen ilmastotavoitteissa voi vaikuttaa L&T:n oman toiminnan rahoituksen saatavuuteen ja hintaan sekä lainaehtojen täyttämiseen. Riskit kohdentuvat omaan toimintaan.</p> <p>Mahdollisuudet: Ilmastotavoitteiden saavuttaminen koko arvoketjussa voi luoda myönteisiä vaikutuksia ympäristöön ja yhteiskuntaan sekä edistää vastuullisuusmielikuvaa. Mahdollisuudet kohdentuvat omaan toimintaan. Tämä mahdollisuus ei ylitä sille asetettua taloudellista kynnyksarvoa, mutta on keskeinen yhtiölle.</p> <p>L&T:n materiaali kierrätyspalveluiden avulla voidaan vähentää asiakkaiden toiminnassa syntyviä päästöjä. Vältetyt päästöt muodostavat L&T:n hiilikädenjäljen. Mahdollisuudet kohdentuvat arvoketjuun ja erityisesti asiakkaisiin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> L&T:n ympäristöpolitiikassa määritetyt yleiset periaatteet ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi sekä uusiutuvan energian käytön lisäämiseksi. L&T:n asettamat koko arvoketjua koskevat ilmastotavoitteet ja toimet niiden edistämiseksi. Vuonna 2024 L&T tarkensi toimintasuunnitelmaansa arvoketjussa syntyvien päästöjen vähentämiseksi. Toimet kalustoinvestointien ja uusiutuvan energian käytön lisäämiseksi. Lainsäädäntöprosesseihin vaikuttaminen proaktiivisesti edunvalvontajärjestöjen kautta.
Energia	N/A	<ul style="list-style-type: none"> Riippuvuus luonnonvaroista muun muassa energian saannin kautta. Riippuvuus yhteiskunnallisista resursseista kehittyvän lainsäädännön kautta 	<p>Positiivinen vaikutus: L&T:n energiatehokkuuspalveluilla on myönteinen vaikutus ympäristöön ja yhteiskuntaan asiakasrajapinnassa. Omien kiinteistöjen energiatehokkuustoimet vähentävät energiankulutusta Suomessa ja Ruotsissa. Vaikutus on potentiaalinen.</p>	<p>Mahdollisuudet: Regulaation muutokset ja asiakkaiden kasvavat ilmastotavoitteet luovat mahdollisuuksia energiatehokkuusratkaisuille ja -palveluille. Asiakkaiden toiminnoissa vältetyt päästöt lisäävät L&T:n hiilikädenjälkeä. Mahdollisuudet kohdentuvat arvoketjuun ja erityisesti asiakkaisiin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> L&T:n ympäristöpolitiikassa määritetyt yleiset periaatteet energiatehokkuuden edistämiseksi. Toimet energiatehokkuusratkaisujen sekä asiantuntijapalveluiden kehittämiseksi osana palvelutarjoamaa. Toimet kiinteistöjen energiatehokkuuden edistämiseksi sekä kalustoinvestoinnit, jotka vähentävät energiankulutusta.

Osa-aihe	Osaosa-aihe	Riippuvuudet	Vaikutukset	Riskit ja mahdollisuudet	Hallintakeinot
ESRS E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit					
Vaikutukset ekosysteemi-palveluihin ja riippuvuudet niistä	N/A	<ul style="list-style-type: none"> Välillisesti riippuvuus luonnonvaroista arvo-ketjussa raaka-aineiden saatavuuden kautta Riippuvuus luonnon ekosysteemipalveluista, mm. vesi ja energia Riippuvuus yhteiskunnallisista resursseista kehittyvän lainsäädännön kautta 	<p>Negatiivinen vaikutus L&T:n omien käsittelylaitoksien päästöt veteen, ilmaan ja maaperään voivat vaikuttaa negatiivisesti lajeihin ja ekosysteemeihin alueella. Vaikutus on potentiaalinen.</p> <p>L&T:n hankkimien tuotteiden valmistus ja palveluiden tuottaminen voivat mahdollisesti vaikuttaa biodiversiteettiin ja ekosysteemeihin paikallisella, alueellisella ja globaalilla tasolla. Vaikutus on potentiaalinen.</p> <p>Positiivinen vaikutus L&T:n Teollisuuspalvelut kunnostaa asiakkaiden pilaantuneita maita sekä ennallistavat niitä. L&T:n viherpalvelut tuottaa niityttämishankkeita sekä poistaa vieraslajeja kiinteistöjen pihosta yhdessä asiakkaiden kanssa. Vaikutus on potentiaalinen.</p>	<p>Riskit Poikkeamat toimilaitoksien ympäristölupien vaatimuksissa voivat aiheuttaa korvausvelvollisuuden ja korjaavien toimenpiteiden kustannuksia sekä mainehaittoja. Riskit kohdentuvat omaan toimintaan.</p> <p>Mahdollisuudet Tiukentuva regulaatio ja asiakkaiden omat kestävyystavoitteet voivat luoda liiketoimintamahdollisuuksia Teollisuuspalveluiden ja viherpalveluiden luontopalveluille. Mahdollisuudet kohdentuvat arvoketjuun ja erityisesti asiakkaisiin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> L&T:n ympäristöpolitiikassa määritetyt yleiset luonnon monimuotoisuutta koskevat periaatteet. Käsittelylaitoksien ympäristöluvut ja niiden mukaiset toimet. Toimet luontopalveluiden kehittämiseksi. Erilaiset yhteistyöhankkeet asiakkaiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Toimipisteiden asiakaspalautekanavat ja vuoropuhelu paikallisten asukkaiden kanssa. L&T:n oman toiminnan ympäristövaikutusten tunnistaminen ja ympäristöriskiarviointi sekä sisäiset auditoinnit ja näiden perusteella laadittavat suunnitelmat siitä, kuinka oman toiminnan vaikutukset huomioidaan toiminnassa jatkossa. L&T:n viherrakentamispalveluiden ja pilaantuneiden maiden kunnostuspalveluiden edistymisen seuranta seurantamittareiden avulla.
ESRS E5 Resurssien käyttö ja kiertotalous					
Resurssien sisäänvirtaukset mukaan lukien resurssien käyttö	N/A	<ul style="list-style-type: none"> Riippuvuus luonnonvaroista muun muassa raaka-aineiden kautta Riippuvuus yhteiskunnallisista resursseista kehittyvän lainsäädännön kautta 	<p>Positiivinen vaikutus L&T:n asiakkailta kerätyt materiaalit kierrätetään kiertotalouden periaatteiden mukaisesti, mikä vähentää arvoketjun riippuvuutta fossiilisista ja primaarisista raaka-aineista. Nämä raportoidaan ulosvirtauksina, jotta vältetään kaksoislaskenta. Vaikutus on tosiasiallinen.</p>	<p>Riskit Muutokset asiakasodotuksissa ja asiakkaiden kierrätystavoitteissa. Riskit kohdentuvat sekä omaan toimintaan että arvoketjuun.</p> <p>Mahdollisuudet Regulaatiosta tulevat kierrätystavoitteet luovat mahdollisuuksia materiaalin kierrätykselle. Mahdollisuudet kohdentuvat omaan toimintaan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> L&T:n ympäristöpolitiikassa määritetyt kiertotaloutta koskevat periaatteet, ja hankintaperiaatteet huomioivat kestävä kehityksen, mikä ohjaa säästämään raaka-aineita, energiaa ja luontoa. Toiminnan ja palveluiden kehittäminen huomioiden toimintaympäristön ja asiakasodotusten muutokset, sekä aktiivinen vuoropuhelu yritysasiakkaiden ja kumppanien kanssa.
Tuotteisiin ja palveluihin liittyvät resurssien ulosvirtaukset	N/A	<ul style="list-style-type: none"> Riippuvuus luonnonvaroista muun muassa raaka-aineiden kautta Riippuvuus yhteiskunnallisista resursseista kehittyvän lainsäädännön kautta 	<p>Positiivinen vaikutus Materiaalien kierrätys kumppaneiden kanssa uusien tuotteiden ja pakkauksien raaka-aineiksi. Pilaantuneiden maa-alueiden puhdistus. Vaikutus on tosiasiallinen.</p>	<p>Mahdollisuudet Regulaatiosta tulevat kierrätystavoitteet luovat mahdollisuuksia materiaalin kierrätykselle. Mahdollisuudet kohdentuvat sekä omaan toimintaan että arvoketjuun.</p>	<ul style="list-style-type: none"> L&T:n ympäristöpolitiikassa määritetyt kiertotaloutta koskevat periaatteet, ja hankintaperiaatteet huomioivat kestävä kehityksen, mikä ohjaa säästämään raaka-aineita, energiaa ja luontoa. Toiminnan ja palveluiden kehittäminen huomioiden toimintaympäristön ja asiakasodotusten muutokset, sekä aktiivinen vuoropuhelu yritysasiakkaiden ja kumppanien kanssa.
Jäte	N/A	<ul style="list-style-type: none"> Riippuvuus luonnonvaroista muun muassa raaka-aineiden kautta Riippuvuus yhteiskunnallisista resursseista kehittyvän lainsäädännön kautta 	<p>Negatiivinen vaikutus L&T:n hallinnoimista loppusijoituspaikoista saattaa syntyä päästöjä maaperään ja vesistöihin. Vaikutus on tosiasiallinen.</p> <p>Käsittelylaitoksista saattaa syntyä päästöjä maaperään ja vesistöihin, mahdolliset hajuhaitat ja roskaantumisen lähiympäristössä. Vaikutus on tosiasiallinen.</p>	<p>Riskit Poikkeamat toimilaitoksien ympäristölupien vaatimuksissa voivat aiheuttaa korvausvelvollisuuden ja korjaavien toimenpiteiden kustannuksia sekä mainehaittoja. Riskit kohdentuvat omaan toimintaan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Käsittelylaitoksien ympäristöluvut ja niiden mukaiset toimet.

S Yhteiskunta

Osa-aihe	Osaosa-aihe	Riippuvuudet	Vaikutukset	Riskit ja mahdollisuudet	Hallintakeinot
ESRS S1 Oma työvoima					
Työolot	<p>Työllisyysturva</p> <p>Työaika</p> <p>Riittävä palkka</p> <p>Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu</p> <p>Yhdistymisvapaus, yritysneuvostojen ole-massaolo sekä työntekijöiden tiedonsaanti-, kuulemis- ja osallistumisoikeudet</p> <p>Työehtosopimus-neuvottelut, mukaan lukien työehtosopimusten piiriin kuuluvien työntekijöiden osuus</p> <p>Työ- ja yksityiselämän tasapaino</p> <p>Terveys ja turvallisuus</p>	<ul style="list-style-type: none"> Palvelualan yrityksenä L&T on riippuvainen henkilöstöresursseista oman työvoiman osalta 	<p>Negatiivinen vaikutus</p> <p>Puutteelliset työolot voisivat heikentää työntekijöiden hyvinvointia. Vaikutukset ovat potentiaalisia.</p> <p>Mahdolliset puutteet työterveyden ja -turvallisuuden käytänteissä voisivat vaikuttaa työntekijöiden fyysiseen ja henkiseen työkykyyn sekä L&T:n liiketoimintaan. Vaikutukset ovat potentiaalisia.</p> <p>Positiivinen vaikutus</p> <p>Työoloja edistävillä toimenpiteillä on myönteinen vaikutus työntekijöiden hyvinvointiin sekä -turvallisuuteen sekä myönteinen vaikutus L&T:n työnantajamielikuvaan ja asiakassuhteisiin. Vaikutukset ovat potentiaalisia.</p>	<p>Riskit</p> <p>Vaikutukset L&T:n työnantajamielikuvaan. Riskit kohdentuvat omaan toimintaan.</p> <p>Työntekijöiden saatavuushaasteet voivat heijastua liiketoiminnan kasvuun. Riskit kohdentuvat omaan toimintaan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Toiminta maissa, joissa on hyvin kehittynyt työlainsäädäntö ja ja jotka ovat sitoutuneet kansainvälisiin sopimuksiin (YK:n periaatteet, ILO). Henkilöstöä koskevat politiikat (eettiset periaatteet, henkilöstöpolitiikka, ihmisoikeuspolitiikka, työturvallisuuspolitiikka), muut ohjeet ja toimintasuunnitelmat sekä seurantajärjestelmät ja kartoitukset. Käytänteet ihmisoikeusriskien tunnistamiseksi ja arvioinniksi. Tavoitteet ja mittarit sekä prosessit työturvallisuuden ja terveyden edistämiseksi sekä ennakoivat turvallisuustoimenpiteet. Työntekijöiden mahdollisuus kuulua ammattiliittoon tai olla kuulumatta siihen. Vuoropuhelu ja henkilöstökyselyt työntekijöille heidän näkemystensä kuulemiseksi ja huomioimiseksi. Ilmoituskanava väärinkäytösepäilyjen esiin tuomiseksi. Etätyömahdollisuus työn luonteen mukaan sekä liukuva työaika. Työaikaseuranta. Sairauskassa työntekijöille.
Yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille	<p>Sukupuolten tasa-arvo ja sama palkka samanarvoisesta työstä</p> <p>Koulutus ja taitojen kehittäminen</p> <p>Toimenpiteet työpaikalla esiintyvän väkivallan ja häirinnän torjumiseksi</p> <p>Moninaisuus</p>	<ul style="list-style-type: none"> Riippuvuus henkilöstöresursseista oman työvoiman osalta 	<p>Negatiivinen vaikutus</p> <p>Mahdollinen epäyhdenvertainen kohtelu, häirinnän lisääntyminen ja vaikutukset työhyvinvointiin. Mahdolliset negatiiviset vaikutukset liittyisivät yksittäistapauksiin. Vaikutus on potentiaalinen.</p> <p>Mahdollinen työntekijöiden osaamisen tyrehtyminen. Vaikutus on potentiaalinen.</p> <p>Positiivinen vaikutus</p> <p>Työhyvinvoinnin parantuminen. Vaikutus on potentiaalinen.</p> <p>Osaava henkilöstö. Vaikutus on potentiaalinen.</p>	<p>Riskit</p> <p>Vaikutukset L&T:n työnantajamielikuvaan. Riskit kohdentuvat sekä omaan toimintaan että toimitusketjuun.</p> <p>Työntekijöiden saatavuushaasteet voivat heijastua liiketoiminnan kasvuun. Riskit kohdentuvat sekä omaan toimintaan että toimitusketjuun.</p> <p>Mahdollisuudet</p> <p>Työntekijöiden sitoutuminen L&T:hen. Mahdollisuudet kohdentuvat sekä omaan toimintaan että toimitusketjuun.</p> <p>Kilpailukykyisimmät ja osaavimmat työntekijät. Mahdollisuudet kohdentuvat sekä omaan toimintaan että toimitusketjuun.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Syrjintään ja häirintään puuttumisen ohjeet. Ilmoituskanava syrjintää, kiusaamista, epäasiallista kohtelua tai häirintää koskevien tapausten osalta. Säännöllinen palkkatasa-arvoselvitys. Sukupuolineutraalit työnimikkeet. Erilaiset koulutukset työsuhteisille työntekijöille ja oppilaitosyhteistyö. Koulutus ja tuki esihenkilöille. Säännölliset tavoite- ja kehityskeskustelut työntekijöiden kanssa ja niiden toteutumisen seuranta Koulutustuntien kattavuus.

Osa-aihe	Osaosa-aihe	Riippuvuudet	Vaikutukset	Riskit ja mahdollisuudet	Hallintakeinot
ESRS S2 Arvoketjun työntekijät					
Työolot	<p>Työllisyysturva</p> <p>Työaika</p> <p>Riittävä palkkaus</p> <p>Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu</p> <p>Yhdistymisvapaus, mukaan lukien yritysneuvostojen olemassaolo</p> <p>Työehtosopimusneuvottelut</p> <p>Työ- ja yksityiselämän tasapaino</p> <p>Terveys ja turvallisuus</p>	<ul style="list-style-type: none"> Riippuvuus henkilöstöresursseista arvoketjun työntekijöiden osalta Riippuvuus yhteiskunnasta kehittyvän lainsäädännön kautta 	<p>Negatiivinen vaikutus</p> <p>Mahdolliset puutteelliset työolosuhteet ja -käytänteet, kuten työajanseuranta, voisivat heikentää toimitusketjun työntekijöiden työturvallisuutta ja työhyvinvointia sekä lisätä eriarvoisuutta. Vaikutus on potentiaalinen.</p> <p>Suomessa ja Ruotsissa arvoketjun työntekijöihin kohdentuvien negatiivisten vaikutuksien ei ole arvioitu olevan laajamittaisia tai systeemisiä vaan yksittäistapauksia. Vaikutus on potentiaalinen.</p> <p>Positiivinen vaikutus</p> <p>L&T:n työturvallisuuskäytänteiden omaksuminen alihankintaketjussa voi edistää työturvallisuutta toimitusketjussa sekä vaikuttaa toimitusketjun työntekijöiden työhyvinvointiin. Vaikutus on potentiaalinen.</p>		<ul style="list-style-type: none"> Työoloihin liittyvät vaatimukset huomioituna L&T:n toimittajia koskevissa eettisissä periaatteissa (SCoC), jotka sisältyvät hankintaan. Ihmisoikeuspolitiikka sekä käytänteet ihmisoikeusriskien tunnistamiseksi ja arvioinniksi. L&T:n asettamat tavoitteet koskien SCoC-kattavuutta sekä sen erikseen asettamat tavoitteet toimittajien itsearvioinnille. Toimet, kuten perehdytys, alihankintaketjun työntekijöiden työturvallisuuden edistämiseksi. Julkisen ilmoituskanava arvoketjussa tapahtuvien väärinkäytöstapausepäilyjen esiin tuomiseksi.

G Hallintotapa

Osa-aihe	Osaosa-aihe	Riippuvuudet	Vaikutukset	Riskit ja mahdollisuudet	Hallintakeinot
ESRS G1 Liiketoiminnan harjoittaminen					
Yritys-kulttuuri	N/A		<p>Negatiivinen vaikutus Riittämättömät toimet henkilöstön sitouttamiseksi eettiseen yrityskulttuuriin voivat johtaa lainsäädännön vastaisiin tai epäeettisiin toimiin, heikentää työnantajamielikuvaa ja lisätä epäyhdenvertaista kohtelua ja häirintätapauksia. Vaikutukset ovat potentiaalisia.</p> <p>Positiivinen vaikutus L&T:llä on periaatteet ja toimet eettisen yrityskulttuurin edistämiseksi ja väärinkäytösten paljastajien suojelemiseksi, mitkä edistävät henkilöstön luottamusta. Vaikutukset ovat potentiaalisia.</p>		<ul style="list-style-type: none"> L&T:n henkilöstöä koskevat eettiset periaatteet. Eettisten periaatteiden verkkokoulutuksen tavoitteet ja tavoitteiden seurantaan kehitetyt sisäiset prosessit. Toimet koskien viestintää ja perehdytystä. Ilmoituskanava omassa toiminnassa ja arvoketjussa tapahtuvien väärinkäytösten esiin tuomiseksi.
Väärinkäytösten paljastajien suojeleminen	N/A		<p>Negatiivinen vaikutus Jos ilmiintajan anonymiteettiä ei pystytä varmistamaan, ilmiintaja voi kohdata vastatoimia, ja anonymiteetin puute voi estää muita tuomasta esille väärinkäytöksiä. Vaikutukset ovat potentiaalisia.</p>		<ul style="list-style-type: none"> Ilmoituskanavaan tehtävät ilmoitukset täysin anonymisointi. Ilmoitusten käsittelijät nimetty ja rajattu. Ilmoituskanavaa koskeva viestintä.
Suhteet tavarantoimittajiin, palveluntoimittajiin, mukaan lukien maksukäytännöt	N/A		<p>Negatiivinen vaikutus Toimittajakentässä voi ilmetä epätasa-arvoista kohtelua. Vaikutukset ovat potentiaalisia.</p> <p>Positiivinen vaikutus L&T:n toimittajavaatimuksilla ja seurannalla voidaan vaikuttaa toimitusketjun vastuullisiin käytäntöihin. Vaikutukset ovat potentiaalisia.</p>		<ul style="list-style-type: none"> Toimittajia koskevat eettiset periaatteet. Tavarantoimittajien ja palveluntoimittajien liittyminen Vastuu Groupiin. Avoin vuoropuhelu toimittajien kanssa. Maksuehtojen seuranta- ja prosessit.
Korruptio ja lahjonta	Ehkäiseminen ja havaitseminen, ml. koulutus Tapaukset		<p>Negatiivinen vaikutus Riittämättömät toimet korruption ja lahjonnan ehkäisemiseksi voivat johtaa lainsäädännön vastaisiin toimiin, jotka vahingoittavat mainetta tai aiheuttavat oikeudellisia seuraamuksia. Vaikutukset ovat potentiaalisia.</p> <p>Positiivinen vaikutus Korruptiota ja lahjontaa ehkäisevien käytänteiden laajentaminen arvoketjussa voi hillitä korruptiota ja lahjontaa. Vaikutukset ovat potentiaalisia.</p>		<ul style="list-style-type: none"> Politiikka korruption ja lahjonnan ehkäisemiseksi. Hankinnan periaatteet lahjoille ja vieraanvaraisuudelle. Asemavaltuutusohjeet. Korruptiota ja lahjontaa koskevat koulutukset. Ilmoituskanava väärinkäytösten esiin tuomiseksi ja siihen liittyvät sisäiset prosessit. Yhtiön oma viestintä ja perehdytys.

IRO-1 – Olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamista ja arviointia koskeva prosessi

L&T:n kaksoisolennaisuusanalyysissä on arvioitu L&T:n vaikutuksia yhteiskuntaan, ympäristöön ja hallintotapaan sekä näiden vaikutusten taloudellisia riskejä ja mahdollisuuksia. Työ pohjautui Eurooppalaisessa kestävyysstandardissa esitettyihin kestävyysaiheisiin sekä niiden osa-aiheisiin ja osaosaiheisiin. Kaksoisolennaisuusanalyysi on toteutettu kolmessa vaiheessa ja se kattaa yhtiön toiminnan Suomessa ja Ruotsissa. Ensimmäisessä vaiheessa L&T:n vaikutusta ympäröivään yhteiskuntaan ja ympäristöön sekä taloudellisia vaikutuksia arviointiin sisäisistä asiantuntijoista koostuvissa työpajoissa bottom-up -mallilla. Työpajoissa tarkasteltiin näiden vaikutusten positiivisia ja negatiivisia vaikutuksia sekä niiden todennäköisyyttä (potentiaalinen/tosiasiallinen).

Kestävyysseikkoihin liittyvien aiheiden arvioinnissa hyödynnettiin olemassa olevaa tietoa, numeerista dataa, asiakaspalautteita, organisaation sisäistä hiljaista tietoa, yhtiön aikaisempien olennaisuusanalyysien tuloksia sekä julkisista lähteistä saatuja tietoja. Työpajoissa arviointiin myös arvoketjun vaikutuksia niin toimittajien kuin asiakkaiden osalta. Nämä arviot perustuivat pääasiassa yhtiön olemassa olevaan kerättyyn tietoon ja keskittyivät niihin toimijoihin, joihin L&T:llä on suora liiketoimintasuhde.

Työpajojen tulokset vahvistettiin erillisessä asiantuntijatyöryhmässä, jotta voitiin varmistaa eri työryhmien tulosten vertailukelpoisuus ja arvioinnin tietojen laatu. Lopuksi laadittiin lista L&T:n kannalta olennaisista kestävyysaiheista, jotka käsiteltiin johtoryhmässä sekä hallituksen henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunnassa.

Seuraavassa vaiheessa kerättiin keskeisten sidosryhmien näkemyksiä erillisen verkkokyselyn ja kohdennettujen haastattelujen avulla. Verkkokyselyssä keskityttiin asioihin, jotka ensimmäisen vaiheen perusteella olivat olennaisia tai vaativat tarkempaa selvitystä sidosryhmiltä. Syventävät sidosryhmähaastattelut suoritettiin keskeisille toimittajille, asiakkaille ja muille sidosryhmille ja niissä pyrittiin laajemmin kartoittamaan sidosryhmien kestävyysodotuksia sekä mahdollisia kehitystarpeita.

Lopuksi sisäisten työpajojen ja sidosryhmien palautteiden pohjalta saatu aineisto yhdistettiin ja muokattiin yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Lopulliset tulokset käsiteltiin L&T:n eurooppalaisessa yritysneuvostossa (European Works Council) ja käsiteltiin L&T:n johtoryhmässä, henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunnassa sekä hyväksyttiin hallituksessa.

Työmenetelmä

Vaikutusten olennaisuus

L&T:n vaikutusten olennaisuuden arvioinnissa huomioitiin vaikutusten mitta-kaava, laaja-alaisuus sekä niiden korjaamaton luonne viisiportaisella asteikolla, jossa kussakin kokonaisuudessa arvosana viisi oli merkittävä. Lisäksi arvioinnissa huomioitiin mahdollisten vaikutusten muutos lyhyellä (raportointikausi), keskipitkällä (2–5 vuotta) ja pitkällä aikavälillä (yli 5 vuotta) sekä tarkasteltiin

mahdollisten vaikutusten ilmenemisen todennäköisyyttä. Lisäksi arvioinnissa huomioitiin mahdollisesti kielteiset ihmisoikeusvaikutukset, joiden vakavuus on ensisijainen sen todennäköisyyteen nähden. Olennaisuuden kynnsarvoksi määritettiin arvosana kahdeksan (maksimipistearvo 15), jolloin vaikutusten katsottiin olevan merkityksellisiä yhtiön kannalta.

Lisäksi arvioinnissa huomioitiin sidosryhmäkyselyistä ja -haastatteluista saadut tulokset etenkin silloin, kun sisäisessä arviossa kestävyysseikkaa koskeva aihe ei ylittänyt arvioinnissa käytettyä kynnsarvoa.

Taloudellinen olennaisuus

L&T:n taloudellisten vaikutusten arviointi perustui L&T:n riskien arviointiprosessiin. Riskien vaikuttavuutta analysoitiin muun muassa vaikutuksien kautta ja niiden toteutumisen todennäköisyyden arvioinnissa huomioitiin toiminnan laatu ja tehdyt riskit lieventävät toimenpiteet. L&T:n riskien arviointiprosessin soveltamisen kautta pyrittiin varmistamaan, että kestävyteen liittyvät riskit tunnetaan vastaavalla tavalla kuin yhtiön strategiset ja operatiiviset riskit. Muutokset kierrätysraaka-aineiden markkinoissa, regulaation kehittyminen esimerkiksi jätehuollon osalta (E5 Kiertotalous) sekä työvoiman saatavuus- ja vaihtuvuus- haasteet (S1 Oma työvoima) on huomioitu myös L&T:n strategisissa riskeissä.

Lisäksi arvioinnissa huomioitiin mahdollisten vaikutusten muutos lyhyellä (raportointikausi), keskipitkällä (2–5 vuotta) ja pitkällä aikavälillä (yli 5 vuotta) sekä tarkasteltiin mahdollisten vaikutusten ilmenemisen todennäköisyys. Olennaisuuden kynnsarvoksi määritettiin arvosana kahdeksan (maksimipistearvo 15), jolloin riskien ja mahdollisuuksien katsottiin yhtiön kannalta olevan merkityksellisiä.

Kaksoisolennaisuusanalyysiprosessin aikana L&T on tarkastellut vaikutuksiaan ja riippuvuuksiaan sekä niiden yhteyksiä riskeihin ja mahdollisuuksiin analysoimalla kunkin kestävyysaiheen vaikutusta yhtiön liiketoimintamalliin, nykyisiin riskienhallintakeinoihin, prosesseihin ja henkilöstöön. Lisäksi L&T on arvioinut lainsäädäntömuutosten aiheuttamia riskejä ja mahdollisuuksia. Arvioinnissa huomioitiin myös riippuvuudet luonnonvaroista, henkilöresursseista ja yhteiskunnallisista resursseista.

Esimerkiksi muuttuva lainsäädäntö, kuten EU:n Green Deal, voi lisätä kustannuksia ja raportointivaatimuksia. Näitä riskejä hallitaan yhtiön ilmastoon liittyvällä siirtymäsuunnitelmalla, joka sisältää päästövähennystavoitteet ja niihin tarvittavat investoinnit. Tämä auttaa hallitsemaan taloudellisia riskejä. Panokset työpaikan turvallisuuteen ja hyvinvointiin voivat puolestaan parantaa henkilöstön saatavuutta ja pysyvyyttä, mikä vähentää näistä tekijöistä johtuvia riskejä.

Kaksoisolennaisuusanalyysin tulokset

Kaksoisolennaisuusanalyysin perusteella L&T:n olennaiset yhteiskuntaan ja ympäristöön kohdistuvat vaikutukset (vaikutusten olennaisuus) sekä kestävyteen liittyvät riskit ja mahdollisuudet (taloudellinen olennaisuus) liittyvät ympäristön osalta ilmastonmuutokseen (E1), biologiseen monimuotoisuuteen ja

ekosysteemeihin (E4), resurssien käyttöön ja kiertotalouteen (E5) sekä yhteiskunnan osalta omaan työvoimaan (S1) ja arvoketjun työntekijöihin (S2). Lisäksi liiketoiminnan harjoittamiseen (G1) liittyvä kokonaisuus on olennainen L&T:lle. Nämä kaikki kokonaisuudet sisältyvät myös L&T:n nykyiseen vastuullisuusohjelmaan ja niillä on yhteys yhtiön strategiaan.

Ympäristön kannalta olennaiset kestävyysseikat (E1, E4 ja E5) ovat linjassa L&T:n strategian kanssa, jonka tavoitteena on hillitä ilmastonmuutosta ja luontokatoa sekä edistää raaka-aineiden kestäväää käyttöä. Kiertotalous on avainasemassa näiden tavoitteiden saavuttamisessa. L&T:n strategia on riippuvainen myös yhteiskunnasta ja ihmisistä, mikä heijastuu vaikutuksiin, riskeihin ja mahdollisuuksiin niin oman työvoiman (S1) kuin arvoketjun työntekijöiden (S2) osalta. L&T:n tavoitteena on tarjota työntekijöille tasapainoinen arki, jossa jokainen voi työskennellä omana itsenään, sekä edistää ihmisoikeuksia toimitusketjussaan. Liiketoiminnan harjoittamista (G1) koskevat toimintaperiaatteet sekä yrityskulttuuri luovat pohjan kestäväälle liiketoiminnalle. L&T:n tavoitteena on hyvä ja reilu hallinto.

Kuvaus ilmastonmuutokseen liittyvien olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista

Kaksoisolennaisuusanalyysin perusteella ilmastonmuutokseen liittyvät L&T:lle olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet liittyivät ilmastonmuutoksen hillintään ja energiatehokkuuden parantamiseen. L&T:n yhteisökohtaiset tiedonantovelvoitteet koskevat hiilikädenjälkeä sekä hiili-intensiteettiä (gCO₂/km), joka on myös yksi L&T:n joukkovelkakirjalainan vastuullisuusehdoista.

Ilmastonmuutos ja luontokato ovat megatrendejä, joiden hillintä luo L&T:n liiketoiminnalle sekä mahdollisuuksia että riskejä. Yhtiön positiiviset vaikutukset syntyvät liiketoimintojen tarjoamista palveluista, jotka tuottavat vähähiiliseen kiertotalouteen siirtymistä helpottavia ratkaisuja. Nämä edistävät materiaalien, energian ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä vähentävät tuotetun jätteen ja kulutetun energian määrää. L&T:n oman toiminnan kielteiset vaikutukset syntyvät muun muassa liikenteen päästöistä ja ostetuista tuotteista ja palveluista. Siirtymä vähäpäästöiseen kalustoon sekä uusiutuvan energian käytön merkittävä lisääminen ovat keskeisiä toimenpiteitä L&T:n tavoitteiden saavuttamisessa. Suurin osa L&T:n päästöistä syntyy arvoketjussa, johon yhtiö on tehnyt erillisen toimintasuunnitelman.

Palveluiden positiivista ilmastovaikutusta mitataan hiilikädenjäljen avulla. Hiilikädenjälki kuvaa yritysten tietoisten valintojen ja ratkaisujen avulla vältettyjä päästöjä suhteessa aikeisempiin toimintatapoihin. L&T:n hiilikädenjälki syntyy asiakkaille tuotettujen palvelujen, kuten energiatehokkuusratkaisujen ja materiaali-kierrätyksen kautta.

Ilmastoriskien arviointi

Ilmastonmuutoksen riskien ja mahdollisuuksien arvioinnissa on sovellettu TCFD (Task Force for Climate-related Financial Disclosures) -suosituksia. Taustalla on hyödynnetty L&T:n ilmastoskenaarioiden tuloksia ympäristön, markkinoiden ja

sääntelyn muutosten vaikutusten tarkastelussa. Ilmastoriskejä on arvioitu L&T:n riskimallin mukaisesti lyhyellä (raportointikausi), keskipitkällä (2–5v.) ja pitkällä aikavälillä (yli 5 v.), ja ne on viimeksi päivitetty 2024. Riskien vaikuttavuutta analysoidaan EBIT-vaikutusten ja todennäköisyyden kautta huomioiden riskin luonne ja olemassa olevat lieventämistoimenpiteet. Lyhyen ja keskipitkän aikajänteet vastaavat yhtiön strategisissa riskeissä käytettyjä aikajänteitä. Toimet kuvataan tarkemmin kohdassa E1-3, s. 47–48.

Arvioinnissa huomioitiin fyysiset riskit ja siirtymäriskit sekä niiden vaikutus L&T:n omaan henkilöstöön ja liiketoimintaan. Arvoketjuvaikutukset perustuvat pääosin liiketoimintojen palvelutarjonnan muutoksiin. Fyysiset riskit voivat syntyä luonnonilmiöiden vaikutuksesta, kuten lämpötilan vaihtelut (krooninen riski) tai mahdolliset tulvat (akuuttiriski). Näiden arvioidaan voimistuvan ilmastomuutoksen myötä. Siirtymäriskit käsittävät mahdolliset regulaatio- ja markkinamuutoksien vaikutukset L&T:n keskeisiin liiketoiminta-alueisiin, sekä uusien teknologioiden vaikutukset etenkin L&T:n vähäpäästöisen kaluston kehittymiseen.

Fyysiset riskit

L&T:n fyysisten riskien arvioinnin yhteydessä on tarkasteltu kroonisia ilmastoriskejä, kuten lämpötilan muutoksista ja säävaihteluista johtuvia vaikutuksia yhtiön omaan toimintaan. Akuuttien ilmastorisken, kuten mahdollisten tulvien aiheuttamien riskien vaikutukset kiinteistöihin, on arvioitu jäävän vähäiseksi, sillä toimipisteet eivät sijaitse erityisesti tulvaherkillä alueilla.

L&T:n arvion mukaan yhtiön varat ja liiketoiminnot eivät ole merkittävästi herkkiä näille ilmastoon liittyville vaaratekijöille. L&T:n toiminta on jakautunut tasaisesti ympäri Suomen ja Ruotsin, joten toimintaa voidaan tarpeen tullen siirtää tilapäisesti toisaalle häiriötilanteessa. Lisäksi L&T:n kiinteistöt ja irtaimisto on vakuutettu.

Siirtymäriskit

Olennot siirtymäriskit kohdentuvat regulaation muutoksiin, jotka vaikuttavat erityisesti liikenteen hiilineutraaliustavoitteisiin ja kiertotalouden edistämiseen, sekä mahdollisiin markkinamuutoksiin, jotka voivat vaikuttaa uusiutuvien poltonesteiden saatavuuteen tai vähäpäästöisten teknologioiden kehittymiseen. L&T:n riskiarvioinnissa on huomioitu regulaatorisken taustalla muun muassa päästöoikeuksien hintakehitys, biotalouden ja vähähiilisen talouden skenaariot, EU:n kiertotalouspaketti, mahdolliset muutokset kansalliseen jätelainsäädäntöön, kansalliset kierrätys- ja uudelleenkäyttötavoitteet. Tarkastelun viitekehikö on käytetty ilmastoskenaariota, jossa ilmaston lämpeneminen voidaan rajoittaa 1,5 celsiusasteeseen.

L&T on arvioinut liiketoimintansa altistumista tunnistetuille siirtymätapahduksille sekä niiden herkkyyttä niille. Arviointi huomioi siirtymäriskien todennäköisyyden, laajuuden ja keston. Erityisesti L&T:n materiaalitoiminnalle nämä siirtymäriskit ovat huomattavia. L&T:n toiminnot ja liiketoimintamallit ovat alttiita

lainsäädännön muutoksille, sillä jäteala on vahvan lainsäädännöllisen ohjauksen piirissä. Energia-alan toimijoiden investoinnit erityisesti uusiutuviin polttoaineisiin tai uusien teknologioiden yleistymisen, esimerkiksi raskaan kaluston käytössä, vaikuttavat puolestaan L&T:n omien päästötavoitteiden ja yhtiön ilmastoa koskevan siirtymäsuunnitelman toteutumiseen. Nämä vaikuttavat myös välillisesti yhtiön ilmastotavoitteisiin sidottujen lainaehtojen saavuttamiseen.

Nykyiset tavoitteet, toimintamallit ja toimenpiteet lisäävät L&T:n resilienssiä muuttuvassa toimintaympäristössä. Yhtiöllä on vahva markkina-asema kaikilla liiketoiminta-alueillaan. Lisäksi ilmastoa koskeva siirtymäsuunnitelma mahdollistaa muutosten tehokkaan toteuttamisen. Keskeisiä painopisteitä ovat myös jatkossa uusiutuvien energialähteiden ja kestävien raaka-aineiden käytön lisääminen sekä fossiilisesta hiilestä luopuminen erityisesti liikenteen osalta. Riskien hallintaa vahvistetaan arvioimalla regulaatio- ja markkinamuutoksia ja reagoimalla niihin oikea-aikaisesti. Yhtiö pyrkii vaikuttamaan lainsäädäntöprosesseihin proaktiivisesti muun muassa alan keskeisten edunvalvontajärjestöjen kautta.

Siirtyminen resurssitehokkaaseen kiertotalouteen on olennainen osa L&T:n ilmastomuutoksen hillitsemisen strategiaa. Tämä muutos luo yhtiölle myös uusia mahdollisuuksia L&T:n tarjoamien palveluiden kautta. Asiakkaille tarjottu lisäarvo näkyy muun muassa parantuneena materiaali-, energia- ja kustannustehokkuutena. Samalla L&T toteuttaa toimenpiteitä oman hiilijalanjälkensä pienentämiseksi, esimerkiksi liikenteestä syntyvien päästöjen osalta. L&T arvioi säännöllisesti ilmastoriskejä osana riskiarviointiaan ja mukauttaa strategiaansa muutosten mukaisesti. Ilmastoskenaariot ja niihin liittyvät oletukset eivät ole aiheuttaneet merkittäviä vaikutuksia yhtiön tilinpäätöksen lukuihin tai keskeisiin taloudellisiin tietoihin.

Regulaatioon ja markkinoihin liittyvät siirtymäriskit on huomioitu osana L&T:n strategiaa riskejä.

Kuvaus pilaantumisen sekä vesivarojen ja merten luonnonvaroihin liittyvien olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista

L&T tarkasteli kaksoisolennaisuusanalyyseissä myös E2 Pilaantuminen ja E3 Vesivarat ja merten luonnonvarat -osa- ja osaosaa-alueita. Pilaantumisen sekä vesivarojen ja merten luonnonvarojen arvioinnissa huomioitiin toimipaikkojen sijainti ja omistukset, WWF:n tietokannoista saadut veteen ja biodiversiteettiin liittyvät vaikutukset sekä toimipaikkojen toiminnan luonne, jotka voivat aiheuttaa tosiasiallisia ja potentiaalisia vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia L&T:n omaan toimintaan. Arvoketjun osalta riittävän laadukasta tietoa ei ollut saatavilla ja siten arviointi jäi pintapuoliseksi. L&T ei järjestänyt arvioinnin yhteydessä erillistä sidosryhmäkuulemistä näihin osa-alueisiin liittyen.

Kuvaus biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvien olennaisten vaikutusten, riskien, riippuvuuksien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista

L&T:n merkittävimmät vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet liittyvät ekosysteemi-palveluihin. Merkittävät ympäristövaikutukset koskevat veden- ja maankäyttöä L&T:n käsittely- ja varastointialueilla sekä jätteenkäsittelylaitoksilla. Toisaalta tiukentuva sääntely ja asiakkaiden kestävyystavoitteet voivat tarjota uusia liiketoimintamahdollisuuksia erityisesti L&T:n Teollisuus- ja Viherpalveluille, joissa kunnostetaan ja ennallistetaan pilaantuneita maita, toteutetaan erilaisia niityhankkeita ja poistetaan vieraslajeja asiakaskohteissa.

Biologista monimuotoisuutta ja ekosysteemejä koskevat olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet on tunnistettu kaksoisolennaisuusanalyyseissä mukaisesti. Taustalla on myös hyödynnetty ympäristölupaprosessista saatua tietoa, asiakaspalautteita erityisesti tuotannollisten toimipaikkojen osalta sekä yllä esitettyjä tietokannoista saatua taustatietoa.

Siirtymäriskijä on tarkasteltu välillisesti osana ilmastoriskitarkastelua. L&T ei ole arvioinut biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyviä järjestelmäriskijä.

Riippuvuus luonnon monimuotoisuudesta ja ekosysteemeistä

L&T:n toiminta on riippuvaista luonnon tarjoamista ekosysteemipalveluista, kuten vedestä, energiasta sekä muiden luonnonvarojen käytöstä. Ekosysteemipalvelut sekä muuttuva sääntely avaavat L&T:lle myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Näitä ovat L&T:n asiakkaiden luonnon monimuotoisuustyötä tukevat konsultointipalvelut, pilaantuneiden maa-alueiden kunnostus, niityttäminen ja vieraslajien poistaminen sekä erilaiset hulevesiratkaisut.

Myös L&T:n hankkimien tuotteiden valmistus ja palveluiden tuottaminen voivat vaikuttaa biodiversiteettiin ja ekosysteemeihin paikallisella, alueellisella ja globaalilla tasolla. Koska arvoketjusta saatava tieto on vielä puutteellista ja siihen liittyy paljon epävarmuuksia, vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia on arvioitu pääasiassa oman toiminnan osalta.

Oman toiminnan olennaiset vaikutukset ja riskien hallinta

L&T:n olennaiset ympäristövaikutukset liittyvät veden ja maankäyttöön, erityisesti L&T:n käsittely- ja varastointialueilla sekä jätteenkäsittelylaitoksilla. Näiden laitosten toimintaa ohjaavat ympäristölupien vaatimukset ja niiden seuranta. Lisäksi L&T toteuttaa lieventäviä toimenpiteitä, joilla pyritään varmistamaan toimipisteiden toimivuus suhteessa ympäristölupien vaatimuksiin. Ympäristöriskejä arvioidaan myös osana yhtiön toimipaikkakohtaista ympäristöriskiarviointiprosessia. Myös paikallisilla asukkailla ja sidosryhmillä on mahdollisuus tuoda esille toimipisteiden toimintaan liittyviä epäkohtia esimerkiksi asiakaspalautekanavan kautta. L&T käy avointa vuoropuhelua sekä viranomaisien että paikallisten asukkaiden kanssa toiminnan vaikutuksista ja korjaavista toimenpiteistä haittojen välttämiseksi. Toimipisteet, jotka sijaitsevat biologisen monimuotoisuuden kan-

nalta herkillä alueilla, on esitetty kohdassa E4 SBM-3, s. 56. L&T:n toimipisteille ei ole viranomaisen taholta erikseen määritetty biologiseen monimuotoisuuteen liittyviä lieventäviä toimenpiteitä.

Kuvaus resurssien käyttöön ja kiertotalouteen liittyvien olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista

L&T tunnisti ja arvioi resurssien sisään- ja ulosvirtauksiin sekä jätteisiin liittyviä olennaisia vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia osana kaksoisolennaisuusanalyysiä. L&T analysoi toimintaansa tunnistaakseen ja arvioidakseen tosiasialliset ja mahdolliset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet omassa toiminnassaan sekä arvoketjunsä toiminnassa. Resurssien käyttöä ja kiertotaloutta koskevat olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet on kuvattu taulukossa kohdassa ESRS 2 SBM-3, s. 22.

L&T ei kuullut erikseen kierrätyslaitosten tai käsittelykeskusten paikallisyhteisöjä osana kaksoisolennaisuusanalyysiä. Yhtiö käy toimipaikkojen ympäristölupaprosessin ja alueellisen yhteistyön puitteissa säännöllistä vuoropuhelua paikallisten asukkaiden kanssa toimipisteidensä ympäristövaikutuksista.

L&T on seulonut omaisuuttaan ja toimintaansa tunnistaakseen tosiasialliset ja mahdolliset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet omassa toiminnassaan sekä arvoketjunsä alku- ja loppupäässä. Seulonnessa hyödynnettiin yhtiön toimintaa koskevia ympäristölupia, yleisiä kansallisia ja kansainvälisiä raportteja ja selvityksiä sekä sidosryhmien kuulemisia erilaisissa foorumeissa.

Kuvaus omaan työvoimaan liittyvien olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista

L&T on tunnistanut ja arvioinut oman työvoiman vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia kaksoisolennaisuusanalyysissään. Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet liittyvät seuraaviin osa- ja osa-osa-aiheisiin: työturvallisuus, työaika, riittävä palkkaus, yhdistymisvapaus, yritysneuvostojen olemassaolo sekä työntekijöiden tiedonsaanti-, kuulemis- ja osallistumisoikeudet. Nämä aiheet ovat keskeisessä roolissa L&T:n strategiassa ja liiketoimintamallissa, ja ne vaikuttavat suoraan yhtiön toimintaan ja sen mukauttamiseen. Oma työvoimaa koskevat olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet on kuvattu tarkemmin kohdassa S1 SBM-3, s. 63.

L&T:n strategiassa ja liiketoimintamallissa otetaan huomioon henkilöstön hyvinvointi. Henkilöstön saatavuus on keskeinen tekijä liiketoiminnan kasvulle, ja vastuullinen henkilöstöpolitiikka on tärkeä kilpailutekijä. Yhtiö käy säännöllistä vuoropuhelua henkilöstönsä kanssa ja henkilöstön näkemykset ovat keskeinen syöte liiketoimintastrategian laatimisprosessissa.

L&T on tunnistanut, että nuorilla kesätyöntekijöillä ja henkilöillä, joiden suomen- tai englanninkielen taito ei ole muiden henkilöstöryhmien tasolla, on suurempi riski joutua kärsimään vahinkoa, erityisesti työturvallisuuteen liittyen. Näiden

ryhmien perehdytys ja koulutus ovat keskeisiä toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi. L&T on saanut käsityksen työntekijöihin kohdistuvista riskeistä kaksoisolennaisuusanalyysin, säännöllisen vuoropuhelun, erityisryhmien tunnistamisen ja työturvallisuusriskien arvioinnin avulla.

Kuvaus arvoketjun työntekijöihin liittyvien olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista

L&T on tunnistanut ja arvioinut olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet liittyen arvoketjun työntekijöihin osana kaksoisolennaisuusanalyysiä. Muun muassa seuraaviin osa-osa-aiheisiin liittyen tunnistettiin ja arvioitiin olennaisia vaikutuksia: työajanseuranta, palkanmaksu, työturvallisuus ja työhyvinvointi. Arvoketjun työntekijöitä koskevat olennaiset vaikutukset on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS S2 SBM-3, s. 74.

L&T on tunnistanut, että tietyt arvoketjun työntekijät, joilla on tiettyjä ominaisuuksia, jotka työskentelevät tietyissä olosuhteissa tai jotka harjoittavat tiettyä toimintaa, voivat olla muita suuremmissa vahingon vaarassa. Alihankinnan työntekijöistä erityisesti ulkomaalaistaustaisilla työntekijöillä voi olla puutteellinen kielitaito, joka voi vaikeuttaa työturvallisuuskäytäntöjen omaksumista. Lisäksi heillä saattaa olla puutteelliset tiedot kansallisista työkäytänteistä. Myös nuoret työntekijät ilman aikaisempaa työkokemusta voivat olla alttiimpia erilaisille rikkomuksille. Lisäksi työntekijät, jotka työskentelevät L&T:n tai asiakkaiden tiloissa erityisesti logistiikassa, ympäristörakentamisen hankkeissa sekä prosessipuhdistuksen ja kiinteistöjen ylläpidon tuotannollisissa tehtävissä, joissa tosiallisesti voi esiintyä esimerkiksi kohonnut työturvallisuusriski, voivat olla vahingon vaarassa. Mahdolliset vaikutukset voivat liittyä myös puutteellisiin työkäytänteiden toteuttamiseen, kuten epäselviin työaikakirjauksiin. L&T on saanut käsityksen arvoketjun työntekijöihin kohdistuvista vaikutuksista kaksoisolennaisuusanalyysin, hankintayhteistyön ja työturvallisuusriskien arvioinnin avulla.

Kuvaus liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvien olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista

Kaksoisolennaisuusanalyysissä tunnistetut olennaiset vaikutukset liittyivät seuraaviin osa-aiheisiin ja osaosa-aiheisiin: yrityskulttuuriin, korruption ja lahjonnan ehkäisemiseen ja havaitsemiseen sekä tapauksiin, väärinkäytösten paljastajien suojeluun sekä suhteisiin tavaran- ja palvelutoimittajien kanssa. Näihin liittyvien olennaisten vaikutusten arvioinnin taustalla on huomioitu L&T:n toimintojen maantieteellinen sijainti, toiminta, toimiala ja liiketoiminnan rakenne.

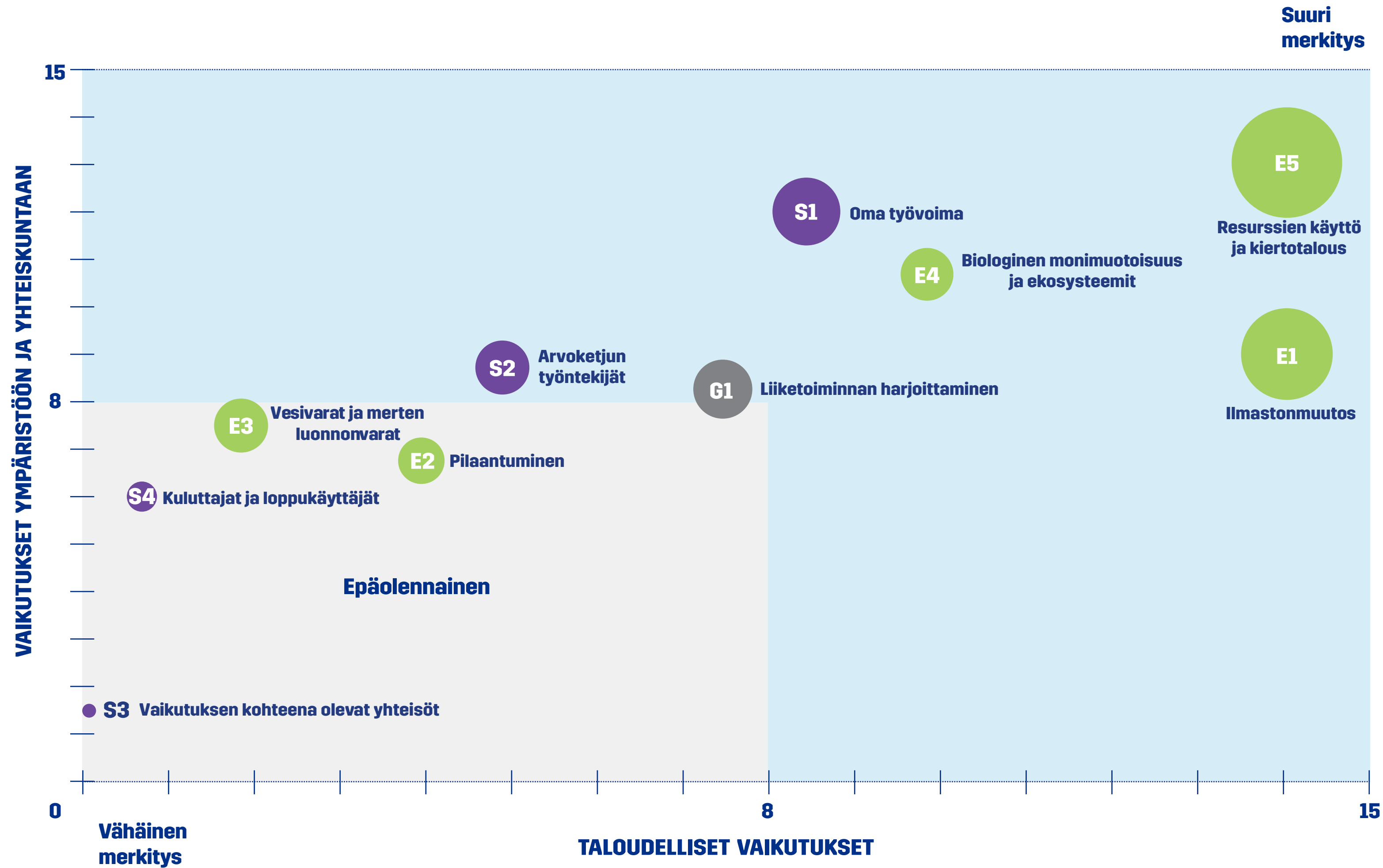
Kaksoisolennaisuusanalyysissä vaikutusten olennaisuuden perusteella olennaiseksi nousi yrityskulttuuri. Taloudellisen olennaisuuden osalta liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvät riskit ja mahdollisuudet eivät ylittäneet asetettua kynnyisarvoa. L&T:n huomioidessa keskeisten sidosryhmien tiedontarpeet ja näkemykset yhtiölle olennaisista aiheista sekä arvoituaan ja peilattuaan näitä näkemyksiä ja tarpeita vasten omaa liiketoimintaansa, L&T arvioi olennaisiksi aiheiksi

myös korruption ja lahjonnan ehkäisemisen ja havaitsemisen sekä näihin liittyvät tapaukset, väärinkäytösten paljastajien suojelun sekä suhteet tavaran- ja palvelutoimittajien kanssa.

Kaksoisolennaisuusanalyysin päivitys

Kaksoisolennaisuusanalyysiprosessi integroidaan osaksi L&T:n nykyistä riskienhallintaprosessia ja se toteutetaan yhteistyössä liiketoimintojen asiantuntijoiden, riskienhallinnan ja talouden organisaatioiden kanssa. Prosessin aikana arvioidaan kestävyysseikkojen vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet huomioiden mahdolliset muutokset toimintaympäristössä. Analyysin tulokset päivitetään vuosittain, ja ne käsitellään ja hyväksytään L&T:n johtoryhmässä ja hallituksessa. Seuraavan kerran kaksoisolennaisuusanalyysi päivitetään 2025.

Kaksoisolennaisuusanalyysin tulokset

Yleiskuva tuloksista

Kaksoisolennaisuusanalyysissä tarkasteltiin erikseen jokaisen kestävyysaiheen, osa-aiheen ja osaosa-aiheen vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia L&T:n liiketoimintaan. Lisäksi tarkasteltiin jokaisen kestävyysaiheen, osa-aiheen ja osa-osa-aiheeseen liittyviä L&T:n liiketoiminnan vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia ympäristöön, ihmisiin ja yhteiskuntaan asteikon ollessa 0–15.

Olennot kokonaisuusiksi katsotaan kaikki ne osa- ja osaosa-aiheet, joiden lopputulos ylitti joko vaikutusten olennaisuuden tai taloudellisen olennaisuuden raja-arvon, joka oli kummankin osalta kahdeksan. Olennaisuuden raja-arvoa on kuvaajassa merkitty sinisellä taustavärillä. Kuvaajassa X- ja Y-akselilla huomioidaan kullekin ESRS-kokonaisuudelle annetut maksimipiste-arvot, vaikka ne muodostuisivat eri osa-aiheista.

ESRS-kokonaisuuksien vaikutusten arvioinnin keskiarvopisteytystä kuvaajassa ilmaistaan pisteen koolla. Tällöin voidaan tunnistaa, kuinka suuri osa kokonaisuuden osa- tai osaosa-aiheista on kaksoisolennaisuusanalyysissä tunnistettu olennaisiksi. Esimerkiksi E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit on olennaiseksi tunnistettu kokonaisuus, mutta kokonaisuuden pisteytyksen keskiarvo on kohtuullisen pieni, eli vain muutama osaosa-aihe on tarkastelussa noussut olennaiseksi.

Värien selitykset

- Olennot osa-aiheet
- Epäolennaiset osa-aiheet
- Ympäristö (E)
- Yhteiskunta (S)
- Hallintotapa (G)

IRO-2 – Yrityksen kestävyysraportissa huomioon otetut ESRS-standardien tiedonantovelvoitteet

Seuraavissa taulukoissa on lueteltu kaikki ESRS 2:n ja kuuden L&T:n kannalta olennaisen kestävyysraportointistandardin (ESRS) julkistamisvaatimukset, joita on noudatettu kestävyysraportin laatimisessa. L&T on jättänyt pois kaikki ESRS-standardeissa S3 ja S4 olevat tiedonantovaatimukset, koska ne eivät ylittäneet olennaisuudelle määritettyä kynnysarvoa. Taulukoita voidaan käyttää navigointiin kestävyysraportin tietystä tiedonantovaatimuksesta kertoviin tietoihin. Taulukoissa on myös esitetty, mihin L&T on sijoittanut tiedot tietystä tiedonantovaatimuksesta, joka on kestävyysraportin ulkopuolella ja joka on sisällytetty viittaamalla tilinpäätökseen. Jos L&T:llä ei ole vielä tietoja liittyen tiettyyn tiedonantovaatimukseen, siihen ei ole tehty viittausta.

Tiedonantovaatimus		Kohta/sisällytetty viittaus ja sivunumero	Olennainen /Epäolennainen
ESRS 2 Yleiset tiedot			
BP-1	Kestävyys selvityksen yleiset laatimisperusteet	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 10	Olennainen
BP-2	Tiettyjä olosuhteita koskevat tiedot	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 10	Olennainen
GOV-1	Hallinto-, johto- ja valvontaelinten rooli	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 11	Olennainen
GOV-2	Yrityksen hallinto-, johto- ja valvontaelimille toimitettavat tiedot ja niiden käsittelemät kestävyysseikat	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 14	Olennainen
GOV-3	Kestävyyteen liittyvän suorituskyvyn sisällyttäminen kannustinjärjestelmiin	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 14	Olennainen
GOV-4	Selvitys kestävyttä koskevasta due diligence -prosessista	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 15	Olennainen
GOV-5	Riskienhallinta ja sisäinen valvonta kestävyysraportoinnin osalta	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 15	Olennainen
SBM-1	Strategia, liiketoimintamalli ja arvoketju	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 16	Olennainen
SBM-2	Sidosryhmien edut ja näkemykset	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 18	Olennainen
SBM-3	Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 19	Olennainen
IRO-1	Kuvaus olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 26	Olennainen
IRO-2	Yrityksen kestävyys selvityksissä huomioon otetut ESRS-standardien tiedonantovaatimukset	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 30	Olennainen

Tiedonantovaatimus		Kohta/sisällytetty viittaus ja sivunumero	Olennainen /Epäolennainen
ESRS E1 Ilmastonmuutos			
E1 ESRS 2 GOV-3	Kestävyysvaatimien liittyvän suorituskyvyn sisällyttäminen kannustinjärjestelmiin	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s.14	Olennainen
E1-1	Ilmastonmuutoksen hillintää koskeva siirtymäsuunnitelma	Kestävyysraportti: ESRS E1 Ilmastonmuutos, s. 46	Olennainen
E1 ESRS 2 SBM-3	Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa	Kestävyysraportti: ESRS E1 Ilmastonmuutos, s. 47	Olennainen
E1 ESRS 2 IRO-1	Kuvaus ilmastoon liittyvien olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 26	Olennainen
E1-2	Ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvät toimintaperiaatteet	Kestävyysraportti: ESRS E1 Ilmastonmuutos, s. 47	Olennainen
E1-3	Ilmastonmuutosta koskeviin toimintaperiaatteisiin liittyvät toimet ja resurssit	Kestävyysraportti: ESRS E1 Ilmastonmuutos, s. 47	Olennainen
E1-4	Ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvät tavoitteet	Kestävyysraportti: ESRS E1 Ilmastonmuutos, s. 48	Olennainen
E1-5	Energiankulutus ja energialähteiden yhdistelmä	Kestävyysraportti: ESRS E1 Ilmastonmuutos, s. 49	Olennainen
E1-6	Kasvihuonekaasujen scope 1-, scope 2- ja scope 3 -bruttopäästöt ja kokonaispäästöt	Kestävyysraportti: ESRS E1 Ilmastonmuutos, s. 50	Olennainen
E1-7	Päästöhyvityksillä rahoitettavat kasvihuonekaasujen poistot ja kasvihuonekaasupäästöjen hillintähankkeet	-	Epäolennainen
E1-8	Sisäinen hiilen hinnoittelu	-	Epäolennainen
E1-9	Olennaisten fyysisten ja siirtymäriskien ja mahdollisten ilmastoon liittyvien mahdollisuuksien ennakoitujen taloudelliset vaikutukset	L&T hyödyntää siirtymäsäännöstä vaadittujen tietojen osalta	Olennainen
ESRS E2 Pilaantuminen			
E2 ESRS 2 IRO-1	Kuvaus pilaantumiseen liittyvien olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 27	Olennainen
E2-1	Pilaantumiseen liittyvät toimintaperiaatteet	-	Epäolennainen
E2-2	Pilaantumiseen liittyvät toimet ja resurssit	-	Epäolennainen
E2-3	Pilaantumiseen liittyvät tavoitteet	-	Epäolennainen
E2-4	Ilman, veden ja maaperän pilaantuminen	-	Epäolennainen
E2-5	Huolta aiheuttavat aineet ja erityistä huolta aiheuttavat aineet	-	Epäolennainen
E2-6	Biologisessa monimuotoisuudessa ja ekosysteemeissä tapahtuviin muutoksiin liittyvät vaikutusmittarit	-	Epäolennainen

Tiedonantovaatimus

Kohta/sisällytetty viittaus ja sivunumero

ESRS E3 Vesivarat ja merten luonnonvarat

E3 ESRS 2 IRO-1	Kuvaus vesivaroihin ja merten luonnonvaroihin liittyvien olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 27	Olennainen
E3-1	Vesivaroihin ja merten luonnonvaroihin liittyvät toimintaperiaatteet	-	Epäolennainen
E3-2	Vesivaroihin ja merten luonnonvaroihin liittyvät toimet ja resurssit	-	Epäolennainen
E3-3	Vesivaroihin ja merten luonnonvaroihin liittyvät tavoitteet	-	Epäolennainen
E3-4	Vedenkulutus	-	Epäolennainen
E3-5	Vesivaroihin ja merten luonnonvaroihin liittyvien vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien ennakoitavat taloudelliset vaikutukset	-	Epäolennainen

ESRS E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit

E4-1	Siirtymäsunnitelma sekä biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien huomioiminen strategiassa ja liiketoimintamallissa	Kestävyysraportti: ESRS E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit, s. 56	Olennainen
E4 ESRS 2 SBM-3	Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa	Kestävyysraportti: ESRS E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit, s. 56	Olennainen
E4 ESRS 2 IRO-1	Kuvaus biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvien olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 27	Olennainen
E4-2	Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät toimintaperiaatteet	Kestävyysraportti: ESRS E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit, s. 57	Olennainen
E4-3	Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät toimet ja resurssit	Kestävyysraportti: ESRS E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit, s. 57	Olennainen
E4-4	Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät tavoitteet	Kestävyysraportti: ESRS E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit, s. 58	Olennainen
E4-5	Biologisessa monimuotoisuudessa ja ekosysteemeissä tapahtuviin muutoksiin liittyvät vaikutusmittarit	Kestävyysraportti: ESRS E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit, s. 58	Olennainen
E4-6	Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvien riskien ja mahdollisuuksien ennakoitavat taloudelliset vaikutukset	L&T hyödyntää siirtymäsäännöstä vaadittujen tietojen osalta	Olennainen

ESRS E5 Resurssien käyttö ja kiertotalous

E5 ESRS 2 IRO-1	Kuvaus resurssien käyttöön ja kiertotalouteen liittyvien olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 28	Olennainen
E5-1	Resurssien käyttöön ja kiertotalouteen liittyvät toimintaperiaatteet	Kestävyysraportti: ESRS E5 Resurssien käyttö ja kiertotalous, s. 59	Olennainen
E5-2	Resurssien käyttöön ja kiertotalouteen liittyvät toimet ja resurssit	Kestävyysraportti: ESRS E5 Resurssien käyttö ja kiertotalous, s. 59	Olennainen
E5-3	Resurssien käyttöön ja kiertotalouteen liittyvät tavoitteet	Kestävyysraportti: ESRS E5 Resurssien käyttö ja kiertotalous, s. 60	Olennainen
E5-4	Resurssien sisäänvirtaukset	Kestävyysraportti: ESRS E5 Resurssien käyttö ja kiertotalous, s. 60	Olennainen
E5-5	Resurssien ulosvirtaukset	Kestävyysraportti: ESRS E5 Resurssien käyttö ja kiertotalous, s. 62	Olennainen
E5-6	Resurssien käyttöön ja kiertotalouteen liittyvien vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien ennakoitavat taloudelliset vaikutukset	L&T hyödyntää siirtymäsäännöstä vaadittujen tietojen osalta	Olennainen

Tiedonantovaatimus		Kohta/sisällytetty viittaus ja sivunumero	Olennainen /Epäolennainen
ESRS S1 Oma työvoima			
S1. ESRS 2 SBM-2	Sidosryhmien edut ja näkemykset	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 18	Olennainen
S1. ESRS 2 SBM-3	Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 63	Olennainen
S1-1	Omaan työvoimaan liittyvät toimintaperiaatteet	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 63	Olennainen
S1-2	Prosessit, jotka koskevat yhteydenpitoa vaikutuksista omien työntekijöiden ja heidän edustajiensa kanssa	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 64	Olennainen
S1-3	Prosessit kielteisten vaikutusten korjaamiseksi ja kanavat omille työntekijöille huolenaiheiden esiin tuomiseksi	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 64	Olennainen
S1-4	Toimien toteuttaminen omaan työvoimaan kohdistuvien olennaisten vaikutusten suhteen ja toimintatavat omaan työvoimaan liittyvien olennaisten riskien vähentämiseksi ja olennaisten mahdollisuuksien hyödyntämiseksi sekä kyseisten toimien vaikuttavuus	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 65	Olennainen
S1-5	Tavoitteet, jotka liittyvät olennaisten kielteisten vaikutusten hallintaan, myönteisten vaikutusten edistämiseen sekä olennaisten riskien ja mahdollisuuksien hallintaan	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 67	Olennainen
S1-6	Yrityksen työsuhteisten työntekijöiden ominaisuudet	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 67	Olennainen
S1-7	Yrityksen omaan työvoimaan kuuluvien muiden kuin työsuhteisten työntekijöiden ominaisuudet	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 68	Olennainen
S1-8	Työehtosopimusneuvottelujen kattavuus ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 69	Olennainen
S1-9	Monimuotoisuuden mittarit	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 70	Olennainen
S1-10	Riittävä palkka	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 70	Olennainen
S1-11	Sosiaalinen suojelu	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 70	Olennainen
S1-12	Vammaiset henkilöt	-	Epäolennainen
S1-13	Koulutusta ja taitojen kehittämistä koskevat mittarit	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 70	Olennainen
S1-14	Terveyttä ja turvallisuutta koskevat mittarit	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 71	Olennainen
S1-15	Työ- ja yksityiselämän tasapainoa koskevat mittarit	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 72	Olennainen
S1-16	Ansiotuloa koskevat mittarit (palkkaero ja kokonaisansiot)	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 72	Olennainen
S1-17	Tapaukset, valitukset ja vakavat ihmisoikeusvaikutukset	Kestävyysraportti: ESRS S1 Oma työvoima, s. 72	Olennainen

Tiedonantovaatimus		Kohta/sisällytetty viittaus ja sivunumero	Olennainen /Epäolennainen
ESRS S2 Arvoketjun työntekijät			
S2 ESRS 2 SBM-2	Sidosryhmien edut ja näkemykset	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 18	Olennainen
S2 ESRS 2 SBM-3	Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa	Kestävyysraportti: ESRS S2 Arvoketjun työntekijät, s. 74	Olennainen
S2-1	Arvoketjun työntekijöihin liittyvät toimintaperiaatteet	Kestävyysraportti: ESRS S2 Arvoketjun työntekijät, s. 74	Olennainen
S2-2	Prosessit, jotka koskevat yhteydenpitoa vaikutuksista arvoketjun työntekijöiden kanssa	Kestävyysraportti: ESRS S2 Arvoketjun työntekijät, s. 75	Olennainen
S2-3	Prosessit kielteisten vaikutusten korjaamiseksi ja kanavat arvoketjun työntekijöille huolenaiheiden esiin tuomiseksi	Kestävyysraportti: ESRS S2 Arvoketjun työntekijät, s. 75	Olennainen
S2-4	Arvoketjun työntekijöihin kohdistuviin olennaisiin riskeihin liittyviin toimiin ryhtyminen ja lähestymistavat arvoketjun työntekijöihin kohdistuvien olennaisten riskien hallitsemiseksi ja olennaisten mahdollisuuksien hyödyntämiseksi sekä kyseisten toimien tehokkuus	Kestävyysraportti: ESRS S2 Arvoketjun työntekijät, s. 75	Olennainen
S2-5	Olennaisten kielteisten vaikutusten hallintaan, myönteisten vaikutusten edistämiseen ja olennaisten riskien ja mahdollisuuksien hallintaan liittyvät tavoitteet	Kestävyysraportti: ESRS S2 Arvoketjun työntekijät, s. 76	Olennainen
ESRS S3 Vaikutusten kohteena olevat yhteisöt			
ESRS 2 SBM-2	Sidosryhmien edut ja näkemykset	-	Epäolennainen
ESRS 2 SBM-3	Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa	-	Epäolennainen
S3-1	Vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin liittyvät toimintaperiaatteet	-	Epäolennainen
S3-2	Prosessit, jotka koskevat yhteydenpitoa vaikutuksista vaikutusten kohteena olevien yhteisöjen kanssa	-	Epäolennainen
S3-3	Prosessit kielteisten vaikutusten korjaamiseksi ja kanavat vaikutusten kohteena oleville yhteisöille huolenaiheiden esiin tuomiseksi	-	Epäolennainen
S3-4	Vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin kohdistuviin olennaisiin riskeihin liittyviin toimiin ryhtyminen ja lähestymistavat vaikutusten kohteena oleviin yhteisöihin kohdistuvien olennaisten riskien hallitsemiseksi ja olennaisten mahdollisuuksien hyödyntämiseksi sekä kyseisten toimien tehokkuus	-	Epäolennainen
S3-5	Olennaisten kielteisten vaikutusten hallintaan, myönteisten vaikutusten edistämiseen ja olennaisten riskien ja mahdollisuuksien hallintaan liittyvät tavoitteet	-	Epäolennainen

Tiedonantovaatimus		Kohta/sisällytetty viittaus ja sivunumero	Olennainen /Epäolennainen
ESRS S4 Kuluttajat ja loppukäyttäjät			
ESRS 2 SBM-2	Sidosryhmien edut ja näkemykset	-	Epäolennainen
ESRS 2 SBM-3	Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa	-	Epäolennainen
S4-1	Kuluttajiin ja loppukäyttajiin liittyvät toimintaperiaatteet	-	Epäolennainen
S4-2	Prosessit, jotka koskevat yhteydenpitoa kuluttajien ja loppukäyttäjien kanssa	-	Epäolennainen
S4-3	Prosessit kielteisten vaikutusten korjaamiseksi ja kanavat kuluttajille ja loppukäyttäjille huolenaiheiden esiin tuomiseksi	-	Epäolennainen
S4-4	Kuluttajiin ja loppukäyttajiin kohdistuviin olennaisiin riskeihin liittyviin toimiin ryhtyminen ja lähestymistavat kuluttajiin ja loppukäyttajiin kohdistuvien olennaisten riskien hallitsemiseksi ja olennaisten mahdollisuuksien hyödyntämiseksi sekä kyseisten toimien tehokkuus	-	Epäolennainen
S4-5	Olennaisten kielteisten vaikutusten hallintaan, myönteisten vaikutusten edistämiseen ja olennaisten riskien ja mahdollisuuksien hallintaan liittyvät tavoitteet	-	Epäolennainen
ESRS G1 Liiketoiminnan harjoittaminen			
G1 ESRS GOV-1	Hallinto-, johto- ja valvontaelinten rooli	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 11	Olennainen
G1 ESRS IRO-1	Kuvaus olennaisten vaikutusten, riskien ja mahdollisuuksien tunnistamis- ja arviointiprosesseista	Kestävyysraportti: ESRS 2 Yleiset tiedot, s. 28	Olennainen
G1-1	Yrityskulttuuri ja liiketoiminnan harjoittamista koskevat toimintaperiaatteet ja yrityskulttuuri	Kestävyysraportti: ESRS G1 Liiketoiminnan harjoittaminen, s. 77	Olennainen
G1-2	Suhteet toimittajiin	Kestävyysraportti: ESRS G1 Liiketoiminnan harjoittaminen, s. 79	Olennainen
G1-3	Korruption ja lahjonnan ehkäiseminen ja havaitseminen	Kestävyysraportti: ESRS G1 Liiketoiminnan harjoittaminen, s. 79	Olennainen
G1-4	Vahvistetut korruptio- tai lahjontatapaukset	Kestävyysraportti: ESRS G1 Liiketoiminnan harjoittaminen, s. 79	Olennainen
G1-5	Poliittinen vaikuttaminen ja lobbaustoiminta	-	Epäolennainen
G1-6	Maksukäytännöt	Kestävyysraportti: ESRS G1 Liiketoiminnan harjoittaminen, s. 79	Olennainen

Muuhun lainsäädäntöön perustuva tietojen antaminen

Seuraava taulukko sisältää kaikki ESRS 2:n liitteessä B luetellut muut EU-lainsäädännöstä johdetut datapisteet. Taulukosta näkee, mistä raportistamme datapisteet löytyvät ja mitkä datapisteet on arvioitu epäolennaiseksi kaksoisolennaisuusanalyysin perusteella. Jos L&T:llä ei vielä ole tietoja liittyen tiettyyn tietopisteeseen, se on merkitty viivalla (-).

Tiedonantovaatimus	Tietopiste	Kestävyystiedot	Sijainti ja sivu	Viittaus muuhun EU-lainsäädäntöön			
				SFDR	Pilari 3	Vertailuarvoasetus	EU:n ilmastolaki
ESRS 2 GOV-1	21 (d)	Hallituksen sukupuolijakauma	GOV-1 – Hallinto-, johto- ja valvontaelinten rooli, s. 11	x		x	
ESRS 2 GOV-1	21 (e)	Riippumattomien hallituksen jäsenten prosenttiosuus	GOV-1 – Hallinto-, johto- ja valvontaelinten rooli, s. 11			x	
ESRS 2 GOV-4	30	Selvitys kestävyyttä koskevasta due diligence -prosessista	GOV-4 – Selvitys kestävyyttä koskevasta due diligence -prosessista, s. 15	x			
ESRS 2 SBM-1	40 (d) i	Osallistuminen fossiilisiin polttoaineisiin liittyvään toimintaan	Ei soveltuva	x	x	x	
ESRS 2 SBM-1	40 (d) ii	Osallistuminen kemikaalien tuotantoon liittyvään toimintaan	Ei soveltuva	x		x	
ESRS 2 SBM-1	40 (d) iii	Osallistuminen kiistanalaisiin aseisiin liittyvään toimintaan	Ei soveltuva	x		x	
ESRS 2 SBM-1	40 (d) iv	Osallistuminen tupakan viljelyyn ja tuotantoon liittyvään toimintaan	Ei soveltuva			x	
ESRS E1-1	14	Siirtymäsuunnitelma ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä	E1-1 – Ilmastonmuutoksen hillintää koskeva siirtymäsuunnitelma, s. 46				x
ESRS E1-1	16 (g)	Pariisin sopimuksen mukaisten vertailuarvojen ulkopuolelle suljetut yritykset	Ei soveltuva		x	x	
ESRS E1-4	34	Kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteet	E1-4 – Ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvät tavoitteet, s. 48	x	x	x	
ESRS E1-5	38	Fossiilisista lähteistä peräisin olevan energian kulutus eriteltynä lähteiden mukaan (vain ilmastovaikutuksiltaan merkittävät alat)	E1-5 – Energiankulutus ja energialähteiden yhdistelmä, s. 49	x			
ESRS E1-5	37	Energiankulutus ja energialähteiden yhdistelmä	E1-5 – Energiankulutus ja energialähteiden yhdistelmä, s. 49	x			
ESRS E1-5	40–43	Energiaintensiteetti, joka liittyy toimintaan ilmastovaikutuksiltaan merkittävillä aloilla	E1-5 – Energiankulutus ja energialähteiden yhdistelmä, s. 49	x			
ESRS E1-6	44	Kasvihuonekaasujen scope 1-, scope 2- ja scope 3 -bruttopäästöt ja kokonaispäästöt	E1-6 – Kasvihuonekaasujen scope 1-, scope 2- ja scope 3 -bruttopäästöt ja kokonaispäästöt, s. 50	x	x	x	

Viittaus muuhun EU-lainsäädäntöön

Tiedonantovaatimus	Tietopiste	Kestävyystiedot	Sijainti ja sivu	SFDR	Pilari 3	Vertailuarvoasetus	EU:n ilmastolaki
ESRS E1-6	53–55	Kasvihuonekaasujen bruttopäästöjen intensiteetti	E1-6 – Kasvihuonekaasujen scope 1-, scope 2- ja scope 3 -bruttopäästöt ja kokonaispäästöt, s. 50	x	x	x	
ESRS E1-7	56	Kasvihuonekaasujen poistot ja päästöhyvitykset	Epäolennainen				x
ESRS E1-9	66	Vertailuportfolion alttius ilmastoon liittyville fyysisille riskeille	L&T hyödyntää siirtymäsäännöstä vaadittujen tietojen osalta			x	
ESRS E1-9	66 (a); 66 (c)	Rahamäärien erittely akuuttien ja kroonisten fyysisien riskien mukaan; Merkittävien omaisuususerien sijainti merkittävien fyysisien riskien alueilla	L&T hyödyntää siirtymäsäännöstä vaadittujen tietojen osalta		x		
ESRS E1-9	67 (c)	Yrityksen kiinteistöomaisuuden kirjanpitoarvo eriteltynä energiatehokkuusluokittain	L&T hyödyntää siirtymäsäännöstä vaadittujen tietojen osalta		x		
ESRS E1-9	69	Ilmastoon liittyvien mahdollisuuksien huomioiminen portfoliossa	L&T hyödyntää siirtymäsäännöstä vaadittujen tietojen osalta			x	
ESRS E2-4	28	Ilmaan, veteen ja maaperään päästettyjen E-PRTR-asetuksen liitteessä II lueteltujen saasteiden määrä	Epäolennainen	x			
ESRS E3-1	9	Vesivarat ja merten luonnonvarat	Epäolennainen	x			
ESRS E3-1	13	Kohdennetut toimintaperiaatteet	Epäolennainen	x			
ESRS E3-1	14	Merien ja valtamerten kestävyys	Epäolennainen	x			
ESRS E3-4	28 (c)	Kierrätetyn ja uudelleenkäytetyn veden kokonaismäärä	Epäolennainen	x			
ESRS E3-4	29	Kokonaisvedenkulutus kuutiometreinä oman toiminnan nettoliikevaihtoon suhteutettuna	Epäolennainen	x			
ESRS 2 SBM-3 – E4	16 (a)	Luettelo oman toiminnan kannalta oleinnaisista toimipaikoista	E4 SBM-3 – Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa, s. 56	x			
ESRS 2 SBM-3 – E4	16 (b)	Vaikutuksen kohteena olevien biologisen monimuotoisuuden kannalta herkäät alueet	E4 SBM-3 – Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa, s. 56	x			
ESRS 2 SBM-3 – E4	16 (c)	Uhanalaisiin lajeihin vaikuttava toiminta	E4 SBM-3 – Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa, s. 56	x			
ESRS E4-2	24 (b)	Kestävät maata tai maataloutta koskevat käytännöt tai toimintaperiaatteet	E4-2 – Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät toimintaperiaatteet, s. 57	x			
ESRS E4-2	24 (c)	Kestävät meriin liittyvät käytännöt tai toimintaperiaatteet	E4-2 – Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät toimintaperiaatteet, s. 57	x			

Viittaus muuhun EU-lainsäädäntöön

Tiedonantovaatimus	Tietopiste	Kestävyystiedot	Sijainti ja sivu	SFDR	Pilari 3	Vertailuarvoasetus	EU:n ilmastolaki
ESRS E4-2	24 (d)	Metsäkatoon puuttumista koskevat toimintaperiaatteet	E4-2 – Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät toimintaperiaatteet, s. 57	x			
ESRS E5-5	37 (d)	Kierrättämätön jäte	E5-5 – Resurssien ulosvirtaus, s. 62	x			
ESRS E5-5	39	Vaarallinen jäte ja radioaktiivinen jäte	E5-5 – Resurssien ulosvirtaus, s. 62	x			
ESRS 2 SBM-3 – S1	14 (f)	Pakkotyötapauksen riski	S1 SBM-3 – Vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet strategian ja liiketoimintamallin kannalta, s. 63	x			
ESRS 2 SBM-3 – S1	14 (g)	Lapsityövoimatapausten riski	S1 SBM-3 – Vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet strategian ja liiketoimintamallin kannalta, s. 63	x			
ESRS S1-1	20	Ihmisoikeuspoliittiset sitoumukset	S1-1 – Omaan työvoimaan liittyvät periaatteet, s. 64	x			
ESRS S1-1	21	Kansainvälisen työjärjestö ILO:n kahdeksan perusyleis-sopimuksen käsittelemiä aiheita koskevat due diligence -käytännöt	GOV-4 – Selvitys kestävyttä koskevasta due diligence -prosessista, s. 15			x	
ESRS S1-1	22	Ihmiskaupan ehkäisemistä koskevat prosessit ja toimenpiteet	S1-1 – Omaan työvoimaan liittyvät periaatteet, s. 64	x			
ESRS S1-1	23	Työtaturmien ehkäisemistä koskevat toimintaperiaatteet tai hallintajärjestelmä	S1-1 – Omaan työvoimaan liittyvät periaatteet, s. 64	x			
ESRS S1-3	32 (c)	Epäkohtien tai valitusten käsittelymekanismit	S1-3 – Prosessit negatiivisten vaikutusten hillitsemiseen ja oman henkilöstön kanavat huolenaiheiden ilmaisemiseen, s. 64	x			
ESRS S1-14	88 (b) & (c)	Kuolemantapausten lukumäärä ja työtaturmien lukumäärä ja osuus	S1-14 – Terveyttä ja turvallisuutta koskevat mittarit, s. 71	x		x	
ESRS S1-14	88 (e)	Loukkaantumisten, onnettomuuksien, kuolemantapausten tai sairauksien vuoksi menetettyjen päivien määrä	L&T hyödyntää siirtymäsäännöstä vaadittujen tietojen osalta	x			
ESRS S1-16	97 (a)	Sukupuolten välinen tasoittamaton palkkaero	S1-16 – Ansiotuloa koskevat mittarit (palkkaero ja kokonaisansiot), s. 72	x		x	
ESRS S1-16	97 (b)	Toimitusjohtajan suhteettoman suuri palkkiosuhde	S1-16 – Ansiotuloa koskevat mittarit (palkkaero ja kokonaisansiot), s. 72	x			
ESRS S1-17	103 (a)	Syrjintätapaukset	S1-17 – Tapaukset, valitukset ja vakavat ihmisoikeusvaikutukset, s. 72	x			
ESRS S1-17	104 (a)	Yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien YK:n ohjaavien periaatteiden ja OECD:n periaatteiden noudattamatta jättäminen	Ei soveltuva	x		x	
ESRS 2 SBM-3 – S2	11 (b)	Huomattava lapsityövoiman tai pakkotyön käytön riski arvoketjussa	S2 SBM-3 – Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa, s. 74	x			

Viittaus muuhun EU-lainsäädäntöön

Tiedonantovaatimus	Tietopiste	Kestävyystiedot	Sijainti ja sivu	SFDR	Pilari 3	Vertailuarvoasetus	EU:n ilmastolaki
ESRS S2-1	17	Ihmisoikeuspoliittiset sitoumukset	S2-1 – Arvoketjun työntekijöihin liittyvät toimintaperiaatteet, s. 74	x			
ESRS S2-1	18	Arvoketjun työntekijöihin liittyvät toimintaperiaatteet	S2-1 – Arvoketjun työntekijöihin liittyvät toimintaperiaatteet, s. 74	x			
ESRS S2-1	19	Yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien YK:n ohjaavien periaatteiden ja OECD:n toimintaohjeiden noudattamatta jättäminen	Ei soveltuva	x		x	
ESRS S2-1	19	Kansainvälisen työjärjestö ILO:n kahdeksan perusyleis-sopimuksen käsittelemiä aiheita koskevat due diligence -käytännöt	GOV-4 – Selvitys kestävyttä koskevasta due diligence -prosessista, s. 15				x
ESRS S2-4	36	Arvoketjun alku- ja loppupäähän liittyvät ihmisoikeus-ongelmat ja ihmisoikeuksien loukkaukset	S2-4 – Arvoketjun työntekijöihin kohdistuviin olennaisiin riskeihin liittyviin toimiin ryhtyminen ja lähestymistavat arvoketjun työntekijöihin kohdistuvien olennaisten riskien hallitsemiseksi ja olennaisten mahdollisuuksien hyödyntämiseksi sekä kyseisten toimien tehokkuus, s. 75	x			
ESRS S3-1	16	Ihmisoikeuspoliittiset sitoumukset	Epäolennainen	x			
ESRS S3-1	17	Yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien YK:n ohjaavien periaatteiden, kansainvälisen työjärjestö ILO:n periaatteiden tai OECD:n toimintaohjeiden noudattamatta jättäminen	Epäolennainen	x		x	
ESRS S3-4	36	Ihmisoikeusongelmat ja ihmisoikeuksien loukkaukset	Epäolennainen	x			
ESRS S4-1	16	Kuluttajiin ja loppukäyttäjiin liittyvät toimintaperiaatteet	Epäolennainen	x			
ESRS S4-1	17	Yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien YK:n ohjaavien periaatteiden ja OECD:n toimintaohjeiden noudattamatta jättäminen	Epäolennainen	x		x	
ESRS S4-4	35	Ihmisoikeusongelmat ja ihmisoikeuksien loukkaukset	Epäolennainen	x			
ESRS G1-1	10 (b)	Korruption vastaisen YK:n yleissopimuksen mukaiset korruption ja lahjonnan torjuntaa koskevat periaatteet	Ei soveltuva	x			
ESRS G1-1	10 (d)	Väärinkäytösten paljastajien suojelua koskevat periaatteet	Ei soveltuva	x			
ESRS G1-4	24 (a)	Korruption ja lahjonnan torjuntaa koskevien lakien rikkomisesta määrätyt sakot	G1-4 – Korruptio ja lahjonta, s. 79	x		x	
ESRS G1-4	24 (b)	Korruption ja lahjonnan torjuntaa koskevat normit	G1-3 – Korruption ja lahjonnan ehkäiseminen ja havaitseminen, s. 79	x			

EU taksonomia

L&T julkaisee tässä osiossa EU:n kestävän rahoituksen luokitusjärjestelmän (EU taksonomia) mukaiset tiedot ympäristön kannalta kestäville taloudellisille toimintoille. Tiedot perustuvat Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetukseen (EU) 2020/852 (taksonomia-asetus). Asetus sisältää tunnuslukuja, jotka yhtiöiden tulee raportoida ympäristön kannalta kestävien taloudellisten toimintojensa osalta.

Taksonomiassa määritetään kuusi keskeistä ympäristötavoitetta, joihin nähden yhtiön eri liiketoimintoja arvioidaan. Ympäristötavoitteet ovat ilmastonmuutoksen hillintä, ilmastonmuutokseen sopeutuminen, vesivarat ja merten luonnonvarat, kiertotalous, ympäristön pilaantuminen, sekä biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit. L&T raportoi tilikaudelta 2024 taksonomian mukaiset (taxonomy alignment), taksonomiakelpoiset (taxonomy eligibility) ja ei-luokitusjärjestelmäkelpoiset osuudet liiketoiminnoista kolmen tunnusluvun osalta (liikevaihto, toimintamenot ja pääomamenot).

Taksonomian mukaisuudessa raportoidaan, miltä osin kyseinen liiketoiminta tukee ympäristötavoitteita. Toiminta katsotaan taksonomian mukaiseksi, jos se tukee merkittävästi yhtä määritellyistä ympäristötavoitteista aiheuttamatta merkittävää haittaa (does not significantly harm, DNSH) muille. Lisäksi toiminnan on täytettävä vähimmäistason suojatoimia koskevat kriteerit (minimum safeguards).

L&T:n tarkastelu

L&T on toteuttanut taksonomiakelpoisuutta ja taksonomian mukaisuutta koskevat arvioinnit EU:n taksonomia-asetuksen, delegoidun ilmastosäädöksen, täydentävän ilmastosäädöksen ja delegoidun ympäristösäädöksen sekä tällä hetkellä saatavilla olevien Euroopan komission antamien ohjeistusten parhaan tulkinnan perusteella.

Taksonomiakelpoisuutta on arvioitu Euroopan komission delegoiduissa asetuksissa esitettyjen taloudellisten toimintojen kuvausten ja niissä annettujen NACE-koodien perusteella. Taksonomiaan liittyvä arviointi on tehty liiketoiminnasta syntyneestä liikevaihdosta, pääomamenoista ja toimintamenoista, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillintään, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen, vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävään käyttöön ja suojeluun, kiertoalouteen siirtymiseen, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseen ja vähentämiseen, sekä biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin. L&T:llä ei ole ydinenergiaan tai fossiilisiin maakaasuihin liittyvää toimintaa.

Taksonomiaa koskevat taloudelliset tunnusluvut pohjautuvat talous- ja toimin-

nanohjausjärjestelmistä saatuihin lukuihin. Laskettaessa taksonomian mukaiseen ja taksonomiakelpoiseen taloudelliseen toimintaan liittyvien tuotteiden osuutta liikevaihdosta (tilinpäätöksen liitetieto 1.2), L&T ottaa huomioon tuotot palveluista ja tuotteista, joilla on selkeä yhteys tunnistettuihin taloudellisiin toimintoihin. Pääomamenojen ja toimintamenojen osalta on tarkasteltu vuoden 2024 kirjauksia ja verrattu arviointikriteerien vastaavuutta kirjattuihin tietoihin.

Pääomamenot koostuvat lisäyksistä aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin, aineettomiin hyödykkeisiin ja käyttöoikeusomaisuuseriin, sisältäen yritys- hankintojen yhteydessä tulleet lisäykset (tilinpäätöksen liitetiedot 3.1, 3.3, ja 3.4). Toimintamenot koostuvat aktivoimattomista välittömistä kustannuksista, jotka ovat välttämättömiä aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden jatkuvan ja tehokkaan toiminnan varmistamiseksi. Kulut sisältävät kaluston ja rakennusten huollon, korjauksen ja ylläpidon, lyhytaikaiset vuokrat ja vastaavat kulut, sekä muut näiden omaisuuserien huoltoon liittyvät suorat kulut. Toimintamenot eivät sisällä lopetettuja toimintoja. Taksonomiakelpoisuutta ja -mukaisuutta koskevissa arvioinneissa on huomioitu vain ne toiminta- ja pääomamenot, jotka vastaavat toimintaa koskevia teknisiä vaatimuksia. L&T:llä ei ole erillisiä taksonomiaa koskevia pääoma- tai toimintamenuunnitelmia.

L&T raportoi taksonomiasta konsernitasolla. Kunkin toimialan asiantuntijat ja liiketoimintojen edustajat ovat arvioineet, täyttävätkö taksonomiassa tunnistetut taloudelliset toiminnot taksonomian mukaisuuden kriteerit. Arviointi perustuu tunnistettuihin taksonomia-asetuksessa kuvattuihin toimintakoh- taisiin teknisiin arviointikriteereihin sekä DNSH-kriteereihin. Ilmastoon liittyvät DNSH-kriteerit arvioidaan vuosittain osana L&T:n riskienhallintaprosessia TCFD-viitekehikon kautta. L&T:n ilmastoriskit on kuvattu kohdassa ESRS 2 SBM-3, s. 19–21.

L&T:n toiminta on reguloitua ja edellyttää erillisiä ympäristölupia, joissa määritetään ympäristövaatimukset veden, maaperän pilaantumisen ja luonnon osalta. Noudatamme kaikkia toimintaamme koskevia ympäristövaatimuksia. Menettelytapoja on kuvattu tarkemmin kohdassa E4-2, s. 57.

L&T:llä on käytössä johtamisjärjestelmä, joka kattaa kaikki L&T:n palvelut sertifikaattien ISO 9001, ISO 14001, ja ISO 45001 osalta. EHSQ-johtamismalli varmistaa, että L&T:n toiminnot noudattavat lupaehtoja ja näitä tarkkaillaan ja raportoidaan säännöllisesti. Lisäksi L&T pyrkii hallitsemaan ja vähentämään toimintojensa ympäristövaikutuksia koulutusten ja teknisten ratkaisujen avulla. Teknisiä arviointikriteerejä on tarkasteltu rinnakkain, jotta raportointi on mahdollisimman yhtenäinen ja vältetään kaksoislaskenta.

Vähimmäistason suojavaatimukset

Teknisten kriteerien lisäksi taksonomia-asetuksessa säädetään vähimmäistason suojatoimista, jotka käsittelevät työelämä- ja ihmisoikeuksia, korruption ja lahjonnan ehkäisyä, oikeudenmukaista kilpailua ja verotusta. L&T:llä vähimmäistason suojatoimia on arvioitu konsernitasolla.

L&T kunnioittaa YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa määriteltyjä ihmisoikeuksia sekä kansainvälisen työjärjestön (ILO) määrittelemiä työntekijöiden oikeuksia, kansainvälisiä sopimuksia ja YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia ohjaavia periaatteita ja noudattaa OECD:n monikansallisille yrityksille tarkoitettujen toimintaohjeiden kuutta vaihetta. L&T:n ihmisoikeusvaikutuksia on käsitelty tarkemmin kohdassa ESRS 2 GOV-4, s. 15.

Korruption ja lahjonnan ehkäisyssä L&T:llä noudatetaan kansallisia lakeja ja sopimuksia. Nämä periaatteet on viety myös erilliseen korruption ja lahjonnan vastaiseen politiikkaan, joka selkeästi kieltää lahjonnan, lahjojen vastaanottamisen ja antamisen, sekä muut epäeettiset toimet. L&T:n ohjeistus lahjojen ja vieraanvaraisuuden vastaanottamiselle on julkinen ja löydettävissä yrityksen verkkosivuilta sekä intranetistä. Korruption ja lahjonnan ehkäisyä on käsitelty tarkemmin kohdassa G1-3, s. 80.

Verotusta koskevat pääperiaatteet on kuvattu L&T:n veropolitiikassa, jonka L&T:n hallitus on hyväksynyt. Poliittikka kattaa L&T:n kaikki toimialat kaikissa toimintamaissa ja koskee koko henkilöstöä. Verojen maksamisessa, keräämisessä, tilittämisessä ja raportoinnissa L&T noudattaa paikallista lainsäädäntöä. Keskeinen periaate on laadukas ja oikea-aikainen veroilmoitusten ja muiden lakisääteisten viranomaisraporttien raportointi.

L&T maksaa ja tilittää verot toimintamaihinsa, joissa sen liiketoiminta luo arvoa, eikä siirrä luotua arvoa matalan verotuksen maihin. Konsernin sisäisten transaktioiden hinnoittelussa noudatetaan voimassa olevaa siirtohinnoittelulainsäädäntöä sekä siihen vaikuttavia OECD:n siirtohinnoitteluohjeita ja verohallinnon suosituksia. Kaikki L&T:n investointi- ja sijoittautumispäätökset tehdään liiketoiminnan tarpeisiin perustuen. Verovaikutukset selvitetään ja huomioidaan osana päätöksentekoprosessia ja liiketoimintoja ja konsernirakenteita käsitellään niiden taloudellisen sisällön perusteella. L&T ei osallistu vain verotuksellisista syistä tehtyihin järjestelyihin ilman liiketaloudellista substanssia.

L&T toimii Suomessa ja Ruotsissa, kannattaa reilua kilpailua sekä noudattaa kaikessa liiketoiminnassaan hyvää liiketoimintatapaa ja kilpailuoikeudellisia

sääntöjä. Kaikki liiketoimet, joissa L&T on osallisena, ovat rakenteeltaan läpinäkyviä ja taloudellisesti perusteltuja. L&T noudattaa yrityskaupprosesseissaan kilpailulainsäädäntöä, suorittaa due diligence -tarkastuksen kohteista ja tekee lainsäädännön mukaiset ilmoitukset kilpailuviranomaisille.

L&T:n eettiset periaatteet sisältävät perussäännöt kilpailuoikeuden ja lainsäädännön noudattamisesta. Lisäksi L&T:llä on kilpailuoikeuskoulutus henkilöstölle, joiden työnkuvan osalta on tunnistettu tarve täsmentävälle koulutukselle. Kilpailuoikeuskoulutus on päivitetty syyskuussa 2024. Koulutuksen tarkoituksena on auttaa henkilöstöä tunnistamaan sellaiset tilanteet, jotka voivat olla kyseenalaisia tai kiellettyjä kilpailuoikeudellisten sääntöjen näkökulmasta sekä antaa tarkemmat ohjeet miten menetellä eri tilanteissa.

L&T:llä on käytössään asianmukaisen huolellisuuden prosessit verotusta, korruption ja lahjonnan vastaista toimintaa sekä reilua kilpailua koskien. Ihmisoikeuksia, työelämäoikeuksia ja korruptiota koskevat vaatimukset on huomioitu omina periaatteinaan, sisällytetty eettisiin periaatteisiin ja koulutuksiin, sekä huomioitu yhtiön hankintaprosesseissa ja -ohjeissa. Konsernitason politiikat koskevat kaikkia L&T:n liiketoimintoja Suomessa ja Ruotsissa.

Tunnistetut luokitusjärjestelmäkelpoiset toiminnot

L&T:n Ympäristöpalveluiden ja Teollisuuspalveluiden liiketoimintaan kuuluu taksonomiakelpoisten ja -mukaisten toimintojen osalta muun muassa jätteiden keräys ja kuljetus, materiaalien talteenotto tavanomaisesta jätteestä, vaarallisen jätteen käsittely, jäteveden keruu ja käsittely, käytettyjen tavaroiden myynti, sekä ympäristörakentamisen palvelut koskien pilaantuneiden paikkojen ja alueiden kunnostamista. Nämä kiertotalousliiketoiminnot käsittävät ilmastonmuutoksen hillintään liittyvät toiminnot 5.5 (Vaarattoman jätteen keräys ja kuljetus syntypaikalla lajitelluissa jakeissa) ja 5.9 (Materiaalin talteenotto tavanomaisesta jätteestä). Siirtymän kiertotalouteen, jätteen ehkäisyyn ja kierrätykseen liittyvät toiminnot 2.3 (Vaarattoman ja vaarallisen jätteen keräys ja kuljetus); 2.7 (Tavanomaisen jätteen lajittelu ja materiaalin talteenotto) ja 5.4 (Käytettyjen tavaroiden myynti). Saasteiden ehkäisyyn ja kontrollointiin liittyvän toiminnot 2.1 (Vaarallisen jätteen keräys ja kuljetus); 2.2 (Vaarallisen jätteen käsittely) ja 2.4 (Pilaantuneiden paikkojen ja alueiden kunnostaminen) sekä veden ja merellisten resurssien kestäväää käyttöä koskevan toiminnon 2.2 (Yhdyskuntajätevesien käsittely).

Kiinteistöpalvelutoimialojen liiketoimintaan Suomessa ja Ruotsissa kuuluu taksonomiakelpoisten ja -mukaisten toimintojen osalta muun muassa energiatehokkuuslaitteiden ja uusiutuvan energiateknologian asennus, huolto ja korjaus sekä rakennusten energiatehokkuuden mittaamiseen, säätämiseen ja hallintaan tarkoitettujen välineiden ja laitteiden asennus, huolto ja korjaus. Lisäksi liiketoimintaan kuuluu rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen liittyvät asian-

tuntijapalvelut. Taksonomiaraportoinnissa on huomioitu ilmastonmuutokseen liittyvät toiminnot 7.3 (Energiatehokkuuslaitteiden asennus, huolto ja korjaus); 7.4 (Sähköajoneuvojen latausasemien asennus, huolto ja korjaus rakennuksissa); 7.5 (Rakennusten energiatehokkuuden mittaamisessa, säätelyssä ja valvonnassa käytettävien välineiden asennus, huolto ja korjaus); 7.6 (Uusiutuviin energialähteisiin liittyvien teknologioiden asennus, huolto ja korjaus) ja 9.3 (Rakennusten energiatehokkuuteen liittyvät asiantuntijapalvelut).

Liikevaihto

Tiikausi N	2024			Merkittävän edistämisen kriteerit						"Ei merkittävää haittaa" -kriteerit (DNSH: Does Not Significantly Harm)						Vähimmäis-tason suojatoimet	Luokitusjärjestelmän mu-kaisten (A.1) tai luokitusjärjestelmäkelpoisten (A.2.) osuus liikevaihdosta, vuosi N-1	Luokka mahdol-listava toiminta	Luokka siirtymä-toiminta			
	Koodi	Liikevaihto	Osuus liikevaihdosta, vuosi N	Ilmastonmuutoksen hillintä	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	Ympäristön Vesi pilaantuminen	Kiertotalous	Biologinen monimuotoisuus	Ilmastonmuutoksen hillintä	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	Ympäristön pilaantuminen	Kiertotalous	Biologinen monimuotoisuus	K; E	K; E					K; E	K; E	K; E
Taloudelliset toiminnot		(MEUR)	(%)	K; E; E/S	K; E; E/S	K; E; E/S	K; E; E/S	K; E; E/S	K; E; E/S	K; E	K; E	K; E	K; E	K; E	K; E	K; E	K; E	K; E	K; E			
A. LUOKITUSJÄRJESTELMÄKELPOISET TOIMINNAT																						
A.1 Ympäristön kannalta kestävät (luokitusjärjestelmän mukaiset) toiminnot																						
Vaarattoman jätteen keräys ja kuljetus syntypaikalla lajitelluissa jakeissa	CCM 5.5	11,3	1,5 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	K	K				
Materiaalin talteenotto tavanomaisesta jätteestä	CCM 5.9	2,5	0,3 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	K	K				
Energiatehokkuuslaitteiden asennus, huolto ja korjaus	CCM 7.3	9,1	1,2 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	K	K			M	
Sähköajoneuvojen latausasemien asennus, huolto ja korjaus rakennuksissa	CCM 7.4	0,1	0,02 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	K	K			M	
Rakennusten energiatehokkuuden mittaamisessa, säätelyssä ja valvonnassa käytettävien välineiden asennus, huolto ja korjaus	CCM 7.5	5,1	0,7 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	K	K			M	
Uusiutuviin energialähteisiin liittyvän teknologian asennus, huolto ja korjaus	CCM 7.6	1,0	0,1 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	K	K			M	
Rakennusten energiatehokkuuteen liittyvät asiantuntijapalvelut	CCM 9.3	6,3	0,8 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	K	K			M	
Vaarallisen jätteen keräys ja kuljetus	PPC 2.1	21,0	2,7 %	E/S	E/S	E/S	K	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	K	K				
Vaarallisen jätteen käsittely	PPC 2.2	4,8	0,6 %	E/S	E/S	E/S	K	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	K	K				
Pilaantuneiden paikkojen ja alueiden kunnostaminen	PPC 2.4	3,2	0,4 %	E/S	E/S	E/S	K	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	K	K				
Vaarattoman ja vaarallisen jätteen keräys ja kuljetus	CE 2.3	33,2	4,3 %	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K				
Tavanomaisen jätteen lajittelu ja materiaalin talteenotto	CE 2.7	11,6	1,5 %	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K				
Käytettyjen tavaroiden myynti	CE 5.4	8,9	1,2 %	E/S	E/S	E/S	E/S	K	E/S	K	K	K	K	K	K	K	K	K				
Ympäristön kannalta kestävästä (luokitusjärjestelmän mukaisista) toiminnoista saatu liikevaihto (A.1)		118,0	15,3 %	4,6 %	0,0 %	0,0 %	3,8 %	7,0 %	0,0 %	K	K	K	K	K	K	K	K	K				
Josta mahdollistavat toiminnot		21,5	2,8 %	2,8 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	K	K	K	K	K	K	K	K	K			M	
Josta siirtymätoiminnot		0,0	0,0 %	0,0 %						K	K	K	K	K	K	K	K	K			T	
A.2 Luokitusjärjestelmäkelpoiset muttei ympäristön kannalta kestävät (muut kuin luokitusjärjestelmän mukaiset) toiminnot																						
				KEL; E/KEL	KEL; E/KEL	KEL; E/KEL	KEL; E/KEL	KEL; E/KEL	KEL; E/KEL													
Materiaalin talteenotto tavanomaisesta jätteestä	CCM 5.9	0,6	0,1 %	KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL													
Energiatehokkuuslaitteiden asennus, huolto ja korjaus	CCM 7.3	7,4	1,0 %	KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL													
Sähköajoneuvojen latausasemien asennus, huolto ja korjaus rakennuksissa	CCM 7.4	2,6	0,3 %	KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL													
Yhdyskuntajätevesien käsittely	WTR 2.2	0,2	0,03 %	E/KEL	E/KEL	KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL													
Vaarallisen jätteen keräys ja kuljetus	PPC 2.1	1,5	0,2 %	E/KEL	E/KEL	E/KEL	KEL	E/KEL	E/KEL													
Vaarattoman ja vaarallisen jätteen keräys ja kuljetus	CE 2.3	10,1	1,3 %	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	KEL													
Tavanomaisen jätteen lajittelu ja materiaalin talteenotto	CE 2.7	7,6	1,0 %	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	KEL													
Luokitusjärjestelmäkelpoisista muttei ympäristön kannalta kestävästä (muista kuin luokitusjärjestelmän mukaisista) toiminnoista saatu liikevaihto (A.2)		30,0	3,9 %	1,4 %	0,0 %	0,03 %	0,2 %	2,3 %	0,0 %													
A. Luokitusjärjestelmäkelpoisista toiminnoista saatu liikevaihto (A.1+A.2)		148,1	19,2 %	6,0 %	0,0 %	0,03 %	4,0 %	9,3 %	0,0 %													
B. EI-LUOKITUSJÄRJESTELMÄKELPOISET TOIMINNAT																						
Ei-luokitusjärjestelmäkelpoisista toiminnoista saatu liikevaihto		622,6	80,8 %																			
YHTEENSÄ (A+B)		770,7	100 %																			

Koodi: CCM = Ilmastonmuutoksen hillintä, WTR = Vesivarat ja merten luonnonvarat, PPC = Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen, CE = Kiertotalous.

A.1: K – Kyllä, luokitusjärjestelmäkelpoinen ja luokitusjärjestelmän mukainen toiminta kyseisen ympäristötavoitteen osalta, E – Ei, luokitusjärjestelmäkelpoinen muttei luokitusjärjestelmän mukainen toiminta kyseisen ympäristötavoitteen osalta, E/S – Ei sovelleta, ei-luokitusjärjestelmäkelpoinen toiminta kyseisen tavoitteen osalta

A.2: KEL – Luokitusjärjestelmäkelpoinen toiminta tavoitteen osalta, E/KEL – Ei-luokitusjärjestelmäkelpoinen toiminta tavoitteen osalta

Pääomamenot

Tilikausi N	2024			Merkittävän edistämisen kriteerit						"Ei merkittävää haittaa" -kriteerit (DNSH: Does Not Significantly Harm)						Vähimmäis-tason suojatoimet	Luokitusjärjestelmän mu-kaisten (A.1) tai luokitusjärjestelmäkelpoisten (A.2.) osuus pääomame-noista, vuosi N-1	Luokka mahdol-listava toiminta	Luokka siirtymä-toiminta
	Koodi	Pääoma-menot (MEUR)	Osuus pääoma-menoista, vuosi N (%)	Ilmaston-muutoksen hillintä K; E; E/S	Ilmaston-muutokseen sopeutuminen K; E; E/S	Ympäristön Vesi pilaantuminen K; E; E/S	Kiertotalous K; E; E/S	Biologinen monimuotoisuus K; E; E/S	Ilmaston-muutoksen hillintä K; E	Ilmaston-muutokseen sopeutuminen K; E	Ympäristön pilaantumi-nen Vesi K; E	Kiertotalous K; E	Biologinen monimuotoisuus K; E						
A. LUOKITUSJÄRJESTELMÄKELPOISET TOIMINNAT																			
A.1 Ympäristön kannalta kestävät (luokitusjärjestelmän mukaiset) toiminnot																			
Vaarattoman jätteen keräys ja kuljetus syntypaikalla lajitelluissa jakeissa	CCM 5.5	1,8	3,0 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K			
Materiaalin talteenotto tavanomaisesta jätteestä	CCM 5.9	0,9	1,4 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K			
Energiatehokkuuslaitteiden asennus, huolto ja korjaus	CCM 7.3	0,4	0,7 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K		M	
Sähköajoneuvojen latausasemien asennus, huolto ja korjaus rakennuksissa	CCM 7.4	0,1	0,2 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K		M	
Rakennusten energiatehokkuuden mittaamisessa, säätelyssä ja valvonnassa käytettävien välineiden asennus, huolto ja korjaus	CCM 7.5	0,2	0,4 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K		M	
Uusiutuviin energialähteisiin liittyvän teknologian asennus, huolto ja korjaus	CCM 7.6	0,1	0,1 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K		M	
Rakennusten energiatehokkuuteen liittyvät asiantuntijapalvelut	CCM 9.3	0,3	0,6 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K		M	
Vaarallisen jätteen keräys ja kuljetus	PPC 2.1	2,3	3,7 %	E/S	E/S	E/S	K	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K			
Vaarallisen jätteen käsittely	PPC 2.2	0,4	0,7 %	E/S	E/S	E/S	K	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K			
Vaarattoman ja vaarallisen jätteen keräys ja kuljetus	CE 2.3	3,8	6,3 %	E/S	E/S	E/S	E/S	K	E/S	K	K	K	K	K	K	K			
Tavanomaisen jätteen lajittelu ja materiaalin talteenotto	CE 2.7	1,3	2,2 %	E/S	E/S	E/S	E/S	K	E/S	K	K	K	K	K	K	K			
Käytettyjen tavaroiden myynti	CE 5.4	1,0	1,7 %	E/S	E/S	E/S	E/S	K	E/S	K	K	K	K	K	K	K			
Ympäristön kannalta kestävien (luokitusjärjestelmän mukaisten) toimintojen pääomamenot (A.1)		12,8	20,9 %	6,3 %	0,0 %	0,0 %	4,5 %	10,1 %	0,0 %	K	K	K	K	K	K	K			
Josta mahdollistavat toiminnot		1,1	1,8 %	1,8 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	K	K	K	K	K	K	K		M	
Josta siirtymätoiminnot		0,0	0,0 %	0,0 %						K	K	K	K	K	K	K		T	
A.2 Luokitusjärjestelmäkelpoiset muttei ympäristön kannalta kestävät (muut kuin luokitusjärjestelmän mukaiset) toiminnot																			
				KEL; E/KEL	KEL; E/KEL	KEL; E/KEL	KEL; E/KEL	KEL; E/KEL	KEL; E/KEL										
Materiaalin talteenotto tavanomaisesta jätteestä	CCM 5.9	0,2	0,4 %	KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL										
Energiatehokkuuslaitteiden asennus, huolto ja korjaus	CCM 7.3	0,5	0,8 %	KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL										
Sähköajoneuvojen latausasemien asennus, huolto ja korjaus rakennuksissa	CCM 7.4	0,1	0,1 %	KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL										
Yhdyskuntajätevesien käsittely	WTR 2.2	0,01	0,02 %	E/KEL	E/KEL	KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL										
Vaarallisen jätteen keräys ja kuljetus	PPC 2.1	0,2	0,3 %	E/KEL	E/KEL	E/KEL	KEL	E/KEL	E/KEL										
Vaarattoman ja vaarallisen jätteen keräys ja kuljetus	CE 2.3	1,2	1,9 %	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	KEL										
Tavanomaisen jätteen lajittelu ja materiaalin talteenotto	CE 2.7	0,9	1,4 %	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	KEL										
Luokitusjärjestelmäkelpoisten muttei ympäristön kannalta kestävien (muiden kuin luokitusjärjestelmän mukaisten) toimintojen pääomamenot (A.2)		3,0	5,0 %	1,3 %	0,0 %	0,02 %	0,3 %	3,3 %	0,0 %										
A. Luokitusjärjestelmäkelpoisten toimintojen pääomamenot (A.1+A.2)		15,8	25,8 %	7,6 %	0,0 %	0,02 %	4,7 %	13,5 %	0,0 %										
B. EI-LUOKITUSJÄRJESTELMÄKELPOISET TOIMINNAT																			
Ei-luokitusjärjestelmäkelpoisten toimintojen pääomamenot		45,4	74,2 %																
YHTEENSÄ		61,2	100 %																

Koodi: CCM = Ilmastonmuutoksen hillintä, WTR = Vesivarat ja merten luonnonvarat, PPC = Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen, CE = Kiertotalous.

A.1: K – Kyllä, luokitusjärjestelmäkelpoinen ja luokitusjärjestelmän mukainen toiminta kyseisen ympäristötavoitteen osalta, E – Ei, luokitusjärjestelmäkelpoinen muttei luokitusjärjestelmän mukainen toiminta kyseisen ympäristötavoitteen osalta, E/S – Ei sovelleta, ei-luokitusjärjestelmäkelpoinen toiminta kyseisen tavoitteen osalta

A.2: KEL – Luokitusjärjestelmäkelpoinen toiminta tavoitteen osalta, E/KEL – Ei-luokitusjärjestelmäkelpoinen toiminta tavoitteen osalta

Toimintamenot

Tilikausi N	2024			Merkittävän edistämisen kriteerit						"Ei merkittävää haittaa" -kriteerit (DNSH: Does Not Significantly Harm)						Vähimmäis- tasoinen suojatoimet	Luokitusjärjes- telmän mu- kaisten (A.1) tai luokitusjärjes- telmäkelpoisten (A.2.) osuus toi- mintamenoista, vuosi N-1 (%)	Luokka mahdol- listava toiminta M	Luokka siirtymä- toiminta T
	Koodi	Toiminta- menot (MEUR)	Osuus toiminta- menoista, vuosi N (%)	Ilmaston- muutoksen hillintä K; E; E/S	Ilmaston- muutokseen sopeutuminen K; E; E/S	Ympäristön Vesi pilaantuminen K; E; E/S	Kiertotalous K; E; E/S	Biologinen monimuotoisuus K; E; E/S	Ilmaston- muutoksen hillintä K; E	Ilmaston- muutokseen sopeutuminen K; E	Ympäristön pilaantumi- nen K; E	Kiertotalous K; E	Biologinen monimuotoisuus K; E						
A. LUOKITUSJÄRJESTELMÄKELPOISET TOIMINNAT																			
A.1 Ympäristön kannalta kestävät (luokitusjärjestelmän mukaiset) toiminnot																			
Vaarattoman jätteen keräys ja kuljetus syntypaikalla lajitelluissa jakeissa	CCM 5.5	0,8	2,1 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K			
Materiaalin talteenotto tavanomaisesta jätteestä	CCM 5.9	0,03	0,1 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K			
Energiatehokkuuslaitteiden asennus, huolto ja korjaus	CCM 7.3	0,3	0,9 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	M		
Sähköajoneuvojen latausasemien asennus, huolto ja korjaus rakennuksissa	CCM 7.4	0,1	0,2 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	M		
Rakennusten energiatehokkuuden mittaamisessa, säätelyssä ja valvonnassa käytettävien välineiden asennus, huolto ja korjaus	CCM 7.5	0,2	0,6 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	M		
Uusiutuviin energialähteisiin liittyvän teknologian asennus, huolto ja korjaus	CCM 7.6	0,04	0,1 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	M		
Rakennusten energiatehokkuuteen liittyvät asiantuntijapalvelut	CCM 9.3	0,3	0,8 %	K	E/S	E/S	E/S	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K	M		
Vaarallisen jätteen keräys ja kuljetus	PPC 2.1	0,7	1,9 %	E/S	E/S	E/S	K	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K			
Vaarallisen jätteen käsittely	PPC 2.2	0,2	0,4 %	E/S	E/S	E/S	K	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K			
Pilaantuneiden paikkojen ja alueiden kunnostaminen	PPC 2.4	0,04	0,1 %	E/S	E/S	E/S	K	E/S	E/S	K	K	K	K	K	K	K			
Vaarattoman ja vaarallisen jätteen keräys ja kuljetus	CE 2.3	2,5	6,7 %	E/S	E/S	E/S	E/S	K	E/S	K	K	K	K	K	K	K			
Tavanomaisen jätteen lajittelu ja materiaalin talteenotto	CE 2.7	0,9	2,3 %	E/S	E/S	E/S	E/S	K	E/S	K	K	K	K	K	K	K			
Käytettyjen tavaroiden myynti	CE 5.4	0,7	1,8 %	E/S	E/S	E/S	E/S	K	E/S	K	K	K	K	K	K	K			
Ympäristön kannalta kestävien (luokitusjärjestelmän mukaisten) toimintojen toimintamenot (A.1)		6,7	18,1 %	4,7 %	0,0 %	0,0 %	2,5 %	10,8 %	0,0 %	K	K	K	K	K	K	K			
Josta mahdollistavat toiminnot		0,9	2,6 %	2,6 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	K	K	K	K	K	K	K	M		
Josta siirtymätoiminnot		0,0	0,0 %	0,0 %						K	K	K	K	K	K	K	T		
A.2 Luokitusjärjestelmäkelpoiset muttei ympäristön kannalta kestävät (muut kuin luokitusjärjestelmän mukaiset) toiminnot																			
				KEL; E/KEL	KEL; E/KEL	KEL; E/KEL	KEL; E/KEL	KEL; E/KEL	KEL; E/KEL										
Materiaalin talteenotto tavanomaisesta jätteestä	CCM 5.9	0,01	0,02 %	KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL										
Energiatehokkuuslaitteiden asennus, huolto ja korjaus	CCM 7.3	0,4	1,1 %	KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL										
Sähköajoneuvojen latausasemien asennus, huolto ja korjaus rakennuksissa	CCM 7.4	0,1	0,2 %	KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL										
Yhdyskuntajätevesien käsittely	WTR 2.2	0,02	0,04 %	E/KEL	E/KEL	KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL										
Vaarallisen jätteen keräys ja kuljetus	PPC 2.1	0,1	0,1 %	E/KEL	E/KEL	E/KEL	KEL	E/KEL	E/KEL										
Vaarattoman ja vaarallisen jätteen keräys ja kuljetus	CE 2.3	0,7	2,0 %	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	KEL	E/KEL										
Tavanomaisen jätteen lajittelu ja materiaalin talteenotto	CE 2.7	0,6	1,5 %	E/KEL	E/KEL	E/KEL	E/KEL	KEL	E/KEL										
Luokitusjärjestelmäkelpoisten mutta ei ympäristön kannalta kestävien (muiden kuin luokitusjärjestelmän mukaisten) toimintojen toimintamenot (A.2)		1,9	5,1 %	1,3 %	0,0 %	0,04 %	0,1 %	3,6 %	0,0 %										
A. Luokitusjärjestelmäkelpoisten toimintojen toimintamenot (A.1+A.2)		8,5	23,1%	6,1%	0,0%	0,04%	2,6%	14,4%	0,0%										
B. EI-LUOKITUSJÄRJESTELMÄKELPOISET TOIMINNAT																			
Ei-luokitusjärjestelmäkelpoisten toimintojen toimintamenot		28,3	76,9 %																
YHTEENSÄ		36,8	100 %																

Koodi: CCM = Ilmastonmuutoksen hillintä, WTR = Vesivarat ja merten luonnonvarat, PPC = Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen, CE = Kiertotalous.

A.1: K – Kyllä, luokitusjärjestelmäkelppoinen ja luokitusjärjestelmän mukainen toiminta kyseisen ympäristötavoitteen osalta, E – Ei, luokitusjärjestelmäkelppoinen muttei luokitusjärjestelmän mukainen toiminta kyseisen ympäristötavoitteen osalta, E/S – Ei sovelleta, ei-luokitusjärjestelmäkelppoinen toiminta kyseisen tavoitteen osalta

A.2: KEL – Luokitusjärjestelmäkelppoinen toiminta tavoitteen osalta, E/KEL – Ei-luokitusjärjestelmäkelppoinen toiminta tavoitteen osalta

Tarkennukset raportointiin

Vuonna 2024 L&T on tarkentanut EU taksoniaraportointiin liittyviä laskentamääritteitä pääoma- ja toimintamenojen osalta. Laskentamääritteiden tarkennuksesta johtuen raportointivuoden 2023 osalta luokitusjärjestelmän mukaisia tai -kelpoisia lukuja ei esitetä taulukoissa, sillä ne eivät ole vertailukelpoisia.

Toimintamenojen laskennassa ei tarkastelun jälkeen muun muassa enää huomioida henkilöstökuluja, joita ei voida varmuudella jyvittää luokitusjärjestelmäkelpoisiin aktiviteetteihin, tai energian hankinnasta syntyviä kuluja. Pääomamenojen laskennassa ei tarkastelun jälkeen huomioida pääomamenojen poistoja.

L&T on esittänyt oheisessa taulukossa viime vuoden pääoma- ja toimintamenojen kokonaismäärän uudistetuilla laskentaperiaatteilla laskettuna. Henkilöstö- ja energiakulujen vaikutus toimintamenojen kokonaissummaan on ollut merkittävä.

Siirtymätoiminnot (ydinvoima ja maakaasu)

Siirtymätoiminto on taloudellinen toiminto, joka tukee siirtymistä ilmastoneutraaliin talouteen ja jolle ei ole olemassa teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoista vähähiilistä vaihtoehtoa. L&T:llä ei ole täydentävässä delegoidussa ilmastosäädöksessä kuvattuja ydinvoimaan tai maakaasuihin liittyviä luokitusjärjestelmäkelpoisia eikä luokitusjärjestelmään kelpaamattomia taloudellisia toimintoja. Näin ollen Lomake 1: Ydinvoimaan ja fossiilisiin kaasuihin liittyvät toiminnot (täydentävä delegoitu ilmastosäädös, Liite III) on esitetty oikealla, ja lomakkeet 2–5 on jätetty esittämättä.

Täsmäytetyt luvut

	Päivitetty laskentaperiaatteet, raportointikauden 2023 lukujen uudelleentarkastelu, MEUR	Vuosikatsauksessa 2023 julkaistut luvut, MEUR	Muutos, %
Liikevaihto	802,1	802,1	0 %
Pääomamenot	81,1	61,1	33 %
Toimintamenot	36,9	769,9	-95 %

Ydinenergiaan liittyvät toiminnot

Yritys toteuttaa tai rahoittaa sellaisiin innovatiivisiin sähköntuotantolaitoksiin liittyvää tutkimusta, kehittämistä, demonstrointia ja käyttöönottoa, jotka tuottavat energiaa ydinreaktion avulla siten, että polttoainekierrosta aiheutuu mahdollisimman vähän jätettä, tai sillä on tällaiseen toimintaan liittyviä vastuita.

Ei

Yritys toteuttaa tai rahoittaa sähkön tai prosessilämmön tuottamiseen tarkoitettujen uusien ydinlaitosten rakentamista ja turvallista käyttöä, myös kaukolämpöä tai teollisia prosesseja, kuten vedyn tuotantoa, varten sekä niiden turvallisuuden parantamista, käyttäen parasta käytettävissä olevaa teknologiaa, tai sillä on tällaiseen toimintaan liittyviä vastuita.

Ei

Yritys toteuttaa tai rahoittaa olemassa olevien sähköä tai prosessilämpöä tuottavien ydinlaitosten turvallista toimintaa, myös kaukolämpöä tai teollisia prosesseja, kuten vedyn tuotantoa ydinenergiasta, varten sekä niiden turvallisuuden parantamista, tai sillä on tällaiseen toimintaan liittyviä vastuita.

Ei

Fossiiliseen kaasuun liittyvät toiminnot

Yritys toteuttaa tai rahoittaa fossiilisia kaasumaisia polttoaineita käyttävien sähköntuotantolaitosten rakentamista tai toimintaa, tai sillä on tällaiseen toimintaan liittyviä vastuita.

Ei

Yritys toteuttaa tai rahoittaa fossiilisia kaasumaisia polttoaineita käyttävien yhdistettyjen lämpöä tai jäähdytystä ja sähköä tuottavien laitosten rakentamista, kunnostamista ja käyttöä, tai sillä on tällaiseen toimintaan liittyviä vastuita.

Ei

Yritys toteuttaa tai rahoittaa fossiilisia kaasumaisia polttoaineita käyttävien lämpöä tai jäähdytystä tuottavien laitosten rakentamista, kunnostamista ja käyttöä, tai sillä on tällaiseen toimintaan liittyviä vastuita.

Ei

E1 Ilmastonmuutos

E1-1 – Ilmastonmuutoksen hillintää koskeva siirtymäsuunnitelma

Ilmastotavoitteet ovat osa L&T:n strategisia tavoitteita. Yhtiön tavoitteena on saavuttaa nettonolla oman toiminnan ja koko toimitusketjun osalta vuoteen 2045 mennessä. L&T on myös sitoutunut irtaantumiseen fossiilisista polttoaineista pitkällä aikavälillä. L&T:n ilmastotavoitteet kuvataan tarkemmin kohdassa E1-4, s. 48.

Tavoitteet ovat linjassa Pariisin ilmastopimuksen kanssa. L&T ei ole suljettu EU:n Pariisin sopimuksen vertailuarvojen ulkopuolelle.

L&T:n oman toiminnan (scope 1 ja 2) osuus kokonaispäästöistä on noin 10 %, joista noin 97 % syntyy kuljetuksista (scope 1 -päästöt). Scope 2 -päästöihin sisältyvät kaikki L&T:n kiinteistöjen sähkönkäytöstä sekä lämmitys- ja jäähdytysenergiasta aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt. Scope 2 -päästöjen osuus on 3 % L&T:n oman toiminnan päästöistä. Valtaosa, noin 90 %, L&T:n kokonaispäästöistä syntyy arvoketjussa (scope 3).

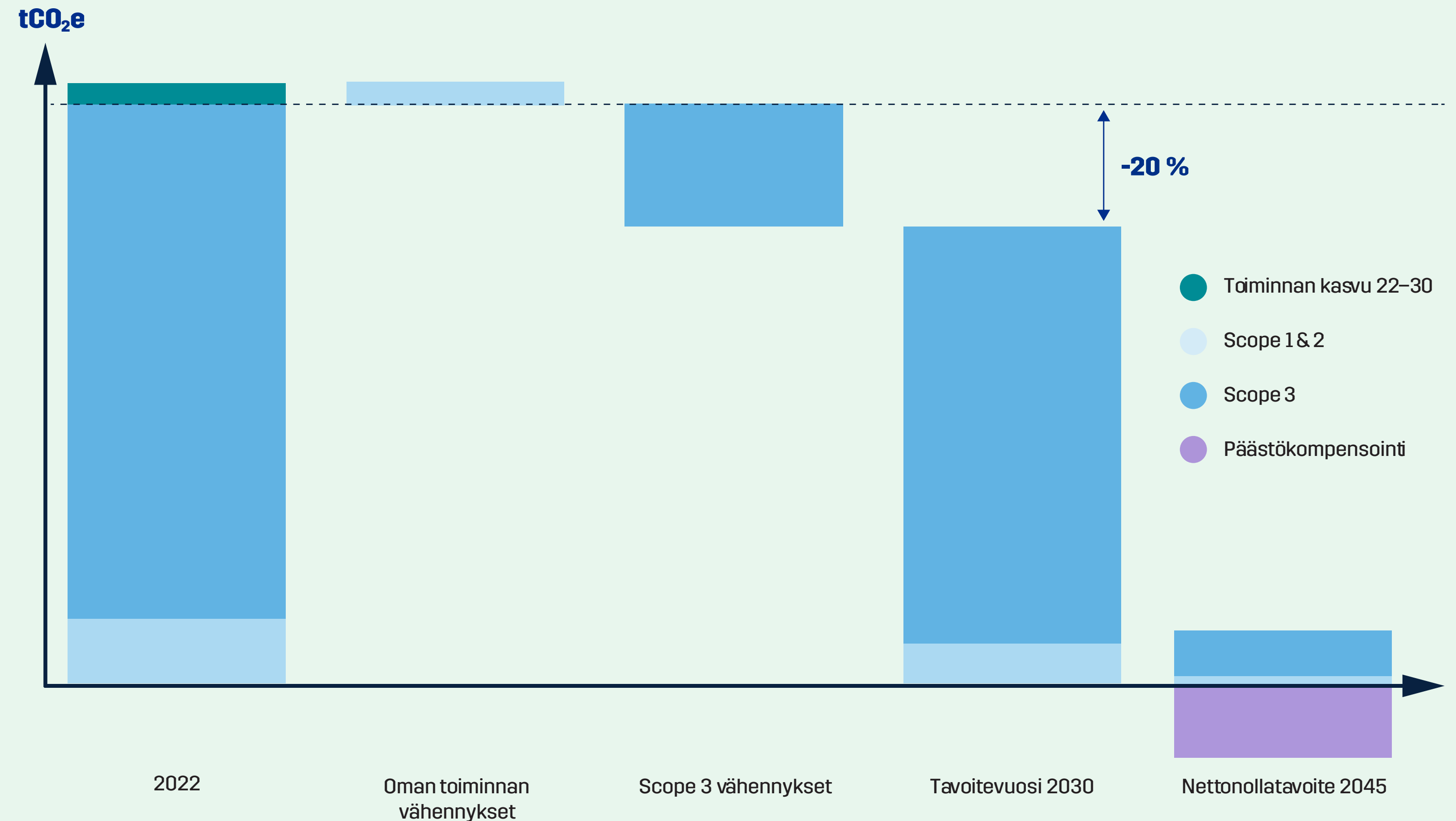
Tavoitteiden saavuttamiseksi L&T on laatinut erillisen ilmasto- ja siirtymäsuunnitelman, jossa on arvioitu keskeiset toimenpiteet oman toiminnan ja toimitusketjun osalta vuoteen 2030. Siirtymäsuunnitelman keskiössä ovat yhtiön toimenpiteet liikenteen irtautumiseksi fossiilisesta hiilestä sekä käytetyn polttonesteen että kaluston osalta siten, että vuonna 2030 36 % yhtiön oman toiminnan käyttämästä liikenteen polttonesteestä olisi uusiutuvaa ja vastaavasti 20 % L&T:n omasta kalustosta olisi vähäpäästöistä, kuten biokaasulla tai sähköllä toimivaa.

Oman toimintansa lisäksi L&T pyrkii edistämään arvoketjua koskevia päästövähennystavoitteita tiivistämällä yhteistyötään arvoketjun kumppaneiden kanssa. Vuoden 2024 aikana L&T on tarkentanut toimintasuunnitelmaansa arvoketjussa syntyvien päästöjen vähentämiseksi. Lähitulevaisuuden tavoitteena on parantaa toimitusketjusta saadun päästötiedon laatua sekä lisätä tietoisuutta ilmastonmuutoksen hillintätoimenpiteistä toimitusketjussa. Lisäksi yhtiö kehittää ratkaisuja, jotka edistävät asiakkaiden materiaalien kierrätystä.

Mahdollisten kasvihuonekaasupäästöjen lukkiutumisen ei arvioida aiheuttavan merkittävää siirtymäriskiä tai estävän päästövähennystavoitteiden saavuttamista oman toiminnan osalta, sillä käytössä olevan kaluston käyttövoimaa voidaan säätää käytön aikana, esimerkiksi korvaamalla fossiilinen energia uusiutuvalla energialla. Uusiutuvan energian saatavuuden odotetaan lisäksi säilyvän hyvänä tulevaisuudessa.

L&T:n ilmastotavoitteet ovat osa yhtiön liiketoiminnan strategisia tavoitteita. Tavoitteita tukeva tarkempi siirtymäsuunnitelma, jossa on tarkasteltu keskeisten omaan toimintaan kohdentuvien toimien tehokkuutta suhteessa pääs-

L&T:n keskeiset hiilestä irtaantumisen keinot sekä niiden vaikutus L&T:n lyhyen aikavälin tavoitteisiin

L&T on suunnitellut vähentävänsä omasta toiminnasta syntyviä päästöjä noin 31 % vuoden 2022 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Suunnitelluista oman toiminnan päästövähennyksistä 70 % muodostuvat uusiutuvan energian käytön lisäämisestä ja 30% kaluston käyttövoimamuutoksista. Vuonna 2030 L&T arvioi kalustosta 20 % olevan vähäpäästöistä ja uusiutuvan energian käytön lähes kaksinkertaistuvan vuoden 2024 tasosta.

Arvoketjussa suunniteltujen päästövähennysten ajurit ovat kierrätysasteen kasvaminen ja alihankintalogistiikan päästövähennystoimet. Lisäksi scope 3 -päästöjen odotetaan vähenevän orgaanisesti muiden arvoketjussa tapahtuvien hiilestä irtautumisen toimien johdosta. Yhtiön pitkän aikavälin nettonollatavoitteena on vähentää päästöjä 90 % vuoden 2022 tasosta, ja kompensoida niiden päästöjen osuus, joita ei voida omassa toiminnassa tai arvoketjussa vähentää.

tötavoitteisiin sekä niiden mahdollisia taloudellisia vaikutuksia, on hyväksytty hallituksessa.

Suunnitelmassa on huomioitu ennakoitua pääoma- ja toimintamenot oman toiminnan ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi vuoden 2030 loppuun mennessä. Pitkän aikavälin, vuoteen 2045 ulottuvat toimenpiteet eivät ole vielä riittävän yksityiskohtaisella tasolla puutteellisen läpinäkyvyyden vuoksi. Toimenpiteiden riittävyyttä ja niitä koskevaa rahoitussuunnitelmaa tullaan tarkastelemaan vuosittain osana L&T:n investointipäätöksiä.

L&T:n suunniteltujen toimien toteuttamiseen tarvittavat merkittävät pääomamenot liittyvät vähäpäästöisen kaluston suhteellisen osuuden kasvattamiseen vuoteen 2030 mennessä. Suunnitellut toimet tulevat nostamaan L&T:n vuotuisia pääomamenoja, mikä puolestaan tulee lisäämään L&T:n tuloslaskelman poistoja. Kasvavien poistojen vastapainoksi L&T ennakoit vähäpäästöisen kaluston pienentävän tuloslaskelman vuosittaisia kaluston käyttökuluja. Muun kuin vähäpäästöisen kaluston osalta L&T tulee siirtymäsuunnitelman mukaan lisäämään merkittävästi uusiutuvien polttonesteiden käyttöä. Tämän toimenpiteen ennakoidaan kasvattavan L&T:n tuloslaskelman vuosittaisia polttoainekuluja vuoteen 2030 mennessä.

Yrityksen taloudellisen toiminnan mukauttaminen komission delegoidun asetuksen (EU) 2021/2139 säännöksiin keskittyy lähinnä kaluston uudistamiseen, jonka odotetaan vähentävän yrityksen yleistä ympäristövaikutusta. Vaikka kaloustouudistus ei suoraan liity taksonomiassa määriteltyihin toimintoihin merkittävässä määrin, se tukee yrityksen pyrkimyksiä kohti kestävämpää toimintaa.

SBM-3 – Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallien kanssa

Liiketoimintoihin kohdistuvien ilmastomuutoksen seurausten arviointi on integroitu L&T:n strategiaprosessiin. Yhtiö on tarkastellut ilmastomuutoksen vaikutuksia sekä lyhyellä viiden vuoden strategiakaudella että pitkällä aikavälillä vuoteen 2035 saakka. Resilienssianalyysi perustuu liiketoimintaympäristön epävarmuustekijöiden kvalitatiiviseen arviointiin, jossa on huomioitu markkina- ja toimintaympäristömuutokset ja niiden merkittävät taloudelliset vaikutukset. Viimeisin skenaariotarkastelu on tehty 2023.

Resilienssianalyysi kohdentui L&T:n omaan toimintaan ja se huomio siirtymäriskien osalta muutokset markkinoissa ja sääntelyssä sekä fysikaalisten riskien osalta mahdolliset säänvaihtelut Suomessa ja Ruotsissa. Analyysin taustalla on huomioitu L&T:n omat ilmastotavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet, kuten L&T:n logistiikan päästövähennystoimet sekä kalustoinvestoinnit ja materiaalien kierrätystä edistävät toimet.

Yhtiön resilienssianalyysissä on hyödynnetty kansainvälisen ilmastopaneelin skenaarioita, joissa ilmasto lämpenee 1,5 astetta, alle kaksi astetta ja neljä astetta vuosisadan loppuun mennessä (RCP 2,6 ja RCP 6,0), joita on peilattu uusimman ilmastotutkimuksen tietoihin säänvaihteluista Suomessa. Tarkaste-

lussa on myös hyödynnetty IEA:n (International Energy Agency) skenaariotarkasteluissa käytettyä taustadataa ja oletuksia (APS, NZE2050 ja STEPS).

Arvioitavat skenaariot käsittivät toimintaympäristön, jossa lainsäädäntö ja toimenpiteet tukevat ja ohjaavat yrityksiä kohti nettonollan mukaisia tavoitteita. Toisessa ääripäässä oli toimintaympäristö, jossa muutos taantuu ja tarvittavia toimenpiteitä toteutetaan hitaasti. Eri skenaarioissa ilmastomuutoksen liiketoimintavaikutuksia tarkasteltiin sääntelyyn, liiketoimintamalliin ja teknologiseen kehitykseen liittyvien toimialan muutostekijöiden kautta.

Resilienssianalyysin epävarmuustekijät liittyvät sääntely- ja markkinamuutoksiin. Nämä tekijät on otettu huomioon L&T:n ilmastoa koskevan siirtymäsuunnitelman taustalla osana vähäpäästöisen kaluston investointien vaikutuksia arviotaessa. Liiketoimintamallin muutosjoustavuus eri ilmastoskenaarioiden mukaisissa toimintaympäristöissä on vakaalla pohjalla. Viiteskenaariona toimi liiketoimintaympäristö, jossa vallitseva tila tukee 1,5 asteen ilmastopolkua lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Viimeisimmän strategiartyön yhteydessä L&T kiristi ilmastotavoitteitaan siten, että yhtiön pitkän aikavälin tavoitteena on nettonolla vuoteen 2045 mennessä. Tarkastelu osoitti, että L&T:n päivitetty ilmastotavoitteet, toimenpiteet niiden edistämiseksi sekä toimitusketjulle osoitetut erilliset ilmastotavoitteet ovat linjassa skenaariotarkastelun havaintojen kanssa.

E1-2 – Ilmastomuutoksen hillintään liittyvät toimintaperiaatteet

L&T:n ilmastotavoitteita ohjataan yhtiön ympäristöpolitiikalla, joka oman toiminnan lisäksi kuvaa periaatteita arvoketjun osalta. Julkisesti L&T:n verkkosivuilla esitetyn ympäristöpolitiikan on hyväksynyt toimitusjohtaja ja johtoryhmä.

L&T:n ympäristöpolitiikassa kuvataan ilmastomuutoksen hillinnän, uusiutuvan energian käytön sekä energiatehokkuuden edistämisen kannalta yhtiön olennaiset tavoitteet ja periaatteet. L&T on sitoutunut nettonolla-tavoitteisiin vuoteen 2045 mennessä ja kannustaa myös kumppaneitaan asettamaan omat ilmastotavoitteensa sekä vähentämään riippuvuutta fossiilisista raaka-aineista. Lisäksi omassa toiminnassa ja arvoketjussa syntyviä päästöjä vähennetään edistämällä uusiutuvien raaka-aineiden käyttöä ja parantamalla energiatehokkuutta. Ympäristöpolitiikassa on huomioitu asiakasratkaisut, joilla L&T edistää asiakkaidensa ilmastotavoitteita. Arvoketjun positiivinen ilmastovaikutus syntyy, kun yhtiön palveluiden avulla korvataan neitseellisiä raaka-aineita kierrätys- ja uusiutuvilla raaka-aineilla tai kun L&T toteuttaa asiakkaiden energiatehokkuustoimenpiteitä. Samalla L&T:n oma hiilikädenjälki kasvaa.

Politiikan periaatteita tarkastellaan säännöllisesti kahden vuoden välein. Vastuu politiikan päivytyksestä ja sen sisällöstä on yhtiön yhteiskuntasuhde- ja vastuullisuusjohtajalla, joka valmistelee yhdessä L&T:n asiantuntijoiden kanssa politiikan keskeiset periaatteet. Toistaiseksi muita sidosryhmiä ei ole osallistettu. L&T:n toimialat ja yksiköt huolehtivat politiikan toteutuksesta ja tarvittavasta

resursoinnista omassa toiminnassaan. Toimitusketjua koskevat ilmastotavoitteet on huomioitu L&T:n uusissa hankintasopimuksissa.

E1-3 – Ilmastomuutosta koskeviin toimintaperiaatteisiin liittyvät toimet ja resurssit

L&T:n ilmastotavoitteet ja ympäristöpolitiikan periaatteet jalkautuvat yksiköihin toimialakohtaisten alatavoitteiden, ohjeistusten ja asiakkaille toteutettujen kiertotalous- ja energiatehokkuusratkaisujen kautta käytännön toimiksi. Lisäksi ilmastotavoitteet ja niiden seuranta ovat yksi L&T:n viestinnän avaintemoista, ja kokonaisuutta käsitellään säännöllisesti myös toimialojen sisäisissä henkilötoimistoissa.

Toimenpiteet oman toiminnan päästöjen vähentämiseksi

Keskeiset oman toiminnan ilmastomuutoksen hillintään ja uusiutuvan energian käyttöönottoon liittyvät toimet kohdentuvat vähäpäästöisten kaluston käyttöönottoon sekä kalustossa käytetyn uusiutuvan polttoaineen käyttöön. Yhtiö panostaa myös kuljettajien ajotapa- ja kaluston käyttökoulutuksiin. Toimenpiteet tukevat L&T:n pyrkimystä irtaantua fossiilisesta hiilestä niin lyhyellä (vuoteen 2030 mennessä) kuin pitkällä aikavälillä (vuoteen 2045 mennessä).

L&T:n päästövähennystavoitteet ovat edenneet hyvin vuoden 2024 aikana. Oman toiminnan päästöt ovat laskeneet 43 % vuodesta 2018. Kaloustouudistukset ja uusiutuvan polttoaineen merkittävä käytön kasvu vaikuttivat huomattavasti oman toiminnan scope 1 -päästöihin. Viimeisen kuuden vuoden aikana saavutettiin 20 200 tnCO₂e -päästövähennykset, mikä vastaa noin 85 % vuoden 2030 ennakoitua päästövähennyksestä (23 700 tnCO₂e).

Vuonna 2024 tehtiin muun muassa seuraavia toimia oman toiminnan tavoitteiden edistämiseksi:

- Kiertotalousliiketoiminnoissa ajotavanseurantalaitteisto oli asennettu 1 157 ajoneuvoon vuoden 2024 lopussa.
- Raportointivuoden aikana 246 kuljettajaa osallistui ennakoivan ajotavan koulutuksiin. Yhteensä 78 % kuljettajista on käynyt ennakoivan ajotavan koulutuksen.
- Vuonna 2024 L&T sähköisti etenkin Ruotsin Kiinteistöpalveluiden kalustoa, jossa 84 % kokonaiskalustosta oli sähköautoja vuoden 2024 lopussa. L&T:llä on käytössä 69 vähäpäästöistä raskaan kaluston ajoneuvoa ja 370 kevyen kaluston ajoneuvoa, jotka toimivat joko biokaasulla tai sähköllä.
- L&T:n liikenteessä käyttämästä dieselöljystä 24 % korvattiin uusiutuvista raaka-aineista valmistetulla HVO:lla (Hydrotreated Vegetable Oil).
- L&T tekee jatkuvaa reittisuunnittelua. Suunnittelun avulla yhtiö sai tehostettua toimintaa sekä vähennettyä päästöjä, ajokilometrejä ja työtunteja.

L&T:n kiinteistöissä siirrytään uusiutuvan sähkön käyttöön vuoteen 2030 mennessä. Tällä hetkellä Suomessa käytetty sähkö on tuotettu ydinenergialla ja var-

mistettu alkuperätakuin. Kiinteistöjen energiatehokkuutta tehostetaan esimerkiksi optimoimalla talotekniikan ohjauksia sekä uusimalla lämmitysjärjestelmiä. L&T:n omistamissa kiinteistöissä kaikki öljylämmitysjärjestelmät on vaihdettu vesi-ilmalämpöpumppuihin. Vuoden 2024 aikana energiatehokkuustoimenpiteitä tehtiin 15 kohteeseen. Toimenpiteiden myötä on vähennetty 26,8 t_nCO₂e -päästöjä, mikä vastaa noin 3,5 % scope 2 -päästöistä. Vuoden 2030 ennakoituiden scope 2 -päästövähennykset ovat noin 1 000 t_nCO₂e vuoden 2018 tasosta.

Myös L&T:n validoidut SBTi päästövähennystavoitteet ovat edenneet hyvin. Päästöintensiteetti (scope 1 ja 2, t_nCO₂e ajokilometriä kohden) laski 42 % vuoden 2018 tasosta ja yhtiö on linjassa valitun päästövähennyspolun kanssa. Tavoite on myös yksi L&T:n vastuullisuustavoitteisiin sidotun joukkovelkakirjalainan ehdoista. Vuonna 2024 12 % merkittävistä toimittajista oli asettanut omat SBTi:n mukaiset päästövähennykset. Toimitusketjutavoite päivitettiin vuonna 2023 absoluuttiseksi päästövähennystavoitteeksi eikä toimenpiteitä SBT-tavoitteen mukaisia toimittajien sitouttamiseksi jatkettu vuonna 2024.

L&T:n toiminnan hiilikädenjälki

L&T:n hiilikädenjälki syntyy muun muassa asiakkaille tehdyistä energiatehokkuustoimenpiteistä sekä palveluista, jotka edistävät arvoketjun kiertotaloutta. L&T:n kiinteistötekniikan palveluiden kautta edistetään energiatehokkuutta Suomessa ja Ruotsissa ennaltaehkäisevän huollon, energiatutkimusten, energiatehokkuuskonsultoinnin ja energian kulutuksen optimoinnin avulla.

Lisäksi L&T:n Kiinteistöpalveluiden kehittämän Smartti Automaatio -palvelun avulla ohjataan kiinteistöautomaatiojärjestelmiä, mikä parantaa kiinteistöjen energiatehokkuutta. L&T tarjoaa myös räjäytyspuhdistusmenetelmää teollisten voimalaitosten kattiloiden puhdistamiseen, mikä vähentää päästöjä ja parantaa hyötysuhdetta.

Vuonna 2024 L&T:n toiminnasta syntynyt hiilikädenjälki oli 438 MCO₂e, mikä oli noin 4 % pienempi kuin vuonna 2023. Hiilikädenjäljen laskuun vaikuttivat erityisesti yleisen taloudellisen toimeliaisuuden hidastuminen sekä rakennussektorin haastava suhdannetilanne. Nämä seikat heijastuivat L&T:n toimintaan laskevana jätevolyyminä.

Toimitusketjussa tehtävä ilmastotyö

Valtaosa L&T:n kokonaispäästöistä syntyy toimitusketjun päästöistä, kuten ostettujen tuotteiden ja palveluiden hankinnan, jätteiden käsittelyn sekä kuljetusurakoinnin päästöistä. L&T on analysoinut merkittävimmät toimitusketjun scope 3 -päästölähteet ja tehnyt keskipitkän aikajänteen toimenpidesuunnitelman sen perusteella. Toimenpiteillä vaikutetaan ilmastomuutoksen hillintään, edistetään uusiutuvien energioiden käyttöönottoa sekä vähennetään arvoketjun riippuvuutta fossiilisesta hiilestä.

Noin 40 % L&T:n scope 3 -päästöistä syntyy jätteiden poltossa, kuten seka- ja energijätteen sisältämästä muovista ja vaarallisen jätteen loppukäsittelystä. Yhtiön tavoitteena on tehostaa syntypaikkalajittelua yhdessä asiakkaiden kanssa ohjaamalla seka- ja energijätteessä olevat raaka-aineet kiertoon, jol-

loin myös jätteiden ilmastovaikutukset pienenevät. Tämän lisäksi L&T kehittää ratkaisuja vaarallisten jätteiden kierrätyksen parantamiseksi. Keskeistä on myös toimitusketjun datan laadun parantaminen siten, että päästölaskenta pohjautuu entistä enemmän toimittajilta saatuun primaaridataan.

Huomattava osa L&T:n scope 3 -päästöistä syntyy kuljetusalihankinnan aikana. Vuoden 2023 aikana otettiin käyttöön toimittajakohtaisen kuljetuspäästöraportointimallin L&T:n Teollisuuspalveluissa, jota on laajennettu Ympäristöpalveluiden liiketoiminnassa vuoden 2024 aikana. Vuonna 2024 kuljetusalihankinnan päästöt laskivat 23 % edellisen vuoden päästöistä, mutta olivat edelleen 2% korkeammat kuin vertailuvuoden 2020 päästöt, mikä vastaa noin -2 % vuoden 2030 ennakoitusta päästövähennyksestä (6 150 t_nCO₂e).

Jatkossa L&T lisää yhteistyötä toimittajiensa kanssa parantaakseen koko ketjun läpinäkyvyyttä ja lisätäkseen toimittajien ilmastotietoisuutta.

Ennakoidut taloudelliset vaikutukset

L&T:n omaan toimintaan liittyvät päästövähennystoimenpiteet edellyttävät taloudellisia pääoma- ja toimintamenoja, joita L&T:n taksoniaraportointi ei huomioi täysimääräisesti, sillä osa toimenpiteistä ei ole luokitusjärjestelmälämpöisiä taksonomia-asetuksessa sisällytetyn toimialaluokituksen vuoksi. Merkittävimmät pääomamenot kohdentuvat erityisesti siirtymäsuunnitelman mukaisiin vähäpäästöisten kalustojen investointeihin, kun taas keskeiset toimintamenot käsittävät muun muassa uusiutuvan polttoaineen käytöstä aiheutuneet kustannukset. L&T:n toimenpiteiden merkittävät pääoma- ja toimintamenot on kuvattu osana siirtymäsuunnitelman taloudellista selvitystä kohdassa E1-1, s. 46–47. Taksonomia-asetuksen mukaiset tiedot on raportoitu osana taksonomiaa, s. 40–45.

L&T:n toimenpiteet ovat osin riippuvaisia myös ulkopuolisista tekijöistä, kuten markkinoiden kehityksestä, teknologisista innovaatioista sekä lainsäädännön muutoksista, jotka voivat joko edistää tai hidastaa ilmastotavoitteiden saavuttamista. Yhtiö seuraa tiiviisti toimintaympäristön kehittymistä ja sopeuttaa strategiaansa sen mukaisesti.

E1-4 – Ilmastomuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvät tavoitteet

L&T päivitti loppuvuodesta 2023 ilmastotavoitteensa, joiden keskiössä on irtautuminen fossiilisista raaka-aineista. L&T:n tavoitteena on nettonolla koko arvoketjussa (scope 1,2 ja 3) siten, että koko ketjun absoluuttisia kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään vähintään 90 %:lla vuoteen 2045 mennessä. Tavoite edellyttää myös päästövähennysten jälkeen jäljellä olevien päästöjen kompensointia hiilinielujen, ilmastopositivisten hankkeiden tai hiilensidonnan kautta. Tavoitteen vertailuvuodet ovat oman toiminnan osalta 2018 ja arvoketjun osalta 2022. Tavoitteiden asettamisen yhteydessä ei ole tehty erillistä sidosryhmäkuulemistä.

Oman toiminnan osalta 2018 on ensimmäinen vuosi, jolloin polttoaine- ja energiankäyttötietojen kattavuus ja eheys ovat riittävällä tasolla vertailuarvon luotettavuuden varmistamiseksi. L&T on arvioinut kyseisen vuoden edustavan

normaalia toiminnan tasoa. Arvoketjun päästöjen osalta 2022 on ensimmäinen vuosi, jolloin taustatietojen kattavuus ja eheys ovat riittävällä tasolla vertailuarvon luotettavuuden varmistamiseksi. L&T on arvioinut, että tällöin Covid-19 -pandemian vaikutukset toimeliaisuuden tasoon olivat enää vain hyvin vähäisiä, eikä tällä ole vaikutusta vertailuarvon luotettavuuteen.

Pitkän aikavälin tavoitteiden lisäksi L&T on asettanut erilliset lyhyen aikavälin tavoitteet. Koko arvoketjua koskevat absoluuttiset päästövähennystavoitteet vuoteen 2030 mennessä ovat:

- Oman toiminnan päästöjen puolittaminen vuoteen 2030 mennessä vuoden 2018 tasosta (2018: 47 400 t_nCO₂e).
- 20 % vähemmän arvoketjussa syntyviä päästöjä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2022 tasosta (2022: 271 200 t_nCO₂e). Lisäksi yhtiö on asettanut erilliset tavoitteet kuljetusalihankinnalle: 30 % vähemmän kuljetusalihankinnasta syntyneitä päästöjä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2020 tasosta (2020: 20 501 t_nCO₂e).

L&T:n hallitus on hyväksynyt yhtiön ilmastotavoitteet ja ne ovat SBTi validaatiosprosessissa (Science Based Targets Initiatives) ja niille haetaan SBTi validaatiota vuoden 2025 aikana. L&T:n 2030 ja 2045 ilmastotavoitteet ovat linjassa ilmaston lämpenemistä rajoittavan 1,5 celsiusasteeseen Pariisin sopimuksen ja Euroopan Unionin ilmastotavoitteiden kanssa.

Voimassa olevat SBTi validoidut lyhyen aikavälin ilmastotavoitteemme perustuvat L&T:n aikaisempiin ilmastotavoitteisiin, jotka vastasivat Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteita rajoittaa ilmaston lämpeneminen selvästi alle kahden celsiusasteen. Tavoitteet käsittivät oman toiminnan lisäksi toimittajien omia ilmastotavoitteita koskevan kattavuustavoitteen seuraavasti:

- L&T:n tavoitteena on puolittaa oman toimintamme (scope 1 ja 2) hiilijalanjälki eli päästöintensiteetti ajokilometriä kohden vuoden 2018 tasosta vuoteen 2030 mennessä.
- L&T:n tavoitteena on, että 70 prosenttia suurimmista tavarantoimittajistamme ja alihankkijostamme (ostot) ovat asettaneet ilmastotavoitteet omien päästöjensä vähentämiseksi vuoteen 2024 mennessä.

Päästötavoitteiden lisäksi L&T on sitoutunut Elinkeinoelämän keskusliiton teollisuuden yleiseen energiatehokkuussopimuksen toimenpideohjelmaan kaudelle 2017–2025. Yhtiön tavoitteena on parantaa kiinteistöjensä energiatehokkuutta 7,5 prosenttia vuoden 2020 energiankulutuksesta vuoteen 2025 mennessä. Tämä tarkoittaa yhteensä 2 758 MWh säästöä.

Päästötavoitteiden keskeiset hiilestä irtautumisen keinot on kuvattu tarkemmin kohdassa E1-1, s. 46.

L&T:n ilmastotavoitteissa ei ole toistaiseksi huomioitu kasvihuonekaasujen poistoja tai kasvihuonekaasupäästöjen hillintähankkeita. Vastaavasti yhtiö ei sovelle tavoitteisiinsa liittyvissä toimissa sisäisiä hiilen hinnoittelujärjestelmiä. Tavoitteiden taustalla on huomioitu aikaisemmin esitetyn skenaariotarkastelun tulokset sekä ulkoisten sidosryhmien odotukset, joita on kartoitettu muun muassa L&T:n kaksoisolennaisuusanalyysiprosessin yhteydessä.

Yritysjärjestelyt tai muutokset laskentaperiaatteissa ja -menetelmissä voivat vaikuttaa ilmastotavoitteissa asetettujen vertailuvuosien päästöarvojen uudelleenlaskentaan. L&T:n toimintaympäristössä ei ole tunnistettu merkittäviä muutoksia, jotka olisivat edellyttäneet vertailuvuoden tietojen uudelleenlaskentaa vuonna 2024. Päästöjen laskentaperiaatteet on esitetty kohdassa E1-6, s. 50.

E1-5 – Energiankulutus ja energialähteiden yhdistelmä

L&T:n käyttämän uusiutuvan energian osuus kokonaisenergiankulutuksesta kasvoi vuoden 2024 aikana. Uusiutuvan energian osuus kokonaisenergiankulutuksesta oli 25 %. L&T:n toiminnassa polttoaineiden osuus kokonaisenergiankulutuksesta on 83 %, ja itse tuotetun uusiutuvan energian määrä oli 85 MWh.

L&T:n energiatehokkuustavoite on edistynyt suunnitelmallisesti. Ostetun energian kulutus laski 5,3 prosenttia vertailuvuodesta 2023. L&T:n kiinteistöjen energiatehokkuutta parannettiin esimerkiksi optimoimalla talotekniikan ohjauksia ja uudistamalla valaistusta. Vuoden 2024 aikana jatkettiin lämmitysjärjestelmien uusimista ja osa kiinteistöjen maakaasu- ja öljylämmitysjärjestelmistä vaihdettiin vesi-ilmalämpöpumppeihin. Lämpöjärjestelmien uudistukset jatkuvat vuonna 2025.

Vuonna 2024 L&T:n Suomen kiinteistöjen energiankulutus oli 124,1 TJ, josta 77 prosenttia oli päästötöntä. Kiinteistöjen energiankulutus Suomessa laski 5,4 prosenttia vertailuvuodesta 2023. L&T:n käyttämän ostosähkön alkuperä on varmennettu alkuperätakuin Suomessa. L&T:n oma energiankulutus on eritelty oheisessa taulukossa.

Laskentaperusteet

Energiankulutuksen laskenta sisältää kaiken L&T:n ostaman ja tuottaman energian megawattitunneissa (MWh). Energian loppukäytössä lasketaan yhteen L&T:n raportointivuonna ostama polttoaine, itse tuotettu uusiutuva sähkö sekä ostosähkön ja ostolämmön määrä. Tieto saadaan L&T:n omista järjestelmistä ja energiatoimittajien raportointijärjestelmistä. Laskennassa on jätetty ulkopuolelle vuokratilojen energiankäyttö, joissa sähkö- tai lämpöenergian käyttö sisältyy vuokratiluihin, eikä L&T:llä ole sopimusta energiatoimittajan kanssa.

Eri polttoaineiden sisältämän energian laskemiseen käytetään paikallisia ker-toimia. L&T:n ostosähkön alkuperä on varmistettu alkuperätakuin Suomessa. Ruotsissa L&T käyttää useampaa toimittajaa sähkölle, ja ostosähkön alkuperä riippuu sopimuksesta. Ostettu sähkö on taulukoitu fossiiliseksi, kun sähkön tuotantotapa on sekoitus ydinenergiaa ja uusiutuvaa, tai sisältää fossiilista tuotantoa. L&T:n ostamasta energiasta 77 prosenttia on varmistettu päästöttömäksi sopimuksella tai jälkikäteen markkinoilta hankittavilla alkuperätakuilla.

Energiaintensiteetti lasketaan toiminnasta, joka muodostuu ilmastovaikutuksilta merkittäviltä aloilta. Komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2022/1288 liitteessä 1 ilmastovaikutuksilta merkittäviksi aloiksi on määritelty NACE-pääluo-kissa A-H ja L -luetellut alat, siten kun ne on vahvistettu Euroopan Parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) 1893/2006.

L&T:n energiaintensiteetin laskennassa on käytetty konsernin kokonaisenergi-

ankulutusta ja kokonaisliikevaihtoa, sillä energiankulutuksen raportointi ei tällä hetkellä mahdollista jaottelua NACE-luokituksen mukaan. L&T:n kokonaisliikevaihto on 770,7 MEUR (tilinpäätöksen liitetieto 1.2). Seuraavassa taulukossa on lueteltu kaksinumerotason tarkkuudella NACE toimialat, joilla L&T:llä on merkittävää toimintaa:

NACE Rev.2 luokitus	Kuvaus
C16	Sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus (pl. huonekalut; olki- ja punontatuotteiden valmistus)
C22	Kumi- ja muovituotteiden valmistus
E37	Viemäri- ja jätevesihuolto
E38	Jätteen keruu, käsittely ja loppusijoitus; materiaalien kierrätys
E39	Maaperän ja vesistöjen kunnostus ja muut ympäristöhuoltopalvelut
F43	Erikoistunut rakennustoiminta
L68	Kiinteistöalan toiminta
M71	Arkkitehti- ja insinööripalvelut; tekninen testaus ja analysointi
N81	Kiinteistön- ja maisemanhoito

Oma energiankulutus, MWh	2024
Hiilestä ja hiilituotteista peräisin olevan polttoaineen kulutus	0
Raakaöljystä ja öljytuotteista peräisin olevan polttoaineen kulutus	121 600
Maakaasusta peräisin olevan polttoaineen kulutus	30
Muista fossiilisista lähteistä peräisin oleva polttoaineen kulutus	0
Ostetun tai hankitun fossiilisista lähteistä peräisin olevan sähkön, lämmön, höyryn ja jäähdytyksen kulutus	8 400
Fossiilisen energian kokonaiskulutus	130 000
Fossiilisten energialähteiden osuus energian kokonaiskulutuksesta, %	62
Ydinvoimaan perustuvista lähteistä olevan energian kulutus	26 600
Ydinvoimaan perustuvien lähteiden osuus energian kokonaiskulutuksesta, %	13
Uusiutuvista lähteistä, ml. biomassa, peräisin olevan polttoaineen kulutus	52 500
Ostetun tai hankitun uusiutuvista lähteistä peräisin olevan sähkön, lämmön, höyryn ja jäähdytyksen kulutus	500
Itse tuotetun, muusta kuin polttoaineesta peräisin olevan uusiutuvan energian kulutus	85
Uusiutuvan energian kokonaiskulutus	53 100
Uusiutuvien energialähteiden osuus energian kokonaiskulutuksesta, %	25
Energian kokonaiskulutus	209 700

Kokonaiskulutustietojen raportointi perustuu pyöristämättömään dataan.

Energiaintensiteetti	2024
Ilmastovaikutuksiltaan merkittävien alojen toiminnan kokonaisenergiankulutus, MWh	209 700
Ilmastovaikutuksiltaan merkittävien alojen toiminnan kokonaisenergiankulutus suhteessa ilmastovaikutuksiltaan merkittävien alojen toiminnasta peräisin olevaan liikevaihtoon, MWh/MEUR	272

E1-6 – Kasvihuonekaasujen scope 1-, scope 2- ja scope 3 -bruttopäästöt ja kokonaispäästöt

Vuonna 2024 L&T:n kasvihuonekaasupäästöt laskivat vertailukaudesta 2023. L&T:n oman toiminnan päästöt vuonna 2024 olivat 27 200 tCO₂e, joista 97 prosenttia syntyi kaluston polttoaineiden käytöstä. L&T raportoi scope 2 -päästöjä markkinaperusteisesti, sillä se heijastaa paremmin yhtiön tekemiä valintoja ostoenergian osalta ja energiantuotannosta syntyviä päästöjä.

Valtaosa L&T:n kokonaispäästöistä syntyy toimitusketjussa (scope 3), kuten ostettujen tuotteiden ja palveluiden hankinnasta, urakoitsijoiden polttoaineen kulutuksesta sekä materiaalien loppukäsittelystä syntyneistä päästöistä. Scope 3 -päästöjen osuus L&T:n kokonaispäästöistä oli 91 % vuonna 2024. L&T ei suorittanut kasvihuonekaasujen poistoja raportointikauden aikana, eikä L&T:llä ollut ostoenergiaan liittyviä sopimuksellisia päästöjä.

L&T raportoi biogeenisistä päästöistä ensimmäisen kerran vuodelta 2024. Biogeeniset päästöt ovat peräisin bioperäisen polttoaineen, kuten uusiutuvan dieselin käytöstä. Vuoden 2024 osalta L&T raportoi vain oman toiminnan biogeeniset päästöt.

Vuonna 2024 scope 3 laskentaa laajennettiin huomioimaan myös työntekijöiden työmatkuksesta syntyvät päästöt Suomessa. L&T on myös takautuvasti laskenut perusvuoden 2022 päästöt työmatkaliikenteen osalta. L&T:n muihin scope 1-, 2- tai 3 -laskentaperiaatteisiin ei ole tehty merkittäviä muutoksia.

Kasvihuonekaasuja koskevat laskentaperiaatteet

Kasvihuonekaasupäästöt lasketaan GHG-protokollan mukaisesti ja ne perustuvat GHG Protocol Corporate Standardin ja scope 3 -standardin raportointivaatimuksiin. Biogeeniset hiilidioksidipäästöt syntyvät biopolttoaineiden ja orgaanisen materiaalien palamisesta. Scope 2 biogeeniset hiilidioksidipäästöt perustuvat kaukolämmön sijaintiperusteisiin päästökertoimiin.

L&T:n kasvihuonekaasulaskennan konsolidointimenetelmänä on käytetty taloudellista kontrollia. Raportti käsittää kaikkien L&T:n tuotantolaitosten ja ajoneuvojen scope 1 -päästöt. Scope 2 -päästöt raportoidaan sekä markkina- että sijaintiperusteisesti. Scope 3 -päästöt raportoidaan koko L&T:n osalta. 12 % scope 3 -päästöjen laskennasta perustuu toimittajilta saatuihin tietoihin.

Kasvihuonekaasulaskenta sisältää kaikki GHG-protokollan kattamat kasvihuonekaasut (CO₂, CH₄, N₂O, HFC-yhdisteet, PFC-yhdisteet, SF₆ ja NF₃). Päästöt on muunnettu hiilidioksidiekvivalenteiksi eri kasvihuonekaasujen ominaislämmitysvaikutus (Global Warming Potential, GWP) -kertoimia hyödyntäen, siten kuin ne on IPCC:n viidennessä arviointiraportissa määritetty.

Kasvihuonekaasupäästöt	Perusvuosi	Takautuva			Välitavoitteet ja tavoitevuodet		
		2024	2023	% N/N-1	2030	2045	Vuotuinen tavoite, %
Scope 1 -kasvihuonekaasupäästöt							
Kasvihuonekaasujen scope 1 -bruttopäästöt, tCO ₂ e	45 500	26 450	30 320	-13 %	-50 %	-90 %	4,2 %
Säänneltyjen päästökauppajärjestelmien piiriin kuuluvien scope 1 -kasvihuonekaasupäästöjen osuus, %							
Scope 2 -kasvihuonekaasupäästöt							
Kasvihuonekaasujen sijaintiperusteiset scope 2 -bruttopäästöt, tCO ₂ e	6 900	3 030	2 160	40 %			
Kasvihuonekaasujen markkinaperusteiset scope 2 -bruttopäästöt, tCO ₂ e	1 900	760	890	-15 %	-50 %	-100 %	4,2 %
Merkittävät scope 3 -kasvihuonekaasupäästöt							
Kasvihuonekaasujen epäsuorat (scope 3) kokonaisbruttopäästöt, tCO ₂ e	271 200	262 200	279 300	-6 %	-20 %	-90 %	3,1 %
1 Ostetut tavarat ja palvelut	113 320	103 200	99 430	4 %			
2 Tuotantohyödykkeet	560	1 010	3 400	-70 %			
3 Polttoaineeseen ja energiaan liittyvät toiminnot (jotka eivät sisälly scope 1- tai scope 2 -päästöihin)	9 490	10 840	9 590	13 %			
4 Tuotantoketjun alkupään kuljetukset ja jakelu	20 501 ¹	20 970	27 310	-23 %	-30 %		
6 Liiketoimintaan liittyvä matkustaminen	1 190	1 480	1 540	-4 %			
7 Työsuhteisten työntekijöiden työmatkaliikenne	6 900	6 310					
12 Myytyjen tuotteiden käsittely käyttöiän lopussa	126 900	118 400	138 000	-14 %			
Kokonaiskasvihuonekaasupäästöt							
Kokonaiskasvihuonekaasupäästöt (sijaintiperusteiset), tCO ₂ e		291 700	311 700	-6 %			
Kokonaiskasvihuonekaasupäästöt (markkinaperusteiset), tCO ₂ e		289 400	310 500	-7 %			

L&T:n scope 1 ja 2 päästövähennystavoitteiden perusvuosi on 2018. Scope 3 päästövähennystavoitteiden perusvuosi on 2022. Vuotuinen vähennystavoite-% on laskettu 2030 tavoitteille.

Kokonaispäästötiedot perustuvat pyöristämättömään dataan.

¹L&T:llä on erillinen kuljetusaliuhankintaa koskeva päästövähennystavoite, jonka perusvuosi on 2020.

Kasvihuonekaasuintensiteetti	2024	2023	% N/N-1
Liikvaihtoon perustuva kasvihuonekaasuintensiteetti, scope 1 ja 2 (markkinaperusteinen), tCO ₂ e/MEUR	35	39	-9 %
Liikvaihtoon perustuva kasvihuonekaasuintensiteetti, scope 1, 2 ja 3 (markkinaperusteinen), tCO ₂ e/MEUR	376	387	-3 %
Ajokilometreihin perustuva kasvihuonekaasuintensiteetti, scope 1 ja 2 (markkinaperusteinen), tCO ₂ e/km	556	613	-9 %

Biogeeniset hiilidioksidipäästöt, tCO ₂	2024
Biogeeniset scope 1 hiilidioksidipäästöt	17 800
Biogeeniset scope 2 hiilidioksidipäästöt	6 900

Scope 3 -laskentaa koskeva yhteenveto

Luettelo raporttiin sisältyvistä scope 3 -kategorioista

Kategoria 1: Ostetut tavarat ja palvelut
Kategoria 2: Tuotantohyödykkeet (kalusto)
Kategoria 3: Hankitun energian epäsuorat päästöt (muut kuin Scope 1 ja Scope 2)
Kategoria 4: Kuljetusali-hankinnan päästöt
Kategoria 6: Liikematkat Luokka
Kategoria 7: Työntekijöiden työmatkaliikenne Luokka
Kategoria 12: Materiaalien loppukäsittely

Luettelo raportin ulkopuolelle jätetyistä scope 3-toiminnoista sekä niiden poissulkemista koskevat perustelut

Kategoria 5: Omassa toiminnassa syntyvä jäte – ei sisälly

- L&T käsittelee omat jätteensä asiakkaidensa puolesta käsittelemiensä jätteiden rinnalla. Näiden päästöt raportoidaan Scope 3 -kategoriasa 12. Laadullisen arvioinnin mukaan nämä päästöt ovat alle 2 % yhtiön Scope 3 kategorian 12-päästöistä eikä niitä siten raportoida eriteltyinä.

Kategoria 8: Tuotantoketjun alkupään vuokratut omaisuuserät – ei sisälly

- Laadullisen arvioinnin perusteella tämä kategoria ei ole merkityksellinen. L&T:llä ei ole vuokrattuja omaisuuseriä, jotka eivät vielä sisälly Scope 1 tai 2 laskentaan tai muihin Scope 3 -toimintoihin.

Kategoria 9: Kuljetus ja jakelu tuotantoketjun loppupäässä – ei sisälly

- Laadullisen arvioinnin perusteella tämä kategoria ei ole merkityksellinen. Nykyisten järjestelmärajoitusten vuoksi ei ole mahdollista tehdä tarkkaa eroa tuotantoketjun alku- ja loppupään kuljetusten välillä kuljetusali-hankkijan osallistumisen perusteella ja siten koko loppupään kuljetusali-hankintaan liittyvät päästöt on raportoitu Scope 3 kategoriasa 4.

Kategoria 10: Myytyjen tuotteiden jalostus – ei sisälly

- Laadullisen arvioinnin perusteella kategoria ei ole merkityksellinen. L&T tuottaa ensisijaisesti palveluita. Myytyjen tuotteiden käsittelyyn liittyvät päästöt arvioidaan minimaalisiksi (alle 2 %) verrattuna muihin Scope 3 -luokkiin. Kierrätettäväksi myytyjen jätemateriaalien päästöt on sisällytetty kategorian 12 laskentaan.

Kategoria 11: Myytyjen tuotteiden käyttö – ei sisälly

- Kvantitatiivisen arvioinnin mukaan L&T:n myytyjen tuotteiden ja laitteiden käytön aikaiset päästöt ovat alle 1 % yhtiön Scope 3 kokonaispäästöistä, joten ne on jätetty laskennan ulkopuolelle. Arvio perustuu laitteiden energiankulutukseen ja Suomen sähköntuotannon päästökertoimiin.

Kategoria 13: Tuotantoketjun loppupään vuokratut omaisuuserät – ei sisälly

- Laadullisen arvioinnin perusteella kategoria ei ole merkityksellinen, sillä L&T:llä ei ole vuokrattuja omaisuuseriä, jotka eivät vielä sisälly Scope 1 tai 2 laskentaan tai muihin Scope 3 -toimintoihin.

Kategoria 14: Franchising-sopimukset – ei sisälly

- Kvantitatiivisen arvioinnin perusteella yhtiön omistaman Huomenta-franchising-ketjun päästöt edustavat alle 1 % L&T:n Scope 3 kokonaispäästöistä, joten ne on jätetty laskennan ulkopuolelle. Arvio perustuu siivouksen laskennalliseen europohjaiseen hiilidioksidi-intensiteettiin ja ketjun tuottamiin liikevaihtotietoihin.

Kategoria 15: Investoinnit – ei sisälly

- Laadullisen arvioinnin perusteella kategoria ei ole merkityksellinen. L&T:llä ei ole sellaisiin investointeihin liittyviä päästöjä, jotka eivät vielä sisälly Scope 1 tai 2 laskentaan tai muihin Scope 3 -toimintoihin. L&T ei tarjoa rahoituspalveluja.

Scope	Kuvaus päästöjen laskennassa käytetyistä tietotyypeistä ja -lähteistä	Kuvaus päästöjen laskennassa käytetyistä laskentaperiaatteista, jakomenetelmistä ja oletuksista
Scope 1, Suorat päästöt	Aktiivisuustiedot (ensisijaiset tiedot): <ul style="list-style-type: none"> • Suomi: Polttoainetiedot kiloina tai litroina mitattuna ja Alekstra (SaaS-palvelu) raportointijärjestelmään tai toimittajan järjestelmään rekisteröityinä • Ruotsi: Polttoainetiedot kiloina tai litroina mitattuna ja Ziklo Fleet Services (SaaS-palvelu) raportointijärjestelmään rekisteröityinä 	Päästökertoimet (toissijaiset tiedot): <ul style="list-style-type: none"> • Suomi: Tilastokeskus Polttoaineluokitus 2024¹ • Ruotsi: Miljöfordon – CO2 -utsläpp för drivmedel 2023²
Scope 2, Ostoenergian tuotannon päästöt	Aktiivisuustiedot (ensisijaiset tiedot): <ul style="list-style-type: none"> • Suomi: Energiankulutustiedot kilowattitunteina(kWh) mitattuina ja Enerkey-raportointijärjestelmään kirjattuina (SaaS-palvelu) • Ruotsi: Energiankulutustiedot energiantoimittajan laskuilta kerättynä (kWh) 	Päästökertoimet (toissijaiset tiedot): Markkinaehtoinen, Suomi: <ul style="list-style-type: none"> • Sähkö: L&T:n ostot Sähkön alkuperätakuut (Veni) • Kaukolämpö: Toimittajakohtaiset päästötiedot Enerkey-raportointijärjestelmästä (SaaS-palvelu) Markkinaehtoinen, Ruotsi: <ul style="list-style-type: none"> • Sähkö: Toimittajakohtaiset päästötiedot, jotka perustuvat energiantoimitussopimukseen • Kaukolämpö: Toimittajakohtaiset päästötiedot energiantoimittajalta kerättynä Sijaintiin perustuva, Suomi: <ul style="list-style-type: none"> • Sähkö: Motiva³ • Kaukolämpö: Motiva³ Sijaintiin perustuva, Ruotsi: <ul style="list-style-type: none"> • Sähkö: Ruotsin energiavirasto⁴ • Kaukolämpö: Energiföretagen Sverige (toimialajärjestö)⁵

Scope	Kuvaus päästöjen laskennassa käytetyistä tietotyypeistä ja -lähteistä	Kuvaus päästöjen laskennassa käytetyistä laskentaperiaatteista, jakomenetelmistä ja oletuksista
Tuotantoketjun alkupään scope 3 -päästöt		
1: Ostetut tuotteet ja palvelut	<p>Toimintotiedot (ensisijaiset tiedot): L&T hankintadatatista saatavat määrät (paino tai tilavuus) ja ostojen määrä (euroa).</p> <p>Päästökertoimet (sekundääritiedot): ENVIMAT 2019 -julkaisu (Euro-pohjaiset päästökertoimet korjattuna vuotuisella inflaatiolla)⁶</p>	<p>Ostettujen tuotteiden ja palveluiden laskenta sisältää kaikki materiaalit ja palvelut, joita ei ole huomioitu Scope 1, 2 tai muissa Scope 3 -laskennoissa. Tuotteiden ja palveluiden päästölaskenta perustuu ostotietoihin ja europohjaisiin päästökertoimiin. Päästökertoimet on hankittu ulkoisista julkisesti saatavissa olevista lähteistä (kirjallisuudesta) ja korjattu vuotuisen inflaation mukaan.</p> <p>Kattavuus: Kaikki toiminnot Suomessa ja Ruotsissa</p>
2: Tuotantohyödykkeet	<p>Toimintotiedot (ensisijaiset tiedot): L&T hankintadatatista saatavat määrät (paino tai tilavuus) ja ostojen määrä (euroa)</p> <p>Päästökertoimet (sekundääritiedot): ENVIMAT 2019 -julkaisu (Euro-pohjaiset päästökertoimet korjattuna vuotuisella inflaatiolla)⁶</p>	<p>Tuotantohyödykkeiden laskenta sisältää tuotantolaitteiden hankinnan, ja se perustuu ostotietoihin ja europohjaisiin päästökertoimiin. Laskelma sisältää kaikki kalustoon liittyvät hankinnat, joita pidetään tuotantohyödykkeinä. Päästökertoimet on hankittu ulkoisista julkisesti saatavissa olevista lähteistä (kirjallisuudesta) ja korjattu vuotuisen inflaation mukaan.</p> <p>Kattavuus: Kaikki toiminnot Suomessa ja Ruotsissa</p>
3: Polttoaineisiin ja energiaan liittyvät toiminnot (eivät sisälly soveltamisalaan 1 tai 2)	<p>Toimintotiedot (ensisijaiset tiedot): Polttoaineen ja energian kulutusta koskevat tiedot, sellaisina kuin ne on mitattu ja kirjattu toimittajien raportointijärjestelmiin</p> <p>Päästökertoimet (sekundääritiedot): DEFRA 2024: WTT- ja T&D-päästökertoimet polttoaineille, sähkölle ja lämmölle⁷</p>	<p>Epäsuorat energiapäästöt (muut kuin Scope 1 ja Scope 2) sisältävät energian tuotannon ja jakelun alkupään päästöt sekä ostettujen polttoaineiden WTT-päästöt. Päästökertoimet perustuvat DEFRA:n sijaintiin perustuviin julkisiin tietoihin, ja perustiedot ovat ostetun polttoaineen/energian määrä raportointivuoden aikana.</p> <p>Kattavuus: Kaikki toiminnot Suomessa ja Ruotsissa</p>
4: Kuljetus ja jakelu tuotantoketjun alkupäässä	<p>Toimintotiedot (ensisijaiset tiedot): Toimittajan ilmoittamat polttoaineenkulutustiedot, tai jos tietoa ei ole saatavilla, rahalliset ostomäärät (euroina) L&T:n hankintajärjestelmästä.</p> <p>Päästökertoimet (sekundääritiedot): Tilastokeskus Polttoaineluokitus 2024¹, DEFRA 2024: WTT-päästökertoimet polttoaineille⁷, Kuorma-autoliikenteen kustannusindeksi 2024⁸</p>	<p>Kuljetus- ja koneurakoitsijoiden päästölaskelmat perustuvat hankintatietoihin ja arvioituun polttoaineenkulutukseen sekä urakoitsijoiden toimittamiin todellisiin polttoaineenkulutustietoihin. Tiedot yhdistetään Tilastokeskuksen julkaisemiin polttoaineiden luokitustietoihin sekä DEFRA:n julkaisemiin polttoaineiden WTT-päästötietoihin.</p> <p>Kattavuus: Kaikki toimialat Suomessa. Ruotsissa ei ole merkittäviä kuljetusurakointiin liittyviä hankintoja</p>
6: Liikematkat	<p>Toimintatiedot (ensisijaiset tiedot): CWT-matkatoimisto, L&T hankinnan järjestelmistä saatavat rahalliset ostomäärät (euroina), L&T:n HR-järjestelmään merkityt kilometri-korvaukset</p> <p>Päästökertoimet (sekundääritiedot): DEFRA 2024: Henkilöautojen päästöt/km⁷</p>	<p>Liikematkustamista koskevat tiedot perustuvat matkanjärjestäjältä saatuihin lento- ja junamatkojen kokonaispäästötietoihin (matkaperusteinen). Taksimatkustuksen päästöjen arviointi perustuu taksimatkustuksen kuluihin. Kaikkia taksimatkojen ostoja verrataan keskimääräiseen taksikilometrihintaan täydennettynä DEFRA:n julkaisemilla henkilöautoliikenteen WTW-päästökertoimiin ajettua kilometriä kohti. Yksityisautolla tehtävät liikematkat perustuvat maksettuihin kilometrikorvauksiin yhdistettynä DEFRA:n tarjoamiin WTW-päästökertoimiin ajokilometriä kohden.</p> <p>Kattavuus: Kaikki toimialat Suomessa ja Kiinteistöpalvelut Ruotsi</p>

Scope	Kuvaus päästöjen laskennassa käytetyistä tietotyypeistä ja -lähteistä	Kuvaus päästöjen laskennassa käytetyistä laskentaperiaatteista, jakomenetelmistä ja oletuksista
7: Työntekijän työmatkat	<p>Aktiivisuustiedot (ensisijaiset tiedot): Työntekijän asuinosoite, Traficomin kansallinen työmatkatutkimus⁹</p> <p>Päästökertoimet (sekundääritiedot): DEFRA 2024: Henkilömatkustuksen päästötiedot ja WTT-päästökertoimet polttoaineille⁷, Aalto-yliopiston tutkimus: Joukkoliikenteen päästöt/km¹⁰</p>	<p>Työmatkan päästölaskenta tehdään työntekijän työnantajalle ilmoittaman postinumeron perusteella. Keskimääräinen työmatka ja -muoto arvioitiin valtakunnallisen liikennetutkimuksen perusteella, jossa selvitettiin eri liikennemuotojen ja päivittäisten matkamatkojen osuus erikokoisissa kaupungeissa/yhteisöissä. Osa-aikaisten palkansaajien vuosityöpäivät arvioitiin keskimääräisen viikkotyöajan perusteella. Laskentamenetelmä ja käytetyt lähteet sisältävät merkittävän määrän epävarmuuksia, joten niitä voidaan käyttää vain erittäin korkean tason arviona L&T:n työntekijöiden työmatkojen ilmastovaikutuksista.</p> <p>Kattavuus: Kaikki toiminnot Suomessa ja Ruotsissa. Ruotsin henkilöstön osalta työmatkustuksen päästöt on arvioitu henkilöstön määrään ja suomen henkilöstön laskennallisiin työmatkapäästöihin perustuen. Arvion osuus on 15 % ilmoitetuista työmatkustuksen kokonaispäästöistä.</p>
Tuotantoketjun loppupään scope 3 -päästöt		
12: Myytyjen tuotteiden käsittely käyttöiän lopussa	<p>Toimintotiedot (ensisijaiset tiedot): L&T:n ERP-järjestelmän jätetiedot</p> <p>Päästökertoimet (sekundääritiedot): Toimittajien ilmoittamat päästökertoimet, Ecoinvent 3.11, Tilastokeskus Polttoaineluokitus 2024¹, SYKE¹¹</p>	<p>Tuotteiden loppukäyttö sisältää L&T:n yhteistyökumppaneille pääasiassa energianpolttoon toimitettavat jättejakeet. Laskelma perustuu toimitettuihin tonnimäärätietoihin. Päästökertoimet hankittiin kumppaneilta tai ulkoisista julkisesti saatavilla olevista lähteistä (kirjallisuus) kun toimittajakohtaisia tietoja ei ole saatavilla.</p> <p>Kattavuus: Kaikki kiertotalousliiketoiminnot Suomessa. Kiinteistöpalveluilla ja Ruotsin liiketoiminnoilla ei ole merkittäviä jätteenkäsittelyyn liittyviä päästöjä ja nämä on huomioitu Scope 3 kategorian 1 laskennassa.</p>

Lähteet:

- 1) Tilastokeskus: Polttoaineluokitus 2024, https://stat.fi/tup/khkinv/khkaasut_polttoaineluokitus.html
- 2) Miljöfordon – CO2 -utsläpp för drivmedel 2023, <https://www.miljofordon.se/bilar/miljoepaaverkan/>
- 3) Motiva, https://www.motiva.fi/ratkaisut/energiankaytto_suomessa/co2-paastokertoimet
- 4) Ruotsin energiavirasto, <https://www.energimyndigheten.se/klimat/hallbarhetskriterier/fragor-och-svar-om-hallbarhetskriterier/>
- 5) Energiföretagen, <https://www.energiforetagen.se/statistik/fjarrvarmestatik/miljovardering-av-fjarrvarme/>
- 6) Suomen Ympäristökeskus: Julkisten hankintojen ja kotitalouksien kulutuksen hiilijalanjälki ja luonnonvarojen käyttö, <http://hdl.handle.net/10138/300737>
- 7) DEFRA (2024), <https://www.gov.uk/government/publications/greenhouse-gas-reporting-conversion-factors-2024>
- 8) Kuorma-autoliikenteen kustannusindeksi (2024), <https://stat.fi/tup/kustannusindeksit/kuorma-autoliikenteen-kustannusindeksi.html>
- 9) Traficom: Henkilöliikennetutkimus 2021, <https://www.traficom.fi/fi/julkaisut/henkiloliikennetutkimus-2021-suomalaiisten-liikkuminen>
- 10) Sree Manikanta Kumar Kanujula Kanujula (2022) Carbon Emission Estimator for Public Transportation in Finland. Aalto-yliopisto, <https://urn.fi/URN:NBN:fi:aalto-202301291841>
- 11) Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) Y-Hiilari, <https://www.syke.fi/fi/ymparistotieto/laskurit-ja-tyokalut#y-hiilari-%E2%80%93-hiilijalanj%C3%A4ljen-laskentaan-yrityksille>

Ajokilometreihin perustuva kasvihuonekaasuintensiteetti: kaksoisolennaisuusanalyysin perusteella määritetty yhteisökohtainen mittari

Lassila & Tikanoja Oyj laski liikkeeseen yrityksen vastuullisuustavoitteisiin sidotun 75 miljoonan euron joukkovelkakirjalainan toukokuussa 2022. Joukkovelkakirjalainan taloudelliset ominaisuudet ovat osittain sidoksissa yrityksen ajokilometriperusteisen kasvihuonekaasuintensiteetin (gCO₂e/km) kehitykseen korkokehityksen kautta.

Ajokilometriperusteinen kasvihuonekaasuintensiteetti on mittari, joka ilmaisee yrityksen tuottamien kasvihuonekaasupäästöjen määrää suhteessa toiminnan aikana kuljettuihin kilometreihin. Laskenta perustuu GHG-protokollan periaatteisiin, ja se huomioi yrityksen oman toiminnan päästöt sekä kaluston ajotietokoneiden rekisteröimät ajokilometritiedot. Mittari ei huomioi biogeenisiä päästöjä.

Vuonna 2024 L&T:n ajokilometriperusteinen kasvihuonekaasuintensiteetti oli 556 gCO₂e/km (2023: 613 gCO₂e/km). Päästöintensiteetti on laskenut kevyen kaluston sähköistymisen ja raskaan kaluston uusiutuvan polttoaineen käyttöasteen kasvun myötä. Päästöjä koskevat tarkemmat tiedot on esitetty sivun 50 taulukoissa.

Hiilikädenjälki: kaksoisolennaisuusanalyysin perusteella määritetty yhteisökohtainen mittari

Hiilikädenjälki mittaa L&T:n palveluiden positiivisia ilmastovaikutuksia. Päästövähennykset syntyvät, kun fossiiliset ja neitseelliset raaka-aineet korvataan uusiutuvilla ja kierrätetyillä raaka-aineilla tai parannetaan asiakkaiden oman toiminnan energiatehokkuutta. Laskelmissa huomioidaan koko arvoketju jätteen keräyksestä uusiomateriaalin käyttöön. Hiilikädenjäljen kasvattaminen on L&T:n keskeinen pitkän aikavälin tavoite ja olennainen mittari.

Vuonna 2024 L&T:n toiminnan johdosta vältetyt päästöt laskivat 4 % vertailukaudesta 2023, ja olivat yhteensä -438,2 MCO₂e. Intensiteetti kuvaa palveluiden tuottamaa hiilikädenjälkeä konsernin kokonaisliikevaihtoon suhteutettuna ja vuonna 2024 L&T:n hiilikädenjälki-intensiteetti oli -569 tCO₂e/MEUR. Vuonna 2024 etenkin L&T:n toteuttamien energiatehokkuustoimenpiteiden hiilikädenjälki kasvoi. Vuonna 2024 yleisen taloudellisen toimeliaisuuden hidastuminen ja rakennussektorin haastava suhdannetilanne vaikuttivat materiaali- ja kierrätysprosessien hiilikädenjälkeen laskevasti Ympäristöpalveluissa.

Laskentaperusteet

Hiilikädenjälki kuvaa L&T:n palveluista syntyneitä laskennallisia vältettyjä päästöjä. L&T:n hiilikädenjälkilaskennassa huomioidaan jätteiden kierrätyksestä, energiantuotannosta, räjäytyspuhdistuksesta ja energiapalveluiden kautta syntyneet vältetyt päästöt.

Kierrätysmateriaalien osalta hiilikädenjälki on laskettu materiaali- ja kierrätysprosessista ja se perustuu siihen, kuinka paljon kierrätysmateriaali vähentää päästöjä verrat-

tuna vastaavaan tuotantoon neitseellisistä raaka-aineista. Materiaalipainotiedot saadaan L&T:n omista järjestelmistä.

Energiantuotannossa kasvihuonekaasupäästöt vähenevät, kun fossiilisia polttoaineita korvataan bio- ja kierrätyspolttoaineilla. Polttoaineiden osalta hiilikädenjäljessä on huomioitu L&T:n kierrätyspolttoainetoimitukset ja niistä aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt verrattuna vastaavan energiamäärän tuottamiseen fossiilisilla polttoaineilla. Laskennassa vertailukohtana on pääsääntöisesti käytetty kivihiihtä. Päästökertoimien lähteenä on käytetty Tilastokeskuksen polttoaineluokitusta 2023.

L&T:n Teollisuuspalveluiden suorittama räjäytyspuhdistus parantaa voimakattiloiden energiatehokkuutta. Kasvihuonekaasupäästöt vähenevät, kun energian tuottamiseen kuuluu vähemmän polttoainetta. Laskenta perustuu VTT:n luomaan malliin puhdistusten vaikutuksista voimakattiloiden energiatehokkuuteen ja hiilidioksidipäästöihin.

Lisäksi energiatehokkuustoimenpiteiden laskenta kattaa L&T:n Energiapalveluiden asiakkailleen energiatehokkuustoimenpiteillä tuottamat laskennalliset säästöt ja Smartti Automaatioon liitetyt kiinteistöt ja tuotantolaitokset, ja niihin älykkäällä rakennusautomaatio-ohjauksella tuotettu energian säästö. Päästökertoimien lähteenä on käytetty Tilastokeskuksen julkaisemia, liukuvien tilastovuosien 2020–2022 keskiarvopäästökertoimia.

Laskennalliset päästövähennykset on laskettu VTT:n luoman mallin avulla koko arvoketjulle jätteen keräyksestä uusiomateriaalin tai polttoaineen käyttöön asti.

Tulevat kehityskohteet

Olemassa olevien toimenpiteiden lisäksi L&T tulee jatkossa panostamaan erityisesti toimitusketjun ilmastotavoitteiden seurannan kehittämiseen ja päästövähennystoimenpiteiden jalkauttamiseen.

Hiilikädenjälki, MCO ₂ e	2024
Materiaalikierrätys	-331,6
Bio- ja kierrätyspolttoainetoimitukset	-102,0
Energiatehokkuustoimenpiteet	-4,6
Yhteensä	-438,2
Hiilikädenjälki-intensiteetti, tCO ₂ e/MEUR	-569

E4 Biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemipalvelut

E4-1 – Siirtymäsuunnitelma sekä biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien huomioiminen strategiassa ja liiketoimintamallissa

L&T:n tavoitteena on hillitä ilmastonmuutosta ja luontokatoa sekä edistää raaka-aineiden kestäväää käyttöä kiertotalouden keinoin. Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen on myös yksi L&T:n vastuullisuusohjelman painopisteistä, jossa yhtiön myönteinen vaikutus syntyy etenkin rakennettuun ympäristöön suunnattujen luontopalveluiden kautta.

Luonnon monimuotoisuutta edistetään L&T:n toiminnassa erityisesti kolmen näkökulman kautta. Nämä ovat ilmastonmuutoksen hillintä ja kestävien raaka-aineiden käyttö sekä elonkirjon vaaliminen rakennetussa ympäristössä. Toimenpiteet ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi tukevat välillisesti L&T:n luontotyötä, sillä toimien kautta edistetään kierätyksraaka-aineiden käyttöä ketjussa sekä turvataan lajien sopeutumiskykyä ja ekosysteemien toimivuutta. Pilaantuneiden maiden kunnostaminen ja erilaiset viherpalveluratkaisut, kuten niityttäminen ja vieraslajien poistaminen, lisäävät puolestaan elonkirjoa rakennetussa ympäristössä. Näkökulmat ovat linjassa myös EU:n ilmastotavoitteiden, kiertotalouspaketin ja biodiversiteettistrategian kanssa.

L&T ei ole erikseen arvioinut biologista monimuotoisuutta ja ekosysteemejä koskevia siirtymä-, fyysisiä ja järjestelmäriskkejä. Yhtiö kehittää riskiarviointiaan luonnonmonimuotoisuuden osalta tulevina vuosina. Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyviä olennaisia siirtymäriskkejä ja fyysisiä riskejä on tarkasteltu välillisesti osana ilmastoriskejä, jotka on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS E1 SMB-3, s. 47. Yhtiön nykyinen liiketoimintamalli ja strategia on vahva suhteessa näihin riskeihin.

SBM-3 – Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa

Keskeiset oman toiminnan ympäristövaikutukset liittyvät veteen ja maankäyttöön, erityisesti L&T:n käsittely- ja varastointialueilla sekä jätteenkäsittelylaitoksilla. Näitä laitoksia ohjaavat muun muassa ympäristölupien veloitteet ja niiden seuranta. Ympäristöluvissa on huomioitu alueiden luontotyypit, lajien elinympäristöt ja suojelualueet.

Ympäristölupaprosessin lisäksi toiminnan ympäristövaikutuksia on arvioitu WWF Water Risk Filter ja WWF Biodiversity Risk Filter -työkalujen avulla. Arvioinnin tavoitteena oli alustavasti selvittää, miten hyvin L&T:n toiminta kestää ilmastonmuutoksen ja ekosysteemien muutosten aiheuttamat haasteet. Lisäksi tuloksia voidaan myöhemmin hyödyntää liiketoiminnan luonnon monimuotoi-

suutta koskevassa resilienssitarkastelussa. Arviointi kattoi kaikki 199 L&T:n toimipistettä ja kiinteistöä Suomessa ja Ruotsissa.

WWF Water Risk Filter -työkalu hyödyntää yleisimpiä ilmastonmuutospaneelin (IPCC) ilmastoskenaarioita RCP2.6, RCP4.5 ja RCP6.0. Näissä skenaarioissa arvioidaan, millaiseksi ilmasto voisi kehittyä erilaisilla kasvihuonekaasupäästöjen tasoilla. RCP2.6 kuvaa tilannetta, jossa päästöt pysyvät hyvin alhaisina, RCP4.5 kuvaa keskitasoista päästöjen kasvua ja RCP6.0 kuvaa tilannetta, jossa päästöjen kasvu on hieman suurempaa, mutta kuitenkin hallittua.

Skenaarioissa tarkasteltiin toimipisteiden vaikutukset vesistöjen ja vesiekosysteemien tilaan nykyhetkessä sekä vuosina 2030 ja 2050. Tarkastelussa tunnistettiin yksi L&T:n toimipiste, joka ylitti asetetut riskiarvot (Seinäjäki, Runkotie). Toimipisteellä ei kuitenkaan ole tuotannollista toimintaa, jolla olisi arvioitu olevan vaikutusta vesistön hyvään tilaan.

L&T:n oman toiminnan vaikutuksia biologisen monimuotoisuuden kannalta herkkiin alueisiin on arvioitu WWF Biodiversity Risk Filter ja IBAT-työkalujen avulla. WWF:n biodiversiteettityökalulla tunnistettiin toimipisteiden mahdolliset biodiversiteettiriskit, kun taas IBAT-tarkastelussa arvioitiin L&T:n hallinnoimien

toimipisteiden sijaintia biologisen monimuotoisuuden kannalta merkittävillä alueilla. Tosiassiallisia riskejä ja vaikutuksia on arvioitu myös toimipisteiden ympäristölupaprosessien yhteydessä.

Tarkastelun perusteella L&T:n toimipisteiden vaikutukset biologisesti herkkien alueiden ympäristölle arvioidaan jäävän vähäiseksi. L&T:n toimipisteet eivät sijaitse Natura 2000 -verkoston alueilla, Unescon maailmanperintökohteissa tai alueilla, jotka on listattu EU delegoidun asetuksen 2021/2139 liitteen II lisäyksessä D suojelualueiksi. Yksikään toimipiste ei myöskään sijaitse niin kutsutuilla ”hotspot-alueilla” tai alueilla, joissa biodiversiteettiriski on luokiteltu erittäin korkeaksi.

Kuusi L&T:n toimipistettä sijaitsee luonnonsuojelualueen välittömässä läheisyydessä teollisuusalueilla, joissa toiminnan mahdolliset ympäristövaikutukset on huomioitu kaavoituksen yhteydessä. Näistä kolmella toimipisteellä on myös voimassa oleva ympäristölupa.

Myös toimipisteiden riippuvuus lähialueiden luonnonvaroista arvioidaan olevan vähäistä, sillä laitoksien toiminnot eivät edellytä toiminnan aikana maankäytön muutoksia tai merkittäviä luonnon vesivarojen käyttöä. Biologisesti herkkien alueiden läheisyydessä olevat L&T:n toimipisteet on listattu alla olevaan taulukkoon.

Biologisesti herkkien alueiden läheisyydessä olevat toimipisteet

Toimipiste	Tunnistettu biologisesti herkkä alue	Kuvaus L&T:n toiminnasta
Puhoksentie 15, 82500 Kitee	Sopensuo, Natura 2000 -alue	L&T Ympäristöpalveluiden Sopensuon siirtokuorma- ja jäteasemalla lajitellaan ja kuormataan kotitalouksista ja yrityksiltä tulevaa yhdyskuntajätettä. Toimipisteellä on Kiteen ympäristölautakunnan myöntämä ympäristölupa.
Viikintie 33, 00560 Helsinki	Vanhankaupunginlahden lintuvesi, Natura 2000 -alue	L&T Ympäristöpalveluiden Viikin siirtokuorma-asemalla otetaan vastaan pääkaupunkiseudulla syntyneitä yhdyskuntajätettä, rakennusjätettä ja puuta. Jätteet lajitellaan ja kuormataan hyödynnettäväksi tai loppukäsiteltäväksi tarvittavat luvat omaavalle käsittelijälle prosessoitavaksi. Toimipisteellä on Etelä-Suomen aluehallintoviraston myöntämä ympäristölupa.
Teollisuustie 9, 33330 Tampere	Myllypuro, Natura 2000 -alue	L&T Ympäristöpalveluiden Pirkanmaan keräyskeskuksessa käsitellään kotitalouksilta ja yrityksiltä tulevaa hyötyjätettä, tuotannon hylkyjätettä ja rakennusjätettä. Jätteet varastoidaan ja lajitellaan sisällä hallitiloissa ennen niiden toimittamista hyödynnettäväksi tai loppukäsiteltäväksi. Toimipisteellä on Pirkanmaan ympäristökeskuksen myöntämä ympäristölupa.
Minkkikatu 9, 04430 Järvenpää	Lemmenlaakson lehto, Natura 2000 -alue	L&T Ympäristöpalveluiden kierrätyskuormalavojen lajitteluun ja korjaukseen keskittynyt kierrätyslaitos. Laitoksella vastaanotetaan ja käsitellään kierrätyskelpoisia puisia ja muovisia kuormalavoja.
Rautakatu 6, 21600 Parainen	Paraisten kalkkialueet, Natura 2000 -alue	L&T Ympäristöpalveluiden Turun seudun sivutoimipiste, jolla varastoidaan kalustoa alueellisen jätehuollon toteuttamiseksi. Toimipisteellä ei varastoida tai käsitellä jätteitä.
Jalostamontie 1, 21100 Raisio	Vanton Jalopuumetsikkö	L&T Teollisuuspalveluiden toimipiste, jolla varastoidaan kalustoa paikallisten asiakkaiden prosessi-puhdistus- ja jätehuolto- palveluiden toteuttamiseksi. Toimipisteellä ei varastoida tai käsitellä jätteitä.

Toimipisteiden kielteiset vaikutukset maaympäristön tilan heikkenemiseen, aavikoitumiseen, maaperän sulkemiseen tai uhanalaisiin lajeihin on arvioitu vähäisiksi.

Kuvaus olennaisista biologista monimuotoisuutta ja ekosysteemejä koskevista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista sekä mahdollisista riippuvuuksista on esitetty kohdassa ESRS 2 SBM-3, s. 19.

E4-2 – Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät toimintaperiaatteet

L&T:n biodiversiteettityötä, vaikutuksia ja riippuvuuksia ekosysteemipalveluihin ohjaavat yhtiön omat toimintaperiaatteet kuten ympäristöpolitiikka, toimipisteitä koskevat ympäristöluvan velvoitteet sekä toimenpiteet asiakkaiden toiminnan luonnonmonimuotoisuuden edistämiseksi. L&T:n ympäristöjärjestelmä on sertifioitu ISO 14001 mukaisesti.

Ympäristöpolitiikka

Julkisesti L&T:n verkkosivuilla esitetyssä ympäristöpolitiikassa yhtiö sitoutuu vaalimaan luonnon monimuotoisuutta edistämällä kiertotaloutta, ehkäisemällä maaperän ja veden pilaantumista sekä tukemalla metsien kestäväää käyttöä. Lisäksi L&T tarjoaa asiakkailleen ratkaisuja, joilla ennallistetaan pilaantuneita maa-alueita ja edistetään rakennetun ympäristön luonnon monimuotoisuutta. Poliitikan periaatteet koskevat niin L&T:n omaa toimintaa kuin asiakasrajapinnassa tehtyjä hankkeita.

Poliitikan on hyväksynyt toimitusjohtaja yhdessä johtoryhmän kanssa ja se koskee kaikkia L&T:n toimintoja. Poliitikan periaatteita tarkastellaan säännöllisesti kahden vuoden välein. Vastuu politiikan päivityksestä ja sen sisällöstä on yhtiön yhteiskuntasuhde- ja vastuullisuusjohtajalla. L&T:n toimialat ja yksiköt huolehtivat politiikan toimeenpanosta ja tarvittavasta resursoinnista omassa toiminnassaan. Ympäristöpolitiikan valmistelussa ei ole erikseen kuultu ulkopuolisia sidosryhmiä.

Ympäristöluvat

L&T:n kiertotaloustoiminta on tiukasti säänneltyä ja vaatii ympäristölupaa, jossa määritetään vaatimukset veden, maaperän saastumisen sekä luonnon osalta. Lisäksi siihen sisältyy näihin liittyvä seuranta-prosessi. Ympäristöluvat koskevat L&T:n käsittely- ja varastointialueita sekä jätteenkäsittelylaitoksia.

Ympäristölupahakemusten aikana kuullaan toiminnan kannalta keskeisiä sidosryhmiä, kuten paikallisia yhteisöjä ja viranomaisia. Ympäristöluvista vastaavat L&T:n toimialajohtajat yhteistyössä luvanalaiisten toimipisteiden vastuuhenkilöiden kanssa. Kaikki ympäristölupapäätökset ovat julkisesti saatavilla. L&T:n toimintaperiaatteet, kuten ympäristöpolitiikka ja ympäristölupavelvoitteet ohjaavat toimenpiteitä, joilla vaikutetaan arvoketjun luonnon monimuotoisuuteen seuraavasti:

- Vaikutusten minimointi. Kiertotalouden edistäminen vähentää arvoketjun riippuvuutta neitseellisistä raaka-aineista. Lisäksi maaperän sekä veden pilaantumisen ehkäisy vähentävät negatiivisia ympäristövaikutuksia omassa toiminnassa.
- Positiiviset vaikutukset. Pilaantuneiden maiden kunnostushankkeet, vieraslajien poistamisen ja niityttämishankkeiden avulla L&T parantaa ekosysteemien tilaa ja laajentaa biodiversiteettityönsä vaikutuksia asiakasrajapintaan. Samalla niillä voidaan mitigoida mahdollisia ekosysteemin heikentymisestä aiheutuvia fyysisiä riskejä, kuten vieraslajien leviämistä. Toimenpiteet ovat linjassa myös tiukentuvan sääntelyn kanssa.

Viherrakentamispalvelut ja pilaantuneiden maiden kunnostustoimet perustuvat maaperän, veden ja paikallisten ekosysteemien terveyden ylläpitämiseen. Lisäksi näiden palveluiden avulla edistetään luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja voidaan parantaa paikallisten yhteisöjen elinympäristön viihtyisyyttä. Samalla kaupunkien maa- ja viheralueet käytetään tarkoituksenmukaisesti, jonka myötä niiden taloudellinen arvo sekä luontoon liittyvä ja sosiaalinen arvo voi kasvaa. L&T:n hyödyntämät seurantamittarit on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS E4-5, s. 58.

L&T:llä ei ole erillisiä toimipaikkakohtaisia toimintaperiaatteita, jotka koskevat ekosysteemin suojeluun tai biologisen monimuotoisuuden kannalta herkkiä alueita. Ympäristöluvissa otetaan huomioon paikallisiin ekosysteemeihin, kuten vesistöihin ja maaperään, kohdistuvat vaikutukset. Ympäristöluvat voivat velvoittaa myös L&T:tä arvioimaan ja minimoimaan toimintojensa ympäristövaikutukset mahdollisissa herkissä ympäristöissä.

L&T:n päätoimiala ei suoraan kohdennu maatalouteen. Ottaen huomioon toiminnan luonne ja toimipisteiden maantieteellinen sijainti, vaikutukset meriin jäävät vähäiseksi. Näin ollen L&T:llä ei ole erillisiä näitä koskevia toimintaperiaatteita.

E4-3 – Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät toimet ja resurssit

L&T:n toimintaperiaatteiden tavoitteena on minimoida oman toiminnan ympäristövaikutukset ja varmistaa, että kaikki ympäristöluvan edellyttämät laitokset toimivat lupaehtojen mukaisesti. Yhteistyössä asiakkaiden kanssa tehdyt toimet rakennetun ympäristön elonkirjon vaalimiseksi vaikuttavat puolestaan myönteisesti ekosysteemipalveluihin koko ketjussa.

Oman toiminnan vaikutukset ja riskien hallinta

Ympäristöluvallisille toimipisteille on laadittu ennaltavarautumisen- ja pelastussuunnitelmat, jotka huomioivat laitosten varautumisen myös mahdollisissa ympäristövahingoissa. Lisäksi laitoksilla tehdään säännöllisesti sisäisiä auditointeja, joissa tarkastellaan ympäristöasioita.

Vuonna 2024 L&T kehitti omaa toimintaansa muun muassa päivittämällä L&T:n sisäistä ympäristölupaprosessia varmistaakseen ympäristölupien sisällön noudattamista toimipisteillä sekä uudistamalla ympäristönäkökohtien arvioin-

tiprosessin. Nämä arvioinnit on aloitettu ja niitä tullaan jatkamaan vuonna 2025 ja arvioinnit tulevat koskemaan myös niitä toimintoja, jotka eivät ole ympäristöluvanvaraisia. L&T:llä oli 52 ympäristöluvanalaiista toimipistettä vuonna 2024. Vuoden aikana havaittiin muutamassa toimipisteessä huleveden tai jäteveden raja-arvoylityksiä, mutta ne eivät ole johtaneet vakaviin ympäristövahinkoihin. Kaikki raja-arvoylitykset on käsitelty uuden ohjeistuksen mukaisesti ja tarvittavista korjaavista toimenpiteistä on sovittu toimipisteiden kanssa. Vaarallisten jätteiden käsittelylaitoksilla prosessia on pyritty kehittämään ja optimoimaan siten, että yllättävätkin pitoisuudet käsiteltävässä jätteessä saadaan mahdollisimman hyvin hallittua.

Toimet yhteistyössä asiakkaiden kanssa

Asiakashankkeet rakennetun ympäristön luonnon monimuotoisuuden vaalimiseksi jatkuivat vuonna 2024 sekä niitytystoimien ja vieraslajien poistamisen osalta useissa eri asiakaskohteissa. Toimien kautta on kartutettu kotoperäisiä kasvillisuuslajeja sekä lisätty hyönteis- ja lintukantaa käsitellyillä alueilla.

Vuonna 2024 niitytettävä pinta-ala oli 16,4 ha. Niitytetty ala kasvoi 89 % edellisen vuoden tasosta. Vieraslajeja, kuten lupiineja tai kurturuusuja, poistettiin puolestaan 28 hehtaarin alueelta. Vuonna 2024 testattiin myös kokeiluhankkeena hiekotushiekan hyödyntämistä vieraslajien hävittämisessä ja alueiden niityttämisessä. Hankkeen tulokset ovat rohkaisevia ja toimintaa jatketaan myös tulevana vuosina.

Myös pilaantuneiden maiden kunnostushankkeet edistyivät hyvin vuonna 2024. Yhtiö kehitti teollisen ympäristörakentamisen palveluitaan luonnon ennallistamista ja luontokadon torjuntaa varten. Vuonna 2024 L&T:n Teollisuuspalvelut käsittelivät pilaantuneita maamassoja 125 800 tonnia. Lisäksi L&T:n Teollisuuspalvelut aloitti tutkimusyhteistyö Tampereen yliopiston kanssa, jonka tavoitteena kehittää luonnon ennallistamisen hyötyjen vaikuttavuuden laskentaa. Business Finland rahoittaa osittain vuoteen 2026 asti jatkuvaa hanketta.

Toistaiseksi L&T ei ole hyödyntänyt biologista monimuotoisuutta koskevia hyityksiä omassa toiminnassaan tai arvoketjussaan tai yhdistänyt suoraan paikallista tai alkuperäiskansojen tietämystä biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyviin toimiin. Vaikka nämä eivät vielä ole osa L&T:n vakiintuneita toimintatapoja, yhtiö tunnistaa tällaisen tiedon arvon erityisesti luontopohjaisten ratkaisujen kehittämässä ja toteuttamisessa. L&T pyrkii kehittämään toimintajaan monimuotoisuuden ja ekosysteemien edistämiseksi.

Seuraavien vuosien aikana L&T kehittää luonnon monimuotoisuuteen liittyvää riskiarviota sekä luo tiekartan yhtiön luontotyön edistämiseksi. Tiekartta sisältää myös tarkemmat luonnon monimuotoisuutta koskevat tavoitteet ja mittarit. Vuonna 2025 L&T laatii iiketoiminnan luontovaikutuksista arvion, joka huomioi biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät fyysiset siirtymä- ja järjestelmäriskit oman toiminnan osalta. Vuosien 2025 ja 2026 aikana L&T luo tiekartan yhtiön luontotyön edistämiseksi. Tiekartta sisältää tarkemman luonnon monimuotoisuutta koskevan toimintasuunnitelman, tavoitteet ja niiden liittyvät toimet.

E4-4 – Biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvät tavoitteet

L&T:n kestävyystyön painopiste on ollut ilmasto- ja kiertotaloustavoitteiden toimeenpanossa, jotka vaikuttavat välillisesti myös luonnon monimuotoisuuteen. Tulevina vuosina L&T aikoo kehittää tarkemman toimintasuunnitelman luonnon monimuotoisuuden vaalimiseksi. Tähän kuuluu konkreettisten tavoitteiden asettaminen sekä näihin liittyvien toimenpiteiden täsmentäminen.

E4-5 – Biologisessa monimuotoisuudessa ja ekosysteemeissä tapahtuviin muutoksiin liittyvät vaikutusmittarit

L&T:n asiakasrajapinnassa tehtyjen toimien kehittymistä seurataan L&T:n omien seurantamittareiden kautta:

- Niitytettyjen asiakaskohteiden kokonaispinta-ala hehtaareina
- Asiakaskohteista poistetut vieraslajit hehtaareina
- Raportointivuoden aikana valmistuneissa hankkeissa käsiteltyjen pilaantuneiden maamassojen kokonaismäärä tonneissa.

Mittareihin kohdistuvien toimien edistymisestä on annettu tarkemmat tiedot kohdassa ESRS E4-3, s. 57.

Laskentaperusteet

Niitytettyjen asiakaskohteiden ja asiakaskohteista poistettujen vieraslajien hehtaarimäärä perustuu raportointikauden aikana asiakaskohteissa suoritettujen töiden työohjeissa määritettyihin pinta-alatietoihin. Pinta-alatieto saadaan Maanmittauslaitoksen karttapalvelun mitta-alalaskurin avulla, ja tarvittavat toimenpiteet sekä alueet sovitaan asiakkaan kanssa ennen työhön ryhtymistä. Vuoden aikana suoritettujen töiden ominaisuuksia ylläpidetään, seurataan ja raportoidaan kootusti L&T:n sisäisestä järjestelmästä.

Raportointivuoden aikana valmistuneissa hankkeissa käsiteltyjen pilaantuneiden maamassojen kokonaismäärä tonneissa perustuu käsittelylaitoksissa punnittuihin vaakapainoihin. Painotietoja ylläpidetään, seurataan ja raportoidaan kootusti L&T:n sisäisestä järjestelmästä.

E5 Resurssien käyttö ja kiertotalous

E5-1 – Resurssien käyttöön liittyvät toimintaperiaatteet

L&T:n resurssien käyttöön ja kiertotalouteen liittyvää toimintaa, olennaisia vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia hallitaan L&T:n toimitusjohtajan ja johtoryhmän hyväksymällä L&T:n julkisella ympäristöpolitiikalla sekä hankintaperiaatteilla.

Ympäristöpolitiikka koskee kaikkea L&T:n harjoittamaa liiketoimintaa kaikissa sen toimintamaissa. Lisäksi L&T:llä on resurssien käyttöön ja kiertotalouteen liittyviä ei-julkisia toimintaohjeita, jotka koskevat ainoastaan Ympäristöpalveluja ja Teollisuuspalveluja.

Toimintaperiaatteiden lisäksi L&T:n kiertotalouteen liittyvää toimintaa, vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia hallitaan ja ohjataan liiketoimintastrategialla, ympäristölupien asettamalla velvoitteilla sekä sisäisillä toimintaohjeilla ja sertifioinneilla. L&T:n koko toiminta on sertifioitu ja täyttää ISO 14001 -standardin vaatimukset, jonka hallinnoinnista vastaa konsernin riskienhallinnasta vastaava johtaja.

Ympäristöpolitiikka

L&T:n resurssien käyttöön ja kiertotalouteen liittyviä tavoitteita ja keskeisiä päämääriä ohjataan konsernin ympäristöpolitiikalla, joka oman toiminnan lisäksi kuvaa L&T:ssä noudatettavia periaatteita arvoketjun osalta.

L&T:n ympäristöpolitiikka ei sisällä toimintaperiaatteita tavoitteen seuranta-prosessin osalta. Yhtiö tulee täsmentämään tavoitteiden seuranta-prosessiaan vuoden 2025 aikana.

L&T:n ympäristöpolitiikassa ei käsitellä siirtymistä pois primääriresurssien käytöstä, mutta siinä huomioidaan sekundaariresurssien käytön lisääminen arvoketjussa. Ympäristöpolitiikassa yhtiö sitoutuu edistämään luonnonvarojen kestävää käyttöä ehkäisemällä jätteen syntyä, ohjaamalla materiaalien palauttamista kierrätykseen ja uudelleenkäyttöön sekä korvaamalla fossiilisia polttoaineita bio- ja kierrätysraaka-aineilla.

L&T:n kiertotalouteen liittyvät tavoitteet ja ympäristöpolitiikan periaatteet jalkautetaan yksiköihin toimialakohtaisten alatavoitteiden, ohjeistusten ja asiakkaille tarjottavien kiertotalouspalvelujen ja -ratkaisujen kautta käytännön toimiksi. Jalkautuksesta vastaavat liiketoimintayksiköt EHSQ- ja vastuullisuus-toimintojen tuella.

Kierrätys- ja jätehuoltopalvelut, kiertotalouteen liittyvä konsultointi sekä ympäristörakentaminen ovat yhtiön ydinliiketoimintaa, johon liittyy konsernitason tavoitteiden lisäksi erillisiä kaupallisia liiketoimintayksikkö- ja toimialakohtaisia tavoitteita. L&T:n kiertotaloutta koskevien toimintaperiaatteiden toteutumisen seuranta perustuu L&T:n ISO 9001 ja ISO 14001 -sertifioituihin johtamisjärjestelmiin.

L&T:n yhteiskuntasuhde- ja vastuullisuusjohtaja vastaa ympäristöpolitiikan toteuttamisesta konsernin toiminnassa. L&T:n toimialat ja yksiköt huolehtivat politiikan toteutuksesta ja tarvittavasta resurssoinnista omassa toiminnassaan. Ympäristöpolitiikan laatimisen yhteydessä ei ole erikseen kuultu sidosryhmiä. Ympäristöpolitiikan periaatteita tarkastellaan säännöllisesti kahden vuoden välein.

Hankintaperiaatteet

L&T huomioi uusiutuvien luonnonvarojen hankinnan ja käytön hankintaperiaatteissa, jotka ovat toimitusjohtajan ja johtoryhmän hyväksymät. Näissä periaatteissa huomioidaan kestävä kehityksen periaatteet, jotka ohjaavat säästämään raaka-aineita, energiaa ja luontoa. Hankintaperiaatteet koskevat L&T:n oman toiminnan lisäksi koko arvoketjua. Hankintaperiaatteita tarkastellaan säännöllisesti kahden vuoden välein. L&T:n hankintajohtaja vastaa hankintaperiaatteiden toteuttamisesta konsernin toiminnassa ja niiden jalkauttamisesta. Periaatteet jalkautetaan verkkokoulutuksen välityksellä hankintoja tekeville henkilöstön edustajille. Periaatteet jalkautetaan toimittajille säännöllisen yhteydenpidon yhteydessä. Hankintaperiaatteiden laadinnassa ei ole kuultu sidosryhmien edustajia.

E5-2 – Resurssien käyttöön ja kiertotalouteen liittyvät toimet ja resurssit

L&T:n strategia on luoda enemmän arvoa kiertotaloudella niin asiakkaille, henkilöstölle kuin yhteiskunnalle laajemmin. L&T:n periaatteena on edistää luonnonvarojen kestävä käyttöä ehkäisemällä jätteen syntyä, ohjaamalla materiaalien palauttamista kierrätykseen ja uudelleenkäyttöön, sekä korvaamalla fossiilisia polttoaineita bio- ja kierrätysraaka-aineilla. Lisäksi yhtiö pyrkii edistämään toimintaympäristössään kiertotalouden edellytyksiä. L&T on asettanut kierrätysasteen nostamiselle tavoitteen, joka on esitetty tarkemmin kohdassa E5-3, s. 60.

Kiertotalousyhtiönä L&T:llä on mahdollisuus vaikuttaa kiertotalouden toimintaedellytyksiin välillisesti omien asiakkaidensa ja uusioraaka-aineiden loppukäyttäjien keskuudessa. L&T:n toimet kiertotalouden toimintaedellytysten edistämiseksi ovat linjassa EU:n ilmastotavoitteiden, kiertotalouspaketin ja biodiversiteettistrategian kanssa.

L&T:n omaan toimintaan suoraan liittyvät materiaalien sisään- ja ulosvirtaukset ovat vähäisiä. Esimerkkejä tällaisista sisäänvirtauksista ovat L&T:n hankkimat tuotteet ja laitteet, ja ulosvirtauksista yhtiön omat jätevirrat.

L&T:n toimenpiteet tavoitteen ja päämäärien saavuttamiseksi liittyvät jät-

teiden synnyn ehkäisemiseen ja uudelleenkäyttöön, valmisteluun uudelleenkäyttöön, kierrätykseen, muuhun hyödyntämiseen ja loppukäsittelyyn EU:n jätehierarkian mukaisesti. L&T:n sisään- ja ulosvirtaukset on esitetty sivulla 61.

Yhtiön kiertotaloustoiminnat sijaitsevat maantieteellisesti Suomessa, jossa on kattava ympäristölainsäädäntö ja toiminta edellyttää toimipaikkakohtaisia ympäristölupia. Ympäristölupaprosessiin sisältyy sidosryhmien kuuleminen. Mahdolliset toiminnasta aiheutuvat ympäristövahingot käsitellään yhdessä Suomen ympäristöviranomaisen kanssa, ja viranomaiset hyväksyvät mahdollisen ympäristövahingon korjaustoimenpiteet. L&T valvoo omia loppusijoitusalueita alueen sulkemisen jälkeen ja yhtiö on tehnyt kirjanpitoonsa tarvittavat varaukset mahdollisten tulevaisuudessa tarvittavien korjaustoimenpiteiden varalle.

Lähtökohtaisesti L&T:n liiketoimintamalli ja toiminta perustuvat kiertotalouden edistämiseen. Vuonna 2024, L&T toteutti seuraavat toimet tai yhtiöllä on suunnitteilla seuraavia toimia edellä mainittujen resurssien käyttöön ja kiertotalouteen liittyvien toimintaperiaatteiden päämäärien ja tavoitteiden saavuttamiseksi:

Jätteiden synnyn ehkäisy

L&T tuki ja konsultoi yritysasiakkaitaan jätteiden synnyn ehkäisemisessä. Yhtiön kattavat asiakasraportoinnin työkalut tarjosivat asiakkaille näkyvyyden asiakkaan toiminnassa syntyviin jätevirtoihin mahdollistaen asiakkaalle jätteiden syntyä vähentävät toimenpiteet. Katsauskaudella tuettiin yhteensä 261 asiakasta jätteiden synnyn ehkäisyssä.

Valmistelu uudelleenkäyttöön

L&T:llä on korjausliiketoimintaa, jossa vioittuneita kuormalavoja korjataan ja palautetaan takaisin käyttöön. Vuonna 2024 L&T laajensi kuormalavojen korjausliiketoimintaa allekirjoittamalla sopimuksen Stena Recyclingin kuormalavojen korjausliiketoiminnan ostamisesta. Kaupan täytäntöönpanon edellytyksenä on kilpailuviranomaisen hyväksyntä, jota odotetaan vuoden 2025 ensimmäisen vuosipuolikkaan aikana.

Kierrätys

L&T tuki ja kehitti asiantuntijapalveluillansa arvoketjun alkupäässä asiakkaidensa syntypaikkalajittelua ja muuta kiertotalouteen liittyvää toimintaa, jotta asiakkaiden jätteet ja sivuvirrat saadaan ohjattua kierrätykseen. L&T toimittaa asiakkailta erilliskerätyt jätejakeet mahdollisimman korkean jalostusasteen hyödyntämiseen.

L&T:llä on omia jätteen esikäsittelylaitoksia, joissa käsitellään eri jättejakeita kuten kuituja, puujätettä, laseja ja metalleja sekä käsittelylaitoksia, joissa valmistetaan uusioraaka-aineita, kuten muovigranuulia.

Ympäristörakentamisen liiketoiminnassa puhdistetaan asiakaskohteiden pilaantuneita maamassoja. Maamassat käsitellään asiakaskohteessa tai toimitetaan L&T:n käsittelykeskuksiin käsiteltäväksi. Puhdistamisen jälkeen maamassat palautetaan kohteeseen, hyödynnetään maanrakentamisessa toisessa kohteessa tai loppusijoitetaan.

L&T:n omissa toimipisteissä on kattavat lajittelumahdollisuudet toiminnasta syntyville jättejakeille ja jakeet kierrätetään jätehuollon etusijajärjestyksen mukaisesti. L&T:n omaan toimintaan liittyvien materiaalivirtojen määrä on erittäin pieni verrattuna yhtiön käsittelemiin asiakkaiden materiaalivirtoihin.

Vuonna 2024 L&T järjesti useita koulutuksia, asiakastilaisuuksia ja webinaareja liittyen eri jättejakeiden oikeaan lajitteluun. Yhtiö kävi aktiivista vuoropuhelua yritysasiakkaiden ja kumppanien kanssa yritysten biojakeen kierrättämisen teknologisista valinnoista ja mahdollisuuksista.

Muu hyödyntäminen

L&T valmistaa asiakkaiden kierrätykseen kelpaamattomista jätemateriaaleista kierrätyspolttoainetta, jolla korvataan fossiilisia polttoaineita mm. kaukolämmön tuotannossa.

Loppukäsittely

Yhtiöllä on omia loppukäsittelyalueita sellaisille maamassoille ja jakeille, joita ei voida turvallisesti uudelleenkäyttää eikä kierrättää. L&T:llä on suunnitteilla kaksi uutta loppusijoitusaluetta, joista toisen odotetaan valmistuvan vuonna 2025 ja toisen 2026–2027.

E5-3 – Resurssien käyttöön ja kiertotalouteen liittyvät tavoitteet

L&T:n on asettanut ympäristöpolitiikassaan tavoitteen nostaa yhtiön käsittelemien materiaalien kierrätysaste 70 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Kierrätystavoite on L&T:n asiakkaiden kierrätysasteiden painotettu keskiarvo. Kyse on absoluuttisesta tavoitteesta. Tavoite kattaa L&T:n yritysasiakkailta kerätyt yhdyskuntajätteet, vaaralliset jätteet, teollisuuden jätteet ja rakennusjätteet Suomessa. Se sisältää myös sellaiset materiaalit, joiden kierrättäminen ei ole mahdollista, kuten PFAS-yhdisteitä sisältävät vaaralliset jätteet. L&T on asettanut välitavoitteen, jonka mukaisesti tavoitteena on nostaa kierrätysaste 60 prosenttiin vuoteen 2026 mennessä. Tavoite koskee L&T:n omaa toimintaa.

Kierrätystavoite liittyy resurssien ulosvirtauksiin. Kierrätysasteen kehittyminen riippuu viime kädessä L&T:n asiakkaiden tekemistä kierrätys- ja materiaalivalinnoista ja toimialoista. L&T:n tavoitteena on tarjota asiakkaille mahdollisuus käsitellä eri jättejakeet jätehierarkian mahdollisimman korkean tason mukaisesti.

Lopullisen valinnan jättejakeen käsittelystä tekee aina asiakas. L&T:n asiakkaiden toimialat eroavat myös siinä, mitä jättejakeita niiden liiketoiminnasta syntyy. Esimerkiksi kaupan alalla päästään korkeampaan kierrätysasteeseen kuin rakennusteollisuudessa johtuen liiketoiminnan ja materiaalivirtojen erilaisesta luonteesta. On edelleen useita jättejakeita, joita ei ole mahdollista kierrättää turvallisesti, ja osa vaarallisista jätteistä käsitellään vaarallisen jätteen käsittelyyn luvitetussa polttolaitoksessa.

Kierrätystavoite tukee L&T:n toimintaperiaatetta kiertotalouden ja kierrätyksen edistämisestä lisäten arvoketjussa käytössä olevaa sekundaarisen raaka-aineen osuutta. Kierrätystavoite liittyy jätehierarkian etusijajärjestyksen kohtaan ”kierrätys”.

Tavoite on linjassa EU:n kiertotalouspaketin tavoitteiden kanssa. Tavoite ei ole tieteeseen perustuva. Suuri osa L&T:n Ympäristöpalveluiden asiakkaista on myös asettanut kierrätysastetavoitteen jätteillensä.

Tavoite on yhtiön toimitusjohtajan ja johtoryhmän hyväksymä ja se kattaa koko konsernin. Tavoite on asetettu vuonna 2018 ja se on luonteeltaan vapaaehtoinen eli ei lainsäädännön edellyttämä. Tavoitteen asettamisessa ei ole kulttuurosidosryhmiä.

Vuonna 2024 L&T:n kierrätysaste oli 55,2 %. Kierrätysasteeseen vaikutti laskevasti erityisesti pilaantuneiden maamassojen kasvanut suhteellinen osuus kaikista L&T:n käsittelemistä materiaalivirroista. Kierrätysasteeseen vaikutti nostavasti viranomaisen muuttunut tulkinta tiettyjen jakeiden kierrätyksen määritelmässä sekä muovin ja kuitumateriaalien määrän kasvu. Rakennusteollisuuden heikko suhdanne laski L&T:n käsittelemän rakennusjätteen määrää.

Kestävyysstandardin mukainen kierrätysastelaskenta kuvaa heikosti L&T:n kaltaisen kierrätys- ja jätealan toimijan materiaalikierrätyksen eteen tekemään työtä. L&T:n ympäristörakentamisen projektiliiketoiminnan käsittelemien pilaantuneiden maamassojen tonnimäärä vaihtelee merkittävästi vuosittain työkohteiden määrän ja profiilin vaihtelun mukaisesti. Pilaantuneiden maamassojen tonnimäärät ovat suuruusasteeltaan merkittävästi suurempia kuin materiaalikierrätyksen muut virrat, kuten esimerkiksi muovi-, puu-, tai kuitumateriaalivirrat, joten ne vaikuttavat kokonaiskierrätysasteeseen huomattavasti.

L&T tulee laatimaan erillisen tiekartan yhtiön kiertotaloustyön edistämiseksi vuoden 2025 aikana. Se tulee sisältämään kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman, tavoitteet ja niihin liittyvät toimet.

E5-4 – Resurssien sisäänvirtaus

L&T:n omaan toimintaan suoraan liittyvät materiaalien sisäänvirtaukset ovat vähäisiä. Esimerkki tällaisesta sisäänvirtauksesta ovat L&T:n hankkimat tuotteet, joita yhtiö käyttää palvelujensa tuottamiseen.

L&T:n oman toiminnan kannalta pakkaukset tai pakkausjätteet eivät ole olennaisia.

L&T:n liiketoimintaan kuuluu erilaisten jätteiden ja raaka-aineiden käsittely ja jalostaminen. L&T käsittelee ja jalostaa toimitiloissaan yritysasiakkailta vas-

taanotettuja jäte- ja raaka-aineita. Tällaisia jätteitä ja raaka-aineita ovat muun muassa muovi, puu, lasi, kartonki ja paperi sekä vaaralliset jätteet, kuten öljy ja käsitelty jätevesi.

Raportointikauden aikana käytettyjen tuotteiden sekä teknisten ja biologisten materiaalien kokonaispaino esitetään kohdassa E5-5, s. 62.

L&T on palveluyhtiö, joka ei lähtökohtaisesti valmista itse tuotteita. Palveluiden tuottamiseen tarvittavien biologisten materiaalien hankinta on vähäistä ja uusiutuvien polttonesteiden hankintaa kuvataan kohdassa E1-3, s. 47.

Kierrätys- ja jätehuollon toimijana osa asiakkaiden jätevirroista voitaisiin määrittellä myös resurssien sisäänvirtauksiksi. Kaksoislaskennan välttämiseksi L&T käsittelee kaikki virrat kohdassa E5-5, s. 62.

L&T:N SISÄÄN- JA ULOSVIRTAUKSET

RESURSSIEN LÄHDE

- Tuottajavastuuyhteisöt
- Teollisuus
- Kaupungit
- Kauppa
- Muut yritysasiakkaat

SISÄÄNVIRTAUKSET

**Ympäristö-
rakentamisen
maamassat**

**Jättemateriaali-
virrat**

Kuormalavat

L&T:N TOIMINTA

Esikäsittely

**Kierrätys omilla ja
kumppaneiden
laitoksilla**

**Kierrätys-
polttoaineen
valmistus**

**Tuotteet (esim.
kuormalavat,
End-of-Waste-
tuotteet)**

ULOSVIRTAUKSET

**Korjatut ja kierrätys-
raaka-aineista
valmistetut tuotteet**

**Esikäsitelty jäte-
materiaali ja
kierrätysraaka-aineet**

**Kierrätyspoltto-
aineet ja energia**

**Loppu-
sijoitukseen
ohjautuvat
virrat**

E5-5 – Resurssien ulosvirtaus

Kierrätys- ja jätehuollon toimijana L&T kerää asiakkailtaan ja käsittelee merkittäviä määriä erilaisia jätemateriaaleja ja maamassoja. Jätemateriaalit ja maamassat käsitellään, kierrätetään, tai toimitetaan sellaisenaan jatkokäyttöön samalle tai toiselle asiakkaalle.

Uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen toimitetut merkitykselliset materiaalivirrat koostuivat pääosin yritysasiakkailta kerätyistä yhdyskuntajätteistä, kuten muovista, paperista, pahvista ja biojätteistä, syntypaikkalajitelluista vaarallisista jätteistä, teollisuuden jätteistä ja rakennusjätteistä Suomessa. Yhtiö käsittelee myös lietteitä, maamassoja sekä tuhkia. Lisäksi L&T valmistaa kierrätyspolttoainetta ja toimittaa jätettä jätteenpoltoon sekä loppusijoitukseen. L&T:n käsittelemiin jätevirtoihin vaikuttavat toimialat, joilla yhtiön asiakkaat operoivat ja asiakkaiden liiketoiminnan kehittyminen.

L&T on merkittävä kierrätysraaka-aineiden valmistaja. Yhtiön omalla muovijalostamolla Merikarvialla syntyy asiakkaiden muovijätteestä muovigranuulia, josta voidaan valmistaa uusia muovituotteita. Yhtiö kierrättää vaarallisia jätteitä, kuten glykolia ja jäteöljyä uudelleen käytettäväksi. Yhtiö ei valmista tuotteita olennaisessa mittakaavassa.

L&T:n omasta toiminnasta syntyvien jätteiden kokonaismäärät on ilmoitettu viereisessä taulukossa.

Laskentaperiaatteet

Jäte- ja materiaalitietojen raportointi sisältää L&T:n asiakkailta kerätyt jätteet ja materiaalit sekä L&T:n omilla toimipaikoilla syntyvät jätteet. Tiedot saadaan L&T:n omista toiminnanohjausjärjestelmistä. Raportoinnissa ilmoitetut tonnit perustuvat joko todelliseen punnittuun painoon tai oletuspainoihin, jotka perustuvat astiakohtaisiin keskipainomittauksiin. Jättemäärät ilmoitetaan kosteus mukaan lukien.

Jätteenkäsittelytavan määrittämisessä hyödynnetään materiaalien vastaanottajilta saatuja tietoja jätteiden käsittelytavasta tai jätteakohtaisia oletuksia jätteiden käsittelytavasta siltä osin kuin toimittajakohtaista tietoa ei ole saatavilla. Oletetun käsittelytavan ja todellisen toteuman välillä ei arvioida olevan merkittävää eroa konsernin raportoinnin tasolla.

L&T:n hallussa olevat jätteet ja materiaalivirrat

Tuhatta kilogrammaa	Tavanomaiset jätteet	Vaaralliset jätteet	Yhteensä ¹
Jätteet ja materiaalivirrat	900 000	163 000	1 063 000
Loppukäsittelystä pois ohjatut materiaalit	809 000	49 900	859 000
Valmistelu uudelleenkäyttöön	25 300	0	25 300
Kierrätys	519 000	42 200	561 000
Muu hyödyntäminen	265 000	7 700	272 000
Loppukäsittelyyn ohjatut materiaalit	90 300	113 000	204 000
Poltto	190	16 400	16 600
Kaatopaikkaus	88 800	94 700	184 000
Muu loppukäsittely	1 300	2 400	3 700
Kierrättämätön jäte	355 000	121 000	476 000
Kierrättämätön jäte, %	39	74	45

Kierrätys- ja jätehuollon toimijana osa L&T:n asiakkaiden jätevirroista voitaisiin määritellä myös resurssien sisäänvirtauksiksi. Kaksoislaskennan välttämiseksi L&T käsittelee kaikki virrat kohdassa E5-5 Resurssien ulosvirtaus.

¹Sarakkeen tiedot perustuvat pyöristämättömään dataan.

S1 Oma työvoima

SBM-3 – Vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet strategian ja liiketoimintamallin kannalta

L&T on tunnistanut ja arvioinut kaksoisolennaisuusanalyysissään oman työvoiman vaikutuksia, riskejä ja mahdollisuuksia Eurooppalaisen kestävyysraportointistandardin osa-aiheita ja osa-osa-aiheita vasten. Olennaisiksi vaikutuksiksi, riskeiksi ja mahdollisuuksiksi tunnistettiin työturvallisuus, työaika, riittävä palkkaus, yhdistymisvapaus, yritysneuvostojen olemassaolo sekä työntekijöiden tiedonsaanti-, kuulemis- ja osallistumisoikeudet, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu, työehtosopimusneuvottelut, työ- ja yksityiselämän tasapaino, terveys ja turvallisuus sekä sukupuolten tasa-arvo ja sama palkka, koulutus ja taitojen kehittäminen, toimenpiteet työpaikalla esiintyvän väkivallan ja häirinnän torjumiseksi ja moninaisuus. Kuvaus olennaisista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista on esitetty ESRS 2-osiossa taulukossa kohdassa ESRS 2 SBM-3, s. 23.

Palvelualan yrityksenä ja merkittävänä työllistäjänä henkilöstön hyvinvointi on keskeinen menestystekijä liiketoiminnalle. L&T:n yhtenä strategisena painopistealueena on alan parhaiden osaajien saaminen konserniyhtiöihin, sillä ihmiset ovat palvelualan yhtiön tärkeä voimavara. Henkilöstön hyvinvointi on riski, sillä L&T:n palvelut ja yhtiön asiakkailleen tarjoama asiakaskokemus syntyvät vuorovaikutuksessa motivoituneen ja osaavan henkilöstön kanssa. Henkilöstön saatavuus on palvelualan yritykselle keskeinen liiketoiminnan kasvua mahdollistava tai rajoittava tekijä. Kilpailussa sopivasta työvoimasta, vastuullinen henkilöstöpolitiikka ja toimintatavat ovat erittäin tärkeitä. Yhtiö käy laajaa ja monipuolista vuoropuhelua henkilöstönsä kanssa säännöllisesti ja henkilöstön näkemykset ovat keskeinen syöte yhtiön liiketoimintastrategian laatimisprosessissa.

Yhtiön tavoitteena on varmistaa, että L&T:läisillä on oikea osaaminen, henkilöstön määrä, laatu ja pysyvyys ovat tuloksekkaan toiminnan edellyttämällä tasolla, työyhteisö on monimuotoinen ja tasa-arvoinen, henkilöstön työ- ja toimintakyky säilyvät koko työelämän ajan vanhuuseläkeikään asti ja henkilöstöä kannustetaan ja motivoidaan hyviin suorituksiin yhtiön päämäärien saavuttamiseksi.

Tässä kestävyysraportissa oma työvoima kattaa L&T:n työsuhteisen henkilöstön sekä ei-työsuhteisen henkilöstön. Henkilöstöön lukeutuvat työsuhteinen henkilöstö ja alihankintaan ei-työsuhteinen henkilöstö.

L&T pyrkii tarjoamaan henkilöstölleen erinomaisen työntekijäkokemuksen, turvallisen ja terveellisen työyhteisön, laadukasta johtamista ja mahdollisuuksia kasvattaa omaa osaamista ja kehittyä omassa työssään. Huomioiden yhtiön toimintaperiaatteet, toimet ja maantieteellinen sijainti, mahdolliset henkilöstöön kohdentuvat negatiiviset vaikutukset eivät ole laajalle levinneitä tai systemaattisia.

L&T:n henkilöstövastuun näkökulmat ovat linjassa kansallisten lakien, sopimusten ja muiden velvoitteiden kanssa. Kunnioitamme YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa määriteltyjä ihmisoikeuksia sekä kansainvälisen työjärjestön (ILO) määrittelemiä työntekijöiden oikeuksia, kansainvälisiä sopimuksia ja YK:n yrittäjiä ja ihmisoikeuksia ohjaavia periaatteita. Olemme myös sitoutuneet tukemaan YK:n Global Compact -aloitetta ja sen ihmis- ja työoikeusperiaatteita.

Yhtiöllä on Suomessa ja Ruotsissa yli 7 400 työsuhteessa olevaan henkilöä. Suurimmat henkilöstöryhmät työntekijöissä ovat siivoojat, kuljettajat ja kiinteistöhuollon ja -tekniikan työntekijät. Lisäksi yhtiöllä on työsuhteessa erilaisissa myynnin ja asiakaspalvelun, talouden ja henkilöstöhallinnon sekä muissa asi-antuntijaroolleissa 1 160 henkilöä. L&T käyttää vuokratyövoimaa ja alihankkijoita osassa liiketoimintoja ja tätä on kuvattu tarkemmin kohdassa S1-7, s. 68.

Yhtiö on arvioinut potentiaalisia negatiivisia vaikutuksia, joita L&T:n eri henkilöstöryhmiin voisi kohdistua. L&T on tunnistanut, että nuorilla kesätyöntekijöillä voisi olla muita henkilöstöryhmiä suurempi riski työturvallisuuteen liittyen, mikäli nuorten kausityöntekijöiden perehdytystä ei toteuteta yhtiön työturvallisuusohjeiden edellyttämällä tavalla. L&T:n siivouspalveluissa työskentelee myös henkilöitä, joiden suomen- tai englanninkielen taito ei ole muiden henkilöstöryhmien tasolla ja he voisivat olla alttiita työturvallisuuteen liittyviin riskeihin, mikäli heidän perehdytystään ja koulutustaan ei toteuteta riittävää huolellisuutta noudattaen.

L&T toimii Suomessa ja Ruotsissa, joissa työolosuhteita, kuten kohtuullista työaikaa, työturvallisuutta, vuosilomaa, vanhempainvapaata ja osa-aikaista työntekoa, koskevat lakisääteiset vaatimukset ovat korkealla tasolla. Kaikilla työntekijöillä molemmissa toimintamaissa on oikeus kuulua tai olla kuulumatta ammattiliittoon. Yhtiöllä ei ole liiketoimintaa maissa, joissa pakkotyön tai lapsityön riski olisi korkea.

Suomessa ja Ruotsissa lainsäädäntö, työehtosopimukset ja viranomaisvalvonta määrittävät työsuojelulliset vähimmäisvaatimukset. Mahdolliset työolosuhteisiin liittyvät riskit voisivat toteutuessaan aiheuttaa oikeudellisia ja/tai taloudellisia seuraamuksia. Riskit voisivat toteutuessaan heikentää työnantajan mainetta, joka puolestaan heikentää työvoiman saatavuutta ja lisää vaihtuvuutta. Riskejä hallitaan standardoiduilla prosesseilla ja sopimus pohjilla sekä säännöllisellä esihenkilökoulutuksella. Työsopimukset tehdään aina kirjallisesti.

L&T yhtiönä on järjestäytynyt toimialojensa mukaisesti työnantajaliittoihin. Järjestäytymisellään L&T myös osoittaa sitoutuneensa työehtosopimusten noudattamiseen ja varmistaa, että yhtiöllä on käytössään viimeisimmät tulkinnat työehtosopimusten soveltamisesta.

L&T seuraa työehtosopimusten, ympäristö-, työ- ja työturvallisuuslainsäädännön sekä taloudenpitoon liittyvien säännösten noudattamista ja noudattaa

paikallista tilaajavastuulainsäädäntöä ja edellyttää samaa myös toimittajiltaan. L&T:n eettisissä periaatteissa painotetaan reilua ja tasa-arvoista kohtelua sekä jokaisen yksilön ihmisarvon, yksityisyyden ja oikeuksien kunnioittamista. Esihenkilöiden kouluttamisella ja tukemisella sekä esimerkiksi työaikojen seuraamisella varmistetaan, että esihenkilöt toimivat ohjeiden ja sääntöjen mukaisesti ja osaavat tukea henkilöstöä kiiretilanteissa.

Kuvaus olennaisista vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista ja riippuvuuksista liittyen omaan työvoimaan on esitetty taulukossa kohdassa ESRS 2 SBM-3, s. 23 ja on tunnistettu sivulla 19 esitetyn kaksoisolennaisuusprosessin mukaisesti.

S1-1 – Omaan työvoimaan liittyvät periaatteet

L&T:n omaan työvoimaan liittyvää toimintaa, vaikutuksia ja riskienhallintaa ohjaavat julkiset eettiset periaatteet, liiketoimintastrategia, L&T:n julkinen henkilöstöpolitiikka, yhtiön julkinen ihmisoikeuspolitiikka, julkinen työturvallisuuspolitiikka sekä erilaiset ohjeet. Periaatteet ja politiikat koskevat kaikkea liiketoimintaa kaikissa toimintamaissa.

Eettiset periaatteet

L&T:n eettiset periaatteet määrittävät odotukset L&T:läisten vastuulliselle ja eettiselle toiminnalle. Periaatteissa edellytetään muun muassa lakien, sääntöjen ja määräysten noudattamista, rehellistä ja läpinäkyvää toimintaa, ihmisoikeuksien ja työkalvareiden kunnioittamista sekä turvallista työskentelyä. Eettiset periaatteet hyväksyy yhtiön hallitus ja ne päivitetään kahden vuoden välein. Periaatteet koskevat koko L&T:tä. Yhtiöllä on erilliset toimittajan eettiset periaatteet, jotka koskevat toimitusketjua. Eettisten periaatteiden jalkauttamisesta vastaa yhtiön henkilöstö- ja lakiasianjohtaja ja johtoryhmä seuraa periaatteiden noudattamista. Eettiset periaatteet henkilöstölle on saatavilla L&T:n verkkosivuilla, intranetissä ja toimipisteiden ilmoitustauluilla. Toimintaperiaatteet on käsitelty vuoropuhelussa henkilöstön edustajien kanssa.

Henkilöstöpolitiikka

L&T:n omaan työvoimaan liittyviä tavoitteita ohjataan konsernin henkilöstöpolitiikalla. Henkilöstöpolitiikan on hyväksynyt L&T:n toimitusjohtaja ja johtoryhmä. Henkilöstöpolitiikassa yhtiö sitoutuu noudattamaan henkilöstötoiminnoissaan kansallista lainsäädäntöä ja työehtosopimuksia, kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia ja noudattamaan kansainvälisen työjärjestön ILO:n keskeisiä periaatteita. Poliitikassa linjataan L&T:n sitoutuminen tasa-arvoon sekä lapsityövoiman käytön ja kaikenlaisen syrjinnän vastustamiseen. Henkilöstöpolitiikka

päivitetään säännöllisesti kahden vuoden välein. Sen jalkauttamisesta vastaa yhtiön henkilöstö- ja lakiasianjohtaja yhdessä henkilöstöhallinnon organisaation kanssa. Poliittikkaa jalkautetaan osana henkilöstöhallinnon prosesseja. Henkilöstöpolitiikka on käsitelty yhtiön luottamushenkilöiden kanssa ennen sen voimaantuloa.

Ihmisoikeuspolitiikka

L&T:n ihmisoikeuspolitiikalla pyritään vaikuttamaan yhtiön mahdollisiin suoriin tai epäsuoriin ihmisoikeusvaikutuksiin omaan henkilöstöön, toimitusketjuun ja asiakkaisiin. Ihmisoikeuspolitiikassa L&T sitoutuu kunnioittamaan YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa määriteltyjä ihmisoikeuksia sekä kansainvälisen työjärjestön ILO:n määrittelemiä työntekijöiden oikeuksia, OECD:n toimintaohjeita ja YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia ohjaavia periaatteita. Poliittikka kuvataan yhtiön situminen tukemaan YK:n Global Compact -aloitetta ja sen ihmis- ja työoikeusperiaatteita sekä noudattamaan kansallisia lakeja, sopimuksia ja muita velvoitteita.

L&T ei salli missään tilanteessa ihmiskauppaa, pakkotyötä, lapsityövoiman käyttöä lasten oikeuksien vastaisesti tai modernin orjatyön muotoja omassa toiminnassaan tai hankintaketjun toiminnassa. Lisäksi ihmisoikeuspolitiikassa määritetään nollatoleranssi kaikenlaisesta kiusaamisesta, häirintää, epäasiallista kohtelua ja syrjintää kohtaan niin omassa toiminnassa kuin toimitusketjussa. L&T:llä ketään ei syrjitä sukupuolen, raskauden, synnytyksen, sukupuoli-identiteetin, sukupuolen ilmaisun, iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Myös rotu ja etninen alkuperä, ihonväri ja kansallinen tai yhteiskunnallinen alkuperä ovat kiellettyjä syrjintäperusteita.

Ihmisoikeuspolitiikan on hyväksynyt yhtiön hallitus ja L&T:n toimitusjohtaja ja johtoryhmä on sitoutunut kunnioittamaan ja edistämään ihmisoikeuksia. Ihmisoikeuspolitiikka on käsitelty yhtiön luottamushenkilöiden kanssa. Vastuu ihmisoikeuspolitiikasta kuuluu konsernin henkilöstö- ja lakiasianjohtajalle. Ihmisoikeuspolitiikkaa jalkautetaan osana yhtiön henkilöstöhallinnon prosesseja. Poliittikka kattaa L&T-konsernin kaikki yhtiöt ja toimialat kaikissa toimintamaissa ja se koskee koko henkilöstöä. Ihmisoikeuspolitiikka päivitetään kahden vuoden välein. Yhtiöllä ei ole erillistä korvausmekanismia ihmisoikeusrikkomuksiin liittyen vaan L&T noudattaa Suomen ja Ruotsin lainsäädäntöä mahdollisten korvausten osalta.

Työturvallisuuspolitiikka

L&T:n työturvallisuuspolitiikka kattaa sekä koko L&T:n oman toiminnan että yhtiön toimittajaverkoston. Se kuvaa keskeiset työturvallisuuspäämäärät, vastuut ja organisoinnin sekä sitoutumisen toimintaa koskevan lainsäädännön ja viranomaismääräysten noudattamiseen. Työturvallisuuspolitiikasta vastaa henkilöstö- ja lakiasianjohtaja, joka jalkauttaa politiikka yhdessä työturvallisuusor-

ganisaation kanssa. L&T:n työturvallisuustoiminnan päämääränä on taata turvallinen työpaikka koko henkilöstölle. Yhtiö sitoutuu ”nolla tapaturmaa” -ajatteluun ja uskoo, että kaikki tapaturmat ja vahingot ovat vältettävissä. Yhtiö puuttuu lainsäädännön, viranomaismääräysten ja ohjeiden vastaiseen toimintaan ja käytökseen välittömästi yhteisesti sovittujen pelisääntöjen mukaisesti. L&T:n työturvallisuuspolitiikan on hyväksynyt toimitusjohtaja ja johtoryhmä ja se päivitetään kahden vuoden välein. Työturvallisuuspolitiikka on käsitelty yhdessä konsernin luottamushenkilöiden kanssa.

Ohjeistukset ja suunnitelmat

L&T:n politiikkoja täydentävät toimiala- ja maakohtaiset ohjeistukset ja suunnitelmat, jotka koskevat pääsääntöisesti vain työsuhteista henkilöstöä. Suomessa L&T on laatinut koko Suomen henkilöstöä koskevan kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja epäasiallisen kohtelun estämistä koskevan ohjeistuksen, työsuojelun toimintaohjelman ja työterveyshuollon toimintasuunnitelman. Lisäksi L&T laatii Suomessa toimialakohtaiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat sekä tasa-arvolain mukaiset palkkakartoitukset. Yhtiöllä tavoite- ja kehityskeskustelun käymistä koskeva prosessi.

Ruotsissa Teollisuuspalveluiden liiketoiminnalla on omat syrjinnän vastaiset ohjeistuksensa, päihdepolitiikkansa, toimintaohjeensa sekä työturvallisuutta koskevat ohjeistuksensa. Ruotsissa kiinteistöpalveluissa on oma päihdepolitiikka, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvopolitiikka, työympäristö- ja turvallisuuskäsikirja sekä syrjinnän ja häirinnän estämistä koskeva prosessi.

S1-2 – Vuorovaikutus oman henkilöstön ja heidän edustajiensa kanssa

Oma henkilöstö on yksi L&T:n tärkeimmistä sidosryhmistä. Vuorovaikutus henkilöstön ja heidän edustajiensa kanssa on moninaista ja tiivistä. Oman henkilöstön osalta pääasiallisia vuorovaikutustapoja ovat esimerkiksi yrityksen intranet ja sisäiset uutiskirjeet, henkilöstöinfot, strategiapäivät ja muut tilaisuudet, esihenkilöviestintä, tavoite- ja kehityskeskustelut, European Works Counciliin toiminta sekä Suomen osalta L&T Suomen konserniyhteistyöfoorumien toiminta ja yhteistoimintalain mukaiset toimialakohtaiset vuoropuhelut.

Vuorovaikutuksen prosessin suunnittelu oman henkilöstön ja heidän edustajiensa kanssa kuuluu henkilöstö- ja lakiasianjohtajan vastuualueeseen. Vuorovaikutuksesta henkilöstön edustajien kanssa Suomessa vastavat henkilöstö- ja lakiasianjohtajan lisäksi johtoryhmään kuuluvat toimialajohtajat oman toimialansa osalta sekä henkilöstö- ja lakiasianjohtajan alaisuudessa toimiva työsuhtejuristeista koostuva työsuhdetiimi ja työsuojelupäällikön käsittävä työturvallisuustiimi. Ruotsissa henkilöstön ja

heidän edustajiensa vuorovaikutuksesta vastaavat Ruotsin kiinteistöpalvelujen liiketoimintajohtaja ja henkilöstöpäällikkö.

Suomessa yhteydenpito henkilöstön edustajien kanssa omaan työvoimaan kohdistuvista tosiasiallisista ja mahdollisista olennaisista vaikutuksista tapahtuu neljännesvuosittain järjestettävässä yhteistoimintalain mukaisessa vuoropuhelussa, yhteistoimintalain mukaisissa muutosneuvotteluissa, kaksi kertaa vuodessa järjestettävässä kotimaisen konserniyhteistyöforumin kokouksissa tai neljä kertaa vuodessa järjestettävässä työsuojelutoimikuntien kokouksissa.

Kokoukset järjestetään lähtökohtaisesti juridisen yhtiön tasolla tai yksikötasolla. Siltä osin kuin jollain henkilöstöryhmällä ei ole edustajaa, käydään yhteydenpitoa suoraan kyseiseen henkilöstöryhmään kuuluvien työntekijöiden kanssa.

Jokaisella juridisella L&T-yhtiöllä lisäksi on omat työsuojelutoimikuntansa. Työsuojelutoimikunnassa käsitellään erityisesti työsuojeluun ja työturvallisuuteen liittyviä teemoja. Jokainen toimikunta kokoontui vuoden 2024 aikana lakisäänteisen kokousaikataulun mukaisesti.

Kaksi kertaa vuodessa järjestetään European Works Council -kokous, johon kokoontuvat henkilöstön edustajat molemmista toimintamaista keskustelemaan vaihtelevista aiheista.

L&T käy vuoropuhelua ihmisoikeuksien edistämisestä sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien kanssa. L&T:n ihmisoikeuspolitiikka on laadittu Suomen ja Ruotsin henkilöstön edustajia kuullen. Poliittikkaa laadittaessa järjestettiin ihmisoikeusteemainen työpaja European Works Counciliin henkilöstön edustajille ja varajäsenille. Lisäksi ihmisoikeuspolitiikasta keskusteltiin ja kuultiin henkilöstön edustajien ajatuksia vuoropuhelukokouksissa Suomessa kesäkuussa 2024.

Henkilöstökyselyt Fiilinki ja Pulsen

Koko henkilöstöllä on mahdollisuus antaa palautetta omaan työhön ja johtamiseen liittyvistä teemoista vuosittain toteuttavan Fiilinki/Pulsen -henkilöstötyytyväisyyskyselyn kautta. Henkilöstötyytyväisyyskyselyyn voi vastata suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, viroksi ja venäjäksi ja kyselyyn vastataan nimettömästi.

S1-3 – Prosessit negatiivisten vaikutusten hillitsemiseen ja oman henkilöstön kanavat huolenaiheiden ilmaisemiseen

L&T tavoittelee organisaatiokulttuuria, jossa jokainen voi kertoa, jos epäilee tai havaitsee lakien tai L&T:n ohjeiden vastaista toimintaa.

Henkilöstöä rohkaistaan ilmoittamaan havaitsemistaan epäkohdista ja L&T:n toimintaan liittyvistä mahdollisista rikkomuksista. Ilmoituksen voi tehdä omalle esihenkilölle tai ulkopuolisen palveluntarjoajan teknisellä alustalla toimivaan ilmoituskanavaan. Lisäksi häirintäilmoitukset kirjataan erilliseen sähköiseen häirintäilmoitusjärjestelmään Suomessa ja Ruotsissa.

Väärinkäyttösepäilyilmoituksen voi tehdä ilmoituskanavaan nimettömänä. Ilmoituskanavaohjeistus ja ohjeistus häirinnän, syrjinnän, kiusaamisen ja epä-

asiallisen kohtelun estämiseksi ovat koko henkilöstön saatavilla intranetissä. Lisäksi ilmoituskanavaohjeistus löytyy yhtiön julkisilta verkkosivuilta ja siitä kerrotaan muun muassa toimipisteissä esillä olevissa julisteissa sekä info-TV:ssä. Ilmoituskanavaa koskevan ohjeistuksen päivitykset käsitellään vuoropuhelussa henkilöstön edustajien kanssa ja heillä on mahdollisuus kysyä ja kommentoida suunniteltuja muutoksia.

Henkilöstön edustajilla ja henkilöstöllä on mahdollisuus tuoda huolenaiheitaan johdon tietoon säännönmukaisissa vuoropuhelukokouksissa ja muussa johdon kanssa käytävässä muodollisessa ja epämuodollisessa keskustelussa. Kerran vuodessa toteutettavassa henkilöstötyytyväisyyskyselyssä on myös mahdollisuus kirjoittaa avoimia vastauksia ja tuoda huolenaiheita yhtiön johdon tietoon nimettömänä.

Kaikki L&T:n tietoon tulleet rikkomukset ja epäilykset epäasiallisesta toiminnasta käsitellään.

L&T:n ilmoituskanavaan tehdyt väärinkäytösepäilyilmoitukset käsitellään luottamuksellisesti lakiosastolla erikseen nimetyn henkilön toimesta, jolla on oikeustieteen maisterin koulutus. Väärinkäytösepäilyilmoitukset käydään läpi compliance-ryhmässä sekä toimitusjohtajan kanssa ja raportoidaan hallituksen tarkastusvaliokuntaan.

L&T:n omaan työvoimaan kuuluvat henkilöt ja heidän edustajansa, joihin mahdolliset kielteiset vaikutukset voivat kohdistua, voivat käyttää kanavia sen yrityksen tasolla, jonka palveluksessa he ovat tai joihin heidät on palkattu työskentelemään. Ilmoituskanavaan voi myös tehdä väärinkäytösepäilyilmoituksen koskien L&T-konsernin toisen yhtiön piirissä tapahtuvaa toimintaa.

L&T kieltää vastatoimet kaikkia vilpittömässä mielessä ilmoituksen tekeviä henkilöitä kohtaan ja ryhtyy kurinpitotoimiin kaikkia niitä vastaan, joiden tode-taan syyllistyneen vastatoimiin. Tämä on kirjattu erikseen ilmoituskanavan ohjeisiin sekä linjataan yhtiön ihmisoikeuspolitiikassa ja korruption ja lahjonnan estämisen politiikassa.

Yhtiö ei ole vuonna 2024 kartoittanut erikseen, miten laajalti henkilöstö on tietoinen kanavista ja mekanismeista, joiden kautta he voivat ilmaista huolenaiheita tai luottavatko he näihin kanaviin ja mekanismeihin. L&T toteuttaa selvityksen vuonna 2025 henkilöstökyselyn yhteydessä.

Kolmansien osapuolten mekanismit, kuten esimerkiksi valtion, kansalaisjärjestöjen, toimialajärjestöjen ja muiden yhteistyöaloitteiden ylläpitämät mekanismit huolenaiheiden esiin tuomiseksi ovat kaikkien yhtiön omaan työvoimaan kuuluvien henkilöiden ja heidän edustajiensa käytettävissä. L&T ei estä tällaisten mekanismien hyödyntämistä, ellei kyse ole esimerkiksi yhtiön liikesalaisuudesta, joka voisi rajoittaa tällaisten mekanismien käyttöä. L&T seuraa säännöllisesti yhtiöön mahdollisesti kohdennettuja Kansallisen yhteyselimen kautta tehtyjä valituksia sekä OECD:n tietokantaan tulleita väärinkäytösepäilyilmoituksia.

L&T-konsernilla on valitusmekanismi työntekijöihin liittyvien asioiden käsittelemiseksi Suomessa ja Ruotsissa asetuksen EU 2022/1288 edellyttämällä tavalla.

S1-4 – Toimien toteuttaminen omaan työvoimaan kohdistuvien olennaisten vaikutusten suhteen ja toimintatavat omaan työvoimaan liittyvien olennaisten riskien hallitsemiseksi ja olennaisten mahdollisuuksien hyödyntämiseksi sekä kyseisten toimien vaikuttavuus

Omaan työvoimaan liittyen olennaisimmat osa-alueet ovat henkilöstötyytyväisyyden ja henkilöstön työkyvyn vahvistaminen, monimuotoisuustyön kehittäminen sekä työturvallisuuden parantaminen. L&T:n strategisena tavoitteena on nostaa henkilöstön suositteluaste, eNPS, tasolle 50 vuoteen 2026 mennessä. Merkittävimmät omaan työvoimaan liittyvät riskit L&T:n toimintaympäristössä kohdistuvat työturvallisuuteen. Yhtiö työskentelee myös syrjimättömän, kiusaamisvapaan ja tasapuolisen työpaikan eteen.

Yhtiön vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet liittyen omaan työvoimaan on kuvattu kohdassa ESRS 2 SBM-3, s. 23.

L&T on monimuotoinen työyhteisö, jonka voimavarana on erilaisuuksien hyväksyminen ja kunnioittaminen. L&T:llä uskotaan siihen, että laaja-alaisella monimuotoisuustyöllä vahvistetaan jokaisen L&T:läisen henkilöstökokemusta. Yhtiössä kehitetään kulttuuria ja toimintatapoja siten, että jokaisen on helppo tulla L&T:lle töihin ja viihtyä osana työyhteisöä.

L&T:llä ehkäistään syrjintää ja kiusaamista, ja rakennetaan tasapuolista työyhteisöä esimerkiksi prosesseilla, työehtosopimuksen mukaisella palkkauksella, tehtävien vaatavuusluokituksilla sekä ohjeistamalla ja kouluttamalla henkilöstöä, erityisesti esihenkilöitä.

Epättyypilliset työsuhteet, kuten esimerkiksi osa-aikaiset ja määräaikaiset työsuhteet, saattavat aiheuttaa erityisiä ihmisoikeusriskejä esimerkiksi riittävän toimeentulon ja työtuntien näkökulmasta. Tällaisten työsuhteiden käyttö L&T:llä perustuu aina lainsäädäntöön, liiketoiminnan luonteeseen ja asiakkaiden tarpeisiin erityisesti Kiinteistöpalvelut Suomi ja Kiinteistöpalvelut Ruotsi -toimialoilla.

Kehityskohteena vuodelle 2025 yhtiö on tunnistanut Ruotsin henkilöstöä koskevan datan laadun ja kattavuuden. L&T toteuttaa järjestelmäkehitysprojektin sekä määrittelee ja täsmentää datan keruuseen liittyvää prosessiaan.

Työtyytyväisyyden kehittäminen ja henkilöstön työkyvyn vahvistaminen

Työkykyinen ja hyvinvoiva henkilöstö on L&T:n tärkein voimavara ja yksi menestyksen avaintekijöistä. Hyvinvointi tarkoittaa fyysistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. L&T:llä työtehtävät ovat useimmiten fyysisesti kuormittavia, mutta myös henkisten voimavarojen merkitys on tärkeä. Yhtiö tukee henkilöstöään löytämään oman tapansa huolehtia hyvinvoinnistaan. Työnantajana L&T pyrkii myös jatkuvasti löytämään keinoja työn ja työympäristön kehittämiseen työkykyä tukevaksi.

Työkyvyn johtamisen tavoitteena on laskea sairauspoissaolojen määrää 4,5 prosenttiin. Jotta sairauspoissaolojen määrä saadaan tavoitetasolle, jatketaan terveyden edistämiseksi tehdyn toimenpidesuunnitelman määrätietoista toimenpanoa.

L&T:n toimintamaista Suomessa työterveyshuolto on lakisääteinen oikeus. Yhtiö tarjoaa henkilöstölleen ennaltaehkäisevää ja lakisääteisen työterveyshuollon sekä sairaanhoitopalvelut työterveyshuollossa. Lisäksi yhtiö täydentää työterveyshuollon palvelua yhtiön sairauskassalla Suomessa. Vuonna 2024 työterveyden palvelujen piirissä oli koko Suomen henkilöstö. Vuokratyövoima on lakisääteisen työterveyshuollon piirissä oman työnantajansa puolelta. Ruotsissa henkilöstö on kansallisen terveydenhuollon piirissä.

Yhteistyössä työterveyshuollon kanssa yhtiö on vuonna 2024 edistänyt tuki- ja liikuntaelinterveyttä sekä estänyt vaivojen pitkittymistä, nopeuttanut kuntoutumisen käynnistymistä ja vaikuttanut työtapoihin ja työoloihin. Ergonomiaan ja työjärjestelyihin liittyviä toimenpiteitä on toteutettu paikallisten ja tehtäväkohtaisten tarpeiden mukaan.

Henkistä hyvinvointia on tuettu katsauskaudella matalan kynnyksen palveluilla, joita on voinut hyödyntää esimerkiksi stressi- tai muutostilanteissa, ihmishuhdekreiiseissä tai esihenkilötyön haasteissa. Hankalampiin henkisen hyvinvoinnin haasteisiin tai mielenterveyteen liittyviin ongelmatilanteisiin on tarjottu henkilöstölle työterveyspsykologin tukea ja lyhytterapiaa.

L&T pyrkii pienentämään sairauspoissaolojen määrää hyödyntämällä L&T:n varhaisen tuen mallia ja monipuolisia työhön paluun tukitoimia. Katsauskaudella sairauspoissaolot laskivat Suomessa, mutta lisääntyivät hieman Ruotsissa. Sairauspoissaoloprosentti oli Suomessa 4,9 ja Ruotsissa 5,4.

Varhaisen tuen mallin mukaisesti mahdollisiin työkyvyn haasteisiin tartutaan yhteistyössä työntekijän, esihenkilön ja työterveyshuollon kanssa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Varhaisen tuen keskustelujen toteutumista on seurattu vuonna 2024 varhaisen tuen suoritusprosentin avulla. Vuonna 2024 oli edellisvuotta vähemmän esihenkilöitä, joilla oli pitämättömiä varhaisen tuen keskusteluja.

L&T jatkoi katsauskaudella säännöllisten työkykytuokioiden järjestämistä. Niissä esihenkilöt ovat käyneet yksikkökohtaisissa tapaamisissa varhaiseen tukeen, vuorovaikutukseen sekä terveyden ja hyvinvoinnin tukeen liittyviä käytännön toimenpiteitä läpi toisten esihenkilöiden ja henkilökunnan kanssa. L&T järjesti myös säännöllisesti varhaisen tuen malliin koulutuksia, joiden tavoitteena on lisätä esihenkilön valmiuksia parantaa vuorovaikutusta sekä puuttua ja etsiä ratkaisuja hankaliin tilanteisiin ja mahdollisiin työkykyhaasteisiin.

Yhtiö tuki pitkien sairauspoissaolojen jälkeistä työhön paluuta ja hyödynsi siinä monenlaisia tukitoimia. Tavallisimmin ne ovat työhön paluun tukemista entiseen työhön tai entisen kaltaiseen työhön tilapäisellä työn muokkaamisella sekä osasairauspäivärahan tai työpaikkakuntoutuksen hyödyntämistä. Jos nykyinen työtehtävä ei enää sovi työntekijälle, voidaan häntä auttaa löytämään työkykyä ja osaamista vastaava, sopivampi työ ammatillisen kuntoutuksen tai Sopiva työ -toimintamallin avulla.

Työtyytyväisyyden kehittämisessä tavoite- ja kehityskeskustelut ovat keskeinen väline. Keskustelujen tavoitteena on varmistaa, että jokaiselle L&T:läiselle on asetettu yhteisiä päämääriä edistävät tavoitteet. Lisäksi tarkoituksena on varmistaa selkeä työnkuva, tarvittava osaamistaso sekä työskentelyedelly-

tykset onnistumisen mahdollistamiseksi. Nämä toimet tukevat työtyytyväisyyttä.

Tavoite ja kehityskeskustelu käydään lähtökohtaisesti kaikkien työsuhteessa olevien kanssa vähintään kerran vuodessa. Keskustelu on vapaaehtoinen alle vuoden määräaikaisuuksissa tai niiden osa-aikaisten kanssa, joiden viikkotyöaika on alle 20 tuntia. Keskusteluissa arvioidaan mennyttä kautta, asetetaan tavoitteet tulevalle kaudelle ja keskustellaan työntekijän työtilanteesta, hyvinvoinnista, osaamisesta ja uratoiveista. Vuonna 2024, 99 prosenttia toimihenkilöistä Suomen yhtiöissä kävi tavoite- ja kehityskeskustelun esihenkilönsä kanssa.

Esihenkilötyön laadulla on suuri merkitys työtyytyväisyyden rakentamisessa. Hyvä ihmisten johtaminen edellyttää toimivaa vuoropuhelua esihenkilön ja työntekijän välillä sekä työkaverien kesken.

Vuonna 2024 tarjosimme tukea esihenkilötyössä menestymiseen muun muassa erilaisten valmennusten kautta. Yhtiö järjesti säännöllisiä uusien esihenkilöiden valmennuksia, joissa henkilöt perehdytetään L&T:n esihenkilötyön käytäntöihin ja annetaan eväitä onnistumisen johtamiseen. Lisäksi esihenkilöille oli tarjolla lyhytkoulutuksia muun muassa monimuotoisuuden johtamiseen, työsuhteasioihin, tiimin johtamiseen ja onnistuneen tavoite- ja kehityskeskustelun pitämiseen. Toimialoilla johtamisen ja esihenkilötyön kehittäminen linkittyi vahvasti strategian mukaisten tavoitteiden saavuttamisen mahdollistamiseen.

Monimuotoisuus

L&T on sitoutunut pitkällä aikavälillä edistämään osatyökykyisten työllistämistä. Yhtiö etsii jatkuvasti uusia keinoja tavoittaa laajempaa joukkoa työnhakijoita sellaisista väestöryhmistä, joita ei ole tähän asti yhteiskunnassa tunnistettu osaavaksi työvoimaksi. Tulosten saavuttamiseksi on tärkeää, että asiaa edistetään harkitusti valittuihin osatyökykyisten ryhmiin keskittyen. Näin toimien L&T:lle työllistyville osatyökykyisille voidaan suunnitella paras mahdollinen tuki ja varmistaa jo etukäteen myös esihenkilöiden riittävä osaaminen osatyökykyisen henkilön työssä tukemisessa.

L&T:llä on osatyökykyisten työllistämistä koskien käynnissä yhteistyöhankkeita muun muassa pääkaupunkiseudun kaupunkien ja muiden toimijoiden kanssa. Hankkeiden menestyksekkään toteutumisen varmistamiseksi L&T:llä on Kiinteistöpalveluiden organisaatiossa erillinen työvoiman saatavuuden ja osatyökykyisen työvoiman työllistämisen edistämiseen keskittyvä projektipäällikkö.

Työturvallisuus

Työturvallisuustyötä tehdään systemaattisesti kaikissa yksiköissä ja tiimeissä. Työturvallisuusriskien lieventämisessä keskiössä on ennakollinen riskienarviointi. Valtaosa henkilöstöstä työskentelee asiakaskohteissa, jonka vuoksi kohteissa tehdään yhteistyössä asiakkaan kanssa kohdekohtainen riskienarviointi, joiden tulokset käydään kohteessa työskentelevien työntekijöiden kanssa läpi osana perehdytystä tai työturvallisuustuokioita.

Keskeisimpiä toimenpiteitä katsauskaudella olivat säännölliset turvallisuustuokiot tuotannon rooleissa työskenteleville, Safety Walk -kävelyt, joissa havainnoidaan mahdollisia riskipaikkoja työympäristöstä sekä turvallisuushavainnot ja erilaiset riskikartoitukset koko henkilöstölle. Jokainen L&T:n työntekijä pystyy tekemään järjestelmän kautta puhelimella työturvallisuushavainnot, jotka ohjautuvat esihenkilön käsittelyyn. Ennakoivien turvallisuustoimenpiteiden raportointi perustuu L&T:n järjestelmistä saataviin tietoihin.

Vuonna 2024 kasvatettiin henkilöstön tietotasoa työturvallisuudesta ja -riskeistä jo osana perehdytysohjelmaa, hyödyntämällä työturvallisuuden verkko-koulutuksia ja selkeitä ohjeistuksia sekä tarjoamalla säännöllisesti tietoiskuja ohjeista ja toimintamalleista. Myös laitoksilla toimivien alihankkijoiden perehdyttämisestä työturvallisuuteen huolehditaan tarkasti. Lisäksi L&T:n henkilöstö osallistuu asiakkaiden järjestämiin työturvallisuusperhdytyksiin, jotta voidaan varmistua, että noudatamme aina kyseisen toimipaikan työturvallisuusohjeita. Vuonna 2022 aloitettiin erillinen Turvallisuutta kypärän alta -koulutussarja, johon kaikki L&T-konsernin Suomen yhtiöissä työskentelevät työsuhteiset henkilöt osallistuvat. Koulutussarja saatiin päätökseen vuoden 2024 aikana. Koulutuksessa keskityttiin vaikuttamaan erityisesti työtaturmien juurisyyhin.

Jos tapaturma ennakoivasta toiminnasta huolimatta sattuu, se tutkitaan. Tapaturmatutkinnassa on käytössä menetelmä, jonka avulla saamme entistä paremmin selville tapaturmien juurisyyt ja pystymme kohdentamaan oikein korjaavat toimenpiteet. Tapaturmatutkintojen lisäksi tapaturmaraadeissa tapaturmat käydään vielä kerran läpi ja varmistetaan korjaavien toimien riittävyys.

Henkilöstöstä aiheutuvien olennaisten riskien ja mahdollisuuksien hallinnan resurssointi

L&T on osoittanut henkilöstöstä aiheutuvien olennaisten riskien hallintaa varten laajasti erilaisia resursseja. L&T:llä on kaikissa toimintamaissa riittävä ja kattava henkilöstöhallinnon organisaatio sekä työsuojeluorganisaatio. Organisaatioon kuuluvat työkykytiimi, työsuhdetiimi, palkkahallinto, liiketoimintakohtaiset HR Business Partnerit, HR-palvelutiimi, osaamisen kehittämisen tiimi sekä HR-järjestelmätiimi. Jokaisella toimialalla on myös oma työturvallisuuspäällikkönsä.

Vuoropuheluihin henkilöstön ja henkilöstön edustajien kanssa osoitetaan vuosittain tarvittava määrä sekä taloudellisia että henkilöresursseja, mutta näiden tarkkaa määrää ei ole ennalta määritetty. European Works Counciliin toimintaan on sen sijaan budjetoitu taloudellisia resursseja noin 40 000 euroa vuodessa ja henkilöstöresursseja käsiteltävien asioiden edellyttämällä tavalla.

L&T:llä on myös Suomessa järjestetty työterveyshuollon sairaanhoidon palveluita sekä kattava sairauskassa.

Ennakoivat turvallisuustoimenpiteet

	2024	2023	2022
Turvallisuushavainnot	73 449	63 570	50 713
Safety Walkit	20 770	21 720	19 534
Turvallisuustuokiot	19 488	21 343	20 923
Riskiarvioinnit	1 172	852	1 152
Yhteensä	114 879	107 485	92 322

S1-5 – Tavoitteet, jotka liittyvät olennaisten kielteisten vaikutusten hallintaan, myönteisten vaikutusten edistämiseen sekä olennaisten riskien ja mahdollisuuksien hallintaan

Yhtiön omaan työvoimaan liittyvät tavoitteet on hyväksynyt yhtiön toimitusjohtaja ja johtoryhmä. Omaa työsuhteista työvoimaa koskevista aikasidonnaista ja tulossuuntautuneista tavoitteista, kuten eNPS, TRIF sekä sairauspoissaoloprosentti käydään säännöllistä vuoropuhelua L&T:n Suomen yhtiöissä henkilöstön edustajien kanssa vuoropuhelukokouksissa. Henkilöstön edustajilla on mahdollisuus kertoa ajatuksiaan kehitystoimenpiteiksi, joilla tavoitteisiin päästään. Omaan työvoimaan liittyvät tavoitteet ovat absoluuttisia ja ne koskevat koko konsernia. Tavoitteiden perusvuosi on 2020 ja tällöin eNPS oli 82, sairauspoissaoloprosentti oli 4,7 ja TRIF oli 24.

Henkilöstön edustajien kanssa on käyty vuonna 2024 vuoropuhelua henkilöstötyytyväisyyskyselyn tuloksista ja eNPS-mittarin kehittymisestä.

Omaan työvoimaan liittyvien tavoitteiden edistymistä seurataan vuosineljänneksittäin ja tulokset esitellään koko henkilöstölle henkilöstöinfoissa.

Henkilöstötyytyväisyyskyselyn tulokset puretaan tiimikohtaisissa purkupajoissa. Purkupajoissa sovitaan yhdessä tiimin kesken tiimille konkreettiset toimenpiteet henkilöstötyytyväisyyden lisäämiseksi ja esihenkilötyön kehittämiseksi arjessa.

S1-6 – Yrityksen työsuhteisten työntekijöiden ominaisuudet

Raportoinnissa työsuhteisella työntekijällä tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat työsuhteessa johonkin L&T-yhtiöön Suomessa tai Ruotsissa. Henkilöstöllä tarkoitetaan työsuhteisia työntekijöitä. Oma työvoima kattaa työsuhteiset työntekijät sekä muut kuin työsuhteiset työntekijät. Ei-työsuhteisella työntekijällä tarkoitetaan henkilöitä, jotka toimivat L&T-yhtiöissä vuokratyöntekijöinä tai itsenäisinä ammatinharjoittajina. Oman työvoiman määritelmä ei sisällä alihankkijoita.

L&T käyttää määräaikaista työvoimaa vain tarpeen mukaan. Määräaikaiset työ sopimukset kohdentuvat tyypillisesti kausiluonteisiin työtehtäviin, kuten kesätyöolomittajiin sekä Teollisuuspalveluissa tasaamaan kausivaihteluita. Pitkäaikaisia määräaikaista työntekijöitä käytetään lähinnä projektiluonteisissa tehtävissä tai perhevapaiden sijaisuuksissa. Myös määräaikaiset työntekijät saavat samoilla ehdoilla vastaavat sosiaali- ja muut työsuhte-edut kuin vakituiset työntekijät.

L&T pyrkii tarjoamaan kokoaikaista työtä mahdollisuuksien mukaan. Osa-aikaisten ja nollatuntisopimuksellisten työntekijöiden määrä vaihtelee toimialoitain. Osa-aikatyön tekeminen on yleistä nuorimmilla ja vanhimmilla palkansaajilla. Pääsääntöisesti osa-aikaiset tehtävät käsittävät Kiinteistöpalveluissa siivoustyötä, Teollisuuspalveluissa prosessipuhdistustyöntekijöitä ja Ympäristöpalveluissa asiakaspalvelutehtäviä sekä kuorma-autonkuljettajan tehtäviä.

Nollatuntisopimuksellisten määrä on hyvin pieni. Ympäristöpalvelussa osa-ai-

Tavoite	Tavoite 2030	2024
eNPS	>70	toteuma 21 tavoite 25
Sairauspoissaolot (%)	4	toteuma 5,0 tavoite 4,7
TRIF	15	toteuma 19 tavoite 21

Työsuhteisten työntekijöiden vaihtuvuus	2024
Raportointikauden aikana lähteneet työsuhteiset työntekijät	1 806
Työsuhteisten työntekijöiden vaihtuvuus, %	22

Henkilöstö lukuina	2024
Miehet	4 724
Naiset	2 712
Muut ¹	3
Ei ilmoitettu	2
Työsuhteiset työntekijät yhteensä	7 441
Suomi	6 313
Ruotsi	1 128
Työsuhteiset työntekijät keskimäärin, kokoaikavastaavana ilmaistuna	5 980

¹Työsuhteisten työntekijöiden itsensä ilmoittama sukupuoli

Työntekijät sukupuolittain, henkilölukumääränä ilmaistuna

2024	Naiset	Miehet	Muut ¹	Ei ilmoitettu	Yhteensä
Työsuhteisten työntekijöiden määrä	2 712	4 724	3	2	7 441
Vakinaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä	2 499	4 237	0	2	6 828
Määräaikaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä	213	397	3	0	613
Vaihtelevalla työajalla työskentelevien työsuhteisten työntekijöiden määrä	273	497	3	0	773
Kokoaikaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä	1 692	3 646	0	2	5 340
Osa-aikaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä	747	581	0	0	1 328

¹Työsuhteisten työntekijöiden itsensä ilmoittama sukupuoli

Työntekijät maittain, henkilölukumääränä ilmaistuna

2024	Suomi	Ruotsi	Yhteensä
Työsuhteisten työntekijöiden määrä	6 313	1 128	7 441
Vakinaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä	5 822	1 006	6 828
Määräaikaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä	491	122	613
Vaihtelevalla työajalla työskentelevien työsuhteisten työntekijöiden määrä	678	95	773
Kokoaikaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä	4 521	819	5 340
Osa-aikaisten työsuhteisten työntekijöiden määrä	1 114	214	1 328

kaiset työskentelevät nollatuntisopimuksella ja pääsääntöisesti omasta pyynnöstään. L&T on kartoittanut pistemäisesti syitä osa-aikaisille tehtäville. Tyypillisesti osa-aikaisiin tehtäviin hakeutuvat esimerkiksi Ympäristöpalveluissa ja Kiinteistöpalveluissa opiskelijat ja lisätyötä kaipaavat sekä Teollisuuspalveluissa projektityöntekijät.

Laskentaperiaatteet

Raportointi perustuu L&T-konsernin ja sen tytäryhtiöiden HR-järjestelmistä saataviin tietoihin.

Henkilöstön lukumäärä raportoidaan henkilölukuna ellei muuta ole ilmoitettu. Raportointi ei sisällä pitkällä poissaololla olevia työntekijöitä. L&T työllistää vuodessa noin 750 kausiluonteista kesätyöntekijää, opinnäytetyöntekijää, ja harjoittelijaa, joista kaikki eivät ole työsuhteessa raportointikauden lopussa, jolloin henkilömäärä lasketaan.

Keskimääräisen henkilölukumäärän (FTE) laskenta perustuu todellisiin työpäiviin. Työpäivät tulevat kaikilta tehdyiltä työpäiviltä huolimatta työpäivän pituudesta ts. jos henkilö työskentelee yhden tunnin päivässä, huomioidaan se laskennassa yhtenä todellisena työpäivänä. Laskennassa ei huomioida ylitöitä eli henkilö ei voi olla raportilla yli 1.

Vaihtelevalla työajalla työskentelevä henkilöstö

Vaihtelevan työajan sopimuksella tarkoitetaan tarvittaessa työhön kutsuttavia henkilöitä. Tarvittaessa töihin kutsuttava henkilöstö kutsutaan töihin usein lyhyellä varoitusajalla. Tällaiselle työlle tyypillistä on se, että osapuolet eivät ole sitoutuneet työn toistuvaan tarjoamiseen tai työhön tulemiseen etukäteen. Tarvittaessa töihin kutsuttavan henkilöstön työsuhteet voivat olla määräaikaisia tai toistaiseksi voimassa olevia.

Suomessa tarvittaessa töihin kutsuttavalla henkilöstöllä tarkoitetaan henkilöstöä, jolla on nollatuntisopimus, eikä vakituista viikottaista työaikavelvoitetta. Vaihtelevan työajan sopimuksia koskeva raportointi ei sisällä työsuhteita, jossa on sovittu vaihtelevasta viikoittaisesta työajasta (esimerkiksi 10–20 tuntia/viikko), sillä L&T Suomen yhtiöiden HR-järjestelmä ei tunne tällaisia haitarisopimuksia/vaihtelevaa työaikaa. Nämä henkilöt on kuitenkin raportoitu osana osa-aikaisia työntekijöitä.

Ruotsissa tarvittaessa töihin kutsuttavilla työntekijöillä tarkoitetaan työntekijöitä, joilla on määräaikainen työsuhteinen nollan prosentin työsuhteella. Tämä tarkoittaa, että heillä ei ole taattua työaikaa ja heidät kutsutaan töihin työnantajansa tarpeen mukaan. Työnantaja tekee työpyynnöt sovittulla tuntipalkalla.

Henkilöstön lähtövaihtuvuus

Henkilöstön lähtövaihtuvuuden raportoinnissa huomioidaan omalla syyllä päättyneet työsuhteet. Omalla syyllä tarkoitetaan työntekijän aloitteesta tapahtuvaa koeaikapurkua, irtisanoutumista, eläköitymistä, työntekijän kuolemaa sekä purkaantunutta työsuhdetta. Määräaikaiset työsuhteet ja täten esimerkiksi kesä-

työntekijät eivät sisälly henkilöstön lähtövaihtuvuuden raportointiin. Lisäksi vaihtuvuudessa raportoidaan työnantaja-aloitteiset työsuhteen päättämiset, kuten irtisanomiset henkilöön liittyvällä syyllä ja kollektiiviperusteella, työnantajan aloitteesta tehdyt koeaikapurut, työsuhteen purkamiset ja työsuhteen päättämismissopimukset.

S1-7 – Yrityksen omaan työvoimaan kuuluvien muiden kuin työsuhteisten työntekijöiden ominaisuudet

L&T hyödyntää muiden kuin työsuhteisten työntekijöiden käyttöä toiminnassaan. Muut kuin työsuhteiset työntekijät ovat pääasiassa työllistämistoimintaa harjoittavien yritysten toimittamia henkilöitä, raportoinnissa vuokratyöntekijöitä. Vuokratyövoimaa voidaan käyttää kaikilla toimialoilla, pääasiassa kuitenkin siivoustyössä sekä Teollisuuspalveluiden prosessipuhdistuksen vuosihuoltotöissä. Vuokratyövoiman käyttö on yleisintä tuotannollisissa rooleissa sairaustapausten tai henkilöstövajauksen korvaamisessa sekä prosessipuhdistuksen vaihtelevan henkilöresurssitarpeen täyttämiseksi. Vuokratyöntekijät koulutetaan työtehtäväänsä samoin kuin työsuhteiset työntekijät, ja he ovat L&T:n työturvallisuusjärjestelmien piirissä. Ruotsissa vuokratyötä käytetään lähinnä asiantuntijarooleissa vähäisessä määrin.

Laskentaperiaatteet

Raportoinnissa on ilmoitettu omaan työvoimaan kuuluvien muiden kuin työsuhteisten työntekijöiden lukumäärä (vuokratyöntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat) kokoaikavastaavana ilmaistuna (FTE) raportointikauden lopussa raportointikauden keskiarvona.

Suomessa vuokratyövoiman FTE-laskenta perustuu vuokratyöostoihin ja L&T:n konserniyhtiöittäin sekä henkilöryhmittäin määriteltyyn keskituntiansioon. Keskituntiansiota laskettaessa on käytetty kunkin L&T:n konserniyhtiön HR:n antamaa, TES:in mukaisiin tuntipalkkoihin perustuvaa arviota henkilöstöryhmän keskituntiansiosta. Tämä keskituntiansio on kerrottu vuokratyökertoimella, jonka pohjana on ollut kunkin L&T:n konserniyhtiön ja henkilöryhmän suurimpien vuokratyötoimittajien kertoimet. Vuokratyövoiman FTE on laskettu jakamalla laskennalliset työtunnit 7,5:llä ja vuoden työpäivien määrällä.

Ruotsissa vuokratyövoiman FTE-laskenta perustuu vuokratyöostoihin ja laskutuksen perusteena käytettyihin työtunteihin. Vuokratyövoiman FTE on laskettu jakamalla laskutetut työtunnit 7,5:llä ja vuoden työpäivien määrällä.

Muut kuin työsuhteiset työntekijät keskimäärin, kokoaikavastaavana ilmaistuna

2024

Muut kuin työsuhteiset työntekijät keskimäärin, kokoaikavastaavana ilmaistuna	63,2
Toimihenkilöt	7,2
Työntekijät	56,0

S1-8 – Työehtosopimusneuvottelujen kattavuus ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu

L&T:n Suomen yhtiössä kaikki työntekijät ja toimihenkilöt (100 %) kuuluvat työehtosopimusten piiriin. L&T:n Suomen yhtiössä työehtosopimuksia ei sovelleta ylempiin toimihenkilöihin eikä johtoon kuuluviin henkilöihin. Edellä mainittujen henkilöstöryhmien työehdot määräytyvät soveltuvan lainsäädännön mukaisesti. Vuonna 2024 L&T on soveltanut kuitenkin ylempien toimihenkilöiden työsuh-teissa käytäntöjä, joita kulloinkin sovelletaan kyseisessä L&T-yhtiössä toimihenkilöihin lomarahana, sairausajan palkan, vuosiloman, perhevapaiden ja palkankorotusten osalta. Ruotsin kiinteistöpalveluissa kaikki työntekijät (100 %) johtoa lukuun ottamatta kuuluvat työehtosopimuksen piiriin. Johdon työehdot on määritelty työsopimuksissa.

L&T:llä toimii eurooppalainen yritysneuvosto European Works Council, jossa tiedotetaan ja kuullaan henkilöstön edustajia ylikansallisista asioista. L&T:llä on solmittu European Works Councilia koskien erillinen sopimus, jonka mukaisesti toiminta L&T:llä järjestetään. Sopimus on ollut voimassa vuonna 2024. EWC:ssä on edustus Suomesta ja Ruotsista.

Laskentaperiaatteet

Raportointi perustuu L&T-konsernin ja sen tytäryhtiöiden HR-järjestelmistä saataviin tietoihin.

Työehtosopimusneuvottelujen kattavuus

Työehtosopimusneuvottelujen kattavuuden laskennan piiriin ei kuulu ylempät toimihenkilöt eikä johto, sillä L&T:llä ei ole sovellettavaa kollektiivista työehtosopimusta kyseisille henkilöstöryhmille.

Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu

Henkilöstö on oikeutettu valitsemaan itselleen edustajan työpaikalla. Edustajan tehtävä on varmistaa, että työntekijöiden ääni kuuluu työpaikan päätöksenteossa ja että heidän oikeuksiaan suojellaan.

Tällaisia edustajia voivat olla esimerkiksi luottamusmies, luottamusvaltuutettu, työsuojeluvaltuutettu, EWC-edustaja tai kotimaisen konserniyhteistyön edustaja. Henkilöstön edustuksen piiriin kuuluvien henkilöiden luku on ilmoitettu maakohtaisesti sen mukaan, kuinka suuri osuus L&T:läisistä on tosiasiallisesti valinnut henkilöstön edustajan henkilöstöryhmälleen.

Työehtosopimusneuvottelujen kattavuus ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu

Kattavuusaste	Työehtosopimusneuvottelujen kattavuus		Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu
	Työsuhteiset työntekijät - ETA-alue	Työsuhteiset työntekijät - muu kuin ETA-alue	Edustus työpaikalla - vain ETA-alue
0-19 %			
20-39 %			
40-59 %			Ruotsi
60-79 %			
80-100 %		Suomi, Ruotsi	Suomi

S1-9 – Monimuotoisuus

L&T:n lähtökohtana on, että monimuotoisen työyhteisön tietoinen rakentaminen on yksi keino rakentaa liiketoiminnan kestävä kasvua. L&T:n kokonaisvaltaisena tavoitteena on, että monimuotoisuus kasvaa kaikissa henkilöstöryhmissä.

L&T:llä miehet ja naiset ovat sijoittuneet tasaisesti eri työtehtäviin ja yhtiö tarjoaa työtehtäviä eri ikäisille ja uransa eri vaiheissa oleville henkilöille.

Laskentaperiaatteet

Raportointi perustuu L&T-konsernin ja sen tytäryhtiöiden HR-järjestelmistä saataviin tietoihin. Raportoinnissa ylin johto käsittää L&T-konsernin johtoryhmään kuuluvat henkilöt.

S1-10 – Riittävä palkka

L&T:llä maksetaan kaikille työsuhteisille työntekijöille riittävää palkkaa sovellettavien vertailuarvojen mukaisesti Suomessa ja Ruotsissa.

L&T:n Suomen toimialoilla (Kiinteistöpalvelut Suomi, Ympäristöpalvelut, Teollisuuspalvelut ja konsernitoiminnot) tehtiin vuonna 2024 tasa-arvolain mukaiset palkkakartoitukset. Palkkakartoituksissa ei havaittu perusteettomia eroja palkkauksessa sukupuolten välillä. Tarkastelemme sukupuolten välisen palkkatasarvon toteutumista osana kaksivuotisia monimuotoisuussuunnitelmiamme.

L&T:llä sukupuoli ei ole palkkaukseen vaikuttava tekijä. Palkkaukseen vaikuttavat L&T:llä mm. tehtävän sisältö ja vaatavuus, henkilön osaaminen, suoriutuminen ja kokemus sekä mahdollisesti sovellettavan työehtosopimuksen palkkamääräykset. L&T:llä palkkauksen syrjimättömyyttä edistetään siten, että L&T:llä palkkaus perustuu työtehtävän vaativuuteen, joita arvioidaan objektiivisin kriteereihin. Vaativuus- ja palkkaluokat perustuvat esimerkiksi L&T:llä sovellettaviin työehtosopimuksiin.

L&T:n toiminta on monialaista, minkä vuoksi keskimääräinen palkka ei ole oikea tunnusluku kuvaamaan palkkauksen tasoa tai rakennetta. Kokonaisuudessaan tuntipalkkaisten naistyöntekijöiden palkka oli 95 prosenttia ja kuukausipalkkaisten naistyöntekijöiden palkka 98 prosenttia miesten palkasta vastaaviin tehtäviin verrattuna vuoden 2024 palkkakartoituksen perusteella.

Raportointi perustuu palkkatietoihin sellaisissa tehtävissä, joista tasa-arvolain mukainen palkkavertailu on pystytty luotettavasti tekemään yksityisyyden suojaa vaarantamatta. Seuraava palkkakartoitus tehdään viimeistään vuonna 2026 osana monimuotoisuussuunnitelmiamme.

Vuonna 2024 L&T aloitti valmistautumisen EU:n palkka-avoimuusdirektiivin muutokseen, jotka implementoidaan Suomen lainsäädäntöön tämänhetkisen arvion mukaan vuonna 2026.

S1-11 – Sosiaalinen suojelu

Kaikki L&T:n työsuhteiset työntekijät kuuluvat kestävyysraportointistandardissa tarkoitetun sosiaalisen suojelun piiriin suurista elämäntapahtumista johtuvien tulonmenetysten varalta Suomessa ja Ruotsissa.

S1-13 – Koulutus ja osaamisen kehittäminen

Henkilöstö on avainasemassa yhtiön strategian onnistuneessa toteuttamisessa. L&T:llä on monia työtehtäviä, joihin ei tarvita koulutusta tai aiempaa työkokemusta. Laadukkaalla perehdytyksellä opastetaan henkilöstö suorittamaan uusien työtehtävien parissa ja varmistetaan onnistuneen henkilöstökemuksen heti työsuhteen alussa. Esimerkiksi siivouspalveluiden digitalisoidulla Polku-perehdytysmallilla perehdytämme vuosittain satoja henkilöitä siivoojan tehtävään.

Osaamisen kehittämisen pääpaino on päivittäisessä työssä oppimisessa, mutta myös koulutuksilla ja valmennuksilla on roolinsa. L&T Akatemian valmennustarjonnasta löytyy laaja-alaisista teemoista koulutuksia erityisesti esihenkilö- ja asiantuntijatehtävissä toimiville henkilöille. Syksyn 2024 koulutusaiheina olivat esimerkiksi projektijohtaminen, työsuhteasiat, esihenkilötyö, talousjohtaminen, tietosuojat, työhyvinvointi- ja ajanhallinta, L&T:n liiketoiminta, monimuotoisuus, vastuullisuus sekä IT.

Tiiviit ja lyhyet L&T Akatemian koulutukset ovat alentaneet henkilöstön kynnystä kasvattaa omaa osaamistaan. Lisäksi L&T tarjoaa toimialakohtaisia koulutuksia ammatillisen osaamisen kehittämiseen ja ammattipätevyyden ylläpitoon sekä strategisten tavoitteiden saavuttamisen tueksi.

L&T tekee koulutusyhteistyötä eri oppilaitosten kanssa. Henkilöstöllemme on vuonna 2024 ollut tarjolla oppisopimuskoulutuksia esimerkiksi puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perus-, ammatti ja erikoisammattitutkintojen sekä logistiikan perustutkinnon suorittamiseen.

Vuonna 2024 L&T Suomen yhtiöiden työsuhteinen henkilöstö osallistui erilaisiin koulutuksiin keskimäärin 5,5 tuntia. Luku perustuu koulutuskirjauksiin sekä henkilölukumäärään. Luku ei sisällä kaikkea koulutustarjontaa eikä kaikkia koulutustunteja, joita L&T:läiset ovat suorittaneet. Erityisesti asiantuntijat ja esihenkilöt osallistuvat työaikana myös monenlaisiin seminaareihin ja koulutuksiin, joita tarjoavat erilaiset yhteisöt, yhteistyökumppanit ja yritykset. Yhtiö tarjoaa myös työharjoittelu- ja lopputyöpaikkoja L&T:llä muun muassa siivouksen, kiinteistöhuollon, myynnin ja asiakaspalvelun tehtävissä.

L&T varmistaa, että kaikki kuljettajat suorittavat tarvittavat kuljettajien ammatipätevyydet, ja että ne ovat jatkuvasti ajan tasalla. Lisäksi pakolliseen ammatilliseen pätevyteen liittyvät koulutukset, kuten mm. Suomen osalta hygieniapassi, märkätilasiivous, ensiapu (EA1 ja EA2) ja tulityökortti, tarjotaan kaikille niitä tarvitseville työntekijöille. Suomessa koulutuksien suorittamista seurataan HR-järjestelmässä.

Työsuhteisten työntekijöiden ikäjakauma, henkilöä	2024
Alle 30-vuotiaat	1 366
30-50-vuotiaat	3 726
Yli 50-vuotiaat	2 349

Sukupuolijakauma ylin johto	2024	
	Henkilömäärä	Osuus, %
Miehet	7	87,5
Naiset	1	12,5

Koulutus ja taitojen kehittäminen	2024
Säännöllisiin tavoite- ja kehityskeskusteluihin osallistuneet työsuhteiset työntekijät, %	78
Miehet	75
Naiset	81
Muut	0
Ei ilmoitettu	100
Työntekijät	72
Toimihenkilöt	98
Työsuhteisten työntekijöiden koulutustuntien keskimääräinen lukumäärä	5,5
Miehet	6,5
Naiset	3,7
Muut	0,0
Ei ilmoitettu	6,0
Työntekijät	5,1
Toimihenkilöt	6,8

Laskentaperiaatteet

Raportointi perustuu L&T-konsernin ja sen tytäryhtiöiden HR-järjestelmistä saataviin tietoihin.

Säännöllisiin tulos- ja urakehitysarviointeihin osallistuneet työntekijät

Henkilöstön tavoite- ja kehityskeskusteluprosentti kuvaa raportointikauden lopussa aktiivisten henkilöiden, jotka kuuluvat tavoite- ja kehityskeskusteluiden piiriin, raportointiajanjakson aikana käytyjen tavoite- ja kehityskeskusteluiden määrää koko henkilöstön osalta. Raportointikauden lopussa tavoite- ja kehityskeskustelun piiriin kuuluva täyttää seuraavat kriteerit:

- Henkilö, joka ei ole raportointikauden lopussa pitkällä yhdenjaksoisella poissaololla (yli 30 pv)
- Henkilö, jonka työsopimustunnit ovat vähintään 20 h/vko
- Henkilö, jonka työsuhteen kesto on ollut vähintään 90 pv (toimihenkilöt) tai 60 pv (työntekijät)
- Henkilö, jonka määräaikaisen työsuhteen kesto on vähintään 360 pv

Työsuhteisten työntekijöiden koulutustuntien keskimääräinen lukumäärä

Keskimääräisten koulutustuntien laskennassa huomioidaan kaikki HR-järjestelmiin raportointikauden aikana rekisteröidyt koulutustuntikirjaukset. Koulutustuntien määrä ilmoitetaan sukupuolittain jaoteltuna henkilölukumäärään perustuen.

S1-14 – Terveyttä ja turvallisuutta koskevat mittarit

Työturvallisuudessa L&T:n tavoitteena on nolla tapaturmaa. Yhtiön strateginen mittari työturvallisuudelle on tapaturmataajuus, TRIF. L&T:n tavoitteena on, että vuonna 2030 yhtiön TRIF on 15 ja vuonna 2026 tavoite on 20. Vuonna 2024 L&T-konsernissa kirjattujen työsuhteisten työntekijöiden työtapaturmien määrä oli 243. Turvallisuus on kokousten asialistalla johtoryhmästä lähtien ja lisäksi se on useimmilla palvelutuotannon esihenkilöillä sidottu henkilökohtaisiin tulospalkkioihin. Turvallisuuskehityksestä raportoidaan kuukausittain johtoryhmälle ja hallitukselle sekä toimialoille yksikkötasoilla asti.

L&T:n työturvallisuustoiminta on sertifioitu ja kolmannen osapuolen auditoima. Työturvallisuustoimintaa L&T:llä ohjaa ISO 45001-standardin mukainen johtamisjärjestelmä sekä työturvallisuuspolitiikka. Sertifiointi kattaa 100 prosenttia L&T:n liiketoiminnoista ja henkilöstöstä.

Yhtiö tekee toimivaa yhteistyötä henkilöstön kanssa ja jokaisella L&T-yhtiöllä on omat työsuojelutoimikunnat. Jokainen toimikunta kokoontui vuoden 2024 aikana lakisääteisen kokousaikataulun mukaisesti.

Vuonna 2024 ei todettu yhtään ammattitautitapausta. Vuonna 2024 yhtiössä ei ollut yhtään työperäisistä vammoista tai työperäisistä terveysongelmista johdettavaa kuolemantapausta.

Laskentaperiaatteet

Raportointi perustuu L&T-konsernin ja sen tytäryhtiöiden EHSQ-järjestelmistä saataviin tietoihin. Työtapaturmien lukumäärä, kuolemaan johtaneiden tapaturmien määrä sekä tapaturmataajuus (TRIF) kattavat sekä työsuhteiset työntekijät, että muut kuin työsuhteiset työntekijät. Tapaturmataajuus on laskettu miljoonaa työtuntia kohti. Ammattitautitapausten raportointi sisältää vain L&T:n työsuhteiset työntekijät, sillä tietoa muista kuin työsuhteisista työntekijöistä ei ole saatavilla. Tältä osin yhtiö hyödyntää siirtymäsäännöstä.

Yhteisökohtainen mittari: Sairauspoissaoloprosentti

Sairauspoissaoloprosentti mittaa sairauden tai tapaturman takia menetettyjä työtunteja suhteessa raportointijaksolle suunniteltuihin työtunteihin. L&T:n tavoitteena on alle 4,7 % sairauspoissaolo vuodelle 2024, ja alle 4 % sairauspoissaolo vuoteen 2030 mennessä. Vuonna 2024 sairauspoissaoloprosentti oli 5,0.

Laskentaperiaatteet

Raportointi perustuu L&T-konsernin ja sen tytäryhtiöiden HR-järjestelmistä saataviin tietoihin. Laskennassa huomioidaan L&T:llä töissä olevan henkilön työstä poissaolo sairauden tai tapaturman takia. Laskennassa ei huomioida lapsen sairasteluun tai hoitoon liittyviä poissaoloja. Laskennassa huomioidaan sekä terveydenhuollon ammattilaisen kirjoittamalla sairauspoissaolotodistuksella tapahtuneet poissaolot että työntekijän itsensä ilmoittamat sairauspoissaolot.

Yhteisökohtainen mittari: eNPS eli henkilöstön suositteluaste

Henkilöstön suositteluaste (eNPS) kuvaa henkilöstön tyytyväisyyttä työnantajaansa. Henkilöstön suositteluaste mitataan vuosittain tehtävällä digitaalisella kyselyllä, joka lähetetään kaikille työsuhteisille työntekijöille. Kyselyyn voi vastata suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Henkilöstökysely mittaa henkilöstön motivaatiota, tiimin arkea ja yhteistyötä, esihenkilötyötä ja johtamista sekä henkilöstön suositteluhalukkuutta.

Laskentaperiaatteet

Raportointi perustuu L&T-konsernin ja sen tytäryhtiöiden sisäisistä järjestelmistä saataviin tietoihin.

Työterveys ja -turvallisuus**2024**

Tapaturmataajuus, TRIF	19
Työsuhteiset työntekijät	19
Suomi	20
Ruotsi	17
Muut työntekijät	0
Suomi	0
Ruotsi	0
Tapaturmien määrä	243
Työsuhteiset työntekijät	243
Suomi	213
Ruotsi	30
Muut työntekijät	0
Suomi	0
Ruotsi	0
Kuolemaan johtaneet työtapaturmat	0
Ammattitautitapaukset	0
Kuolemaan johtaneet ammattitautitapaukset	0
Työtunnit, miljoonaa tuntia	12,6
Työsuhteiset työntekijät	12,5
Suomi	10,8
Ruotsi	1,8
Muut työntekijät	0,1
Suomi	0,1
Ruotsi	0,0
Työterveyden ja -turvallisuuden johtamisjärjestelmien kattavuus, kaikki työntekijät %	100
Suomi	100
Ruotsi	100

Yhteisökohtainen mittari: Sairauspoissaoloprosentti**2024**

Sairauspoissaolo, %	5,0
Suomi	4,9
Ruotsi	5,4

S1-15 – Työ- ja yksityiselämän tasapainoa koskevat mittarit

L&T:n toimintamaisissa Suomessa ja Ruotsissa koko henkilöstöllä (100 %) on lakisääteinen oikeus perhevapaaseen. Vuonna 2024 henkilöstöstä 15 % oli perhevapaalla vuoden aikana. Perhevapaalla olleista henkilöistä 39 prosenttia oli naisia ja 61 prosenttia miehiä.

Laskentaperiaatteet

Raportointi perustuu L&T-konsernin ja sen tytäryhtiöiden HR-järjestelmistä saataviin tietoihin. Perhevapaaseen oikeutettujen henkilöiden määrää laskettaessa on huomioitu työsuhteiset henkilöt, joiden työsuhte on aktiivinen. Perhevapaa käsittää kansallisen lainsäädännön tai työehtosopimusten nojalla käytettävissä olevan äitiysvapaan, isyysvapaan, vanhempainvapaan ja omaishoitovapaan.

L&T Suomen osalta laskennassa on huomioitu kaikki työsopimuslain 4 luvun mukaiset perhevapaat lukuun ottamatta työsopimuslain 7, 7a ja 7b -kohdissa tarkoitettuja poissaoloja pakottavasta perhesyystä, poissaoloa perheenjäsenen tai muun läheisen hoitamiseksi tai omaishoitovapaata, sillä L&T Suomen yhtiöissä ei ole yksilöity tällaisia poissaoloja omalle koodilleen, vaan ne sisältyvät raportoinnissa samalle koodille muiden palkattomien poissaolojen kanssa. Näin ollen laskennassa on huomioitu raskausvapaa, vanhempainvapaa, hoitovapaa, isyysvapaa (vanhat) ja tilapäinen poissaolo lapsen sairauden takia.

Kiinteistöpalvelut Ruotsin, SVB:n ja PF:n osalta perhevapaan käsite sisältää koko- tai osa-aikaisen vanhempainvapaan (Sv: föräldarledigt), isyysvapaan (Sv: pappaledigt), adaptioisan vapaan (Sv: Pappaledigt 10 dgr vid barns adoption), tilapäinen hoitovapaa (Sv: Tillfällig föräldrapenning (TFP) dvs VAB, vård av sjukt barn), vapaa läheisen hoitamiseksi (Sv: vård av närstående) ja raskausraha (Sv: Graviditetspenning).

Henkilöt, jotka ovat ilmoittaneet HR-järjestelmässä sukupuolekseen muun kuin mies tai nainen tai jättäneet tämän tiedon ilmoittamatta, ei ole huomioitu prosenttiluvussa.

S1-16 – Ansiotuloa koskevat mittarit (palkkaero ja kokonaisansiot)

L&T on ilmoittanut työsuhteisen henkilöstön sukupuolten välisen prosentuaalisen palkkaeron henkilöstöryhmittäin. Jaotteluna on käytetty ryhmiä työntekijät ja toimihenkilöt käsittäen kaikki L&T:n toimihenkilöt, ylemmät toimihenkilöt sekä johdon. Prosentuaalinen palkkaero on raportoitu myös maittain Suomen ja Ruotsin osalta.

Laskentaperiaatteet

Raportointi perustuu L&T-konsernin ja sen tytäryhtiöiden HR-järjestelmistä saataviin tietoihin.

Nais- ja miespuolisten työntekijöiden palkkojen suhde

L&T on ilmoittanut työsuhteisen henkilöstönsä sukupuolten välisen prosentuaalisen palkkaeron henkilöstöryhmittäin. Palkoissa on huomioitu tuntipalkat, keskituntiansio ja kuukausipalkkaisilla kokonaispalkka.

Jaotteluna on käytetty ryhmiä työntekijät ja toimihenkilöt (käsittäen kaikki L&T:n toimihenkilöt, ylemmät toimihenkilöt sekä johto). Henkilöt, jotka ovat ilmoittaneet HR-järjestelmässä sukupuolekseen muun kuin mies tai nainen tai jättäneet tämän tiedon ilmoittamatta, ei ole huomioitu luvuissa, eli vertailu on tehty miesten ja naisten palkoista. Prosentuaalinen palkkaero on raportoitu myös maittain Suomen ja Ruotsin osalta.

L&T:n Ruotsin toiminnot raportoivat ansiotiedot paikallisessa valuutassa. Tarpeelliset valuuttamuunnokset suoritetaan raportointikauden päätyttyä käyttäen raportointikauden valuuttakurssien keskiarvoa.

Vuotuista kokonaisansiota koskeva suhdeluku

Korkeinta ansiota saava henkilö on ollut raportointikauden osalta laskennassa L&T-konsernin toimitusjohtaja. Laskennassa on huomioitu kaikkien työsuhteisten henkilöiden veronalainen ansio.

L&T:n ruotsin toiminnot raportoivat ansiotiedot paikallisessa valuutassa. Tarpeelliset valuuttamuunnokset suoritetaan raportointikauden päätyttyä käyttäen raportointikauden valuuttakurssien keskiarvoa.

S1-17 – Tapaukset, valitukset ja vakavat ihmisoikeusvaikutukset

L&T ei salli minkäänlaista syrjintää, häirintää, kiusaamista, rasismia tai epäasiallista kohtelua eikä hyväksy lapsityövoiman käyttöä, mitään pakkotyön muotoa eikä muita ihmisoikeuksien loukkauksia omassa toiminnassaan tai toimitusketjuna toiminnassa.

Vuonna 2024 L&T:lle ei ilmoitettu yhtään todennettavissa olevaa syrjintä- tai häirintätapausta eikä yhtään vakavaa ihmisoikeustapausta. Näin ollen vuonna 2024 L&T ei ole maksanut sakkoja, muita seuraamuksia ja vahingonkorvauksia väärinkäytöstapauksiin ja valituksiin liittyen. Raportoiduissa tiedoissa ”ilmoitetulla syrjintä- tai häirintätapauksella” tarkoitetaan yhtiön tietoon tuotua häirintä- tai syrjintäpäilyä sukupuolen, raskauden, synnytyksen, sukupuoli-identiteetin, sukupuolen ilmaisun, iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakauksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella taikka muuta kiusaamista, epäasiallista kohtelua tai häirintää.

Oikeus perhevapaisiin ja perhevapaiden käyttö

2024

Perhevapaaseen oikeutettujen työsuhteisten työntekijöiden osuus, %	100
Perhevapaita ottaneiden työsuhteisten työntekijöiden osuus, %	15
Naiset	39
Miehet	61
Muut ¹	0

¹Työsuhteisten työntekijöiden itsensä ilmoittama sukupuoli

Kokonaisansion suhde mediaaniin

2024

Korkeimman vuotuisen kokonaisansion suhde vuotuisten kokonaisansioiden mediaaniin (pl. korkeinta ansiota saava henkilö)	29
---	----

Nais- ja miespuolisten työntekijöiden palkkojen suhde, %

2024

	Suomi	Ruotsi
Yhteensä	15	13
Työntekijät	21	16
Toimihenkilöt	19	16

Nais- ja miespuolisten työsuhteisten työntekijöiden keskimääräisen palkkatason ero ilmaistuna prosentiosuutena miespuolisten työsuhteisten työntekijöiden keskimääräisestä palkkatasosta

Ilmoituskanavan tapaukset ja ihmisoikeusrikkomukset

2024

Raportointikauden aikana tulleet syrjintä- tai häirintäilmoitukset	7
Todetut syrjintä- ja häirintätapaukset	0
Todettujen tapausten perusteella maksettujen sakkojen, seuraamusten ja vahingonkorvausten kokonaismäärä, €	0

Laskentaperiaatteet

L&T:n Suomen yhtiöillä on käytössä oma sähköinen häirintäilmoitusjärjestelmänsä ja L&T:n Ruotsin kiinteistöpalveluiden yhtiöillä omansa. Ruotsin teollisuuspalveluiden yhtiöiden SVB:n ja PF:n käytössä ei ole sähköisiä häirintäilmoitusjärjestelmiä. Ilmoitusten lukumäärää seurataan ja ylläpidetään konsernitasolla yrityksen sisäisessä järjestelmässä.

S2 Arvoketjun työntekijät

SBM-3 – Olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sekä niiden vuorovaikutus strategian ja liiketoimintamallin kanssa

Arvoketjun työntekijöitä koskevat olennaiset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet on tunnistettu yleisissä tiedoissa esitetyn kaksoisolennaisuusanalyysin mukaisesti kohdassa ESRS 2 IRO-1, s. 26. L&T:lle olennaiset vaikutukset liittyvät toimitusketjun työkäytänteisiin, kuten työajanseurantaan, palkanmaksuun, työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin.

Tarkastelu painottui L&T:n suoriin toimittajiin, joista tietoa oli jo ennestään saatavilla. Vaikutukset arvoketjun loppupäähään katsottiin jäävän vähäisiksi. Lisäksi L&T on arvioinut toimitusketjun vaikutuksia osana yhtiön ihmisoikeusriskiarviota, joka on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS 2 GOV-4, s. 15.

Kuvaus toimitusketjusta

Toimitusketjun rakenne ja toimittajien alkuperä voivat vaikuttaa toimitusketjun työntekijöihin kohdistuviin vaikutuksiin. L&T:n ostot painottuvat paikallisesti toimiviin yrityksiin Suomessa ja Ruotsissa. Näissä maissa noudatetaan oikeusvaltioperiaatteita ja ne tunnetaan myös korkeasta sosiaalisesta luottamuksesta ja kattavista työmarkkinasäännöksistä.

Vuonna 2024 L&T-konsernin Suomen tytäryhtiöiden ostoista noin 96 % tehtiin Suomessa toimivilta yrityksiltä ja noin 3 % muissa EU-maissa toimivilta yrityksiltä. EU:n ulkopuolelta ostoja tehtiin noin 0,5 %. L&T:n ruotsalaisten tytäryritysten ostoista 99 % tehtiin Ruotsissa toimivilta yrityksiltä ja 0,5 % ostoista oli muista EU-maista. EU:n ulkopuolelta ostoja ei juuri tehty.

L&T:n toimitusketjun hankinnat jakautuvat melko tasaisesti suorien palveluhankintojen, kuten kuljetusalihankinta ja muu alihankinta, materiaalihankintojen, kuten erilaiset aineet ja tarvikkeet, kalustohankintojen sekä epäsuorien hankintojen, kuten ICT ja työterveyshuolto välillä.

Toimitusketjun työntekijöihin kohdistuvat tosiasialliset tai potentiaaliset vaikutukset

L&T:n toimet voivat epäsuorasti vaikuttaa toimitusketjun suorien toimittajien työntekijöihin.

L&T:n toiminta on riippuvainen muun muassa alihankinnasta, kuten esimerkiksi kuljetusalihankinnasta, jota käytetään täydentämään L&T:n omaa logistiikkaa. Tyypillisesti alihankinnan työntekijät työskentelevät L&T:n tai asiakkaiden tiloissa erityisesti logistiikassa, ympäristörakentamisen hankkeissa sekä prosessipuhdistuksen ja kiinteistön ylläpidossa tuotannollisissa tehtävissä, joissa voi esiintyä tosiasiallisesti esimerkiksi kohonnut työturvallisuusriski. Lisäksi

mahdolliset vaikutukset voivat liittyä puutteellisiin työkäytänteiden toteuttamiseen, kuten epäselviin työaikakirjauksiin.

Mahdollisia vaikutuksia pyritään minimoimaan hankintasopimuksin, joissa on huomioitu L&T:n toimittajia koskevat eettiset periaatteet. Lisäksi L&T käy säännöllisesti läpi omissa tai asiakkaiden tiloissa tehtyjä työturvallisuushavaintoja yhdessä toimittajien ja niiden työntekijöiden kanssa sekä tekee tarvittaessa korjaavat toimenpiteet.

L&T tunnistaa, että potentiaalisia vaikutuksia voi myös esiintyä syvemmillä arvoketjussa, erityisesti maissa, joissa työelämän käytännöt tai lainsäädäntö ovat puutteellisia. Näissä maissa työolosuhteisiin ja ihmisoikeuksiin liittyviä rikkomuksia esiintyy todennäköisemmin kuin ei-riskimaissa. Esimerkkeinä tällaisista toimitusketjuista ovat L&T:n työvaatteiden valmistus sekä kaluston ja ICT-laitteiden raaka-aineiden hankinta.

Kuvaus L&T:n toimitusketjun työntekijöistä

L&T:n toimitusketjussa työskentelevät työntekijät Suomessa ja Ruotsissa voidaan jakaa seuraaviin ryhmiin:

- Tuotannon alihankinnan työntekijät erityisesti kuljetustehtävistä, kiinteistöhuollon kausiluontoista lumi- ja vihertöistä sekä teollisuuden prosessipuhdistustöistä.
- ICT-palveluiden ja perusterveydenhuollon asiantuntijatyötä tekevät työntekijät.
- Materiaalikierrätyskumppaneiden laitoksilla työskentelevät asiantuntija ja tuotannon työntekijät.

Toimitusketjun eri vaiheissa saattaa työskennellä erityisen haavoittuvia työntekijäryhmiä. Alihankinnassa tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi ulkomaalais-taustaiset työntekijät, joiden puutteellinen kielitaito voi vaikeuttaa työturvallisuuskäytäntöjen omaksumista. Lisäksi heillä saattaa olla puutteelliset tiedot kansallisista työkäytänteistä. Myös nuoret työntekijät ilman aikaisempaa työkokemusta voivat olla alttiimpia erilaisille rikkomuksille. L&T:n toimipisteissä työskentelevien alihankkijoiden työntekijät perehdytetään työtehtäviinsä samojen periaatteiden mukaisesti kuin L&T:n oma henkilöstö.

L&T:n arvoketjussa voi ilmetä myös potentiaalisia kielteisiä vaikutuksia. Huomioiden toiminnan maantieteellisen sijainnin Suomessa ja Ruotsissa, työntekijöihin kohdentuvien vaikutuksien ei kuitenkaan arvioida olevan laajamittaisia tai systeemisiä vaan enemmän satunnaisia. Näitä vaikutuksia voi ilmetä yksittäistapauksina, kuten puutteellisina suojausten käyttönä tai työperäisinä vammoina, jotka syntyvät toistuvan fyysisen kuormituksen vaikutuksesta.

L&T:n toiminnalla voi olla myös positiivisia vaikutuksia arvoketjun työntekijöihin. L&T:n työturvallisuuskäytänteiden ulottaminen alihankintaan sekä niiden seuraaminen kehittää koko ketjun työturvallisuusvalmiuksia ja edistää parhaita käytänteitä toimitusketjussa. Lisäksi L&T:n eettiset periaatteet toimittajille asettavat perustason vaatimukset hyvälle toimintatavalle. Näiden vaatimusten tueksi laadittu toimittajien itsearviointimalli lisää puolestaan toimitusketjun tietoisuutta L&T:n odotuksista ja käytänteistä muun muassa työ- ja ihmisoikeuksien, työturvallisuuden ja työolosuhteiden osalta.

Kaikki lapsityövoiman ja pakkotyön muodot ovat ehdottomasti kiellettyjä, ja ne rikkovat eettisiä periaatteita. L&T ei ole tunnistanut riskejä, jotka liittyisivät lapsityövoiman tai pakkotyön käyttöön omassa toiminnassaan. Suomessa ja Ruotsissa vahva lainsäädäntö, viranomaisvalvonta sekä oikeusvaltioperiaatteiden noudattaminen vähentävät toimintaympäristön riskejä.

S2-1 – Arvoketjun työntekijöihin liittyvät toimintaperiaatteet

L&T on sitoutunut kunnioittamaan työ- ja ihmisoikeuksia koko arvoketjussa. Yhtiön ihmisoikeusperiaatteet ja -vaatimukset on kuvattu yhtiön ihmisoikeuspolitiikassa ja ne kattavat koko arvoketjun. Ihmisoikeuspolitiikka on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS S1-1, s. 64. Lisäksi L&T:n toimittajia koskevat vastuullisen liiketoiminnan odotukset on huomioitu L&T:n toimittajien eettisissä periaatteissa, jotka ovat osa L&T:n hankintasopimuksia. Sekä L&T:n ihmisoikeuspolitiikassa että toimittajien eettisissä periaatteissa sitoudutaan kunnioittamaan ihmisoikeuksia ja noudattamaan YK:n ohjaaviin periaatteita, ILO:n työelämän perusperiaatteita sekä OECD:n toimintaohjeita monikansallisisille yrityksille. L&T on myös sitoutunut Global Compact -periaatteisiin. L&T edellyttää, että toimittajien henkilöstö, toimittajat tai alihankkijat noudattavat näitä ohjeita.

Eettiset periaatteet asettavat velvoitteita L&T:n toimittajille liittyen lakien noudattamiseen, liiketoiminnan harjoittamiseen, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen mukaan lukien lapsi- ja pakkotyönkäytön sekä ihmiskaupan kieltäminen ja terveyden ja turvallisuuden varmistamiseen, sekä ympäristö- ja ilmastovaikutusten vähentämiseen. Lisäksi periaatteissa kuvataan L&T:n ilmoituskanava, jonka kautta arvoketjun toimijat voivat anonyymisti ilmoittaa väärinkäytöksistä. Eettiset periaatteet ovat osa L&T:n hankintasopimuksen liitteitä ja ne ovat julkisesti saatavilla yhtiön verkkosivuilla.

Vastuu toimittajien eettisten periaatteiden kehittämisestä on konsernin hankintajohtajalla ja niiden sisältö arvioidaan ja päivitetään kahden vuoden välein. Arviointiin osallistuvat henkilön lisäksi L&T:n keskeiset sisäiset

sidosryhmät, kuten lakiosasto sekä vastuullisuusorganisaatio. Toistaiseksi muita sidosryhmiä ei ole kuultu politiikan valmisteluprosessin yhteydessä. L&T:n toimialat ja yksiköt huolehtivat politiikan toteutuksesta ja tarvittavasta resursoinnista omassa toiminnassaan. Eettiset periaatteet toimittajille on julkisesti saatavilla L&T:n verkkosivuilla ja sen on hyväksynyt toimitusjohtaja yhdessä konsernin johtoryhmän kanssa.

L&T ihmisoikeusperiaatteet on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS 2 GOV-4, s. 15. Näihin periaatteisiin sisältyvät riskien tunnistaminen ja arviointi, menettelytavat huolien esille tuomiseksi sekä käytännöt asianmukaisten korjaustoimenpiteiden toteuttamiseksi. Toimintaperiaatteet vastaavat monikansallisille yrityksille annettujen OECD:n toimintaohjeiden käytänteitä.

S2-2 – Prosessit, jotka koskevat yhteydenpitoa vaikutuksista arvoketjun työntekijöiden kanssa

L&T:llä on käytössä ilmoituskanava, jonka kautta L&T:n työntekijät, asiakkaat, toimittajat ja muut sidosryhmät voivat ilmoittaa L&T:n toimintaan kohdistuvista väärinkäytösepäilyistä liittyen lainsäädännön tai toimittajien eettisten periaatteiden rikkomiseen. Ilmoituskanavan kautta on mahdollista ilmoittaa L&T:n toimintaa liittyvistä väärinkäytösepäilyistä luottamuksellisesti. Ilmoituskanavaa koskevat käytänteet on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS S2-3, s. 75.

Jatkossa L&T kehittää prosessejaan, joilla se voi edistää laajemmin yhteydenpitoa arvoketjun työntekijöiden kanssa sekä siihen liittyvää seurantaa.

S2-3 – Prosessit kielteisten vaikutusten korjaamiseksi ja kanavat arvoketjun työntekijöille huolenaiheiden esiin tuomiseksi

L&T:n käytössä olevat prosessit

L&T:n toimittajien eettisissä periaatteissa määritellään selkeät vaatimukset arvoketjun työntekijöiden oikeuksien kunnioittamisesta, mukaan lukien työolosuhteet, turvallisuus ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Toimittaja sitoutuu periaatteisiin hankintasopimuksen yhteydessä.

Toimittajan eettisten periaatteiden noudattamista valvotaan vuosittaisen suunnitelman mukaisesti toimittajan itsearviointien ja auditointien avulla. L&T:n itsearviointimallissa toimittaja arvioi suoritustaan yritysetiikan, työturvallisuuden, ympäristön, laadun ja toimitusketjun vastuullisuuskäytäntöjen osalta huomioiden politiikat ja periaatteet sekä toimenpiteet näiden kokonaisuuksien edistämiseksi.

Kyselyn taustalle on määritetty myös niin sanotut nollatoleranssikysymykset, jotka käsittelevät lapsityövoiman käyttöä, pakkotyötä ja sitoutumista L&T:n eettisiin periaatteisiin. Poikkeamat näissä kysymyksissä edellyttävät aina lisätoimenpiteitä toimittajien kanssa.

Mikäli itsearvioinnissa ilmenee merkittäviä poikkeamia, L&T aloittaa dialogin toimittajan kanssa ja sopii yhteisymmärryksessä toimintasuunnitelmasta, aika-

tauluista epäkohtien korjaamiseksi. Toimintasuunnitelmassa huomioidaan myös mahdolliset vaikutukset toimitusaikoihin siten, että kriittiset poikkeamat saadaan ensisijaisesti korjattua. Toimenpiteiden edistymistä ja niiden tehokkuutta voidaan arvioida esimerkiksi uusilla itsearviointeilla tai auditointeilla.

Yhteistyötä toimittajan kanssa ei ensisijaisesti katkaista, koska se ei edistä työntekijöiden asemaa toimitusketjussa. Kuitenkin tilanteessa, jossa yhteistyökumppani ei osoita halua ja sitoutumista kehittää havaittuja puutteita, yhteistyö voidaan lopettaa.

Ilmoituskanava

Arvoketjun työntekijät voivat raportoida havaitsemistaan epäkohdista julkisen anonyymien ilmoituskanavan kautta. Ilmoitusten käsittelyä tukee puolueeton ulkopuolinen taho, joka takaa riippumattomuuden ja luottamuksellisuuden. Ohjeet ilmoituksen tekemiseksi sekä kuvaus toimintamallista on esitetty läpinäkyvästi yhtiön ja ilmoituskanavan verkkosivuilla. Toimittajille ja heidän työntekijöilleen tiedotetaan ilmoituskanavan käytöstä ja tarkoituksesta osana L&T:n eettisiä periaatteita sekä yhtiön hankinnan verkkosivuilla.

L&T kieltää vastatoimet kaikkia vilpittömässä mielessä ilmoituksen tekeviä henkilöitä kohtaan ja ryhtyy kurinpitotoimiin toimijoiden, joiden todetaan syyllistyneen vastatoimiin, kanssa. Myös Suomen ja Ruotsin lainsäädäntö suojaa väärinkäytösten ilmoittajia. Yhtiön sitoutumisesta epäkohtien ilmoittajien suojeluun viestitään toimittajien eettisissä periaatteissa, ulkoisilla verkkosivuilla ja ilmoituskanavan etusivulla.

Jokaista ilmoitusta käsittelee tapauskohtaisesti valittu tutkimustiimi. Kokoonpanossa huomioidaan aiheen edellyttämä asiantuntemus välttämällä mahdolliset eturistiriidat. Ilmoituksen vastaanottaminen vahvistetaan lähettäjälle seitsemän päivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Lisäksi ilmoittajalle lähetetään viimeistään kolmen kuukauden kuluttua tieto siitä, mihin toimenpiteisiin ilmoitus johti. Kanavasta on tehty mahdollisimman helppokäyttöinen, jotta ilmoittaminen olisi vaivatonta.

L&T:n tutkii kaikki ilmoitukset ja määrittävät tarvittavat korjaavat toimenpiteet. Vuonna 2024 L&T:n ilmoituskanaviin tuli yhteensä 15 ilmoitusta, joista 0 liittyi toimitusketjuun.

L&T seuraa ilmoituskanavan kautta esiin tuotuja kysymyksiä ja arvioi kanavan toimivuutta niiden perusteella. Ilmoituskanavalle tulevat ilmoitukset dokumentoidaan ja luokitellaan aihepiireittäin, jolloin yhtiö voi tunnistaa yleisimmät ongelmat ja toistuvat teemat arvoketjussa. L&T:lle voi antaa myös palautetta kanavan käytettävyydestä ja sen tarjoamasta tuesta. Lisäksi yhtiö seuraa kanavan käyttöaktiivisuutta, jonka perusteella voidaan arvioida, tavoittaako kanava kohderyhmänsä.

S2-4 – Arvoketjun työntekijöihin kohdistuviin olennaisiin riskeihin liittyviin toimiin ryhtyminen ja lähestymistavat arvoketjun työntekijöihin kohdistuvien olennaisten riskien hallitsemiseksi ja olennaisten mahdollisuuksien hyödyntämiseksi sekä kyseisten toimien tehokkuus

Toimet toimittajien työntekijöiden työkäytänteiden edistämiseksi

L&T:n olennaiset vaikutukset kohdentuvat toimitusketjun työntekijöiden työkäytänteiden, kuten työajan, palkkauksen, työturvallisuuden ja työolosuhteiden toteutumiseen. L&T:n toimittajaodotukset esitetään toimittajien eettisissä periaatteissa, jotka sisältävät vaatimukset työntekijöiden oikeuksien kunnioittamisesta, työkäytänteistä ja turvallisista työoloista.

Eettisten periaatteiden vaatimuksen mukaisuutta arvioidaan toimittajien itsearviointikyselyillä, joissa toimittajia pyydetään kuvaamaan tavoitteitaan, toimintaperiaatteitaan ja toimia oman toimintansa osalta. Lisäksi L&T toteuttaa riskiperusteisia auditointeja varmistaakseen, että työntekijöiden oikeuksia kunnioitetaan ja työolot ovat turvallisia.

L&T:n itsearviointikysely otettiin laajamittaisesti käyttöön vuoden 2024 aikana. Samalla kehitettiin sisäistä arviointiprosessia toimittajapisteistyksen ja poikkeamien osalta. Vuodesta 2025 alkaen merkittävät poikkeamat käsitellään hankinnan johtoryhmässä. Itsearviointia koskeva prosessi on kuvattu tarkemmin kohdassa ESRS S2-3, s. 75.

Tämän lisäksi L&T päivitti toimittajia koskevan auditointimallin, joka jalkautettiin yhtiön auditointivastaaville erilisillä lisäkoulutuksilla. Mallia kehitetään edelleen saatujen palautteiden ja kokemusten perusteella. Varsinainen käyttöön-otto tapahtui vuoden 2024 lopussa.

Vuonna 2024 L&T otti käyttöön toimittajahallintajärjestelmän, jonka kautta se voi seurata järjestelmällisesti arvoketjun vaatimuksen mukaisuuden toteutumista myös eettisten periaatteiden ja itsearviointien osalta. Lisäksi yhtiö tarkensi sisäisiä seurantaprosesseja ja toimittajavastuita.

Vuoden lopussa 59 % toimittajista on sitoutunut L&T:n eettisiin periaatteisiin tai vastaaviin periaatteisiin ja 55 % toimittajista on suorittanut L&T:n itsearviointikyselyn. Kyselyissä ei havaittu nollatoleransseihin liittyviä poikkeamia.

L&T jatkaa vastuullisuuskriteereiden integrointia hankintaprosesseihinsa seuraavien vuosien aikana. Toimittajaa koskevat eettiset periaatteet päivitetään vuoden 2025 aikana. Tämän lisäksi kehitetään riskienarviointiprosessia riskien tunnistamiseksi ja hallitsemiseksi. Samalla arvioidaan toimia, joilla lisätään toimittajien tietoisuutta ja edistetään toimitusketjun työntekijöiden osallistamista.

L&T:n nykyisessä arvoketjussa ei ole havaittu vakavia ihmisoikeusloukkauksia tai merkittäviä ongelmia, kuten lapsi- tai pakkotyötä. Mikäli tällaisia raportteja saataisiin, yhtiö toimisi välittömästi käynnistämällä selvityksen ja ryhtymällä korjaaviin toimenpiteisiin yhteistyössä toimittajan kanssa.

Toimet alihankinnan työntekijöiden työturvallisuuden edistämiseksi

L&T minimoi alihankintaketjun työntekijöihin kohdistuvia työturvallisuusriskejä ylläpitämällä ja kehittämällä työturvallisuuskäytäntöjä, kuten ennakoivaa turvallisuustyötä ja riskienhallintaprosesseja.

L&T edellyttää, että alihankkijat varmistavat henkilöstölleen turvallisen ja terveellisen työpaikan, noudattamalla toimintaansa koskevaa lainsäädäntöä ja L&T:n toimittajien eettisiä periaatteita. Alihankkijat pystyvät osallistumaan turvallisuustyöhön tekemällä turvallisuushavaintoja sekä työnaloiuslistoja. Lisäksi työtehtävästä riippuen alihankkijoilla on mahdollisuus osallistua L&T:n turvallisuustuokioihin tapaturmien ehkäisemiseksi.

L&T:llä kirjataan Nollapeli-ilmoituskanavaan alihankkijoiden (Suomen liiketoimintojen ja Teollisuuspalvelut Ruotsin alihankkijat) L&T:n työtehtävissä sattuneet tapaturmat. Näiden osalta tapaturmien käsittelyssä noudatetaan samaa toimintamallia kuin L&T:n omien henkilöiden osalta. Alihankkijoiden tekemät ennakoivat toimet ovat mukana L&T:n raportoinnissa.

L&T seuraa ennakoivan toiminnan toteutumista, tapaturmia ja korjaavien toimenpiteiden toimeenpanoa yksikkö-, palvelulinja- ja toimialakohtaisesti. Riskien arvioinnit päivitetään säännöllisesti tai välittömästi merkittävien muutosten tapahtuessa tehtävissä, asiakaskohteissa tai työtehtävissä. Tapaturman jälkeen varmistetaan, että kyseinen riski on sisällytetty riskien arviointeihin.

L&T:n pyrkii lisäämään toimitusketjun työntekijöiden työturvallisuusosaamista ja parantaa heidän työturvallisuuttaan myös tulevaisuudessa. Kaikkiin Nollapeli-ilmoituskanavaan tulleisiin turvallisuushavaintoihin annetaan vastaukset ilmoituksen tekijälle ja myös kaikki tapaturmat tutkitaan ja niiden juurisyyt pyritään löytämään. L&T:n tavoitteena on kehittää pitkän aikavälin yhteistyötä toimittajien kanssa ja tarjota heidän henkilöstölleen vakaa ja turvallinen työympäristö.

S2-5 – Olennaisten kielteisten vaikutusten hallintaan, myönteisten vaikutusten edistämiseen ja olennaisten riskien ja mahdollisuuksien hallintaan liittyvät tavoitteet

L&T on asettanut koko konsernia koskevat tavoitteet, jotka liittyvät toimitusketjun työntekijöihin kohdistuvien vaikutusten hallintaan ja toimitusketjun läpinäkyvyyden parantamiseen:

- 100 % toimittajia koskevien eettisten periaatteiden -kattavuus sopimustoimittajille vuoteen 2026 mennessä. Tavoitteen tarkoituksena on varmistaa, että kaikki sopimustoimittajat sitoutuvat yrityksen eettisiin periaatteisiin, mukaan lukien työntekijöiden oikeuksien kunnioittaminen ja turvalliset työolot.
- 90 % sopimustoimittajista itsearviointiprosessin piirissä vuoteen 2026 mennessä. Tavoitteen avulla pyritään keräämään kattavaa tietoa toimittajien käytännöistä ja mahdollisista riskeistä, sekä parantamaan toimitusketjun vaatimuksenmukaisuuden hallintaa.

Tavoitteiden avulla seurataan mahdollisia toimitusketjun kielteisiä vaikutuksia ja edistetään vastuullisia toimintatapoja koko ketjussa. Yllä esitetyt tavoitteet ovat absoluuttisia ja perustuvat vuoden 2023 lähtötasoon. Luotettavaa tietoa lähtötasosta ei kuitenkaan ole saatavilla, sillä aikaisemmin liiketoimintayksiköiden raportointikäytännöt ovat vaihdelleet toisistaan.

L&T:n tavoitteet on kehitetty yhteistyössä yhtiön hankintatoimen kanssa. Ne on hyväksynyt toimitusjohtaja ja johtoryhmä sekä hallitus. Tavoitteiden luonteen vuoksi yhtiö ei ole käynyt suoraa vuoropuhelua arvoketjun työntekijöiden tai heidän edustajiensa kanssa. Tavoitteet perustuvat kuitenkin yrityksen toimittajaverkoston analyysiin ja yleisesti hyväksytyihin vastuullisuuskäytäntöihin.

L&T pyrkii parantamaan toimitusketjun läpinäkyvyyttä itsearviointiprosessien ja seurannan avulla, jotta mahdolliset kielteiset ja myönteiset vaikutukset voidaan tunnistaa ja huomioida jatkossa hankinnan tavoitteiden kehittämisessä. Seurannan tuloksia käytetään tunnistamaan toimitusketjun nykykäytäntöjen vahvuuksia ja kehityskohteita, sekä arvioimaan tavoitteiden vaikuttavuutta.

Laskentaperiaatteet

L&T seuraa sopimustoimittajia koskevien tavoitteiden täyttymistä kokonaisotoihin perustuen. Raportointi perustuu konsernin käyttämän ulkoisen palveluntarjoajan toimittajahallintapalvelusta saataviin tietoihin.

G1 Liiketoiminnan harjoittaminen

G1-1 – Liiketoiminnan harjoittamista koskevat toimintaperiaatteet ja yrityskulttuuri

L&T:n liiketoiminnan harjoittamisen vaatimuksenmukaisuutta ja yhtiön yrityskulttuuria ohjaavat soveltuvan lainsäädännön lisäksi yhtiön politiikat ja periaatteet. Hallintoa ja yrityskulttuuria koskevat politiikat ja periaatteet käsittävät hyvän hallinnon periaatteet, joita yhtiö noudattaa kaikessa toiminnassaan ja kaikissa toimintamaissa.

L&T on myös sitoutunut tukemaan YK:n Global Compact -aloitetta ja sen ihmisoikeuksia, työntekijöitä ja ympäristöä sekä korruption vastustamista koskevia periaatteita.

L&T:n hallitus hyväksyy L&T:n eettiset periaatteet, ihmisoikeuspolitiikan, tiedonantopolitiikan, veropolitiikan ja pörssiyhtiön hallinnointiin liittyvän koodiston. Toimitusjohtaja ja johtoryhmä hyväksyvät muut konserninlaajuiset politiikat, kuten politiikan korruption ja lahjonnan estämiseksi sekä tietosuojapolitiikan.

Yrityskulttuuria luovien ja kehittävien politiikkojen jalkautuksesta vastaa konsernin johtoryhmään kuuluva henkilöstö- ja lakiasianjohtaja. Henkilöstö- ja lakiasianjohtajan alaisuudessa toimiva lakiosasto jalkauttaa politiikkoja linjaorganisaation tuella.

Yrityskulttuuria luodaan, kehitetään ja edistetään monenlaisilla toimenpiteillä. Verkko- ja luokkahuonekoulutuksilla varmistetaan, että henkilöstö on tietoinen politiikoista ja periaatteista, joita heidän tulee noudattaa. Koulutuksissa käydään läpi esimerkkejä tilanteista, joita henkilöstö saattaa kohdata. Koulutuksista kirjataan kurssisuoritus, jotta henkilöstö- ja lakiosasto voivat varmistaa, että työntekijät ovat suorittaneet kyseisen roolin kannalta keskeiset koulutukset. Yhtiöllä on erilliset koulutukset henkilöstölle muun muassa eettisistä periaatteista, tietosuojasta sisältäen tietoturvan sekä korruption ja lahjonnan estämisestä sisältäen hankinnan lahjojen ja vieraanvaraisuuden vastaanottamisen ohjeistuksen.

Sisäisellä viestinnällä ja henkilöstöinfoilla kehitetään ja edistetään yhtiön yrityskulttuuria. L&T:n intranetissä, sisäisissä uutiskirjeissä ja henkilöstöinfoissa käsitellään eettiseen liiketoimintaan liittyviä teemoja säännöllisesti ja yhtiön johto kertoo sitoutumisestaan periaatteisiin ja esimerkillään osoittaa niiden keskeytyden yhtiössä.

Yrityskulttuuria ja sitoutumista eettisiin periaatteisiin arvioidaan vuosittain henkilöstötyytyväisyyskyselyssä, jossa koko henkilöstöllä on mahdollisuus nimettömänä antaa palautetta esihenkilötyöstä, yhtiön sitoutumisesta vastuullisuuteen, arjen toiminnasta sekä erilaisista vaihtuvista teemoista. Henkilöstökyselyn vastausprosentti on pysynyt hyvällä, noin 70 prosentin tasolla usean vuoden ajan.

Henkilöstökyselyn tulokset käsitellään yhtiön hallituksessa, johtoryhmässä sekä tiimitasolla. Kyselyn tulokset analysoidaan ja niiden perusteella tehdään toimenpiteitä tiimi- ja konsernitason tasolla.

Yrityskulttuurin kannalta keskeiset politiikat, periaatteet ja ohjeet

Eettiset periaatteet henkilöstölle

L&T:n eettiset periaatteet henkilöstölle määrittävät odotukset L&T:läisten vastuulliselle ja eettiselle toiminnalle. Periaatteissa edellytetään muun muassa lakien, sääntöjen ja määräysten noudattamista, rehellistä ja läpinäkyvää toimintaa, ihmisoikeuksien ja työkavereiden kunnioittamista sekä turvallista työskentelyä. Eettiset periaatteet hyväksyy yhtiön hallitus ja ne päivitetään kahden vuoden välein. Eettisten periaatteiden jalkauttamisesta vastaa yhtiön henkilöstö- ja lakiasianjohtaja ja johtoryhmä seuraa ohjeiden noudattamista. Eettiset periaatteet henkilöstölle ovat julkisia ja ne ovat saatavilla L&T:n verkkosivuilla, intranetissä ja toimipisteiden ilmoitustauluilla. Eettiset periaatteet on käsitelty vuoropuhelussa henkilöstön edustajien kanssa.

L&T:n tavoitteena on, että 100 % työsuhteisista työntekijöistä Suomessa ja Ruotsissa on suorittanut henkilöstön eettisten periaatteiden verkkokoulutuksen, jossa perehdytään toimintaperiaatteiden sisältöön ja käytännön esimerkkeihin. Tavoite on absoluuttinen ja sen on hyväksynyt hallitus. Tavoitetta laadittaessa ei ole kuultu henkilöstöä. Tavoitteen perusvuosi on 2022.

Vuoden 2022 aikana 58 prosenttia vuoden aikana aloittaneista toimihenkilöstöstä suoritti henkilöstön eettisiin periaatteisiin perehdyttävän verkkokoulutuksen Suomessa. Ruotsissa 54 prosenttia kaikista työntekijöistä oli suorittanut vastaavan verkkokoulutuksen vuoden 2022 loppuun mennessä. Eettisten periaatteiden verkkokoulutus suoritetaan kahden vuoden välein alkaen vuodesta 2023.

Verkkokoulutus on osa jokaisen uuden työntekijän perehdytystä ja periaatteista muistutetaan säännöllisesti, kahden vuoden välein. Vuonna 2024 L&T uudisti liikkuvaa työtä tekevien työntekijöiden eettisten toimintaperiaatteiden verkkokoulutuksen. Uusi koulutus on suunniteltu suoritettavaksi mobiililaitteella, mikä edistää suorituskattavuutta liikkuvaa työtä tekevän työntekijäryhmien keskuudessa. Uudistettu työntekijöiden mobiilikurssi pilotoitiin syksyllä 2024 Kiinteistöpalvelut Suomen kiinteistöhuollon ja -tekniikan liiketoiminnoissa ja vuoden 2024 loppuun mennessä 63 % näiden liiketoimintojen työntekijöistä oli suorittanut koulutuksen. L&T:n tavoitteena on, että muut liikkuvaa työtä tekevät työntekijät suorittavat koulutuksen vuoden 2025 aikana.

Vuonna 2025 L&T panostaa henkilöstön eettisten periaatteiden koulutuskattavuuden kehittämiseen.

Eettiset periaatteet toimittajille

L&T:llä on erilliset toimittajille suunnatut eettiset periaatteet, joissa kuvataan odotukset toimitusketjun edustajille. Yhtiö edellyttää, että sen toimittajat tutustuvat periaatteisiin ja toimivat niiden mukaisesti sekä kehittävät jatkuvasti toimintaansa niiden mukaisesti. Periaatteet käsittelevät muun muassa korruptiota, lahjontaa, tietoturvaa, lainmukaisuutta, ihmis- ja työoikeuksia, terveyttä ja turvallisuutta, toimittajan itsearviointia sekä väärinkäytöksistä ilmoittamista.

Toimittaja vastaa siitä, että sen henkilöstö, toimittajat ja alihankkijat noudattavat näitä periaatteita. Toimittajan on ilmoitettava L&T:lle alihankkijoiden käytöstä ja tehtävä itsearviointi yhteistyön alkaessa ja L&T:n pyynnöstä uudelleen. Toimittajien eettiset periaatteet hyväksyy toimitusjohtaja ja johtoryhmä ja ne päivitetään kahden vuoden välein. Toimittajien eettisten periaatteiden jalkauttamisesta vastaa yhtiön hankintajohtaja ja hankinnan johtoryhmä seuraa niiden noudattamista. Eettiset periaatteet toimittajille ovat julkisesti saatavilla L&T:n verkkosivuilla. Ne ovat myös osa hankintasopimuksia.

L&T:n tavoitteena on, että 100 prosenttia sopimustoimittajista on sitoutunut toimittajien eettisiin periaatteisiin vuoteen 2026 mennessä. Tavoite on absoluuttinen ja se on asetettu vuonna 2023. Vuodesta 2025 eteenpäin toimittajien eettiset periaatteet sisältyvät jokaiseen uuteen sopimukseen ja eettiset periaatteet hyväksytetään erikseen niillä toimittajilla, joilla on jo olemassa oleva sopimus. Luotettavaa tietoa lähtötasosta ei ole saatavilla, sillä palvelulinjojen raportointikäytänteet ovat vaihdelleet. Tavoite on hyväksytty hallituksessa. Tavoitteen luonteen vuoksi L&T ei ole käynyt suoraa vuoropuhelua toimittajien kanssa tavoitteesta. Tavoite perustuu toimittajaverkoston analysointiin ja yleisesti hyväksytyihin kestävyyskäytäntöihin.

Vuonna 2024 L&T otti käyttöön toimittajahallintajärjestelmän, jonka kautta se seuraa järjestelmällisesti arvoketjun toimittajia ja niiden sopimuksia. Lisäksi yhtiö tarkensi sisäisiä seurantaprosesseja ja toimittajavastuita.

Vuonna 2025 L&T parantaa toimittajien eettisten periaatteiden koulutuskattavuutta tunnistamalla sopimustoimittajat aiempaa kattavammin. Tämän jälkeen L&T jalkauttaa toimittajien eettiset periaatteet sopimustoimittajille.

Korruption ja lahjonnan estämisen politiikka

L&T:n korruption ja lahjonnan estämisen politiikka määrittää konsernin pelisäännöt korruption ja lahjonnan estämiseksi. Yhtiö noudattaa voimassa olevaa lainsäädäntöä kaikessa toiminnassaan. L&T on sitoutunut YK:n yleissopimuksen mukaisiin korruption ja lahjonnan torjuntaan koskeviin toimintaperiaatteisiin. L&T kieltää kaikenlaisen lahjonnan ja korruption. L&T ottaa politiikassa kantaa muun muassa lainmukaiseen ja eettiseen liiketoiminnan harjoittamiseen, reiluun kil-

pailuun, hyväksyttävään vieraanvaraisuuteen, eturistiriitojen välttämiseen sekä korruption ja lahjonnan tunnistamiseen ja estämiseen.

L&T:n politiikan korruption ja lahjonnan estämiseksi hyväksyy toimitusjohtaja ja johtoryhmä. Vastuu L&T:n korruption ja lahjonnan estämisestä koskevasta politiikasta ja sen jalkauttamisesta kuuluu henkilöstö- ja lakiasianjohtajalle ja sitä seuraa johtoryhmä. L&T päivittää politiikan kahden vuoden välein. Poliittikka kattaa konsernin kaikki yhtiöt ja toimialat ja se koskee omaa työvoimaa kaikissa toimintamaissa ja muita liiketoimintaan osallistuvia tahoja, kuten konsultteja. Poliittikka on käsitelty vuoropuheluissa henkilöstön ja henkilöstön edustajien kanssa sekä European Works Counciliin kokouksessa.

Yhtiö on arvioinut, että sen sisäisistä toiminnoista hankinta, myynti sekä liiketoiminnan johto ovat altteimpia korruptiolle ja lahjonnalle. Näissä rooleissa korruption ja lahjonnan estämisen verkkokurssin suorituksia seurataan erityisen tarkkaan ja mikäli henkilö ei suorita kurssia määräajan sisällä, hänen kanssaan käydään erillinen keskustelu korruption ja lahjonnan estämisestä. Korruption ja lahjonnan vastainen poliittikka on julkinen ja se on saatavilla L&T:n verkkosivuilla ja intranetissä. Toimia korruption ja lahjonnan ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi on kuvattu tarkemmin kohdassa G1-3, s. 79.

L&T:n tavoitteena on, että kaikki työntekijät toimivat politiikan mukaisesti. Lisäksi yhtiö varmistaa, että toiminnan kannalta keskeiseksi tunnistetut toimihenkilöt ja johto suorittavat politiikan sisältöihin perehdyttävän verkkokoulutuksen 100 prosenttisesti vuoteen 2026 mennessä. Tavoite on absoluuttinen ja koskee koko L&T:n omaa toimintaa Suomessa ja Ruotsissa.

L&T loi korruption ja lahjonnan vastaisen politiikan vuonna 2024. Yhtiö teki myös politiikan sisällöistä verkkokoulutuksen, joka pyrkii korruption ja lahjonnan estämiseen. Seuranta alkoi vuonna 2024 ja vuoden loppuun mennessä verkkokurssin oli suorittanut 83 % niistä henkilöistä, jotka yhtiö on arvioinut altteimmiksi korruptiolle ja lahjonnalle.

Vuonna 2025 L&T varmistaa, että mahdollinen korruptio ja lahjonta havaitaan muistuttamalla nimettömän ilmoituskanavan käytöstä koko henkilöstölle ja arvoketjun työntekijöille.

Tietosuoja- ja tietoturvapoliittikat

Tietosuojapolitiikka määrittelee L&T:llä sisäisesti hyväksytyt tietosuojaperiaatteet asiakkaiden, yhteistyökumppaneiden ja muiden sidosryhmien sekä työntekijöiden ja työnhakijoiden henkilötietojen käsittelemiseksi. Tietosuojapolitiikalla ja politiikasta johdetuilla toimintakohtaisilla tietosuojaohjeistuksilla L&T pyrkii varmistamaan henkilötietojen lainmukaisen käsittelyn ja asianmukaisen tietosuojan tason. Tietosuojapolitiikkaa täydentää erillinen tietoturvapoliittikka, jonka ohjaavina tekijöinä ovat ulkoiset sekä sisäiset vaatimukset, kuten lainsäädännön ja viranomaisten asettamat vaatimukset, sopimusperusteiset vaatimukset sekä yleinen tietoturvaan ja siihen kohdistuviin uhkiin liittyvä tilanne ja kehitys. Tietoturvapoliittikan toteuttamista tuetaan täydentävillä tietoturvaohjeilla, -määrityksillä, -suunnitelmilla sekä -koulutuksilla. Tietosuoja- ja turvapoliittikat koskevat koko yhtiötä.

Tietosuojapolitiikan on hyväksynyt hallitus ja tietoturvapoliittikan toimitusjohtaja ja johtoryhmä. Poliittikat arvioidaan ja päivitetään tarvittaessa kahden vuoden välein. Henkilöstö- ja lakiasianjohtaja vastaa tietosuojapolitiikan jalkauttamisesta sekä tietosuojalainsäädännön ja tietosuojaohjeistuksen noudattamisen seurannasta L&T:llä. Tietohallintojohtaja vastaa tietoturvapoliittikan jalkauttamisesta ja seurannasta.

Poliittikkojen luonteen vuoksi L&T ei ole käynyt suoraa vuoropuhelua niistä henkilöstön kanssa. Tietosuojapolitiikka on julkinen ja se on saatavilla L&T:n verkkosivuilla ja intranetissä. Tietoturvapoliittikka on tarkoitettu vain yhtiön sisäiseen käyttöön ja se on työntekijöiden saatavilla intranetissä.

L&T tarjoaa työntekijöille ohjeistusta ja koulutusta tietosuoja- ja tietoturva-asioissa. Kaikkien työntekijöiden tulee tuntea työtehtäviinsä liittyvät tietosuoja- ja tietoturvavälvoitteet ja noudattaa niitä. Vuonna 2024 toimihenkilöistä 85 % oli suorittanut tietoturvapoliittikan sisältöihin perehdyttävän verkkokoulutuksen, joka sisältää myös tietosuojapolitiikan keskeisimmät aihealueet.

Vuonna 2024 yhtiö valmistautui NIS2-direktiivin sekä kyberturvallisuuslain vaatimustenmukaisuuteen muun muassa dokumentoimalla L&T:n käytänteet keskitettyyn tietoturvanhallintajärjestelmään.

Vuonna 2025 L&T päivittää tietosuoja- ja tietoturvapoliittikat ja määrittelee samassa yhteydessä koko L&T:n omaa toimintaa koskevat numeeriset tavoitteet ja tavoiteaikataulun vuoden 2024 perusteella. Vuosi 2024 määrittelee lähtötason tavoitteille.

Hankinnan lahjoja ja vieraanvaraisuutta koskeva ohje

L&T:llä on erillinen ohje liittyen lahjojen ja vieraanvaraisuuden vastaanottamiseen toimittajalta tai niiden antamiseen. Ohje täydentää L&T:n eettisiä periaatteita henkilöstölle sekä korruption ja lahjonnan estämisen politiikkaa. Ohjeessa määritellään kohtuullinen lahja tai vieraanvaraisuus, jonka L&T:läinen voi ottaa vastaan, ja missä tilanteissa minkäänlaista vieraanvaraisuutta ei voida vastaanottaa. Ohje koskee L&T:n johtoa ja kaikkia hankintoja tekeviä. Ohjeeseen on hyväksynyt toimitusjohtaja ja johtoryhmä ja se päivitetään kahden vuoden välein. Ohjeeseen jalkauttamisesta vastaa hankintojohtaja. L&T loi hankinnan vieraanvaraisuutta ja lahjoja koskevan ohjeen vuonna 2024. L&T ei ole määritellyt ohjeelle tavoitteita.

Asemavaltuutusohje

Asemavaltuutusohje määrittelee päätöksentekoaikavälit ja päätöksentekojärjestyksen L&T:ssä. Ohjeessa määritellään, kuka voi tai kenen pitää päättää asioista ja mihin euromäärään saakka. Siinä määritellään myös, milloin päätöksenteko pitää viedä ylemmälle tasolle ja milloin pitää konsultoida lakiosastoa tai muuta asiantuntijaorganisaatioita ennen päätöksentekoa. Päätökset tulee tehdä määriteltujen linjausten mukaisesti. Asemavaltuutusohjeesta vastaa henkilöstö- ja lakiasianjohtaja lakiosaston tuella. Asemavaltuutusohje koskee koko henkilöstöä ja sen hyväksyy toimitusjohtaja ja johtoryhmä.

Koulutuskattavuus, %	2024
Eettiset periaatteet henkilöstölle	64
Toimihenkilöt	84
Työntekijät	59
Tietoturva	68
Toimihenkilöt	85
Työntekijät	64
Korruption ja lahjonnan ehkäiseminen	83
Avainasemassa toimivat henkilöt	81
Hallinto-, johto- ja valvontaelimet	91

Hyvän hallintotavan tai eettisen yrityskulttuurin vastaiset tapaukset	2024
Kaikki ilmoitukset liittyen epäeettiseen toimintaan	23
Tutkintaan johtaneet ilmoitukset	15
Hallitukselle raportoidut kriittiset ilmoitukset	0
Kilpailun vastainen toiminta	0
Oikeustoimet kilpailun vastaisesta toiminnasta	0

Korruption ja lahjonnan torjuntakoulutuksen kattavuus	Avainasemassa toimivat henkilöt	Hallinto-, johto-, ja valvontaelimet
Koulutuksen kattavuus, henkilöä		
Henkilöstön määrä	150	44
Koulutuksen saaneet	121	40
Koulutusmenetelmä ja koulutuksen kesto, tuntia		
Tietokoneavusteinen koulutus	0.5	0.5
Toistuvuus		
Koulutuksen uusiminen	Vuosittain	Vuosittain
Käsitellyt aiheet		
Lahjat ja lahjonta	X	X
Eturistiriidat	X	X
Kestittäminen	X	X
Korruptio	X	X
Sponsorointi	X	X
Viranomaisyhteistyö	X	X
Menettelyt epäiltäessä/havaittaessa	X	X

Laskentaperiaatteet

Verkkokurssien suorituspäämäärä ilmaistaan prosentteina kohdeyleisöstä. Koulutuskattavuudella kuvataan sitä, kuinka suuri osa raportointikauden lopussa aktiivisista työsuhteisista työntekijöistä tai hallituksen jäsenistä, joille kyseinen koulutus on osoitettu, on sen hyväksytysti suorittanut. Koulutuksen suoritus- ja osoitustiedot saadaan suoraan L&T:n omista järjestelmistä.

Kielletystä toiminnasta ilmoittaminen

Mikäli henkilöstö havaitsee tai epäilee L&T:llä kiellettyä toimintaa, kuten korruptiota, lahjontaa tai eturistiriitatilanteita, niistä tulee ilmoittaa omalle esihenkilölle, henkilöstöhallinnolle tai lakiosastolle. Ilmoituksen voi myös tehdä L&T:n ilmoituskanavan kautta. Ilmoituksen ilmoituskanavaan voi tehdä nimettömänä. Linkki ja ohjeistus ilmoituskanavaan löytyy yhtiön intranetistä ja verkkosivuilta, eettisistä periaatteista henkilöstölle, eettisistä periaatteista toimittajille sekä ilmoitustauluilta ja info-TV:stä.

L&T kannustaa omaa työvoimaa ja toimitusketjun edustajia puhumaan, jos he epäilevät eettisten periaatteiden tai korruption ja lahjonnan vastaisen politiikan rikkomista tai jos he saavat tietää rikkomuksesta, erityisesti tapauksissa, joissa heille tarjotaan lahjusta, heitä pyydetään antamaan lahjus tai jos he epäilevät, että tiettyyn tapahtumaan liittyy lahjontaa.

Ilmoituskanavaan tulee satunnaisesti myös sinne kuulumattomia ilmoituksia, jotka ohjataan oikeaan kanavaan. 'Kaikki ilmoitukset liittyen epäeettiseen toimintaan' sisältää kaikki epäeettisen toiminnan ilmoituskanaviin tulleet ilmoitukset, riippumatta ilmoituksen sisällöstä. Tutkintaan johtaneiden ilmoitusten luvusta on poistettu muihin kanaviin ohjatut ilmoitukset ja yhteydenotot.

L&T tutkii kaikki epäillyt rikkomukset. Kenellekään, joka hyvässä uskossa ilmoittaa ilmoituskanavalainsäädännön soveltamisalaan kuuluvista epäilyistään ja osallistuu mahdollisten väärinkäytösepäilyiden tutkintaan ja selvittämiseen, ei aiheudu tämän johdosta kielteisiä seuraamuksia, kuten myöhempää syrjinnän kohteeksi tai epäedulliseen asemaan joutumisen riskiä. L&T ryhtyy kurinpitotoimiin kaikkia niitä vastaan, joiden todetaan syyllistyneen mahdollisiin kiellettyihin kostotoimiin.

Ilmoituskanavaan tulleita ilmoituksia tutkivat L&T:n Compliance Officer, lakiosasto tai muut henkilöstö- ja lakiasiainjohtajalle raportoivat henkilöt, joilla on oikeustieteen maisterin koulutus. L&T:n compliance-työryhmä käsittelee kaikki tutkintaan johtaneet ilmoitukset ja työryhmä raportoi kaikki rikkomukset ja kriittiset ilmoitukset hallituksen tarkastusvaliokunnalle.

G1-2 – Suhteet toimittajiin

L&T:n hankintasopimuksissa määritetään toimittajia koskevat toimitus- ja maksuehdot, joiden toteutumista seuraa L&T:n hankintavastaava. Tarkemmat tiedot maksukäytännöistä on kuvattu kohdassa G1-6, s. 79.

Toimittajia koskevat yhteiskunnalliset ja ympäristövaatimukset on huomioitu L&T:n hankintasopimuksissa ja ne voivat vaihdella kategorian ja toimittajan mukaisesti. Lisäksi L&T pyrkii välttämään toimittajien eriarvoista kohtelua yhteisillä hankintasopimuksilla ja avoimella vuoropuhelulla.

L&T edellyttää, että kaikki sen sopimustoimittajat sitoutuvat yhtiön toimittajia koskeviin eettisiin periaatteisiin, joka sisältää vaatimuksia työolosuhteista, ihmisoikeuksien kunnioittamisesta, ympäristö- ja ilmastovaikutuksien vähentämisestä sekä ja liiketoiminnan eettisyydestä. Eettisten periaatteiden noudattamista seurataan säännöllisesti toimittajien itsearviointikyselyillä. Itsearviointien tulokset arvioidaan, ja mahdolliset poikkeamat johtavat korjaaviin toimenpiteisiin tai sopimuskumppanuuden uudelleenarviointiin. Toimintaperiaatteet, toimet ja tavoitteet koskien toimittajien eettisiä periaatteita ja itsearviointeja on kuvattu tarkemmin kohdissa S2-1, S2-2 ja S2-3, s. 74–77.

G1-3 – Korruption ja lahjonnan ehkäiseminen ja havaitseminen

L&T:llä on erillinen lahjonnan ja korruption vastainen politiikka, jonka toimitusjohtaja ja johtoryhmä on hyväksynyt. Poliitiikan jalkautuksesta vastaa henkilöstö- ja lakiasianjohtaja yhdessä lakiosaston kanssa. Liiketoiminta tukee lakiosastoa jalkautuksessa.

Yhtiö on määritellyt roolit, joissa alttius korruptiolle on muita rooleja suurempi. Näitä rooleja ovat hankinnan, myynnin ja liiketoiminnan johdon roolit mukaan lukien konsernin johtoryhmä. Kaikki näissä rooleissa (100 %) työskentelevät henkilöt koulutetaan L&T:n lahjonnan ja korruption estämisen politiikan sisältöön sekä tapausesimerkkeihin ja koulutussuorituksia seurataan. Vuoden 2025 aikana myös L&T:n hallitus suorittaa korruption ja lahjonnan estämisen verkkokoulutuksen. Tarkempi kuvaus toimintaperiaatteista on annettu kohdassa G1-1, s. 77.

Yhtiöllä on erillinen verkkokoulutus korruption ja lahjonnan estämiseksi. Koulutus määrittelee yhtiössä kielletyt käytännöt, antaa näistä tapausesimerkkejä ja kertoo, miten toimia, jos organisaatiossa kohtaa tai epäilee korruptiota tai lahjontaa. Koulutuksen kesto on noin 30 minuuttia.

Korruptio- ja lahjontaepäilyistä voi ilmoittaa omalle esihenkilölle, henkilöstöhallinnolle, lakiosastolle tai ilmoituskanavan kautta. Ilmoituksen voi tehdä nimettömänä ilmoituskanavaan.

Ilmoituksia käsittelevät L&T:n Compliance Officer, lakiosasto tai muut henkilöstö- ja lakiasiainjohtajalle raportoivat henkilöt, joilla on oikeustieteen maisterin koulutus. Ilmoituksia käsittelevät henkilöt eivät käsittele omaan organisaatioonsa kohdistuvia ilmoituksia ja ovat näin erillään asiaan osallisesta kommentoijasta.

Ilmoitukset käsitellään L&T:n compliance-työryhmässä sekä raportoidaan hallituksen tarkastusvaliokunnalle kerran vuodessa.

G1-4 – Korruptio- tai lahjontatapaukset

L&T:n tietoon ei tullut yhtään korruptioon tai lahjontaan liittyvää rikkomusta katsauskaudella eikä yhtiö maksanut sakkoja tai sanktioita korruptioon tai lahjontaan liittyen. L&T:n johdon edustajia ei ole tuomittu lahjonnasta tai korruptiosta.

G1-6 – Maksukäytännöt

L&T noudattaa maksukäytänteissä läpinäkyvyyttä ja hyvää toimintatapaa. L&T ei ole tehnyt kategoriakohtaisia maksuluokkamäärityksiä, vaan ne sovitaan erikseen yhdessä toimittajien kanssa. Vuonna 2024 yhtiön laskujen keskimääräinen maksuaika oli 38 päivää laskun vastaanottamisesta. L&T maksoi valtaosalle eli 85 prosentille toimittajista laskut keskimääräisessä ajassa tai aiemmin. Näistä (maksuaika 38 pv tai alle) toimittajista 83 % oli ns. pieniä toimittajia, joiden vuosispend oli alle 20 000 euroa.

Tällä hetkellä L&T:llä ei ole vireillä oikeudenkäyntejä, jotka liittyisivät maksuviivästyksiin. L&T noudattaa ennalta sovittuja maksuehtoja ja huolehtii siitä, että kaikki liikekumppanit saavat maksunsa ajallaan. Mahdolliset poikkeamat maksukäytännöissä käsitellään erikseen ja niihin pyritään löytämään nopeasti molempia osapuolia tyydyttävä ratkaisu.

Laskentaperiaatteet

Keskimääräinen maksuaika lasketaan päivinä siitä hetkestä, kun lasku on toimitettu L&T:lle tai sen tytäryhtiölle. Tiedot perustuvat ostolaskujen kirjanpitolietoihin.

Konsernin tunnusluvut

Konsernin tunnusluvut	81
Tunnuslukujen laskentaperusteet	83

Konsernin tunnusluvut

Osakekohtaiset tunnusluvut

	2024	2023 oikaistu ²	2022	2021	2020
Osakekohtainen tulos, EUR	-0,05	0,77	0,83	0,90	0,50
Laimennettu osakekohtainen tulos, EUR	-0,05	0,76	0,83	0,90	0,50
Oma pääoma/osake, EUR	5,48	6,06	5,78	5,52	5,05
Osinko/osake, EUR ¹	0,50	0,49	0,47	0,46	0,40
Osinko/tulos, % ¹	n/a	64,0	56,9	51,0	79,7
Efekttiivinen osinkotuotto, % ¹	6,4	5,0	4,4	3,4	2,7
Hinta/voittosuhde (P/E)	-173,3	12,8	12,9	14,9	30,0
Liiketoiminnan nettorahavirta investointien jälkeen/osake, EUR	1,07	1,33	1,08	0,05	1,15
Tilikauden					
alin kaupantekokurssi, EUR	7,71	9,00	9,72	12,82	10,06
ylin kaupantekokurssi, EUR	10,36	11,84	13,62	16,10	16,76
keskikurssi, EUR	8,81	10,11	11,16	14,31	13,55
viimeinen kaupantekokurssi, EUR	7,87	9,80	10,64	13,44	15,06
Osakekannan markkina-arvo 31.12., MEUR	300,5	373,9	405,9	512,2	573,9
Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä, 1 000 kpl					
keskimäärin vuoden aikana	38 164	38 127	38 116	38 111	38 103
vuoden lopussa	38 189	38 154	38 146	38 112	38 105
keskimäärin vuoden aikana laimennettu	38 268	38 232	38 128	38 127	38 118
Vaihdettujen osakkeiden lukumäärä, 1 000 kpl	8 605	5 649	9 397	9 615	12 266
% keskimääräisestä osakemäärästä	22,5	14,8	24,7	25,2	32,2
Osakkeiden vaihto, MEUR	75,8	57,1	104,9	137,6	166,1

¹ 2024 Hallituksen ehdotus

² Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedoista 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

³ Laskentaa on tarkennettu vuonna 2024. Vuoden 2023 luku on päivitetty vastaavasti.

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	2024	2023 oikaistu ²	2022	2021	2020
Liikevaihto, MEUR	770,7	802,1	844,1	812,5	751,9
Liikevoitto, MEUR	9,8	37,3	42,9	42,2	28,2
% liikevaihdosta	1,3	4,6	5,1	5,2	3,8
Oikaistu liikevoitto, MEUR	43,2	37,9	40,9	42,4	39,7
% liikevaihdosta	5,6	4,7	4,8	5,2	5,3
EBITDA, MEUR	89,0	95,8	98,3	95,1	85,2
% liikevaihdosta	11,5	11,9	11,6	11,7	11,3
Tulos ennen veroja, MEUR	4,4	34,6	37,8	39,0	23,3
% liikevaihdosta	0,6	4,3	4,5	4,8	3,1
Tilikauden tulos, MEUR	-1,7	29,2	31,5	34,4	19,0
% liikevaihdosta	-0,2	3,6	3,7	4,2	2,5
Liiketoiminnan rahavirta, MEUR	81,4	93,6	71,8	65,6	83,0
Taseen loppusumma, MEUR	607,9	648,8	660,5	632,3	596,6
Oman pääoman tuotto, % (ROE)	-0,8	12,9	14,6	17,1	9,6
Sijoitettu pääoma, MEUR	396,1	425,0	437,2	406,0	379,2
Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROCE)	3,3	10,1	10,4	10,8	7,5
Omavaraisuusaste, %	35,4	36,7	34,3	34,2	33,0
Nettovelkaantumisaste, %	73,2	69,5	75,9	79,4	70,9
Korolliset nettovelat, MEUR	153,0	160,9	167,3	167,1	136,5
Bruttoinvestoinnit, MEUR ³	37,5	60,3	58,2	72,3	48,2
% liikevaihdosta	4,9	7,5	6,9	8,9	6,4
Henkilöstö kokoaikaiseksi muutettuna keskimäärin	5 980	6 743	6 820	7 319	7 197
Henkilöstö kokopäiväiset ja osa-aikaiset yhteensä	7 441	8 159	8 371	8 171	8 139

Vaihtoehtoisten tunnuslukujen täsmäytys

Yhtiö julkaisee IFRS-tunnuslukujen ohella tiettyjä yleisesti käytettyjä muita tunnuslukuja, jotka ovat pääosin johdettavissa tuloslaskelmasta ja taseesta. Näiden tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty kappaleessa Tunnuslukujen laskenta-perusteet. Yhtiön näkemyksen mukaan tunnusluvut selventävät tuloslaskelman ja taseen antamaa kuvaa toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta ja vertailukelpoisuudesta.

Oikaistun liikevoiton täsmäytys liikevoittoon

1.1. – 31.12. MEUR	2024	2023
Liikevoitto ¹	9,8	37,3
Vertailtavuuteen vaikuttavat erät:		
- liiketoimintojen uudelleenjärjestelyistä aiheutuneet kulut	4,6	0,3
- liiketoimintojen hankintoihin liittyvät kulut	1,3	0,3
- liikearvon arvonalentuminen	23,3	-
- muut erät	4,1	-
Oikaistu liikevoitto ¹	43,2	37,9

Muut erät koostuvat pääasiassa Kiinteistöpalvelut Ruotsin tappiollisiin sopimuksiin ja riita-asioihin liittyvistä varauksista.

Bruttoinvestointien täsmäytys

1.1. – 31.12. MEUR	2024	2023
Hankittujen liiketoimintojen aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	2,0	-
- käyttöoikeusomaisuuserien lisäykset pl. raskas vuokrakalusto hankituista liiketoiminnoista	-0,1	-
Muut lisäykset aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	59,2	81,1
- käyttöoikeusomaisuuserien lisäykset pl. raskas vuokrakalusto	-19,4	-18,1
- muut oikaisut	-4,2	-2,7
Bruttoinvestoinnit ²	37,5	60,3

Sijoitetun pääoman tuotto-% segmenteittäin

1.1. – 31.12. MEUR	2024	2023
Ympäristöpalvelut¹		
Sijoitettu pääoma (MEUR), tilikauden alun ja lopun keskiarvo	207,7	202,7
Liikevoitto	26,2	25,9
+ rahoitustuotot	0,1	0,3
Sijoitetun pääoman tuotto (MEUR)	26,2	26,3
Sijoitetun pääoman tuotto (%)	12,6	13,0
Teollisuuspalvelut		
Sijoitettu pääoma (MEUR), tilikauden alun ja lopun keskiarvo	92,3	93,7
Liikevoitto	15,1	13,8
+ rahoitustuotot	0,1	0,0
Sijoitetun pääoman tuotto (MEUR)	15,1	13,8
Sijoitetun pääoman tuotto (%)	16,4	14,7
Kiinteistöpalvelut Suomi		
Sijoitettu pääoma (MEUR), tilikauden alun ja lopun keskiarvo	19,4	25,0
Liikevoitto	9,4	4,4
+ rahoitustuotot	0,6	0,4
Sijoitetun pääoman tuotto (MEUR)	10,0	4,8
Sijoitetun pääoman tuotto (%)	51,4	19,4
Kiinteistöpalvelut Ruotsi		
Sijoitettu pääoma (MEUR), tilikauden alun ja lopun keskiarvo	44,9	61,0
Liikevoitto	-35,1	-3,7
+ rahoitustuotot	0,1	0,1
Sijoitetun pääoman tuotto (MEUR)	-34,9	-3,6
Sijoitetun pääoman tuotto (%)	-77,9	-5,9

¹ Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

² Laskentaa on tarkennettu vuonna 2024. Vuoden 2023 luku on päivitetty vastaavasti.

Tunnuslukujen laskentaperusteet

Osakekohtaiset tunnusluvut

Osakekohtainen tulos	=	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä keskimäärin}}$
Laimennettu osakekohtainen tulos	=	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos}}{\text{Osakkeiden laimennettu lukumäärä keskimäärin}}$
Oma pääoma / osake	=	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Osakekohtainen osinko ¹	=	$\frac{\text{Tilikauden osingonjako}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Osinko/tulos, % ¹	=	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}} \times 100$
Efekttiivinen osinkotuotto, % ¹	=	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Tilikauden päätöskurssi}} \times 100$
Hinta/voittosuhte (P/E)	=	$\frac{\text{Tilikauden päätöskurssi}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
Liiketoiminnan nettorahavirta investointien jälkeen / osake	=	$\frac{\text{Liiketoiminnan nettorahavirta investointien jälkeen}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä keskimäärin}}$
Osakekannan markkina-arvo	=	Osakkeiden laimentamaton lukumäärä tilinpäätöspäivänä ilman yhtiön hallussa olevia omia osakkeita x tilikauden päätöskurssi

¹ Laskentakaavoja sovelletaan myös pääomanpalautuksen tunnuslukuihin.

² Yhtiö on vuoden 2024 viimeisellä neljänneksellä täsmentänyt vertailtavuuteen vaikuttavien erien määritelmää siten, että niihin sisällytetään myös muut olennaiset tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomat erät.

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Oikaistu liikevoitto	=	Liikevoitto +/- vertailtavuuteen vaikuttavat erät
Vertailtavuuteen vaikuttavat erät ²	=	Olennaiset liiketoimintojen uudelleenjärjestelyistä tai ostoista aiheutuneet kulut, liiketoimintojen myynneistä syntyneet myyntivoitot tai -tappiot ja liiketoimintojen lopettamisista aiheutuneet kulut sekä muut olennaiset tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomat erät
EBITDA	=	Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset
Oman pääoman tuotto, % (ROE)	=	$\frac{\text{Tilikauden tulos}}{\text{Oma pääoma (tilikauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Sijoitettu pääoma	=	Oma pääoma + korolliset rahoitusvelat
Sijoitetun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Liikevoitto + rahoitustuotot + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta}}{\text{Oma pääoma + korolliset rahoitusvelat (tilikauden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakat}} \times 100$
Nettovelkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$
Korolliset nettovelat	=	Korollinen vieras pääoma - rahavarat
Bruttoinvestoinnit	=	Investoinnit aineettomiin ja aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin ilman käyttöoikeusomaisuuseriä ja muita oikaisuja ml. raskaan vuokratkaluston hankinnat ja yrityskaupat
Orgaaninen kasvu, %	=	$\frac{\text{Tilikauden liikevaihto - edellisen 12 kuukauden aikana hankittujen liiketoimintojen liikevaihto - vertailukauden liikevaihto + edellisen 12 kuukauden aikana myytyjen ja lopetettujen liiketoimintojen liikevaihto}}{\text{Vertailukauden liikevaihto - edellisen 12 kuukauden aikana myytyjen ja lopetettujen liiketoimintojen liikevaihto}} \times 100$

Tilinpäätös

Konsernin tuloslaskelma	85
Konsernin laaja tuloslaskelma	85
Konsernitase	86
Konsernin rahavirtalaskelma	87
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	88
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	89
Emoyhtiön tilinpäätös	123
Hallituksen voitonjakoehdotus ja tilinpäätösmerkintä	131

1 Taloudellinen tulos	
1.1 Segmentti-informaatio	91
1.2 Myyntituotot asiakassopimuksista	92
1.3 Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	94
1.4 Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	94
1.5 Osakeperusteiset maksut	95
1.6 Vuokrasopimukseen liittyvät kulut	96
1.7 Poistot ja arvonalentumiset	96
1.8 Rahoitustuotot ja -kulut	97
1.9 Tuloverot	97

2 Operatiiviset varat ja velat	
2.1 Myyntisaamiset ja muut saamiset	100
2.2 Vaihto-omaisuus	100
2.3 Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	101
2.4 Muut pitkäaikaiset velat	101
2.5 Varaukset	101
2.6 Eläkevelvoitteet	102

3 Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä muut pitkäaikaiset varat	
3.1 Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet	105
3.2 Liikearvon arvonalentumistestaukset	106
3.3 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	107
3.4 Käyttöoikeusomaisuuserät ja vuokrasopimusvelat	108
3.5 Muut pitkäaikaiset varat	109

4 Rahoitusriskit ja pääomarakenne	
4.1 Rahoitusvarat ja -velat	111
4.2 Rahoitusriskien hallinta	113
4.3 Oma pääoma	116
4.4 Osakekohtainen tulos ja osinko	117
4.5 Vastuusitoumukset ja ehdolliset velat	117

5 Konsolidointi ja muut liitetiedot	
5.1 Yhdistelyperiaatteet	119
5.2 Konserniyritykset	119
5.3 Hankitut liiketoiminnot	120
5.4 Lähipiiritapahtumat	121
5.5 Tilintarkastuskustannukset	121
5.6 Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat	122
5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus	122

Konsernin tuloslaskelma

1.1. – 31.12. MEUR	2024	2023 oikaistu ¹	Liite
Liikevaihto	770,7	802,1	1.2
Liiketoiminnan muut tuotot	4,6	6,2	1.4
Materiaalit ja palvelut	-228,2	-246,5	
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	-342,7	-352,8	1.3
Liiketoiminnan muut kulut	-115,5	-113,1	1.4
Poistot ja arvonalentumiset	-55,9	-58,5	1.7
Liikearvon arvonalentuminen	-23,3	-	1.7, 3.2
Liikevoitto	9,8	37,3	
Rahoitustuotot	0,8	2,5	
Rahoituskulut	-9,3	-8,7	
Kurssierot (netto)	-0,0	-0,0	
Rahoitustuotot ja -kulut	-8,6	-6,3	1.8
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	3,2	3,6	
Tulos ennen veroja	4,4	34,6	
Tuloverot	-6,1	-5,4	1.9
Tilikauden tulos	-1,7	29,2	
Tilikauden tuloksen jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille	-1,7	29,2	
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu osakekohtainen tulos:			
Osakekohtainen tulos, EUR	-0,05	0,77	4.4
Laimennettu osakekohtainen tulos, EUR	-0,05	0,76	4.4

Konsernin laaja tuloslaskelma

1.1. – 31.12. MEUR	2024	2023 oikaistu ¹	Liite
Tilikauden tulos	-1,7	29,2	
Muut laajan tuloksen erät, veroilla vähennettynä			
Erät, joita ei siirretä myöhemmin tulosvaikutteiseksi			
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	-0,0	-0,0	2.6
Erät, joita ei siirretä myöhemmin tulosvaikutteiseksi, yhteensä	-0,0	-0,0	
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi			
Suojausrahasto, käyvän arvon muutos	-	0,1	4.2
Tulosvaikutteiseksi siirretyt koronvaihtosopimuksen käyvän arvon muutokset	-	-1,0	4.2
Muuntoerot	-2,1	0,1	
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi, yhteensä	-2,1	-0,9	
Muut laajan tuloksen erät, yhteensä	-2,1	-0,9	
Tilikauden laaja tulos, verojen jälkeen	-3,8	28,3	
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille	-3,8	28,3	

¹ Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

Lisätietoja konsernin laajan tuloslaskelman veroista on esitetty liitetiedossa 1.9 Tuloverot.

Konsernitase

31.12. MEUR	2024	2023 oikaistu ¹	Liite
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet			3.1
Liikearvo	157,0	180,8	
Muut aineettomat hyödykkeet	42,2	38,2	
	199,2	219,0	
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	164,3	164,9	3.3
Käyttöoikeusomaisuuserät	69,1	76,0	3.4
	233,4	240,9	
Muut pitkäaikaiset varat			
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	18,9	17,6	3.5
Muut osakkeet ja osuudet	0,2	0,2	3.5
Laskennalliset verosaamiset	2,0	3,1	1.9
Muut pitkäaikaiset saamiset	1,0	1,5	3.5
	22,0	22,5	
Pitkäaikaiset varat yhteensä	454,7	482,4	
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	9,2	7,8	2.2
Myyntisaamiset ²	86,5	98,6	2.1, 4.1
Sopimukseen perustuvat omaisuuserät ²	16,1	18,1	1.2, 2.1, 4.1
Tuloverosaamiset	0,3	1,2	2.1
Muut saamiset	7,1	7,9	2.1, 4.1
Rahavarat	33,9	32,9	4.1
Lyhytaikaiset varat yhteensä	153,2	166,5	
VARAT YHTEENSÄ	607,9	648,8	

¹ Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedoista 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

² Yhtiö on tarkentanut vuoden 2024 aikana sopimukseen perustuvien omaisuuserien esittämistapaa ja oikaissut vuoden 2023 sopimuksiin perustuvia omaisuuseriä ja myyntisaamisia vastaavasti.

31.12. MEUR	2024	2023 oikaistu ¹	Liite
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Oma pääoma			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			4.3
Osakepääoma	19,4	19,4	
Muut rahastot	-13,5	-11,5	
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	0,6	0,6	
Kertyneet voittovarot	202,7	222,8	
Oma pääoma yhteensä	209,2	231,3	
Velat			
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	26,6	28,3	1.9
Eläkevelvoitteet	1,1	1,2	2.6
Varaukset	9,0	7,2	2.5
Lainat	115,1	115,5	4.1
Vuokrasopimusvelat	53,2	56,1	3.4, 4.1
Muut velat	13,4	13,2	2.4
	218,4	221,4	
Lyhytaikaiset velat			
Lainat	0,5	0,6	4.1
Vuokrasopimusvelat	18,1	21,5	3.4, 4.1
Ostovelat ja muut velat	158,8	172,8	2.3, 4.1
Tuloverovelat	0,3	0,3	2.3
Varaukset	2,5	0,9	2.5
	180,3	196,1	
Velat yhteensä	398,7	417,5	
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ	607,9	648,8	

Konsernin rahavirtalaskelma

1.1. – 31.12. MEUR	2024	2023	Liite
Liiketoiminnan rahavirta			
Tilikauden tulos ¹	-1,7	29,2	
Oikaisut			
Verot ¹	6,1	5,4	1.9
Poistot ja arvonalentumiset ¹	79,2	58,5	1.7
Rahoitustuotot ja -kulut	8,6	6,3	1.8
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	-1,3	-1,6	
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	-3,2	-3,6	3.5
Varaukset	3,6	-1,2	2.5
Muut oikaisut	1,2	0,7	
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	92,5	93,6	
Käyttöpääoman muutos			
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos	14,6	7,2	
Vaihto-omaisuuden muutos	-1,4	0,0	
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos	-9,9	-2,1	
Käyttöpääoman muutos	3,2	5,1	
Maksetut korot ja muut rahoituskulut	-9,2	-8,2	
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	0,8	2,5	
Maksetut verot	-5,9	0,5	
Liiketoiminnan nettorahavirta	81,4	93,6	

1.1. – 31.12. MEUR	2024	2023	Liite
Investointien rahavirta			
Hankitut tytäryritykset ja liiketoiminnot vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	-1,5	-	5.3
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin käyttöomaisuushyödykkeisiin	-42,7	-44,9	
Aineellisten ja aineettomien käyttöomaisuushyödykkeiden myynnit	1,9	2,2	
Saadut osingot yhteisyritykseltä	1,8	-	
Osinkotuotot muista pitkäaikaisista sijoituksista	0,0	-	
Investointien nettorahavirta	-40,5	-42,7	
Liiketoiminnan nettorahavirta investointien jälkeen	40,8	50,9	
Rahoituksen rahavirta			
Lyhytaikaisten lainojen nostot	60,0	10,0	4.1
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	-60,0	-10,0	4.1
Pitkäaikaisten lainojen nostot	-	40,0	4.1
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-0,6	-68,4	4.1
Vuokrasopimusvelkojen lyhennykset	-20,4	-21,2	
Maksetut osingot	-18,7	-17,9	
Rahoituksen nettorahavirta	-39,7	-67,5	
Rahavarojen nettomuutos	1,1	-16,6	
Rahavarat tilikauden alussa	32,9	49,5	
Valuuttakurssien muutosten vaikutus	-0,1	0,0	
Rahavarat taseessa tilikauden lopussa	33,9	32,9	4.1

¹ Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitiilinpäätöksen liitetiedosta 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

MEUR	Osakepääoma	Muuntoerot ¹	Suojausrahasto ¹	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Kertyneet voittovarot	Oma pääoma yhteensä	Liite
Oma pääoma 1.1.2023	19,4	-11,5	0,9	0,6	211,0	220,4	
Laaja tulos							
Tilikauden tulos ²					29,2	29,2	
Muut laajan tuloksen erät		0,1	-0,9		-0,0	-0,9	
Tilikauden laaja tulos yhteensä²	-	0,1	-0,9	-	29,2	28,3	
Liiketoimet omistajien kanssa							
Osakeperusteiset etuudet					0,5	0,5	1.5
Maksetut osingot					-17,9	-17,9	
Palautuneet osingot					0,0	0,0	
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä	-	-	-	-	-17,4	-17,4	
Oma pääoma 31.12.2023²	19,4	-11,5	-	0,6	222,8	231,3	
Laaja tulos							
Tilikauden tulos					-1,7	-1,7	
Muut laajan tuloksen erät		-2,1			-0,0	-2,1	
Tilikauden laaja tulos yhteensä	-	-2,1	-	-	-1,7	-3,8	
Liiketoimet omistajien kanssa							
Osakeperusteiset etuudet					0,3	0,3	1.5
Maksetut osingot					-18,7	-18,7	
Palautuneet osingot					0,0	0,0	
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä	-	-	-	-	-18,4	-18,4	
Oma pääoma 31.12.2024	19,4	-13,5	-	0,6	202,7	209,2	

¹ Sisältyy konsernitaseen oman pääoman riviin Muut rahastot.

² Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

Lisätietoja omasta pääomasta on esitetty liitetiedossa 4.3 Oma pääoma, ja omaan pääomaan kirjatuihin veroista liitetiedossa 1.9 Tuloverot.

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Konsernin perustiedot

Lassila & Tikanoja -konserni on erikoistunut ympäristönhuoltoon sekä kiinteistöjen ja laitosten ylläpitoon. Konsernilla on toimintaa Suomessa ja Ruotsissa.

Konsernin emoyritys on Lassila & Tikanoja Oyj, jonka y-tunnus on 1680140-0. Lassila & Tikanoja Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Helsinki, Suomi. Yhtiön rekisteröity osoite on Valimotie 27, 00380 Helsinki, Suomi.

Lassila & Tikanoja Oyj:n osake noteerataan Nasdaq Helsinki Oy:ssä.

Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa internetosoitteesta www.lt.fi tai konsernin emoyrityksen pääkonttorista osoitteesta Valimotie 27, 00380 Helsinki, Suomi.

Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 25. päivänä helmikuuta 2025 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi.

Tilinpäätöksen laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu Euroopan unionissa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS-tilinpäätösstandardit) mukaisesti. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettavaksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Yhtiö on tarkentanut vuoden 2024 aikana sopimukseen perustuvien omaisuuserien esittämistapaa ja oikaissut vuoden 2023 sopimukseen perustuvia omaisuuseriä ja myyntisaamisia vastaavasti. Muutoksella ei ole tulosvaikutusta eikä olennaista vaikutusta tilinpäätöksen antamaan kuvaan konsernin taloudellisesta asemasta.

Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina ellei toisin mainita.

Sovelletut uudet ja uudistetut standardit ja tulkinnat

Vuonna 2024 käyttöön otetut uudet ja uudistetut standardit ja tulkinnat

Konserni on ottanut käyttöön IASB:n julkistamat uudet ja uudistetut standardit ja tulkinnat, joita on sovellettava 1.1.2024 alkaen. Näillä standardeilla ei ole ollut vaikutusta kuluneeseen tilikauteen eikä niillä odoteta olevan olennaista vaikutusta tuleviin tilikausiin eikä odotettavissa oleviin liiketapahtumiin.

Tulevilla tilikausilla sovellettaviksi tulevat uudet ja uudistetut standardit ja tulkinnat

Konserni ottaa uudet standardit ja tulkinnat käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta.

IASB julkaisi 9.4.2024 IFRS 18 -tilinpäätösstandardin. Standardi korvaa nykyisen IAS 1 -standardin ”Tilinpäätöksen esittäminen” ja sillä muutetaan useita muita IFRS-tilinpäätösstandardeja, kuten IAS 7 -standardia ”Rahavirtalaskelmat” ja IAS 8 -standardia ”Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, kirjanpidollisten arvioiden muutokset ja virheet”. Standardi sisältää:

- uusia vaadittuja summia, välisummia ja kategorioita voittoa tai tappiota osoittavassa laskelmassa,
- uusia vaatimuksia johdon määrittelemiä, tuloksellisuutta kuvaavia lukuja koskevien tietojen antamisesta ja
- uusia esitettävien tietojen yhdistämisen ja erittelemisen periaatteita

Yhtiö analysoi parhaillaan uuden standardin vaatimuksia ja sen edellyttämiä muutoksia järjestelmiin ja tilikarttoihin.

Standardia on sovellettava 1.1.2027 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Myös aiempi soveltaminen on sallittua. Konserni alkaa soveltaa standardia 1.1.2027 alkavalla tilikaudella.

Millään tiedossa olevalla myöhemmin käyttöön otettavalla uudella standardilla tai standardin muutoksella ei katsota olevan olennaista vaikutusta konsernin taloudelliseen raportointiin.

Johdon harkintaa edellyttävät arviot

Konsernin johto joutuu IFRS-tilinpäätöstä laatiessaan tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulemat voivat poiketa tehdyistä arvioista ja oletuksista. Johto joutuu lisäksi käyttämään harkintaa tehdessään päätöksiä tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden valinnasta ja niiden soveltamisesta.

Harkintaan perustuvat ratkaisut koskevat erityisesti niitä tapauksia, joissa voimassaolevassa IFRS-normistossa on vaihtoehtoisia kirjaamis-, arvostamis- tai esittämistapoja.

Tilinpäätöksen laatiminen edellyttää yhtiön johdolta sellaisten arvioiden ja oletusten käyttämistä, jotka vaikuttavat taseen laadintahetken varojen ja velkojen sekä tilikauden tuottojen ja kulujen määriin. Arviot ja oletukset pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä ja niiden taustalla on

aiemmat kokemukset sekä tulevaisuutta koskevat, tilinpäätöshetkellä todennäköisimpinä pidetyt oletukset. Merkittävin osa-alue, joissa johto on käyttänyt edellä kuvattua harkintaa, liittyy hankittujen liiketoimintojen yhteydessä kirjattujen omaisuuserien ja velkojen arvostamiseen.

Keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja sellaiset raportointikauden päätymispäivän arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät, jotka aiheuttavat merkittävimmät riskit konsernin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumisesta olennaisesti seuraavan tilikauden aikana on esitetty seuraavien liitetietojen yhteydessä:

1.2 Myyntituotot asiakassopimuksista

1.9 Tuloverot

2.4 Muut pitkäaikaiset velat

2.5 Varaukset

3.2 Liikearvon arvonalentumistestaukset

3.4 Käyttöoikeusomaisuuserät ja vuokrasopimusvelat

5.3 Hankitut liiketoiminnot

1 Taloudellinen tulos

1.1 Segmentti-informaatio	91
1.2 Myyntituotot asiakassopimuksista	92
1.3 Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut ...	94
1.4 Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	94
1.5 Osakeperusteiset maksut	95
1.6 Vuokrasopimukseen liittyvät kulut	96
1.7 Poistot ja arvonalentumiset	96
1.8 Rahoitustuotot ja -kulut	97
1.9 Tuloverot	97

1.1 Segmentti-informaatio

Laatimisperiaate

Segmentti-informaatio raportoidaan ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle sisäisen raportoinnin kanssa yhdenmukaisella tavalla ja ylimpänä operatiivisena päätöksentekijänä toimii Lassila & Tikanoja Oyj:n toimitusjohtaja.

Segmentin varat ovat sellaisia liiketoiminnan eriä, joita segmentti käyttää liiketoiminnassaan, ja jotka ovat järkevällä perusteella kohdistettavissa segmentille. Koko konsernille yhteiset erät kuten konserni johdon kulut sekä kulut, jotka aiheutuvat pörssiyrityksenä toimimisesta, ja näitä tuottoja ja kuluja vastaavat varat ja velat sisältyvät Konserni-hallinto- ja muut -erään. Lisäksi tähän erään sisältyvät vuokrasopimus-velat ja eliminoinnit.

Konsernin toimintasegmentit

Konsernilla on neljä raportoitavaa segmenttiä, jotka ovat konsernin toimialayksiköt – Ympäristöpalvelut, Teollisuuspalvelut, Kiinteistöpalvelut Suomi ja Kiinteistöpalvelut Ruotsi.

Ympäristöpalvelut -toimialan toiminta käsittää jätehuolto- ja kierrätysliiketoiminnan, jätteenkeräysastioiden myynnin ja huoltoliiketoiminnan sekä uudet kiertotalousratkaisut. Toimialalla on toimintaa ainoastaan Suomessa.

Teollisuuspalvelut -toimiala koostuu teollisuusprosesseissa syntyviin materiaalivirtoihin ja niiden hyödyntämiseen keskittyvistä materiaalihyötykäyttöratkaisuista, teollisuusprosessien puhdistuksiin erikoistuneesta prosessipuhdistuksesta, vaarallisten jätteiden keräyksestä ja käsittelystä sekä viemäriverkostojen ylläpitoon erikoistuneista viemärihuolto- ja kuvauspalveluista. Toimialalla on toimintaa sekä Suomessa että Ruotsissa.

Kiinteistöpalvelut Suomi -toimiala tarjoaa siivous- ja muita tukipalveluita kiinteistöille sekä kiinteistöhuollon ja -tekniikan palveluita mukaan lukien energianhallinnan palvelut.

Kiinteistöpalvelut Ruotsi -toimiala tarjoaa siivous- ja tukipalveluita kiinteistöille sekä kiinteistöteknisiä palveluita.

2024 MEUR	Ympäristö- palvelut	Teollisuus- palvelut	Kiinteistö- palvelut Suomi	Kiinteistö- palvelut Ruotsi	Konserni- hallinto ja muut	Konserni
Liikevaihto, ulkoinen	280,0	142,8	236,0	111,9	-	770,7
Toimialojen välinen liikevaihto	1,5	2,3	2,0	0,0	-5,8	-
Liikevaihto yhteensä	281,5	145,1	238,0	111,9	-5,8	770,7
Liikevoitto	26,2	15,1	9,4	-35,1	-5,7	9,8
Liikevoitto, %	9,3	10,4	3,9	-31,3		1,3
Oikaistu liikevoitto ¹	26,6	16,2	9,6	-7,5	-1,6	43,2
Oikaistu liikevoitto, % ¹	9,5	11,2	4,0	-6,7		5,6
Rahoitustuotot ja -kulut						-8,6
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta						3,2
Voitto ennen veroja						4,4
Tuloverot						-6,1
Tilikauden voitto						-1,7
Varat	287,3	148,0	68,9	51,8	51,8	607,9
Velat	80,0	56,4	51,9	22,0	188,5	398,7
Bruttoinvestoinnit ¹	18,4	17,4	1,1	0,1	0,4	37,5
Poistot ja arvonalentumiset ³	30,1	13,4	6,8	28,1	0,9	79,2

2023 MEUR	Ympäristö- palvelut ²	Teollisuus- palvelut	Kiinteistö- palvelut Suomi	Kiinteistö- palvelut Ruotsi	Konserni- hallinto ja muut	Konserni ²
Liikevaihto, ulkoinen	282,1	138,8	247,9	133,2	-	802,1
Toimialojen välinen liikevaihto	1,5	2,2	2,1	0,0	-5,8	-
Liikevaihto yhteensä	283,7	141,0	250,0	133,2	-5,8	802,1
Liikevoitto	25,9	13,8	4,4	-3,7	-3,2	37,3
Liikevoitto, %	9,1	9,8	1,8	-2,8		4,6
Oikaistu liikevoitto ¹	25,9	14,0	4,4	-3,7	-2,8	37,9
Oikaistu liikevoitto, % ¹	9,1	9,9	1,8	-2,8		4,7
Rahoitustuotot ja -kulut						-6,3
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta						3,6
Voitto ennen veroja						34,6
Tuloverot						-5,4
Tilikauden voitto						29,2
Varat	290,5	151,0	78,7	83,5	45,1	648,8
Velat	82,5	60,2	56,9	23,6	194,3	417,5
Bruttoinvestoinnit ^{1 4}	40,2	17,5	1,0	0,5	1,2	60,3
Poistot ja arvonalentumiset	31,5	12,8	8,1	5,0	1,0	58,5

¹ Tilintarkastamaton

² Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

³ Sisältää 23,3 miljoonan euron arvonalentumisen Kiinteistöpalvelut Ruotsiin kohdistetusta liikearvosta.

⁴ Laskentaa on tarkennettu vuonna 2024. Vuoden 2023 luku on päivitetty vastaavasti.

Maantieteellisiä alueita koskevat tiedot

Laatimisperiaate

Konserni toimii Suomessa ja Ruotsissa. Maantieteellisten alueiden liikevaihto esitetään asiakkaan sijaintimaan mukaan ja varat esitetään varojen sijaintimaan mukaan.

MEUR	2024	2023
Liikevaihto		
Suomi	628,2	645,3
Ruotsi	133,1	150,1
Muut maat	9,5	6,8
Yhteensä	770,7	802,1
Varat¹		
Suomi	561,3	600,9
Ruotsi	46,6	47,9
Yhteensä	607,9	648,8
Investoinnit²		
Suomi	33,2	57,6
Ruotsi	4,3	2,6
Yhteensä	37,5	60,3

¹ Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

² Laskentaa on tarkennettu vuonna 2024. Vuoden 2023 luku on päivitetty vastaavasti.

1.2 Myyntituotot asiakassopimuksista

Laatimisperiaate

Myyntituotto asiakassopimuksista kirjataan, kun tai sitä mukaan kuin suoritevelvoite täytetään luovuttamalla luvattu tavara tai palvelu asiakkaalle. Tavara tai palvelu luovutetaan asiakkaalle, kun asiakas saa siihen määräysvallan. Myyntituotto kirjataan siihen rahamäärään, johon yhtiön odotetaan olevan oikeutettu kyseisiä tavaroita ja palveluja vastaan.

Yhtiö toimii päämiehenä kaikissa asiakassopimuksissaan.

Yhtiö hyödyntää käytännön apukeinoa, eikä esitä raportointikauden lopussa täyttämättä (tai osittain täyttämättä) oleville suoritevelvoitteille kohdistetun transaktiohinnan yhteenlaskettua määrää. Tämä johtuu siitä, että asiakassopimusten, kuten projektitoimitusten, kesto-aika on tyypillisesti lyhyt. Pitkäkestoissa palveluissa sopimukset voivat kuitenkin olla kestoaltaan useampia vuosia. Näiden osalta sovelletaan käytännön apukeinoa, jonka mukaan yhtiöllä on oikeus saada asiakkaalta vastike, joka suoraan vastaa yhtiön tarkasteluhetkeen mennessä tuottaman suoritteiden arvoa asiakkaalle. Tällöin yhtiö tulouttaa määrän, jonka se on oikeutettu laskuttamaan.

Palveluliiketoiminta

Palveluliiketoiminta jakautuu pitkäkestoisiin palvelusopimuksiin ja erikseen tilattaviin palveluihin.

Pitkäkestoiset palvelusopimukset sisältävät esimerkiksi Ympäristöpalveluiden jätehuollon sekä Kiinteistöpalveluiden siivouksen ja kiinteistöhuollon palveluja. Pitkäkestoissa palvelusopimuksissa asiakkaille tarjottava suorite muodostuu yhdestä tai useammasta palvelukokonaisuudesta, joita toimitetaan tasaisesti koko sopimuksen keston ajan. Asiakas voi samalla sopimuksella tilata esimerkiksi siivouspalvelut, ulkotyöt sekä taloteknisen huollon palvelut, jotka muodostavat toisistaan erillisiä palvelukokonaisuuksia. Jokainen palvelukokonaisuus muodostaa erillisen suoritevelvoitteen, sillä asiakas kykenee hyötymään niistä erikseen ja asiakas voisi halutessaan hankkia palvelut eri toimittajilta. Mikäli sopimus sisältää useamman kuin yhden erillisen suoritevelvoitteen, transaktiohintaa kohdistetaan kullekin suoritevelvoitteelle erillismyyntihintojen perusteella.

Pitkäkestoisten palvelusopimusten lisäksi asiakkaille tarjotaan erikseen tilattavia palveluja Teollisuuspalveluissa ja Kiinteistöpalveluissa. Erikseen tilattavat palvelut eroavat pitkäkestoista palveluista siinä, että suoritettava työ on tyypillisesti lyhyttä ja joko satunnaisesti toistuvaa tai kertaluontoista.

Myyntituotot palveluliiketoiminnasta tuloutetaan ajan kuluessa, sillä asiakas saa ja kuluttaa suoritteesta saamansa hyödyn sitä mukaan kuin suoritetta tuotetaan. Kiinteällä kuukausiveloituksella laskutettavat palvelut tuloutetaan tasaisesti sopimuskauden aikana, sillä myös suoritetta toimitetaan tasaisesti. Tuntiveloitteiset työt tuloutetaan ja laskutetaan tehtyyn työhön perustuen. Konsernin johto on tunnistanut, että erityisesti kiinteistöhuollon pitkäkestoissa palvelusopimuksissa voi esiintyä kausiluontoista vaihtelua, sillä suoritettavan työn sisältö vaihtelee vuodenaikojen mukaan. Johdon arvion mukaan kulut näistä palveluista kertyvät olennaisilta osin tasaisesti, jolloin myös myyntituotot kirjataan tasaisesti sopimuskaudella.

Teollisuuspalvelut vastaanottaa pilaantunutta maa-ainesta, jossa suoritevelvoitteena on maa-aineksen vastaanotto ja käsittely. Maa-aineksen suoritevelvoitteen täyttämistä määrittämässä käytetään tuotokseen perustuvaa menetelmää. Tuloutus perustuu käsittelyn maa-aineksen määrään. Asiakasta laskutetaan maa-aineksen vastaanottohetkellä ja saatu maksu käsitellään sopimukseen perustuvana velkana.

Projektiliiketoiminta

Konsernin projektiliiketoimintaan kuuluvat Teollisuuspalveluiden prosessipuhdistuksen urakat ja kaatopaikkojen sulkemisurakat sekä Kiinteistöpalveluiden kaupan kylmätekniikan ja energianhallinnan projektiurakat. Projektitoimituksissa asiakas tilaa projektin yhtenä kokonaisuutena, jolloin projekti käsittää tyypillisesti yhden suoritevelvoitteen. Sopimus voi myös sisältää useita erillisiä kohteita, joista jokainen muodostaa erillisen suoritevelvoitteen. Mikäli sopimus sisältää useamman kuin yhden erillisen suoritevelvoitteen, kohdistetaan transaktiohintaa kullekin suoritevelvoitteelle erillismyyntihintojen perusteella.

Projektitoimitukset tuloutetaan ajan kuluessa, sillä yhtiön suorittamat urakat liittyvät pääsääntöisesti asiakkaan määräysvallassa olevan omaisuususerän parantamiseen. Projektiliiketoiminnassa suoritevelvoitteen täyttämistä määrittämässä käytetään kertyneisiin kustannuksiin perustuvaa menetelmää. Johto arvioi, että urakoiden suorittamisen kustannukset voidaan määrittää luotettavalla tavalla. Lisäksi urakoiden sopimusrakenteesta johtuen johto katsoo, että yhtiöllä on aina oikeus maksuun tarkasteluhetkeen mennessä tehdystä työstä. Projektiliiketoiminnassa laskutus tapahtuu tyypillisesti ennalta sovittujen maksupostien perusteella.

Laite- ja materiaalityyppi

Laitteiden myynti käsittää Ympäristöpalveluiden keräysvälineiden eli puristimien ja paalainten suoramyyntiä asiakkaille. Materiaalien myynti käsittää Ympäristöpalveluiden toimialalla puu- ja kierrätyspolttoaineen sekä muiden kierrätysraaka-aineiden myyntiä asiakkaille. Laitteiden ja materiaalien myynnissä yksittäinen laite tai yksittäinen materiaalityyppi muodostaa erillisen suoritevelvoitteen. Yhtiön toimittamiin laitteisiin ei sisälly erityisiä takuuehtoja, joista yhtiölle syntyisi erillinen suoritevelvoite.

Määräysvalta toimitettavaan tuotteeseen siirtyy, kun tuotteen fyysinen hallinta on siirtynyt asiakkaalle, mikä tapahtuu tyypillisesti toimituksesta.

Ympäristöpalvelut toimittaa asiakkaille puupohjaisia polttoaineita ja kierrätyspolttoaineita. Asiakkaalta saatava hinta perustuu toimitetun polttoaineen määrään ja sen energiasisältöön tai toimitetun tuotteen määrään. Joissain tapauksissa lopullinen myyntihinta määräytyy sen jälkeen, kun asiakas on mitannut toimitetun tavaran määrän, jolloin lopulliseen myyntihinnan määrään liittyy epävarmuutta. Johto on arvioinut vastikemäärään liittyvän epävarmuuden olevan vähäinen ja jälkikäteen tehtävät hinnan oikaisut eivät ole olennaisia.

Vuokratuotot

Puristimien ja paalainten myynnin lisäksi asiakas voi vuokrata laitteen ulkoisen rahoitusyhtiön kautta. Sopimukseen rahoitusyhtiön kanssa sisältyy laitteen takaisinostovelvollisuus vuokra-ajan päättyessä sopimuksessa ennalta määritetyllä jäännösarvolla. Vuokrattavat laitteet kirjataan käyttöomaisuuteen, sillä takaisinostovelvoitteesta johtuen johto on arvioinut, että olennainen osa omistamiseen liittyvistä riskeistä ja eduista jää yhtiölle. Sopimuksen alussa rahoitusyhtiöltä saadut ennakkomaksut sekä laitteen jäännösarvo kirjataan taseeseen velaksi. Vuokratuotto tuloutetaan kuukausittain sopimuskauden aikana. Johto on arvioinut, että rahoitusyhtiöltä saatavasta rahamäärästä ei aiheudu merkittävää rahoituskomponenttia.

Muuttuvan vastikemäärän arvioiminen

Asiakassopimukseen saattaa sisältyä muuttuvan vastikkeen komponentteja kuten bonuksia ja myöhästymisestä johtuvia rangaistusseuraamuksia. Johto on arvioinut, että lähtökohtaisesti saatavaan vastikemäärään liittyvä epävarmuus on vähäinen. Arviota muuttuvan vastikkeen rahamäärään liittyen päivitetään jokaisen raportointikauden lopussa.

Sopimukseen perustuvat taseeseen merkityt määrät

Sopimukseen perustuvat omaisuuserät ja myyntisaamiset

Sopimukseen perustuva omaisuuserä on oikeus vastikkeeseen niistä tavaroista tai palveluista, jotka on luovutettu asiakkaalle. Jos asiakkaalle luovutetaan tavaroita tai palveluja ennen kuin asiakkaalle lähetetään lasku, esitetään tilinpäätöksessä sopimukseen perustuva omaisuuserä. Jos yhtiöllä on ehdoton oikeus vastikkeeseen, erä esitetään taseessa myyntisaamisena.

Sopimukseen perustuva omaisuuserä ja myyntisaamiset arvioidaan arvon alentumisen varalta IFRS 9:n mukaisesti. Yhtiön yleinen maksuehto asiakkaille on 14 päivää, mutta se saattaa vaihdella tapauskohtaisesti.

Sopimukseen perustuvat velat

Sopimukseen perustuva velka on velvoite luovuttaa asiakkaalle tavaroita tai palveluja, joista on saatu vastike asiakkaalta. Jos asiakas maksaa vastikkeen ennen kuin tavara tai palvelu luovutetaan asiakkaalle, esitetään tilinpäätöksessä sopimukseen perustuva velka, kun asiakas on suorittanut maksun.

Sopimuksesta aiheutuvat menot

Yhtiöllä ei ole olennaisia sopimuksen saamisesta aiheutuvia lisämenoja. Yhtiö hyödyntää käytännön apukeinoja, jonka perusteella sopimuksen saamisesta aiheutuva lisämenot voidaan kirjata kuluksi niiden toteutuessa

Myyntituottojen jakauma

Liikevaihto jakautuu ajan kuluessa tuloutettaviin palveluihin, yhtenä ajankohtana tuloutettaviin tuotteisiin sekä vuokratuottoihin. Ajan kuluessa tuloutetut palvelut sisältää myyntituotot pitkäkestoisista palvelusopimuksista, erikseen tilattavista palveluista sekä projektiliiketoiminnasta. Yhtenä ajanhetkenä tuloutettavat palvelut pitää sisällään myyntituotot laitteiden ja materiaalien myynnistä.

2024 MEUR	Pitkäkestoiset palvelusopimukset	Erikseen tilattavat palvelut	Projekti-liiketoiminta	Laite- ja materiaali-myynti	Vuokratuotot	Liikevaihto yhteensä
Ympäristöpalvelut	228,4			49,6	3,5	281,5
Teollisuuspalvelut	63,8	66,0	9,9	5,5		145,1
Kiinteistöpalvelut Suomi	169,3	62,1	6,6			238,0
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	46,0	62,0	3,8			111,9
Yhteensä	507,5	190,1	20,3	55,1	3,5	776,5
Toimialojen välinen						-5,8
Ulkoisen liikevaihto yhteensä						770,7

2023 MEUR	Pitkäkestoiset palvelusopimukset	Erikseen tilattavat palvelut	Projekti-liiketoiminta	Laite- ja materiaali-myynti	Vuokratuotot	Liikevaihto yhteensä
Ympäristöpalvelut	229,6			50,5	3,5	283,7
Teollisuuspalvelut	65,5	58,5	11,8	5,2		141,0
Kiinteistöpalvelut Suomi	181,5	64,2	4,3			250,0
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	56,1	74,0	3,1			133,2
Yhteensä	532,6	196,8	19,2	55,7	3,5	807,9
Toimialojen välinen						-5,8
Ulkoisen liikevaihto yhteensä						802,1

Johdon harkintaa edellyttävät arviot ja oletukset

Myyntituottojen kirjaamiseen liittyy johdon harkintaa erityisesti seuraavissa osa-alueissa:

- palveluliiketoiminnan suoritevelvoitteiden tunnistaminen
- palvelu- ja projektiliiketoiminnan myyntituottojen kirjaamisen ajoittuminen
- Ympäristöpalveluiden jätepuristimien ja paalainten takaisinostovelvoitteen käsittely ja rahoituskomponentin merkittävyyden arviointi
- muuttuvan vastikkeen arvioiminen.

Kirjaamisessa käytetty harkinta on kuvattu tarkemmin kyseisen myyntituoton kuvauksen yhteydessä.

Sopimukseen perustuvat taseeseen merkityt määrät

MEUR	2024	2023
Myyntisaamiset ¹	86,5	98,6
Sopimukseen perustuvat omaisuuserät ¹	16,1	18,1
Sopimukseen perustuvat velat	8,2	8,9

¹ Yhtiö on tarkentanut vuoden 2024 aikana sopimukseen perustuvien omaisuuserien esittämistapa ja oikaissut vuoden 2023 lukuja vastaavasti.

Sopimukseen perustuvat omaisuuserät koostuvat laskuttamattomasta myynnistä, joka laskutetaan seuraavan tilikauden aikana ja jonka osalta yhtiöllä ei ole tilinpäätöshetkellä ehdotonta oikeutta vastikkeeseen.

Sopimukseen perustuvat velat liittyvät pääasiassa pitkäkestoiisiin palvelusopimuksiin ja tuloutuvat seuraavan kauden aikana. Sopimukseen perustuvat velat sisältyvät taseen erään Ostovelat ja muut velat.

Aikaisemmilla tilikausilla täytetyistä suoritevelvoitteista ei kirjattu myyntituotoja tilikaudella.

1.3 Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut**Laatimisperiaate**

Konsernin työsuhde-etuuksiin kuuluvat palkat ja palkkiot, työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet (maksupohjaiset eläkejärjestelyt ja etuus-pohjaiset eläkejärjestelyt), osakeperusteiset maksut ja muut henkilösivukulut (lakisääteiset sosiaalikulut).

Tiedot osakepalkkioista esitetään liitetiedossa 1.5 Osakeperusteiset maksut. Tiedot johdon työsuhde-etuuksista esitetään liitetiedossa 5.4 Lähipiiritapahtumat. Tiedot etuusperusteisten eläkkeiden tase-eristä esitetään liitetiedossa 2.6 Eläkevelvoitteet.

MEUR	2024	2023
Palkat ja palkkiot	276,6	282,8
Eläkekulut		
Maksupohjaiset järjestelyt	59,3	60,8
Etuuspohjaiset järjestelyt	0,0	0,0
Osakepalkitseminen	0,4	0,5
Muut henkilösivukulut	6,3	8,7
Yhteensä	342,7	352,8

Henkilöstö kokoaikaiseksi muutettuna keskimäärin	2024	2023
Suomi	5 175	5 608
Ruotsi	805	1 135
Yhteensä	5 980	6 743

1.4 Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut**Laatimisperiaate**

Liiketoiminnan muut tuotot sisältävät varsinaiseen liiketoimintaan kuulumattomia eriä, kuten omaisuuserien ja liiketoimintojen myynnistä syntyneitä myyntivoittoja ja saatuja korvauksia. Liiketoiminnan muut kulut sisältävät mm. asiantuntija- ja konsultointipalkkioita, omaisuuserien ja liiketoimintojen myynnistä syntyneet tappiot, luottotappiokulut ja -varaukset sekä niiden peruutukset ja ajoneuvojen ja työkoneiden käytöstä aiheutuvia kuluja, ICT-kuluja, vapaaehtoisia henkilöstökuluja, matkakuluja, toimitilakuluja ja pilvipalveluiden käyttöönottokuluja.

Julkiset avustukset

Syntyneiden menojen korvaukseksi saadut julkiset avustukset kirjataan tuloslaskelmaan silloin, kun konserni täyttää avustuksen saamisen edellytykset ja on kohtuullisen varmaa, että avustukset tullaan saamaan. Ne esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa. Välittömästi henkilöstön palkkaukseen liittyvät julkiset työllistämisen-, oppisopimus- ja muut vastaavat tuet kirjataan henkilöstökulujen vähennykseksi.

Käyttöomaisuushyödykkeiden hankintaan liittyvät julkiset avustukset kirjataan alkuperäisten hankintamenojen vähennykseksi. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen taloudellisen vaikutusaikana.

Liiketoiminnan muut tuotot

MEUR	2024	2023
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	1,7	1,7
Saadut korvaukset ja julkiset avustukset ¹	0,4	2,0
Muut	2,6	2,4
Yhteensä	4,6	6,2

¹ Vuoden 2023 luku sisältää toiminnanohjausjärjestelmän toimittajan maksaman yhteistyön päättymiseen liittyvän 1,6 miljoonan euron kertakorvauksen.

Liiketoiminnan muut kulut

MEUR	2024	2023
ICT-kulut	16,8	16,8
Matkakulut	8,8	9,0
Luottotappiot ja luottotappiovarauksen muutos	1,6	1,0
Tappiollisiin sopimuksiin liittyvien varausten muutos	3,3	-
Ajoneuvojen ja työkoneiden polttoaineet	25,2	27,8
Ajoneuvojen ja työkoneiden huolto ja korjaus	29,2	29,6
Vakuutukset	3,2	3,1
Kiinteistöjen ylläpitokulut	5,3	5,0
Asiantuntijapalkkiot ¹	8,6	6,9
Vapaaehtoiset sosiaalikulut	6,1	6,8
Markkinointikulut	1,7	1,6
Tappiot omaisuuserien myynnistä	0,4	0,1
Muut ²	5,4	5,1
Yhteensä	115,5	113,1

¹ Vuoden 2023 luku sisältää toiminnanohjausjärjestelmän toimittajan maksaman yhteistyön päättymiseen liittyvän 0,9 miljoonan euron kertakorvauksen.

² Vuoden 2023 luku sisältää toiminnanohjausjärjestelmän toimittajan maksaman yhteistyön päättymiseen liittyvän 0,5 miljoonan euron kertakorvauksen.

1.5 Osakeperusteiset maksut

Laatimisperiaate

Konsernilla on useita kannustinjärjestelyjä, joissa maksut suoritetaan joko oman pääoman ehtoisina instrumentteina tai käteisvaroina. Järjestelyissä myönnettävät etuudet arvostetaan käypään arvoon niiden myöntämishetkellä ja kirjataan kuluksi tasaisesti oikeuden syntymisjakson aikana. Järjestelyn tulosvaikutus esitetään työsuhde-etuuksista aiheutuvissa kuluissa.

Osakepalkkiojärjestelmä 2023–2027

Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitus päätti kokouksessaan 14.12.2022 uudesta osakepohjaisesta kannustinohjelmasta. Osakepalkkiojärjestelmässä 2023–2027 on kolme kolmen vuoden mittaista ansaintajaksoa, kalenterivuodet 2023–2025, 2024–2026 ja 2025–2027. Hallitus päättää järjestelmän ansaintakriteerit ja kullekin ansaintakriteerille asetettavat tavoitteet ansaintajakson alussa.

Ansaintajaksolta 2023–2025 maksettavat palkkiot vastaavat yhteensä enintään noin 173 032 Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeen arvoa sisältäen myös rahana maksettavan osuuden. Osakepalkkiojärjestelmän kohderyhmään kuuluu ansaintajaksolla 2023–2025 noin 36 avainhenkilöä, mukaan lukien konsernin

toimitusjohtaja ja johtoryhmä. Ansaintajakson 2023–2025 palkkio perustuu sijoitetun pääoman tuottoon (ROCE), osakkeen kokonaistuottoon (TSR) ja hiilijalanjäljen pienentämiseen (ESG) vuosina 2023–2025.

Ansaintajaksolta 2024–2026 maksettavat palkkiot vastaavat yhteensä enintään noin 202 672 Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeen arvoa sisältäen myös rahana maksettavan osuuden. Osakepalkkiojärjestelmän kohderyhmään kuuluu ansaintajaksolla 2024–2026 noin 38 avainhenkilöä, mukaan lukien konsernin toimitusjohtaja ja johtoryhmä. Ansaintajakson 2024–2026 palkkio perustuu sijoitetun pääoman tuottoon (ROCE), osakkeen kokonaistuottoon (TSR) ja hiilijalanjäljen pienentämiseen (ESG) vuosina 2024–2026.

Ansaintajaksolta 2025–2027 maksettavat palkkiot vastaavat yhteensä enintään noin 324 578 Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeen arvoa sisältäen myös rahana maksettavan osuuden. Osakepalkkiojärjestelmän kohderyhmään kuuluu ansaintajaksolla 2025–2027 noin 50 avainhenkilöä, mukaan lukien konsernin toimitusjohtaja ja johtoryhmä. Ansaintajakson 2025–2027 palkkio perustuu osakkeen kokonaistuottoon (TSR), sijoitetun pääoman tuottoon (ROCE), hiilijalanjäljen pienentämiseen (ESG) ja liikevaihdon kasvuun vuosina 2025–2027.

Siirtymävaiheen osakepalkkiojärjestelmä 2023–2026

Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitus päätti kokouksessaan 14.12.2022 uudesta siirtymävaiheen osakepohjaisesta kannustinohjelmasta. Siirtymävaiheen osakepalkkiojärjestelmässä 2023–2026 on kaksi (2) yhden (1) vuoden mittaista ansaintajaksoa, kalenterivuodet 2023 ja 2024. Ansaintajaksoa seuraa kahden vuoden sitouttamisjakso. Järjestelmän tarkoituksena on tukea siirtymävaihetta vanhasta osakepalkkiojärjestelmästä uuteen osakepalkkiojärjestelmään. Hallitus

päättää järjestelmän ansaintakriteerit ja kullekin ansaintakriteerille asetettavat tavoitteet ansaintajakson alussa.

Ansaintajaksolta 2023 maksettavat palkkiot vastasivat yhteensä enintään noin 83 800 Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeen arvoa sisältäen myös rahana maksettavan osuuden. Siirtymävaiheen osakepalkkiojärjestelmän kohderyhmään kuului ansaintajaksolla 2023 noin 10 avainhenkilöä, mukaan lukien konsernin toimitusjohtaja ja johtoryhmä. Helmikuussa 2024 ansaintajaksolta maksetut palkkiot vastasivat yhteensä noin 42 998 Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeen arvoa sisältäen myös rahana maksettavan osuuden. Ansaintajakson 2023 palkkio perustui sijoitetun pääoman tuottoon (ROCE) ja hiilijalanjäljen pienentämiseen (ESG) vuonna 2023.

Ansaintajaksolta 2024 maksettavat palkkiot vastaavat yhteensä enintään noin 71 433 Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeen arvoa sisältäen myös rahana maksettavan osuuden. Siirtymävaiheen osakepalkkiojärjestelmän kohderyhmään kuuluu ansaintajaksolla 2024 noin 9 avainhenkilöä, mukaan lukien konsernin toimitusjohtaja ja johtoryhmä. Ansaintajakson 2024 palkkio perustuu sijoitetun pääoman tuottoon (ROCE) ja hiilijalanjäljen pienentämiseen (ESG) vuonna 2024.

Osakepalkkiojärjestelmistä kirjattavat kulut, MEUR

	2024	2023
Osakkeina maksettavat palkkiot	0,4	0,5
Yhteensä	0,4	0,5

Osakepalkkiojärjestelmien tiedot

Osakepalkkiojärjestelmä	Osakepalkkiojärjestelmä 2023–2027			Siirtymävaiheen osakepalkkiojärjestelmä 2023–2026	
	Ansaintajakso 2025–2027	Ansaintajakso 2024–2026	Ansaintajakso 2023–2025	Ansaintajakso 2024	Ansaintajakso 2023
Myöntämispäivä	-	17.1.2024	16.1.2023	17.1.2024	16.1.2023
Ansaintajakso alkaa	1.1.2025	1.1.2024	1.1.2023	1.1.2024	1.1.2023
Ansaintajakso päättyy	31.12.2027	31.12.2026	31.12.2025	31.12.2024	31.12.2023
Osakkeen keskipurssi myöntämispäivänä	-	9,88	11,48	9,88	11,48
Annettavat maksimiosakkeet	324 578	202 672	173 032	71 433	83 800
Toteutunut määrä, kpl					42 998
Palautunut määrä, kpl					
Osakeomistusvelvollisuus, vuotta	-	-	-	2	2
Osakkeiden vapautuminen	-	-	-	31.3.2027	31.3.2026
Henkilöitä	50	38	36	9	10

1.6 Vuokrasopimukseen liittyvät kulut

Laatimisperiaate

Konserni vuokraa tuotanto- ja toimistotiloja, niihin liittyviä maa-alueita, ajoneuvoja ja ICT laitteita. Vuokrasopimuksen alkamisajankohtana taseeseen kirjataan käyttöoikeusomaisuuserä ja vuokrasopimusvelka, joiden arvo perustuu tulevien vuokrien nykyarvoon.

Käyttöoikeusomaisuuserä arvostetaan myöhemmillä kausilla poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuon, ja sitä oikaistaan mahdollisilla vuokrasopimusvelan uudelleenarvioinneilla. Poistot lasketaan tasapoistoina vuokrakauden alusta vuokra-ajan loppuun tai taloudellisen vaikutusajan loppuun, mikäli se on vuokra-ajan loppua aikaisemmin. Poistot käyttöoikeusomaisuuseristä esitetään tuloslaskelman rivillä Poistot ja arvonalentumiset.

Vuokrasopimusvelka arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Se arvostetaan uudestaan, kun tulevat vuokrat muuttuvat indeksin tai hintatason muutoksesta johtuen tai jos konserni muuttaa arviotaan siitä, tullaanko mahdollisia osto-, jatko- tai terminointioptioita käyttämään. Vuokrasopimusvelkoihin liittyvät korkokulut sisältyvät tuloslaskelman riville Rahoitustuotot ja -kulut. Rahavirtalaskelmalla vuokrasopimusvelkojen lyhennykset esitetään rahoituksen rahavirrassa ja korot liiketoiminnan rahavirrassa.

Konserni soveltaa lyhytaikaisia vuokrasopimuksia koskevaa helpotusta tuotanto ja -toimistotilavuokrasopimukseen ja arvoltaan vähäisiä omaisuuseriä koskevaa helpotusta ICT-laitteiden vuokrasopimukseen. Näiden sopimusten osalta käyttöoikeusomaisuuserää ja vuokrasopimusvelkaa ei kirjata. Vähäarvoisiin omaisuuseriin ja lyhytaikaisiin vuokrasopimukseen liittyvät vuokrat esitetään tuloslaskelman riveillä Liiketoiminnan muut kulut ja Materiaalit ja palvelut.

MEUR	2024	2023
Käyttöoikeusomaisuuserien poistot	-21,1	-21,6
Korkokulut vuokrasopimusveloista	-2,9	-2,4
Arvoltaan vähäisiä omaisuuseriä koskeviin vuokrasopimukseen liittyvät kulut	-3,3	-4,2
Yhteensä	-27,3	-28,2

Vuokrasopimukseen liittyvät rahavirrat vuonna 2024 olivat -26,7 miljoonaa euroa (-27,8).

1.7 Poistot ja arvonalentumiset

Laatimisperiaate

Poistot

Suunnitelman mukaiset tasapoistot lasketaan joko todennäköisen arvioidun taloudellisen käyttöajan tai vuokrasopimuksen ajan perusteella siten, että poistoajaksi valitaan näistä lyhyempi.

Aineettomat hyödykkeet: 5-10 vuotta
 Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut aineettomat hyödykkeet: 3-13 vuotta
 Rakennukset ja rakennelmat: 5-30 vuotta
 Kuljetusvälineet: 6-15 vuotta
 Koneet ja kalusto: 4-15 vuotta

Liikearvosta ei tehdä poistoja, vaan se testataan vuosittain arvonalentumisen varalta viimeisen neljänneksen aikana. Valmistuneisiin kaatopaikkoihin sovelletaan suoriteyksikköön perustuvaa poistomenetelmää, jossa poistot tehdään läjitysalueelle toimitetun jätteen viemän tilavuuden mukaan. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Arvonalentumiset

Konserni arvioi jokaisena raportointikauden päättymispäivänä omaisuuserien tasearvoja mahdollisen arvonalentumisen selvittämiseksi. Jos viitteitä mahdollisesta arvonalentumisesta ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuvilla kustannuksilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvolla tarkoitetaan kyseisestä omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa. Diskonttauskorkona käytetään ennen veroja määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä riskeistä.

Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Rahavirtaa tuottavaan yksikköön kohdistuva arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen vähentämään muita yksikön omaisuuseriä tasasuhteisesti.

Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet ovat ohjelmistoprojekteja, joille ei voida tehdä erillisiä arvonalentumistestejä, koska niillä ei ole itsenäistä rahavirtaa. Jos tilikauden päättyessä todetaan, että projektit aiotaan

saattaa loppuun ja ottaa ohjelmistot käyttöön, arvonalennukselle ei katsota olevan tarvetta. Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet testataan kuitenkin osana sitä rahavirtaa tuottavaa yksikköä, johon ne kuuluvat.

Muusta omaisuuserästä kuin liikearvosta aikaisemmin kirjattu arvonalentumistappio peruutetaan, mikäli olosuhteissa on tapahtunut muutos ja kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta. Liikearvon arvonalentumistestausta on kuvattu liitetiedossa 3.2. Liikearvon arvonalentumistestaukset.

Omaisuuserien myyntivoitot ja -tappiot

Käyttöomaisuuserien luovutuksesta ja käytöstä poistamisesta syntyvät voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti ja ne esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa tai kuluissa.

MEUR	2024	2023
Poistot¹		
Aineettomat hyödykkeet	-6,0	-6,8
Rakennukset	-5,4	-5,5
Koneet ja kalusto	-23,4	-22,7
Käyttöoikeusomaisuuserät	-21,1	-21,6
Muut aineelliset hyödykkeet	-0,0	-0,0
Yhteensä	-55,9	-56,6
Arvonalentumiset²		
Liikearvo	-23,3	-
Aineettomat hyödykkeet	-	-1,9
Yhteensä	-23,3	-1,9
Myyntivoitot / -tappiot		
Voitot omaisuuserien myynnistä	1,7	1,7
Tappiot omaisuuserien myynnistä	-0,4	-0,1
Yhteensä	1,3	1,6

¹ Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

² Vuoden 2024 liikearvon arvonalentuminen kohdistuu Kiinteistöpalvelut Ruotsiin. Lisätietoja arvonalentumistestauksesta on esitetty liitetiedossa 3.2 Liikearvon arvonalentumistestaukset. Vuoden 2023 aineettomien hyödykkeiden arvonalentuminen koostuu uuden toiminnanohjausjärjestelmän aiemman toimittajan aikana ennakomaksuihin ja keskeneräisiin hankintoihin aktivoiduista menoista.

1.8 Rahoitustuotot ja -kulut

Laatimisperiaate

Ulkomaan rahan määräisistä liiketapahtumista ja monetaaristen erien muuntamisesta syntyneet kurssivoitot ja -tappiot kirjataan tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle ja rahoituserien kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin tai -kuluihin.

Tietyt ehdot täyttävän hyödykkeen hankintamenoon sisällytetään välittömästi kyseisen hyödykkeen hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta aiheutuvat vieraan pääoman menot. Tilinpäätöshetkellä tällaisia eriä ei ollut.

Lainojen nostamisesta välittömästi johtuneet transaktiomenot on sisällytetty lainan alkuperäiseen hankintamenoon ja jaksotettu laina-aikana korkokuluksi efektiivisen koron menetelmällä.

MEUR	2024	2023
Rahoitustuotot		
Korkotuotot lainoista ja muista saamisista	0,8	1,2
Koronvaihtosopimuksen käypä arvo - siirto laajan tuloksen eristä ¹	-	1,3
Rahoitustuotot yhteensä	0,8	2,5
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoan arvostettavista lainoista	6,1	5,7
Korkokulut vuokrasopimusveloista	2,9	2,4
Muut rahoituskulut	0,3	0,5
Valuuttakurssitappiot	0,0	0,0
Rahoituskulut yhteensä	9,4	8,7
Rahoitustuotot ja -kulut	-8,6	-6,3

¹ Koronvaihtosopimus, joka oli tehty vaihtuvakorkoisin lainoihin liittyvien rahavirtojen suojaukseksi, päätettiin kesäkuussa 2023 suojauksen kohteena olleen lainan uudelleenrahoituksen yhteydessä. Koronvaihtosopimuksen käypä arvo, 1,3 miljoonaa euroa, kirjattiin tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin.

1.9 Tuloverot

Laatimisperiaate

Konsernin verot muodostuvat kauden verotettavaan tuloon perustuvista veroista ja laskennallisista veroista. Verokulu kirjataan tuloslaskelmaan, mutta suoraan omaan pääomaan tai muun laajan tuloksen eriin kirjattavien erien verovaikutus kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan voimassaolevan verokannan perusteella. Veroja oikaistaan mahdollisilla edellisiin kausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verot lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista omaisuus- ja velkaerien verotusarvojen ja kirjanpitoarvojen välillä. Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä tilinpäätöspäivänä voimassa olevia verokantoja, ja verokantojen muuttuessa tiedossa olevalla uudella verokannalla. Verotuksessa vähennyskelvottomista liikearvon arvonalentumisista ei kirjata laskennallista veroa. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan.

Merkittävimmät väliaikaiset erot muodostuvat yrityshankintoihin liittyvistä käyvän arvon arvostuksista ja uusista aineettomista hyödykkeistä.

Verovaikutukset, muut laajan tuloksen erät

MEUR	2024			2023		
	Ennen veroja	Vero-vaikutus	Verojen jälkeen	Ennen veroja	Vero-vaikutus	Verojen jälkeen
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	-0,0	0,0	-0,0	-0,0	0,0	-0,0
Suojausrahasto, käyvän arvon muutos	-	-	-	-1,2	0,2	-0,9
Muuntoerot	-2,1	-	-2,1	0,1	-	0,1
Muut laajan tuloksen erät	-2,1	0,0	-2,1	-1,1	0,2	-0,9

Tuloverot tuloslaskelmalla¹

MEUR	2024	2023
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot	-6,7	-6,3
Edellisten tilikausien verot	-0,1	-0,0
Laskennalliset verot	0,7	0,9
Yhteensä	-6,1	-5,4

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma¹

MEUR	2024	2023
Tulos ennen veroja	4,4	34,6
Verot Suomen verokannan mukaan 20 %	-0,9	-6,9
Ulkomaisten tytäryhtiöiden erilaisten verokantojen vaikutus	0,1	0,0
Vähennyskelvottomat kulut	-5,1	-0,2
Verovapaat tulot ja myyntivoitot	0,7	1,2
Verot aiemmilta tilikausilta	-0,1	-0,1
Tilikauden tappioista kirjaamaton laskennallinen vero	-0,7	-0,1
Aiemmin kirjaamattomien verotuksellisten tappioiden käyttö	0,0	-
Muut erät	-0,1	0,6
Yhteensä	-6,1	-5,4

¹ Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

Laskennalliset verot taseella¹

MEUR	2024	2023
Laskennalliset verosaamiset	2,0	3,1
Laskennalliset verovelat	-26,6	-28,3
Laskennalliset verot, netto	-24,7	-25,1

¹ Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

Konserniyhtiöillä oli tilinpäätöshetkellä yhteensä 3,3 miljoonaa euroa (0,0) verotuksellisia tappioita, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista, koska verohyödyn realisoituminen ei ole todennäköistä.

Laskennalliset verot on esitetty taseessa eriteltyinä verosaamisiin ja verovelkoihin. Laskennalliset verosaamiset ja verovelat on esitetty nettona silloin, kun niiden vähentämiseen toisistaan on laillinen oikeus ja niiden vastapuolena on sama veroviranomainen.

Konserni kuuluu OECD:n toisen pilarin mallisääntöjen (Pillar Two model rules) piiriin. Toisen pilarin lainsäädäntö on ollut voimassa Suomessa 1. tammikuuta 2024 alkaen. Konserni ei ole kirjannut vuonna 2024 verokuluja lisäveroon liittyen. Konserni on soveltanut väliaikaista pakollista helpotusta laskennallisen verovelan kirjaamiseen lisäveron mahdollisten vaikutusten osalta ja kirjaa sen tilikauden verona, jos se toteutuu. Konsernin altistumisriski lisäverolle on yhtiön arvion mukaan rajallinen, koska konsernin toiminnot ovat Suomessa ja Ruotsissa, joissa molemmissa on yli 15 prosentin yhteisöverokanta.

Johdon harkintaa edellyttävät arviot ja oletukset

Laskennallisten verosaamisten kirjaamiseen liittyy johdon harkintaa. Jokaisen tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä arvioidaan laskennallisten verosaamisten kirjausperusteet. Tätä varten arvioidaan, miten todennäköisesti tytäryhtiöillä on kerrytettävissä verotettavaa tuloa, jota vastaan käyttämättömät verotukselliset tappiot tai käyttämättömät verotukseen liittyvät hyvitykset voidaan hyödyntää. Ennusteissa käytettävät tekijät voivat poiketa toteutuneista, mikä voi johtaa laskennallisten verosaamisten alaskirjauksiin.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat¹

MEUR	1.1.2024	Kirjattu tulos-laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Kurssierot	Hankitut liike-toiminnat	31.12.2024
Laskennalliset verosaamiset						
Verotukselliset tappiot	1,4	0,7		-0,1		2,1
Eläke-etuudet	0,2		0,0			0,2
Varaukset	1,8	0,2				1,9
Hyllypoistot	1,7	-0,0				1,6
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	4,8	-0,5				4,3
Netotus	-6,6					-8,1
Yhteensä	3,1	0,4	0,0	-0,1	-	2,0
Laskennalliset verovelat						
Yrityshankinnat	-26,3	0,4		0,1	-0,2	-26,0
Tilinpäätössiirrot	-7,6	0,2				-7,4
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	-1,0	-0,3				-1,3
Netotus	6,6					8,1
Yhteensä	-28,3	0,3	-	0,1	-0,2	-26,6

MEUR	1.1.2023	Kirjattu tulos-laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Kurssierot	Hankitut liike-toiminnat	31.12.2023
Laskennalliset verosaamiset						
Verotukselliset tappiot	1,6	-0,3		0,1		1,4
Eläke-etuudet	0,2		0,0			0,2
Varaukset	1,7	0,1				1,8
Hyllypoistot	1,4	0,3				1,7
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	2,0	2,7				4,8
Netotus	-5,1					-6,6
Yhteensä	1,9	2,7	0,0	0,1	-	3,1
Laskennalliset verovelat						
Yrityshankinnat	-24,4	-1,7		-0,1		-26,3
Tilinpäätössiirrot	-7,4	-0,2				-7,6
Käyvän arvon muutokset	-0,2		0,2			-
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	-1,1	0,1				-1,0
Netotus	5,1					6,6
Yhteensä	-28,1	-1,8	0,2	-0,1	-	-28,3

2 Operatiiviset varat ja velat

2.1 Myyntisaamiset ja muut saamiset	100
2.2 Vaihto-omaisuus	100
2.3 Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	101
2.4 Muut pitkäaikaiset velat	101
2.5 Varaukset	101
2.6 Eläkevelvoitteet	102

2.1 Myyntisaamiset ja muut saamiset

Laatimisperiaate

Myyntisaamiset on arvostettu alkuperäisen myynnin määräisenä vähennettynä todennäköisillä arvonalentumistappioilla. Saamiset ovat korottomia ja yhtiön yleinen maksuehto on 14 päivää. Myyntisaamisiin sisällytetään myös sellainen laskuttamaton myynti, jonka osalta yhtiö on täyttänyt suoriteveloitteensa ja jonka osalta yhtiöllä on ehdoton oikeus vastikkeeseen. Myyntisaamiset luokitellaan rahoitusvaroiksi, joita selostetaan tarkemmin liitetiedoissa 4.1 Rahoitusvarat ja -velat ja 4.2 Rahoitusriskien hallinta.

Luottotappioiden kirjaamiseen sovelletaan IFRS 9 -standardin mukaisista yksinkertaistettua arvonalentumismallia. Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan jakamalla myyntisaamiset ikääntymisen perusteella luokkiin ja kertomalla kyseiset luokat luottotappioprosentilla, joka perustuu historiatietoon myyntisaamisten toteutuneista luottotappioista ottaen huomioon lähiajan taloudelliset näkymät. Arvonalentumismalli koskee yhtiön myyntisaamia ja sopimukseen perustuvia omaisuuseriä.

Historiatiedon sekä lähiajan taloudellisten näkymien perusteella kirjataan luottotappiovarausta seuraavasti (vertailukauden varausprosentti suluissa): Erääntymättömät myyntisaamiset 0,1 prosenttia (0,1), erääntyneet 1-90 päivää 0,7 prosenttia (0,8), erääntyneet 91-365 päivää 17,7-18,1 prosenttia (11,6-23,1). Yli 360 päivää vanhat myyntisaamiset kirjataan alas kokonaisuudessaan. Mikäli asiakas on ajautunut maksukyvyttömyystilaan kuten esimerkiksi konkurssiin tai velkasaneeraukseen, kirjataan myyntisaaminen pois taseesta lopullisena luottotappiona, kun siitä ei kohtuudella arvioida saatavan suoritusta.

MEUR	2024	2023
Myyntisaamiset ¹	86,5	98,6
Sopimukseen perustuvat omaisuuserät ¹	16,1	18,1
Siirtosaamiset	6,7	7,6
Ennakkomaksut	0,2	0,3
Tuloverosaamiset	0,3	1,2
Muut saamiset	0,3	0,0
Yhteensä	110,1	125,8

Siirtosaamisten erittely

Kela, työterveyshuollon korvaukset	1,6	1,6
Maksetut lisenssit	0,6	0,7
Muut	4,5	5,4
Yhteensä	6,7	7,6

¹ Yhtiö on tarkentanut vuoden 2024 aikana sopimukseen perustuvien omaisuuserien esittämistapaa ja oikaissut vuoden 2023 lukua vastaavasti. Sopimukseen perustuvat omaisuuserät koostuvat laskuttamattomasta myynnistä, joka laskutetaan seuraavan tilikauden aikana, ja jonka osalta yhtiöllä ei ole tilinpäätöshetkellä ehdotonta oikeutta vastikkeeseen.

Luottotappiovarauksen muutos

MEUR	2024	2023
Luottotappiovaraus 1.1.	0,5	0,5
Varauksen muutos tuloslaskelmassa	-0,1	0,0
Luottotappiovaraus 31.12.	0,4	0,5

Luottotappiot ja luottotappiovarauksen muutos esitetään liitetiedossa 1.4 Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut.

Kaikki rahoitusvarat ovat vakuudettomia ja muista rahoitusvaroista ei ole kirjattu arvonalentumisia.

2.2 Vaihto-omaisuus

Laatimisperiaate

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alhaisempaan nettorealisointiarvoon. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liike-toiminnassa saatu arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty tuotteen valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja myynnistä johtuvat menot. Ympäristöpalveluiden ympäristötuotteiden vaihto-omaisuus arvostetaan painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen. Muut varastot määritetään FIFO-periaatteella.

Kierrätyslaitoksilla valmistetaan kierrätysmateriaaleista myytäviä uusioraaka-aineita. Näiden materiaalien varastojen hankintameno muodostuu materiaalikustannuksista, välittömistä palkoista, muista välittömistä valmistusmenoista sekä osuudesta muuttuvista ja kiinteistä yleismenoista normaalilla toiminta-asteella.

MEUR	2024	2023
Aineet ja tarvikkeet	4,2	3,0
Valmiit tuotteet/tavarat	1,2	1,0
Muu vaihto-omaisuus	3,8	3,8
Yhteensä	9,2	7,8

Vaihto-omaisuuden arvosta kirjattiin kuluksi 0,0 miljoonaa euroa (0,0), jolla vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvo alennettiin vastaamaan sen nettorealisointiarvoa. Kulukirjaus sisältyy tuloslaskelman erään Materiaalit ja palvelut.

Myyntisaamisten, sopimukseen perustuvien omaisuuserien ja luottotappiovarausten ikäjakauma

MEUR	2024		2023	
	Myyntisaamiset ja sopimukseen perustuvat omaisuuserät	josta luottotappiovaraus	Myyntisaamiset ja sopimukseen perustuvat omaisuuserät	josta luottotappiovaraus
Erääntymättömät myyntisaamiset ja sopimukseen perustuvat omaisuuserät	92,2	0,1	100,0	0,1
Erääntyneet 1-90 pv	10,1	0,1	16,3	0,1
Erääntyneet 91-365 pv	0,5	0,1	0,8	0,1
Erääntyneet yli 365 pv	0,2	0,2	0,2	0,2
Yhteensä	103,1	0,4	117,2	0,5

2.3 Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat

Laatimisperiaate

Ostovelat ja muut lyhytaikaiset korottomat velat kirjataan taseeseen alkuperäiseen arvoonsa. Diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen velkojen maturiteetti huomioon ottaen.

Ostovelat luokitellaan rahoitusveloiksi, joista selostetaan tarkemmin liitetiedoissa 4.1 Rahoitusvarat ja -velat arvostusryhmittäin ja 4.2 Rahoitusriskien hallinta.

MEUR	2024	2023
Saadut ennakot	10,5	11,2
Ostovelat	51,7	63,7
Tuloverovelat	0,3	0,3
Muut velat	23,6	21,8
Siirtovelat	73,0	76,1
Yhteensä	159,2	173,1
Siirtovelkojen erittely		
Henkilöstökuluihin liittyvät velat ¹	66,7	69,5
Muut jaksotetut kulut	6,3	6,6
Yhteensä	73,0	76,1

¹ Henkilöstökuluihin liittyvät siirtovelat sisältävät tavanomaisia palkka-, eläke- ja sosiaalikuluvarkausia.

Saadut ennakot sisältävät sopimukseen perustuvat velat sekä saadut ennakot vuokramaksuista. Ostovelkojen ja muiden lyhytaikaisten velkojen käyvät arvot ovat samat kuin niiden tasearvot.

2.4 Muut pitkäaikaiset velat

MEUR	2024	2023
Saadut ennakot	6,7	7,2
Siirtyvä vastike	6,7	5,9
Muut velat	0,0	0,0
Yhteensä	13,4	13,2

Siirtyvä vastike liittyy Ruotsissa prosessipuhdistuspalveluita tarjoavan Sand & Vattenbläst i Tyringe AB:n ("SVB") osakekannan 70 prosentin osuuden ostoon 1.2.2022. SVB yhdistellään 100 prosentin osuudella L&T konserniin ja järjestelyyn liittyen Lassila & Tikanoja on kirjannut rahoitusvelkoihin arvion siirtävästä vastikkeesta. Siirtyvä vastike liittyy määräysvallattomien omistajien osuuden hankintaan ja se arvostetaan käypään arvoon, jota kuvastaa arvioidun veloitteen nykyarvo. Se eräännyy maksettavaksi aikaisintaan 1.2.2026. Siirtyvän vastikkeen muutoksista on esitetty täsmäytyslaskelma liitetiedossa 4.1 Rahoitusvarat ja -velat.

Johdon harkintaa edellyttävät arviot ja oletukset

Siirtyvän vastikkeen arvostuksessa käytettävien laskelmien laatiminen edellyttää johdon arvioiden käyttämistä. Laskelmissa käytetty käyttökate-ennuste perustuu toteutuneeseen kehitykseen sekä johdon käsitykseen liiketoiminnan kasvunäkymistä. Vaikka johdon käsityksen mukaan käytetyt oletukset ovat asianmukaisia, saattavat laskelmissa käytetyt käyttökate-ennusteet erota olennaisesti tulevaisuudessa toteutuvista luvuista.

2.5 Varaukset

Laatimisperiaate

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena syntynyt oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite kolmatta osapuolta kohtaan ja tapahtumaan liittyy maksuvelvoite, jonka toteutuminen on todennäköistä ja jonka suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varaus arvostetaan veloitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon. Ajan kulumisesta johtuva varauksen lisäys kirjataan korkokuluksi. Varauksen muutokset merkitään tuloslaskelmaan samaan erään kuin varaus on alun perin kirjattu.

Ympäristöön liittyvät varaukset kirjataan silloin, kun on syntynyt olemassa oleva velvoite, jonka seurauksena maksuveloitteen syntyminen on todennäköistä ja sen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Ympäristön ennalleen palauttamiseen liittyvät ympäristövaraukset tehdään projektin alkaessa. Varauksena aktivoidut kustannukset ja omaisuuden alkuperäinen hankintameno poistetaan omaisuuden taloudellisen vaikutusajan kuluessa ja varaukset diskontataan nykyarvoonsa. Ympäristövarauksien määrään liittyvien arvioiden muutokset merkitään varauksena aktivoitujen kustannusten oikaisuksi. Taseessa euromääräisesti suurimmat varaukset ovat kaatopaikkojen ja pilaantuneiden maiden käsittelyalueen peittokustannusvaraukset.

Tappiollisista sopimuksista kirjataan varaus, kun veloitteiden täyttämiseksi vaadittavat välttämättömät menot ylittävät sopimuksesta saatavat hyödyt.

MEUR	2024	2023
Pitkäaikaiset varaukset	9,0	7,2
Lyhytaikaiset varaukset	2,5	0,9
Yhteensä	11,5	8,1

Johdon harkintaa edellyttävät arviot ja oletukset

Varausten kirjaaminen ja arvostaminen edellyttää johdon parasta arviota menoista, joita olemassa olevan veloitteen täyttäminen edellyttää raportointikauden päättymispäivänä. Todelliset menot ja niiden toteutumisajankohta voivat erota näistä arvioista. Erityisesti ympäristövarauksille on ominaista, että menot saattavat toteutua hyvin pitkän ajan päästä tai pitkällä aikavälillä, mikä lisää arvion epävarmuutta. Varausten kirjanpitoarvoa tarkastellaan säännöllisesti ja oikaistaan tarvittaessa huomioiden kustannusarvioissa, sääntelyssä, sovellettavissa tekniikoissa ja olosuhteissa tapahtuneet muutokset.

Ympäristövarauksilla katetut veloitteet

Konserni on vuokrannut Kotkan kaupungilta maa-alueen, jolla on kaatopaikka. Lisäksi konsernilla on käytössään Varkaudessa maa-alue pilaantuneen maa-aineksen välivarastointia, puhdistustoimintaa ja loppusijoitusta varten. Konsernilla on velvoite hoitaa vuokrasopimusten tai toiminnan päättyessä alueiden jälkivoitotyöt eli maisemointi ja seurantatutkimukset ympäristölupien ehtojen mukaisesti.

Uudenkaupungin Munaistenmetsän kaatopaikka toimii yhdyskuntajätteiden, pilaantuneiden maa-ainesten sekä teollisuuden sivutuotteiden loppusijoitus-alueena. Uuden ympäristöluvan mukainen vaarallisen jätteen kaatopaikka-alue on valmistunut joulukuussa 2024. Alue saa käyttöönottoluvan alkuvuoden 2025 aikana.

Oulun kaatopaikka-alueen materiaalinkäsittelykeskus vastaanottaa, käsittelee sekä hyötykäyttää monia erilaisia jätteitä ja sivuvirtoja, kuten teollisuusjätteitä, pilaantuneita maita, rakennus- ja purkujätteitä sekä yhdyskuntajätteitä.

Porin kaatopaikka vastaanottaa ja käsittelee kipsi-, rakennus- ja purkujätteitä sekä pilaantuneita maa-aineksia ja muita pieneriä. Uutta ympäristölupaa varten laadittu hakemus lähetetään käsittelyyn aluehallintovirastoon alkuvuonna 2025. Ympäristölupahakemuksessa alueelle haetaan laajoja vaarattoman ja vaarallisen jätteen vastaanotto- ja käsittelytoimintoja.

Tappiollisista sopimuksista kirjatut varaukset

Tappiollisista sopimuksista kirjatut varaukset liittyvät Kiinteistöpalvelut Ruotsin julkisen sektorin kiinteähintaisiin asiakassopimuksiin, joihin liittyvät vastaiset menot tulevat johdon arvion mukaan ylittämään odotettavissa olevat tuotot.

Muut varaukset

Muut varaukset ovat pääsääntöisesti uudelleenjärjestelykulu- ja tapaturma-maksuvarauksia sekä vuokrattujen toimitilojen ennallistamisvarauksia.

MEUR	Ympäristö- varaukset	Tappiolliset sopimukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2024	7,2	-	0,9	8,1
Varausten lisäykset	0,6	3,3	1,2	5,1
Käytetyt varaukset	-0,4	-	-0,2	-0,6
Diskonttauksen vaikutus	-1,0	-	-	-1,0
Varaukset 31.12.2024	6,3	3,3	1,9	11,5

MEUR	Ympäristö- varaukset	Tappiolliset sopimukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2023	7,4	-	1,7	9,1
Varausten lisäykset	0,2	-	0,7	0,9
Käytetyt varaukset	-0,3	-	-0,7	-1,0
Käyttämättömien varausten peruutukset	-0,2	-	-0,9	-1,1
Diskonttauksen vaikutus	0,1	-	-	0,1
Varaukset 31.12.2023	7,2	-	0,9	8,1

2.6 Eläkevelvoitteet

Laatimisperiaate

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuuspohjaisiksi ja maksupohjaisiksi järjestelyiksi. Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja eläkkeistä eikä sillä ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä. Eläkejärjestelyt noudattavat kunkin maan paikallisia säädöksiä ja käytäntöjä ja ovat pääosin maksupohjaisia. Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suorituskirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jota veloitus koskee.

Yhtiöllä on vähäinen määrä pääosin yrityskauppojen mukana tulleita etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä. Näistä etuuspohjaisista eläkkeistä osa on konsernin omalla vastuulla ja osalle on otettu eläkevakuutus. Velvoitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen käyttäen ennakoituun etuoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää. Eläkemenot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteen nykyarvoa laskettaessa diskonttokorko perustuu yritysten liikkeeseenlaskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoon, joiden maturiteetti vastaa olennaisilta osin laskettavan eläkevastuun arvioitua maturiteettia. Riskipreemio perustuu sellaisten yritysten liikkeelle laskemiin joukkovelkakirjalainoihin, joiden luottokelpoisuusluokitus on AA. Taseeseen kirjattavan eläkevelvoitteen nykyarvosta vähennetään eläkejärjestelyyn kuuluvat varat tilinpäätöspäivän käypään arvoon arvostettuina. Taseeseen merkitään etuuspohjaisen eläkejärjestelyn nettovelka (tai -omaisuuserä).

Kauden työsuoritukseen perustuva meno (eläkemeno) ja etuuspohjaisen järjestelyn nettovelan nettokorko kirjataan tulosvaikutteisesti ja esitetään työsuhte-etuuksista aiheutuvissa kuluissa. Etuuspohjaisen nettovelan (tai -omaisuuserän) uudelleen määrittämisestä aiheutuvat erät (mm. vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot sekä järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto lukuun ottamatta nettokorkoon sisältyviä eriä) kirjataan muihin laajan tuloksen eriin sillä tilikaudella, jona ne syntyvät.

Aiempaan työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan kuluksi tulosvaikutteisesti aikaisempaan seuraavista ajankohdista: joko kun järjestelyn muuttaminen tai supistaminen tapahtuu tai kun yhteisö kirjaa tähän liittyvät uudelleenjärjestelymenot tai työsuhteen päättämiseen liittyvät edut.

Konsernilla on Ruotsissa muutamia henkilöitä koskevia eläketalletuksia, joihin konsernilla ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen. Näihin järjestelyihin liittyvät varat on kirjattu taseen pitkäaikaisiin saamisiin ja vastaavansuuruinen velka on kirjattu eläkevelkoihin.

MEUR	2024	2023
Taseen etuuspohjainen eläkevelka määräytyy seuraavasti:		
Rahastoitujen veloitteiden nykyarvo	0,3	0,3
Järjestelmään kuuluvien varojen käypä arvo	-0,3	-0,3
	0,0	0,0
Rahastoimattomien veloitteiden nykyarvo	0,5	0,5
Eläketalletuksiin liittyvä velka	0,6	0,6
Nettomääräinen eläkevelka taseessa	1,1	1,2
Velvoitteen nykyarvon muutokset		
Velvoite kauden alussa	1,4	1,5
Korkomenot	0,0	0,0
Uudelleenmäärittämisestä johtuvat erät	0,0	0,0
Maksetut etuudet	-0,1	-0,1
Eläketalletuksiin liittyvän velan muutokset	-0,1	-0,1
Velvoite tilikauden lopussa	1,4	1,4
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypien arvojen muutokset		
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot kauden alussa	0,3	0,3
Korkotuotot	0,0	0,0
Uudelleenmäärittämisestä johtuvat erät	0,0	0,0
Maksetut etuudet	-0,0	-0,0
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot kauden lopussa	0,3	0,3

MEUR	2024	2023
Taseessa esitetyn velan muutokset:		
Velka kauden alussa	1,2	1,2
Tuloslaskelmaan merkityt kulut	0,0	0,0
Uudelleenmäärittämisestä johtuvat erät	0,0	0,0
Maksetut etuudet	-0,0	-0,1
Eläketalletuksiin liittyvän velan muutokset	-0,1	-0,1
Velka kauden lopussa	1,1	1,2
Laajan tuloslaskelman etuus pohjainen eläkekulu määräytyy seuraavasti:		
Korkomenot	0,0	0,0
Korkotuotot	-0,0	-0,0
Uudelleenmäärittämisestä johtuvat erät	0,0	0,0
Yhteensä	0,0	0,1

Konserni ennakoi maksavansa etuus pohjaisiin eläkejärjestelyihin 36 tuhatta euroa vuonna 2025.

MEUR	2024	2023
Velvoitteen nykyarvo	1,4	1,4
Järjestelmään kuuluvien varojen käypä arvo	-0,3	-0,3
Alikate	1,1	1,2
Tärkeimmät käytetyt vakuutusmatemaattiset oletukset, %		
Diskonntauskorko	3,1	4,0
Varojen odotettu tuotto	3,1	2,7
Tuleva palkankorotusolettamus	2,1	3,7
Inflaatio-oletus	1,9	2,5

Velvoitteen maksuperusteinen maturiteetti

MEUR	2024	2023
Maturiteetti alle vuoden	0,1	0,1
1-5 vuotta	0,3	0,3
5-10 vuotta	0,3	0,3
10-15 vuotta	0,2	0,2
15-20 vuotta	0,1	0,2
20-25 vuotta	0,1	0,1
25-30 vuotta	0,1	0,1
yli 30 vuotta	0,1	0,1
Yhteensä	1,1	1,3

3 Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä muut pitkäaikaiset varat

3.1 Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet	105
3.2 Liikearvon arvonalentumistestaukset	106
3.3 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	107
3.4 Käyttöoikeusomaisuuserät ja vuokrasopimusvelat	108
3.5 Muut pitkäaikaiset varat	109

3.1 Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet

Laatimisperiaate

Liikearvo on se osa hankintamenosta, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteenlaskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon hankintahetkellä. Liikearvosta ei tehdä poistoja, vaan se testataan vuosittain arvonalentumisen varalta viimeisen vuosineljänneksen aikana. Liikearvot arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla.

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut aineettomat hyödykkeet arvostetaan hankintahetken käypään arvoon. Aineettomien hyödykkeiden taloudellisen vaikutusajan arvioidaan olevan rajallinen tai rajoittamaton. Konsernin liiketoimintojen yhdistämisissä kirjatut aineettomat hyödykkeet ovat pääasiassa asiakassuhteita. Asiakassuhteiden poisto-aika on keskimäärin kymmenen vuotta.

Muut aineettomat hyödykkeet on arvostettu hankintamenuonsa vähennettynä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla. Muut aineettomat hyödykkeet poistetaan tasapoistoina taloudellisen vaikutusaikanaan. Ohjelmistoprojektien kustannukset aktivoidaan muihin aineettomiin hyödykkeisiin siitä lähtien kun projektit ovat siirtyneet tutkimusvaiheesta kehittämisvaiheeseen ja projektin tulos on yksilöitävissä oleva aineeton hyödyke. Tällaisen aineettoman hyödykkeen tulee tuottaa konsernille vastaista taloudellista hyötyä, joka ylittää sen kehittämisestä syntyneet menot. Hankintameno käsittää kaikki menot, jotka johtuvat välittömästi omaisuuserän saattamisesta valmiiksi toimimaan johdon tarkoittamalla tavalla. Suurimmat menot ovat ulkopuolisille maksetut konsulttipalkkiot.

Ohjelmistojen ja ohjelmistolisenssien poisto-aika on 5–10 vuotta.

Liikearvon arvonalentumistestausta on kuvattu liitetiedossa 3.2 Liikearvon arvonalentumistestaukset ja muiden aineettomien hyödykkeiden poistoja ja arvonalentumisia on kuvattu liitetiedossa 1.7 Poistot ja arvonalentumiset.

MEUR	Liikearvo	Asiakassuhteet yrityskaupoista	Kilpailukiello- sopimukset yrityskaupoista	Muut aineettomat hyödykkeet yrityskaupoista	Aineettomat oikeudet	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennako- maksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2024	194,7	59,1	1,5	10,1	9,8	18,4	14,6	308,2
Lisäykset					0,1	0,0	9,5	9,7
Hankitut liiketoiminnot	0,8	0,7	0,0					1,5
Vähennykset					-0,0	-0,9		-1,0
Arvonalentumiset	-23,3							-23,3
Siirrot erien välillä						3,3	-3,3	-
Kurssierot	-1,6	-0,7	-0,0	-0,0	-0,1	-0,0		-2,5
Hankintameno 31.12.2024	170,7	59,1	1,4	10,0	9,8	20,8	20,9	292,6
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2024	-13,9	-43,1	-1,4	-9,8	-7,2	-13,8		-89,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot					0,0	0,9		1,0
Tilikauden poistot		-3,3	-0,0	-0,1	-0,6	-2,0		-6,0
Kurssierot	0,3	0,5	0,0	0,0	0,1	0,0		0,9
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2024	-13,6	-45,9	-1,4	-9,9	-7,8	-14,8		-93,4
Kirjanpitoarvo 31.12.2024	157,0	13,2	0,0	0,2	2,0	5,9	20,9	199,2

Muut aineettomat hyödykkeet yrityskaupoista ovat pääasiassa ympäristölupia. Muut aineettomat hyödykkeet ovat pääasiassa ohjelmistoja ja ohjelmistolisenssejä. Aineettomien käyttöomaisuushyödykkeiden hankintaa koskevat sopimukseen perustuvat sitoumukset olivat 0,1 miljoonaa euroa (0,0).

MEUR	Liikearvo	Asiakassuhteet yrityskaupoista	Kilpailukiello- sopimukset yrityskaupoista	Muut aineettomat hyödykkeet yrityskaupoista	Aineettomat oikeudet	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennako- maksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2023	194,6	59,1	24,2	10,0	9,5	31,8	8,2	337,4
Lisäykset					0,4	0,0	10,1	10,6
Vähennykset			-22,7		-0,1	-15,2		-38,0
Arvonalentumiset							-1,9	-1,9
Siirrot erien välillä						1,6	-1,8	-0,1
Kurssierot	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1		0,2
Hankintameno 31.12.2023	194,7	59,1	1,5	10,1	9,8	18,4	14,6	308,2
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2023	-13,9	-39,7	-24,0	-9,8	-6,6	-26,2		-120,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot			22,7		0,1	15,1		37,9
Tilikauden poistot		-3,3	-0,1	-0,1	-0,7	-2,6		-6,8
Kurssierot	0,0	-0,1	-0,0	-0,0	-0,0	-0,1		-0,2
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2023	-13,9	-43,1	-1,4	-9,8	-7,2	-13,8		-89,2
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	180,8	16,1	0,1	0,2	2,6	4,6	14,6	219,0

3.2 Liikearvon arvonalentumistestaukset

Laatimisperiaate

Liikearvon arvonalentumistesti tehdään vähintään vuosittain neljännen vuosineljänneksen aikana tai useammin, mikäli on ilmennyt viitteitä liikearvon arvonalentumisesta. Arvonalentumistestaus tehdään testiajankohdan liiketoimintarakenteen mukaisesti.

Arvonalentumistestauksessa arvioidaan kerrytettävissä olevat rahavirrat käyttöarvon perusteella. Vastaiset rahavirrat perustuvat johdon neljän vuoden vuosikohtaisiin tuloslaskelma- ja ylläpitoinvestointiennusteisiin, jotka on tehty strategiaproessin yhteydessä. Johto perustaa ennusteensa toteutuneeseen kehitykseen sekä käsitykseensä alansa kasvunäkymistä (markkinoiden yleinen kehitys ja yksikön kannattavuus, hinnoittelu, kunnallistamispäätökset, henkilöstö- ja raaka-ainekustannukset). Kasvuennusteissa huomioidaan hyväksytyt investointipäätökset.

Rahavirrat, jotka ulottuvat neljän vuoden ennustejakson jälkeiselle ajalle on laskettu ns. loppuarvomenetelmää käyttäen. Laskelmissa käytetty kasvu perustuu johdon arviointiin liiketoiminnan pitkän aikavälin kasvusta ja kannattavuuden kehittymisestä.

Johdon harkintaa edellyttävät arviot ja oletukset

Liikearvojen arvonalentumistesteissä käytettävien käyttöarvoon perustuvien laskelmien laatiminen edellyttää johdon arvioiden käyttämistä. Vastaiset rahavirrat perustuvat hallituksen hyväksymiin strategiakausien ennusteisiin, jotka perustuvat toteutuneeseen kehitykseen sekä johdon käsitykseen alan kasvunäkymistä. Käytetty ikuisuuskasvuoletama perustuu johdon käsitykseen liiketoiminnan pitkän aikavälin kasvusta. Käytetty diskonttokorko vastaa parasta arviota keskimääräisestä painotetusta pääomakustannuksesta. Vaikka johdon käsityksen mukaan käytetyt oletukset ovat asianmukaisia, saattavat arviot tulevista rahavirroista erota olennaisesti tulevaisuudessa toteutuvista.

Liikearvojen kohdistaminen

Liikearvon kirjanpitoarvot on kohdistettu alla olevan taulukon mukaisesti rahavirtaa tuottaville yksiköille:

MEUR	2024	2023
Ympäristöpalvelut	87,6	87,6
Teollisuuspalvelut	31,2	30,6
Kiinteistöpalvelut Suomi	28,6	28,6
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	9,6	34,0
Yhteensä	157,0	180,8

Arvonalentumistestaus vuonna 2024

Arvonalentumistestaus on laadittu käyttöarvolaskelmilla, joissa tulevat rahavirrat diskontataan nykyarvoon. Käyttöarvolaskelmissa on käytetty rahavirtaa tuottavissa yksiköissä ikuisuuskasvuolettamana 2,0 prosenttia, joka vastaa Euroopan keskuspankin keskipitkän aikavälin inflaatiotavoitetta. Ikuisuuskasvuoletama on sama kaikissa rahavirtaa tuottavissa yksiköissä perustuen yhteneväiseen liiketoiminta-alueeseen.

Laskennassa käytetty diskonttauskorko perustuu konsernin painotettuun keskimääräiseen pääomakustannukseen (WACC). WACC:n osatekijät ovat riskitön korko, markkinariskipreemio, yhtiökohtainen beta, vieraan pääoman kustannus sekä oman ja vieraan pääoman suhde. Jokaiselle rahavirtaa tuottavalle yksikölle on määritetty oma diskonttauskorkonsa.

Laskennassa käytetyt diskonttauskorot ennen veroja

%	2024	2023
Ympäristöpalvelut	8,9	9,4
Teollisuuspalvelut	8,9	9,4
Kiinteistöpalvelut Suomi	8,8	9,3
Kiinteistöpalvelut Ruotsi	8,8	9,3

Kiinteistöpalvelut Ruotsin vuoden 2024 tulos oli odotettua heikompi, ja myös strategiaauden ennusteita tarkennettiin alaspäin. Kiinteistöpalvelut Ruotsin arvonalentumistestausten käyttöarvolaskelmien mukainen käyttöarvo oli 22 miljoonaa euroa, mikä alitti testattujen varojen kirjanpitoarvon. Tämän johdosta Kiinteistöpalvelut Ruotsiin kohdistetusta liikearvosta kirjattiin yhteensä 23 miljoonan euron arvonalentuminen vuodelle 2024. Arvonalentuminen on esitetty konsernin tuloslaskelman rivillä Liikearvon arvonalentuminen.

Konsernin muiden rahavirtaa tuottavien yksiköiden käyttöarvo ylitti testattujen varojen kirjanpitoarvon ja siten niille kohdistetusta liikearvosta ei kirjattu arvonalentumista vuodelle 2024.

Arvonalentumistestin herkkyyshanalyysit

Jokaiselle rahavirtaa tuottavalle yksikölle tehtiin herkkyyshanalyysi, jossa laskennan keskeiset oletukset testattiin. Testauksen oletuksina käytettiin diskonttauskorkoa sekä toteutuneen kehityksen perusteella määritettyä loppuarvon laskennassa käytettyä EBITDA-prosenttia. Herkkyyshanalyysissä laskettiin yksittäistä keskeistä oletusta muuttamalla millä raja-arvoilla käyttöarvo on yhtä suuri kirjanpitoarvon kanssa.

Kiinteistöpalvelut Ruotsin osalta arvonalentumistestaus johti arvonalentumiseen. Muiden rahavirtaa tuottavien yksiköiden osalta mikään jokseenkin mahdollinen muutos keskeisissä oletuksissa ei voisi saada aikaan sitä, että rahavirtaa tuottavan yksikön kirjanpitoarvo ylittäisi käyttöarvon.

3.3 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Laatimisperiaate

Aineellinen käyttöomaisuus on arvostettu hankintamenoonsa vähennettynä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla. Alkuperäinen hankintameno sisältää menot, jotka aiheutuvat välittömästi kyseisen aineellisen omaisuuden hankkimisesta. Ehdot täyttävän aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot aktivoidaan osaksi omaisuuden hankintamenoa. Lisäksi hankintamenoa otetaan huomioon mahdolliset kohdeomaisuuserän ennallistamiskulut.

Liiketoimintojen yhdistämisissä aineellinen käyttöomaisuus arvostetaan hankintahetken käypään arvoon. Taseessa aineellinen käyttöomaisuus esitetään vähennettynä kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla.

Aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa lukuun ottamatta uusia kaatopaikkoja. Valmistuneisiin kaatopaikkoihin sovelletaan suoriteyksikköön perustuvaa poistomenetelmää, jossa poistot tehdään läjitysalueelle toimitetun jätteen viemän tilavuuden mukaan. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat tarkistetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä, ja jos ne eroavat merkittävästi aikaisemmista arvioista, poistoajkoja muutetaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Tilinpäätöksen poistot perustuvat seuraaviin arvioituihin taloudellisiin vaikutusaikoihin:

Rakennukset ja rakennelmat	5–30 vuotta
Kuljetusvälineet	6–15 vuotta
Koneet ja kalusto	4–15 vuotta

Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Mikäli käyttöomaisuushyödyke koostuu useammasta osasta, joiden taloudelliset vaikutusajat ovat eripituiset, kukin osa käsitellään erillisinä hyödykkeinä. Tavanomaiset korjaus- ja kunnossapitokustannukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet. Kooltaan merkittävien uudistus- ja parannushankkeiden menot kirjataan taseeseen, jos on todennäköistä, että taloudellisen hyödyn lisäys koituu tulevaisuudessa konsernin hyväksi.

Aineellisten hyödykkeiden poistoja ja arvonalentumisen käsittelyä on kuvattu liitetiedossa 1.7 Poistot ja arvonalentumiset.

MEUR	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto ¹	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakko-maksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä ¹
Hankintameno 1.1.2024	7,7	146,1	416,4	0,3	16,0	586,5
Lisäykset	0,0	0,7	10,4	0,0	18,6	29,7
Hankitut liiketoiminnot			0,3	0,0		0,4
Vähennykset		-3,7	-20,4		-0,1	-24,1
Siirrot erien välillä		9,5	16,9		-26,4	0,0
Kurssierot		-0,0	-0,3	-0,0	-0,0	-0,3
Hankintameno 31.12.2024	7,7	152,6	423,4	0,4	8,0	592,2
Kertyneet poistot 1.1.2024	-	-113,8	-307,7	-0,1		-421,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		2,6	19,9			22,5
Tilikauden poistot		-5,4	-23,4	-0,0		-28,8
Kurssierot		0,0	0,1	0,0		0,1
Kertyneet poistot 31.12.2024	-	-116,5	-311,2	-0,2		-427,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2024	7,7	36,1	112,3	0,2	8,0	164,3

Koneiden ja kaluston kirjanpitoarvoon sisältyy 12,0 miljoonaa euroa (11,9) rahoitusyhtiön kautta myytyjä puristimia ja paalaimia, jotka laitteiden takaisinostovelvollisuuden vuoksi aktivoidaan käyttöomaisuuteen.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintaa koskevat sopimukseen perustuvat sitoumukset olivat 8,6 miljoonaa euroa (14,0).

MEUR	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto ¹	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakko-maksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä ¹
Hankintameno 1.1.2023	8,2	141,6	416,1	0,3	9,0	575,1
Lisäykset	0,0	0,7	15,2	0,0	22,4	38,3
Vähennykset	-0,5	-0,1	-26,4		-0,0	-27,0
Siirrot erien välillä		4,0	11,5		-15,4	0,1
Kurssierot		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hankintameno 31.12.2023	7,7	146,1	416,4	0,3	16,0	586,5
Kertyneet poistot 1.1.2023	-0,5	-108,4	-310,8	-0,1		-419,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,5	0,1	25,8			26,4
Tilikauden poistot		-5,5	-22,7	-0,0		-28,3
Kurssierot		-0,0	-0,0	-0,0		-0,0
Kertyneet poistot 31.12.2023	-	-113,8	-307,7	-0,1		-421,7
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	7,7	32,3	108,7	0,2	16,0	164,9

¹ Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

3.4 Käyttöoikeusomaisuuserät ja vuokrasopimusvelat

Laatimisperiaate

Vuokrasopimuksesta aiheutuva käyttöoikeusomaisuuserä kirjataan sopimuksen alkamisajankohtana eli päivänä, jolloin vuokralleantaja antaa kohdeomaisuuserän konsernin käytettäväksi. Käyttöoikeusomaisuuserä arvostetaan hankintamenoon, josta vähennetään kertyneet poistot ja arvonalentumistappiot ja jota oikaistaan vuokrasopimusvelan uudelleen määrittämisestä johtuvilla erillä. Alkuperäisen arvostamisen mukaiseen hankintamenoon sisällytetään vuokrasopimusvelan alkuperäisen arvostuksen mukainen määrä, alkamisajankohtaan mennessä maksetut vuokrat vähennettynä saaduilla kannustimilla ja sopimuksesta alkuvaiheessa koituneilla välittömillä menoilla. Lisäksi hankintamenossa otetaan huomioon mahdolliset kohdeomaisuuserän ennallistamiskulut. Käyttöoikeusomaisuuserien tasearvoja arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä mahdollisen arvonalentumisen varalta, kuten liitetiedossa 1.7 Poistot ja arvonalentumiset on kuvattu.

Vuokralleottaja arvostaa sopimuksen alkamisajankohtana vuokrasopimusvelan diskonttaamalla sopimuksen tulevat vähimmäisvuokrat nykyarvoon. Konsernin vuokrasopimusten sisäinen korko ei ole helpposti määritettävissä, joten tulevat vähimmäisvuokrat diskontataan käyttäen konsernin lisäluoton korkoa. Lisäluoton korko määritellään standardin mukaan koroksi, jota vuokralleottaja maksaisi lainatessaan vastaavaksi ajaksi ja vastaavanlaisin vakuuksin varat, jotka tarvittaisiin käyttöoikeusomaisuuserän hankintamenoa arvoltaan vastaavan omaisuuserän hankkimiseen vastaavanlaisessa taloudellisessa ympäristössä. Konserni on määrittänyt lisäluoton koron vuokrasopimuksille perustuen sopimusten maturiteettiin ja taloudelliseen ympäristöön.

Yhtiön vuokrasopimusvelka kattaa rahoitusyhtiön kautta vuokratujen hyödykkeiden sekä muiden vuokrasopimusten vuokravastuut pois lukien lyhytaikaiset ja arvoltaan vähäiset vuokrasopimukset, joista ei kirjata vuokrasopimusvelkaa.

Yhtiön vuokrasopimukset eivät sisällä olennaisia muuttuvia vuokria tai jäännösarvotakuuta.

MEUR	Maa-alueet	Raken- nukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2024	15,1	59,2	81,7	155,9
Lisäykset	0,4	16,0	3,5	19,9
Hankitut liiketoiminnot	-	0,1	0,0	0,1
Vähennykset	-1,8	-6,3	-14,7	-22,8
Kurssierot	-	-0,3	-0,4	-0,7
Hankintameno 31.12.2024	13,6	68,7	70,1	152,5
Kertyneet poistot 1.1.2024	-4,5	-33,6	-41,8	-79,9
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,4	4,9	11,9	17,2
Tilikauden poistot	-1,0	-10,3	-9,8	-21,1
Kurssierot	-	0,1	0,3	0,4
Kertyneet poistot 31.12.2024	-5,1	-38,8	-39,4	-83,3
Kirjanpitoarvo 31.12.2024	8,5	29,9	30,8	69,1

MEUR	Maa-alueet	Raken- nukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2023	16,4	55,1	67,8	139,2
Lisäykset	1,2	11,0	20,0	32,2
Vähennykset	-2,4	-6,9	-6,1	-15,5
Kurssierot	-	0,0	0,0	0,0
Hankintameno 31.12.2023	15,1	59,2	81,7	155,9
Kertyneet poistot 1.1.2023	-3,7	-28,3	-36,0	-68,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,2	4,4	5,2	9,8
Tilikauden poistot	-1,0	-9,6	-10,9	-21,6
Kurssierot	-	-0,1	-0,1	-0,1
Kertyneet poistot 31.12.2023	-4,5	-33,6	-41,8	-79,9
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	10,6	25,6	39,9	76,0

Tilinpäätöshetkellä tiedossa ei ole tulevilla tilikausilla voimaan astuvia uusia vuokrasopimuksia, joilla olisi olennaista vaikutusta käyttöoikeusomaisuuserän tai vuokrasopimusvelan määrään.

Vuokrasopimusvelat ja niiden maturiteetti on esitetty liitetiedoissa 4.1 Rahoitusvarat ja -velat ja 4.2 Rahoitusriskien hallinta.

Vuokrasopimukseen liittyvistä kuluista on esitetty tarkemmin tietoja liitetiedossa 1.6 Vuokrasopimukseen liittyvät kulut.

Johdon harkintaa edellyttävät arviot ja oletukset

Konsernilla on toistaiseksi voimassa olevia vuokrasopimuksia erityisesti kiinteistöihin ja maa-alueisiin liittyen. Toistaiseksi voimassa olevien kiinteistö- ja maa-alueopimusten osalta vuokratuuden pituus perustuu johdon arvioon vuokratuuden pituudesta. Arviossa otetaan huomioon esimerkiksi sopimuksen voimassaoloaikana vuokratuuteeseen tehdyt merkittävät parannustyöt, vuokrasopimuksen päättämiseen liittyvät menot sekä kohdeomaisuuserän tärkeys konsernin toimintojen kannalta ottaen huomioon kohdeomaisuuserän erityislaatuisuuden, sijaintipaikan ja sopivien vaihtoehtojen saatavuus. Johto arvioi kohteiden vuokratuuden pituutta jatkossa varmistaakseen, että vuokratuusi vastaa tarkasteluhetken olosuhteita.

3.5 Muut pitkäaikaiset varat

Laatimisperiaate

Konsernin muut pitkäaikaiset varat koostuvat osuuksista osakkuus- ja yhteisyrityksissä sekä muista osakkeista ja osuuksista. Konsernin osuus osakkuus- ja yhteisyrityksissä käsitellään konsernitilinpäätöksessä pääomaosuusmenetelmällä. Konsernin osuus sen osakkuus- tai yhteisyritysten hankinnan jälkeisistä voitoista tai tappioista verojen jälkeen kirjataan tuloslaskelmaan ja vastaavasti taseessa olevan sijoituksen oikaisuksi. Kun konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrityksen tappioista on yhtä suuri tai suurempi kuin sen sijoitus osakkuus- tai yhteisyritykseen, konserni ei kirjaa sijoitusta suurempaa tappiota, ellei konsernilla ole näihin liittyviä velvoitteita tai ellei se ole suorittanut maksuja osakkuus- tai yhteisyrityksen puolesta. Muut osakkeet ja osuudet koostuvat muutaman pienemmän yhtiön osakkeista, sekä golf-osakkeista ja ne arvostetaan käypään arvoon tuloslaskelman kautta. Muut saamiset sisältävät pääasiassa Ruotsin yhtiöiden eläkevastuisiin liittyviä rahastoituja varoja sekä pitkäaikaisia ennakkomaksuja.

1.7.2024 Lassila & Tikanojan Ympäristöpalvelut-toimiala osti loput 60 prosenttia Suomen Keräystuote Oy:n osakekannasta. Aikaisemmin Suomen Keräystuote Oy oli L&T:n osakkuusyhtiö, josta L&T:n osuus oli 40 prosenttia. Kaupalla ei ole olennaista vaikutusta konsernin lukuihin.

MEUR	Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	Muut osakkeet ja osuudet	Muut saamiset
Hankintameno 1.1.2024	17,6	0,2	1,5
Vähennykset	-0,0	-	-0,6
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	3,2	-	-
Saadut osingot	-1,8	-	-
Kurssierot	-	-	-0,0
Hankintameno 31.12.2024	18,9	0,2	1,0

MEUR	Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	Muut osakkeet ja osuudet	Muut saamiset
Hankintameno 1.1.2023	14,0	0,2	1,9
Lisäykset	-	-	0,0
Vähennykset	-	-	-0,3
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	3,6	-	-
Kurssierot	-	-	0,0
Hankintameno 31.12.2023	17,6	0,2	1,5

Tiedot konsernin olennaisesta yhteisyrityksestä

Nimi	Kotipaikka	Välitön omistusosuus (%)	
		2024	2023
Laania Oy	Helsinki	55	55

Taloudellinen informaatio olennaisesta yhteisyrityksestä

MEUR	2024	2023
Aineettomat ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	3,5	3,3
Käyttöoikeusomaisuuserät	2,6	2,4
Muut pitkäaikaiset varat	0,0	0,0
Vaihto-omaisuus	52,8	40,7
Myyntisaamiset ja muut saamiset	28,8	40,2
Varat yhteensä	87,8	86,7
Pitkäaikaiset korolliset velat	22,7	22,4
Ostovelat	13,4	14,4
Muut lyhytaikaiset velat	17,3	17,9
Velat yhteensä	53,4	54,8
Liikevaihto	151,3	153,4
Poistot	-1,5	-1,4
Rahoitustuotot ja -kulut	-1,0	-1,2
Tuloverot	-1,4	-1,6
Tilikauden tulos	5,8	6,5
Keskimääräinen henkilömäärä tilikauden aikana	123	113
Yhteisyrityksen taloudellisen informaation täsmäytys konsernin kirjaamaan tase-arvoon:		
Konsernin omistusosuus %	55,0	55,0
Konsernin osuus nettovaroista	18,9	17,6
Yhteisyrityksen tasearvo konsernin taseessa	18,9	17,6

4 Rahoitusriskit ja pääomarakenne

4.1 Rahoitusvarat ja -velat	111
4.2 Rahoitusriskien hallinta	113
4.3 Oma pääoma	116
4.4 Osakekohtainen tulos ja osinko	117
4.5 Vastuositoumukset ja ehdolliset velat ...	117

4.1 Rahoitusvarat ja -velat

Laatimisperiaate

Konsernin rahoitusvarat ja -velat koostuvat rahavaroista, myynti- ja muista saamisista, ostovelosta ja muista veloista, pankkilainoista, joukkovelkakirjalainoista, yritystodistuksista, vuokrasopimusveloista ja johdannaisista. Konsernin rahoitusvarat ja -velat on luokiteltu seuraaviin arvostusryhmiin:

Käypä arvo tulosvaikutteisesti

- Johdannaiset
- Yrityskauppoihin liittyvät siirtyvät vastikkeet

Jaksotettu hankintameno

- Rahavarat
- Myynti- ja muut saamiset
- Korolliset velat, kuten pankkilainat, joukkovelkakirjalainat, yritystodistukset, vuokrasopimusvelat
- Osto- ja muut velat

Tämä luokittelu tapahtuu rahoitusvaroihin kuuluvan rahoitusvaran tai -velan alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Rahoitusvarojen luokittelu eri arvostusryhmiin perustuu siihen liiketoimintamalliin, jolla rahoitusvaroja hallinnoidaan sekä sopimukseen perustuvien rahavirtojen luonteeseen. Rahoitusvelkojen luokittelu eri arvostusryhmiin perustuu siihen tarkoitukseen, mitä varten rahoitusvelat on alun perin hankittu.

Rahoitusvara kirjataan pois taseesta, kun konserni on menettänyt sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun kaikki omistuksen olennaiset riskit ja tuotot ovat siirtyneet konsernin ulkopuolelle.

Rahoitusvelka kirjataan pois taseesta, kun sopimuksessa yksilöity velvoite on täytetty tai kumottu tai rauennut.

Jaksotettuun hankintamenuon kirjattavat rahoitusvarat

Rahavarat koostuvat käteisvaroista, vaadittaessa nostettavista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista likvideistä sijoituksista. Niiden maturiteetti on enintään kolme kuukautta hankinta-ajankohdasta. Ne kirjataan selvityspäivänä ja arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon. Valuuttamääräiset erät muunnetaan euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän päätöskursseja. Käytössä olevat luottolimitit sisältyvät taseen lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin.

Myynti- ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon. Saamiset kuuluvat lyhytaikaisiin rahoitusvaroihin, ellei niiden eräpäivä ole yli 12 kuukautta tilinpäätöspäivän jälkeen. Myyntisaamiset kirjataan alkuperäiseen arvoon vähennettynä arvonalentumisilla.

Myyntisaamisista tehdään arvonalentumiskirjaus, kun on olemassa perusteltu syy olettaa, ettei konserni tule saamaan kaikkia saataviaan alkuperäisin ehdoin. Konserni soveltaa myyntisaamisten arvonalentumisten määrittämiseen yksinkertaistettua odotettavissa oleviin luottotappioihin perustuvaa mallia. Arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi. Ei-palautumisoikeudellisesti myytyihin myyntisaamisiin liittyvä luottoriski ja sopimusperusteiset oikeudet saamiin siirtyvät myyntihetkellä pois konsernilta ja järjestelyyn liittyvät kulut kirjataan rahoituskuluihin. Lisätietoja luottotappiovarauksista on esitetty liitetiedossa 2.1 Myyntisaamiset ja muut saamiset.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat

Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, sekä yrityskauppoihin liittyvät siirtyvät vastikkeet kirjataan käypään arvon tulosvaikutteisesti. Tähän ryhmään kuuluvat johdannaiset ovat lyhytaikaisia velkoja, joiden maturiteetti on alle 12 kuukautta ja ne arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti käyttäen tilinpäätöspäivän markkinanoteerauksia. Siirtyvät vastikkeet ovat yleensä pitkäaikaisia velkoja, joiden maturiteetti on yli 12 kuukautta. Siirtyvän vastikkeen käyvän arvon määrittäminen perustuu myyjän ja ostajan väliseen sopimukseen. Käyvän arvon muutoksista johdettavat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan sille tilikaudelle, jonka aikana ne ovat syntyneet.

Jaksotettuun hankintamenuon arvostettavat rahoitusvelat

Jaksotettuun hankintamenuon arvostettavat rahoitusvelat kirjataan hankintahetkellä konsernitaseeseen saadun vastikkeen mukaisesti. Lainan hankintaan tai liikkeeseen laskuun suoraan liittyvät transaktiomenot sisällytetään rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Myöhemmin rahoitusvelat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuon. Korkokulut kirjataan tuloslaskelmaan efektiivisen koron menetelmää käyttäen. Tilinpäätöshetkestä seuraavan 12 kuukauden kuluessa erääntyvät rahoitusvelat, sisältäen käytössä olevat pankkitililimitit, käsitellään lyhytaikaisina korollisina velkoina ja tämän jälkeen erääntyvät pitkäaikaisina korollisina velkoina.

Koronvaihtosopimukset

Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on määritetty tulevien rahavirtojen nykyarvoon perustuvalla menetelmällä, jonka tukena ovat tilinpäätöspäivän markkinanoteeraukset. Käyvät arvot kuvaavat niitä hintoja, jotka konserni saisi tai joutuisi maksamaan, jos johdannaisopimus purettaisiin tilinpäätöspäivänä. Tilinpäätöspäivänä yhtiöllä ei ollut koronvaihtosopimuksia.

Vuokrasopimusvelat

Vuokrasopimusvelkojen käypä arvo on arvioitu diskonttaamalla tulevat rahavirrat lisäluoton korolla. Lisätietoja vuokrasopimusvelkojen laskentaperiaatteista on esitetty liitetiedossa 3.4. Käyttöoikeusomaisuuserät ja vuokrasopimusvelat.

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostetuista rahoitusvaroista ja -veloista

Käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat ja -velat on luokiteltava käyttäen kolmitasoisia käypien arvojen hierarkiaa, joka kuvastaa arvoja määrittäessä käytettävien syöttötietojen merkittävyyttä. Hierarkiatasolle 1 kuuluvat rahoitusinstrumentit, joiden käypä arvo saadaan suoraan toimivilta markkinoilta. Hierarkiatason 2 rahoitusinstrumentteihin kuuluvat over-the-counter (OTC) -johdannaiset sekä jaksotettuun hankintamenuon arvostettavat lainasaamiset ja lainat. Rahoitusinstrumentti luokitellaan tasolle 3, jos sen käyvän arvon määrittäminen ei voi perustua havainnoitavissa olevaan markkinatietoon.

Konsernissa johdannaiset ja yrityskauppoihin liittyvät siirtyvät vastikkeet kirjataan käypään arvoon. Johdannaisien, jotka ovat koronvaihtosopimuksia, käyvät arvot ovat tason 2 mukaisia. Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot perustuvat toimivilla markkinoilla noteeratuista hinnoista johdettuihin hintoihin tai yleisesti hyväksytyihin arvostusmalleihin, joiden syöttötiedot kuitenkin perustuvat merkittävilta osin todennettaviin markkinatietoihin. Siirtyvän vastikkeen käypä arvo kuuluu hierarkiatasolle 3. Sen arvostusta kuvataan tarkemmin seuraavalla sivulla.

Täsmäytyslaskelma tason 3 mukaan käypään arvoon arvostetuista rahoitusveloista

MEUR	2024	2023
Kirjanpitoarvo 1.1.	5,9	5,7
Käyvän arvon muutos	1,0	0,2
Valuuttakurssimuutosten vaikutus	-0,2	0,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	6,7	5,9

Siirtyvä vastike liittyy Ruotsissa prosessipuhdistuspalveluita tarjoavan Sand & Vattenbläst i Tyringe AB:n ("SVB") osakekannan 70 prosentin osuuden ostoon 1.2.2022. SVB yhdistellään 100 prosentin osuudella L&T konserniin ja järjestelyyn liittyen Lassila & Tikanoja on kirjannut rahoitusvelkoihin arvion siirtyvästä vastikkeesta, joka liittyy määräysvallattomien omistajien osuuden hankintaan. Se arvostetaan käypään arvoon, jota kuvastaa arvioidun veloitteen nykyarvo. Siirtyvä vastike eräännyy maksettavaksi aikaisintaan 1.2.2026.

Siirtyvän vastikkeen arvostus perustuu osakassopimukseen, ja siihen vaikuttaa hankitun yhtiön taserakenne sekä käyttökate-ennuste vuodelle 2025. Lisätietoa siirtyvästä vastikkeesta on esitetty liitetiedossa 2.4 Muut pitkäaikaiset velat.

Korolliset nettovelat

MEUR	2024	2023
Lainat rahoituslaitoksilta	40,3	40,8
Joukkovelkakirjalainat	74,8	74,7
Vuokrasopimusvelat	53,2	56,1
Pitkäaikaiset korolliset velat	168,3	171,7
Vuokrasopimusvelat	18,1	21,5
Lyhytaikaiset lainat	0,5	0,6
Lyhytaikaiset korolliset velat	18,6	22,1
Korolliset velat yhteensä	186,9	193,7
Rahavarat	33,9	32,9
Korolliset nettovelat	153,0	160,9

MEUR	2024			2023			Käyvän arvon hierarkia-taso	Liite
	Jaksotettuun hankintameno	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti	Tase-erien kirjanpito-arvot	Jaksotettuun hankintameno	Käypään arvoon tulosvaikuttavasti	Tase-erien kirjanpito-arvot		
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Muut saamiset	0,9		0,9	1,3		1,3		
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
Myyntisaamiset ja muut saamiset ¹	86,8		86,8	98,6		98,6		2.1
Rahavarat	33,9		33,9	32,9		32,9		
Rahoitusvarat yhteensä	121,6	-	121,6	132,8	-	132,8		
Pitkäaikaiset rahoitusvelat								
Lainat	115,1		115,1	115,5		115,5		2
Vuokrasopimusvelat	53,2		53,2	56,1		56,1		4.2
Siirtyvä vastike		6,7	6,7		5,9	5,9		3
Lyhytaikaiset rahoitusvelat								
Lainat	0,5		0,5	0,6		0,6		2
Vuokrasopimusvelat	18,1		18,1	21,5		21,5		4.2
Korkovelat	2,2		2,2	2,3		2,3		
Ostovelat ja muut velat	56,9		56,9	69,4		69,4		2.3
Rahoitusvelat yhteensä	246,0	6,7	252,7	265,4	5,9	271,3		

¹ Yhtiö on tarkentanut vuoden 2024 aikana sopimukseen perustuvien omaisuuserien esittämistapaa ja oikaissut vuoden 2023 sopimukseen perustuvia omaisuuseriä ja myyntisaamisia vastaavasti.

Pitkäaikaiset muut velat eivät sisällä saatuja ennakoita. Myyntisaamiset ja muut saamiset eivät sisällä verosaamisia ja siirtosaamisia, eivätkä ostovelat ja muut velat lakisääteisiä velkoja (kuten verovelkoja) ja siirtovelkoja. Tase-erien käyvät arvot eivät eroa merkittävästi tase-erien kirjanpitoarvoista.

Korollisten nettovelkojen muutos

MEUR	2024					2023				
	Lainat rahoituslaitoksilta	Joukko-velkakirjalainat	Vuokrasopimusvelat	Rahavarat	Yhteensä	Lainat rahoituslaitoksilta	Joukko-velkakirjalainat	Vuokrasopimusvelat	Rahavarat	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.	-41,4	-74,7	-77,6	32,9	-160,9	-52,0	-92,3	-72,5	49,5	-167,3
Nettovelan muutokset erissä, joihin liittyy maksutapahtuma:										
Pitkäaikaisten lainojen nostot					-	-40,0				-40,0
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	0,6				0,6	50,7	17,7			68,4
Lyhytaikaisten lainojen nostot	-60,0				-60,0	-10,0				-10,0
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	60,0				60,0	10,0				10,0
Vuokrasopimusvelkojen lyhennykset			20,4		20,4			21,2		21,2
Rahavarojen muutos				1,1	1,1				-16,6	-16,6
Rahavirrat yhteensä	0,6	-	20,4	1,1	22,1	10,7	17,7	21,2	-16,6	33,0
Nettovelan muutokset erissä, joihin ei liity maksutapahtumaa:										
Vuokrasopimusvelkojen muutokset			-14,1		-14,1			-26,4		-26,4
Muut muutokset	0,0	-0,1		-0,1	-0,2	0,0	-0,1		0,0	-0,1
Muutokset yhteensä	0,0	-0,1	-14,1	-0,1	-14,3	0,0	-0,1	-26,4	0,0	-26,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	-40,8	-74,8	-71,3	33,9	-153,0	-41,4	-74,7	-77,6	32,9	-160,9

4.2 Rahoitusriskien hallinta

Rahoitusriskien hallinnan periaatteet määritellään hallituksen hyväksymässä rahoituspolitiikassa. Rahoitusriskien hallinnan tarkoituksena on suojautua merkittävilä rahoitusriskeiltä ja pyrkiä rajoittamaan rahoitusmarkkinoiden muutosten ja muiden riskitekijöiden epäedullisia vaikutuksia konsernin tulokseen.

Konsernin rahoitus ja likviditeetin hallinta hoidetaan keskitetysti konsernin taloushallinnossa, jota johtaa talousjohtaja. Rahoitusriskien hallintaan liittyvät transaktiot toteutetaan konsernin taloushallinnossa.

Valuuttariski

Konserni muodostuu Suomessa toimivasta emoyhtiöstä sekä Suomessa ja Ruotsissa toimivista tytäryhtiöistä. Emoyhtiön ja kotimaisten tytäryhtiöiden toiminta- ja raportointivaluuttana on euro ja muissa tytäryhtiöissä sijaintimaan valuutta. Valuuttakurssien vaihtelut vaikuttavat siten konsernin tulokseen ja omaan pääomaan.

Translaatoriski

Translaatoriskille alttiina oleva positio muodostuu ulkomaisiin tytäryhtiöihin tehdystä nettosijoituksista, joihin sisältyvät oman pääoman sijoitukset ja kertyneet voittovarot. Ulkomaisiin tytäryhtiöihin tehtyjen nettosijoitusten positiota ei suojata, koska omistuksia pidetään pitkäaikaisina strategisina sijoituksina.

Vuonna 2024 tapahtuneiden valuuttakurssimuutosten takia omaan pääomaan syntyi muuntoeroja -2,1 miljoonaa euroa (0,1). Muuntoero aiheutuu ainoastaan Ruotsin liiketoiminnasta. Tilinpäätöshetken Ruotsin kruunumääräinen translaatiopositio oli 33,1 miljoonaa euroa (67,3).

Transaktioriski

Ulkomaisten tytäryhtiöiden liiketoiminta tapahtuu lähes täysin niiden toimintavaluutassa eikä siten aiheuta transaktioriskiä. Yhtiön politiikkana on pitää käteisvarannot pääosin konsernin toimintavaluutassa, jolloin niihin ei kohdistu valuuttakurssiriskiä. Suomessa toimivat konserniyhtiöt käyttävät myynnin laskutusvaluuttana lähes poikkeuksetta euroa. Tytäryhtiöiden rahoitus hoidetaan pääosin konsernin sisäisillä lainoilla, jotka ovat kunkin tytäryhtiön toimintavaluutan määräisiä. Konsernin sisäisten lainojen määrä on vähäinen, eikä niistä aiheudu merkittävää transaktioriskiä.

Yhtiö on kirjannut rahoitusvelkoihin arvion siirtyvästä vastikkeesta Sand & Vattenbläst i Tyringe AB:n hankintaan liittyen. Siirtyvä vastike on Ruotsin kruunumääräinen ja aiheuttaa yhtiölle valuuttakurssiriskin.

Sijoitusten hintariski

Konserni ei ole sijoittanut varoja noteerattuihin osakkeisiin, joiden arvo vaihtelee markkinahintojen muutosten vuoksi, joten se ei altistu arvopaperimarkkinoihin liittyvälle hintariskille. Konsernilla on 55 % omistusosuus Laania Oy:ssä, 1.7.2022 yhdessä Neovan kanssa muodostetussa yhteisyrityksessä. Sijoitus käsitellään konsernitilinpäätöksessä pääomaosuusmenetelmällä, ja sen arvo taseessa tilinpäätöshetkellä oli 18,9 miljoonaa euroa (17,6). Lisätietoja yhteisyrityksestä ja sen käsittelystä on annettu liitetiedossa 3.5 Muut pitkäaikaiset varat. Konsernin omistamien muiden noteeraamattomien osakkeiden määrä on vähäinen, eikä niihin liity olennaista hintariskiä.

Hyödykehintariski

Raakaöljyn maailmanmarkkinahinnan vaihtelut heijastuvat sekä tuotantokalustossa käytettävien polttoaineiden hintoihin että ympäristönhuoltoalan tuotteiden hankintahintoihin öljypohjaisten raaka-aineiden kautta. Osassa jätehuollon asiakassopimuksista laskutusjaksot ja sopimusehdot ovat sellaiset, että hintoja ei pystytä korottamaan kuukausittain. Tämän vuoksi polttoaineiden hintojen kohoaminen saadaan siirrettyä palveluhintoihin viiveellä.

Ympäristötuotteiden raaka-ainehintariskiä pyritään hallitsemaan siten, että myyntihinnat sovitaan yleensä kiinteiksi enintään toimittajien vahvistamien ostohintojen voimassaoloajaksi.

Korkoriski

Korkoriski liittyy pääasiassa lainoihin, jotka on sidottu vaihtuviin korkoihin ja joista aiheutuvat rahavirrat vaihtelevat korkotason muuttuessa. Korkokustannukset pyritään pitämään mahdollisimman vakaina. Tämän vuoksi yli puolet yhtiön pitkäaikaisista lainoista pyritään pitämään kiinteäkorkoisina. Tarvittaessa osa vaihtuvakorkoisiin lainoihin liittyvästä rahavirrasta pyritään suojaamaan korkoriskiltä koronvaihtosopimuksin. Tilikauden lopussa konsernilla ei ollut koronvaihtosopimuksia.

Tilikauden lopun pitkäaikaisista lainoista oli joko kiinteäkorkoisia tai koronvaihtosopimuksilla suojattuja 65 prosenttia (65) ja vaihtuvakorkoisia 35 prosenttia (35). Korkotason muutokset eivät siten vaikuta korkokustannuksiin täysimääräisesti. Pitkäaikaisten lainojen keskikorko ilman vuokrasopimusvelkoja korkosuojaukset huomioiden oli 3,8 prosenttia (4,0).

Pääosa konsernin liikevaihdosta syntyy pitkäaikaisista palvelusopimuksista. Hyvän kassavirtaennustettavuuden vuoksi konsernin rahoituspolitiikassa on määritetty, että likvidien varojen määrä pyritään pitämään riittävällä tasolla suhteessa kulloiseenkin lyhyen aikavälin rahoitustarpeeseen.

Luotto- ja vastapuoliriski

Rahoitusinstrumentteihin liittyy riski siitä, että vastapuoli ei pysty täyttämään sopimuksen mukaisia maksuvelvoitteitaan. Vastapuoliriskiä hallitaan tekemällä rahoitus- ja johdannaisopimuksia vain suurimpien pohjoismaisten pankkien kanssa.

Yhtiöllä on laaja asiakaskunta, joka koostuu yrityksistä, laitoksista, toimisto- ja liikekiinteistöistä, institutionaalisista kiinteistönomistajista, asunto-osakeyhtiöistä, julkisesta sektorista ja kotitalouksista. Myyntisaamiset koostuvat pääosin suuresta määrästä suhteellisen pieniä saatavia, eikä merkittäviä luottoriskikeskittymiä ole. Yhtiöllä on luotonvalvontaohjeet, joilla pyritään varmistamaan se, että palveluita ja tuotteita myydään vain luottokelpoisille asiakkaille tai ennakkomaksulla, mikäli asiakkaan luottokelpoisuus ei ole riittävä. Suuri osa asiakassuhteista perustuu pitkäaikaisiin palvelusopimuksiin, eikä asiakkailta yleensä vaadita vakuuksia.

Myyntisaamisten ja sopimukseen perustuvien omaisuuserien osalta käytetään yksinkertaistettua arvonalentumismallia, jossa luottotappioiden arvioitu määrä perustuu saamisten eliniän odotettuihin luottotappioihin. Odotettuihin luottotappioihin perustuva malli on ennakoiva, ja odotettu tappio-osuus perustuu historiallisten luottotappioiden määriin. Lisätietoa luottotappiovarauksesta esitetään liitetiedossa 2.1 Myyntisaamiset ja muut saamiset.

Myyntisaamisiin liittyvää perintätoimintaa hoidetaan kotimaan myyntisaamisten osalta keskitetysti taloushallinnossa. Ulkomaiset tytäryhtiöt hoitavat omien myyntisaamistensa perinnän paikallisesti.

Rahoitusvarat ja niihin liittyvät luottoriskit

MEUR	2024	2023
Muut pitkäaikaiset saamiset	0,9	1,3
Myyntisaamiset	86,5	98,6
Muut saamiset	0,2	0,0
Rahavarat	33,9	32,9

Likviditeetti- ja jälleerahoitusriski

Likviditeettiriskin hallinnalla varmistetaan, että konserni pystyy jatkuvasti hoitamaan toimintaan liittyvät rahoitukselliset velvoitteensa mahdollisimman edullisin kustannuksin. Konserni pyrkii säilyttämään hyvän maksuvalmiuden tehokkaalla kassanhallinnalla. Likviditeettitilannetta seurataan ajantasaisesti ja sitä ennakoidaan rahavirtaennusteiden avulla. Konsernissa on käytössä konsernipankkitilijärjestelmä, joka auttaa käteisvarojen hallinnassa. Rahoituksen saatavuutta pyritään varmistamaan käyttämällä rahoitustoiminnassa useita pankkeja. Jälleerahoitusriskiä hallitaan hajauttamalla lainojen maturiteettia ja pitämällä pitkän lainasalkun keskimääräinen duraatio vähintään 2 vuotena.

Konsernin rahavarat on pyritty pitämään melko pieninä ja toisaalta luottolimiittien riittävytydestä likviditeetin hallinnassa on huolehdittu. Lyhytaikaisia, rahavirran heilahteluista johtuvia rahantarpeita varten yhtiöllä on käytössä 10 miljoonan euron tililiimiitti. Yhtiö solmi vastuullisuustavoitteisiin sidotun 40 miljoonan euron komitoidun luottolimiitin toukokuussa 2022, ja se erääntyy vuoden 2025 ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Tililiimiitti ja komitoitu luottolimiitti olivat tilikauden lopussa vertailukauden tapaan käyttämättä. Lisäksi yhtiöllä on 100 miljoonan euron yritystodistusohjelma, joka oli tilikauden lopussa kokonaan käyttämättä (vertailukaudella kokonaan käyttämättä). Tilikauden lopussa konsernin likvidien varojen määrä oli 33,9 miljoonaa euroa (32,9).

Vuoden 2023 toisen vuosineljänneksen aikana yhtiö uudelleenrahoitti 50 miljoonan euron vaihtuvakorkoisen pankkilainan, joka olisi erääntynyt vuoden 2024 kolmannella neljänneksellä. Uudelleenrahoitettu 40 miljoonan euron pankkilaina erääntyy vuoden 2026 kolmannella vuosineljänneksellä. Koronvaihtosopimus, jolla osa 50 miljoonan euron pankkilainasta oli muutettu kiinteäkorkoiseksi, purettiin pankkilainan uudelleenrahoituksen yhteydessä. Koronvaihtosopimuksen käypä arvo, 1,3 miljoonaa euroa, kirjattiin vuonna 2023 tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin.

Vuoden 2023 kolmannen vuosineljänneksen aikana yhtiö maksoi pois vuonna 2018 liikkeelle lasketun joukkovelkakirjalainan 17,7 miljoonan euron loppuosuuden.

Uusi 40 miljoonan euron pankkilaina on sidottu seuraaviin taloudellisiin kovenantteihin: omavaraisuusaste ja nettovelkojen suhde käyttökatteeseen. Nämä kovenantit rajoittavat lisävakuuksien antoa muille rahoittajille ja nykyisen lietoiminnan lakkauttamista tai luovuttamista ja niiden rikkoutuminen voi johtaa lainan irtisanomiseen. Tilikauden lopussa kovenanttiehdot täyttyivät, ja yhtiön arvion mukaan ne tulevat täyttymään myös seuraavan kahdentoista kuukauden aikana. Taloudellisten kovenanttien lisäksi komitoidun luottolimiitin, toukokuussa 2022 liikkeeseen lasketun joukkokirjavelkalainan sekä uuden 40 miljoonan euron pankkilainan kustannukset ovat sidottuja vastuullisuustavoitteisiin, joita ovat hiilijalanjälki ja tapaturmataajuus.

Seuraavassa taulukossa esitetään konsernin rahoitusvelat jaoteltuina sopimuksiin perustuvien eräpäivien mukaisesti tilinpäätöspäivänä. Taulukossa esitettävät luvut ovat sopimuksiin perustuvia diskonttaamattomia rahavirtoja.

Rahoitusvelkojen erääntyminen

MEUR 2024	Tasearvo	Sopimusten mukainen rahavirta	2025	2026	2027	2028	2029	2030 ja myöh.	
Lainat rahoituslaitoksilta	40,8	40,8	0,5	40,3	0,1	0,0	-	-	-
Joukkovelkakirjalainat	74,8	75,0	-	-	-	75,0	-	-	-
Korkovelat	2,2	13,8	4,4	4,4	2,5	2,5	-	-	-
Vuokrasopimusvelat	71,3	76,0	21,2	16,1	8,2	6,7	5,8	18,0	-
Ostovelat ja muut velat	56,9	56,9	56,9	-	-	-	-	-	-
Yhteensä	246,0	262,5	83,0	60,7	10,8	84,2	5,8	18,0	-

MEUR 2023	Tasearvo	Sopimusten mukainen rahavirta	2024	2025	2026	2027	2028	2029 ja myöh.	
Lainat rahoituslaitoksilta ja eläkelainat ¹	41,4	41,4	0,6	0,5	40,3	0,1	0,0	-	-
Joukkovelkakirjalainat ¹	74,7	75,0	-	-	-	-	75,0	-	-
Korkovelat ¹	2,3	19,0	4,7	4,6	4,6	2,5	2,5	-	-
Vuokrasopimusvelat	77,6	81,6	22,4	18,8	8,5	6,2	5,3	20,4	-
Ostovelat ja muut velat	69,4	69,4	69,4	-	-	-	-	-	-
Yhteensä	265,4	286,4	97,0	23,9	53,4	8,8	82,9	20,4	-

¹ Vuonna 2024 rahoitusvelkojen erääntymistaulukkoon lisättiin korkovelat ja samalla lainojen tulevat koronmaksut siirrettiin omalle rivilleen. Vuoden 2023 luvut on päivitetty vastaavasti.

Lainojen ja limiittien rakenne

MEUR	2024			2023		
	Käytössä	Käytettävissä	Yhteensä	Käytössä	Käytettävissä	Yhteensä
Lainat rahoituslaitoksilta ja eläkelainat	40,8	-	40,8	41,4	-	41,4
Joukkovelkakirjalainat	74,8	-	74,8	74,7	-	74,7
Tililimiitti	-	10,0	10,0	-	10,0	10,0
Sitova luottolimiitti	-	40,0	40,0	-	40,0	40,0
Yritystodistusohjelma	-	100,0	100,0	-	100,0	100,0
Vuokrasopimusvelka rahoituslaitoksilta	25,3	24,7	50,0	32,8	17,2	50,0
Muu vuokrasopimusvelka	46,0	-	46,0	44,9	-	44,9
Yhteensä	186,9	174,7	361,6	193,7	167,2	360,9

Rahoitusinstrumenteista aiheutuva herkkyys korkoriskeille

Seuraavassa esitetty herkkyysanalyysi pyrkii kuvaamaan konsernin tilikauden tuloksen ja oman pääoman herkkyyttä korkotason muutoksille taseessa olevista rahoitusinstrumenteista eli rahoitusvaroista ja -veloista.

Korkotason muutoksesta aiheutuvaa herkkyyttä laskettaessa on käytetty seuraavia oletuksia:

- Korkotason nousuksi oletetaan + 1,0 prosenttiyksikköä ja laskuksi -1,0 prosenttiyksikköä.
- Laskelman perustana oleva positio sisältää korolliset rahoitusvelat ja -saamiset.

Herkkyysanalyysi rahoitusinstrumenttien korkoriskeistä

MEUR	2024	2023
	Tulos verojen jälkeen	Tulos verojen jälkeen
Vaihtuvakorkoiset lainat:		
+1,0 % muutos markkinakoroissa	-0,3	-0,3
-1,0 % muutos markkinakoroissa	0,3	0,3

Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta**Laatimisperiaate**

Rahoituspolitiikan mukaisesti johdannaissopimuksia käytetään pienentämään markkinakorkojen muutoksiin liittyviä rahoitusriskejä. Konsernilla oli vuoden 2023 alussa yksi koronvaihtosopimus, joka oli tehty vaihtuvakorkoisten lainojen rahavirran suojaamiseksi korkoriskeiltä. Tämä koronvaihtosopimus päätettiin ennaikaisesti kesäkuussa 2023.

Johdannaiset merkitään taseeseen alun perin käypään arvoon. Hankinnan jälkeen ne arvostetaan kunkin tilinpäätöshetken käypiin arvoihin. Käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän markkinanoteerauksiin. Käypään arvoon arvostamisesta syntyvät voitot ja tappiot käsitellään kirjanpidossa johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määrittämällä tavalla.

Kaikki korkosuojaukset täyttävät konsernin riskienhallinnan asettamat tehokkaan suojauksen vaatimukset. Suojauslaskennan piirissä olevien johdannaisten voitot ja tappiot kirjataan yhdenmukaisesti alla olevan kohde-etuuden kanssa. Suojauslaskentaa sovelletaan kaikkiin koronvaihtosopimuksiin.

Suojauksen alkaessa ja jokaisen osavuositarkastuksen yhteydessä dokumentoidaan ja arvioidaan suojaussuhteiden tehokkuus tarkastelemalla suojaavan instrumentin kykyä kumota suojattavan erän rahavirtojen muutokset.

Siltä osin kuin rahavirran suojaus on tehokas, suojausinstrumenttien käypien arvojen muutokset kirjataan oman pääoman suojausrahastoon. Kun suojausinstrumentti erääntyy, se myydään tai kun suojauslaskennan kriteerit eivät enää täytä konsernin riskienhallinnan vaatimuksia, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan, kunnes suojattava rahavirta toteutuu. Jos suojattavan rahavirran ei enää odoteta toteutuvan, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Suojaussuhteen tehoton osuus merkitään myös välittömästi tuloslaskelmaan.

Kaikkien johdannaisten positiiviset käyvät arvot kirjataan taseeseen johdannaissaamiin. Johdannaisten negatiiviset käyvät arvot kirjataan vastaavasti johdannaivelkoihin. Kaikki johdannaisten käyvät arvot sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin tai velkoihin.

Tilikauden lopussa yhtiöllä ei ollut koronvaihtosopimuksia.

Korkojohdannaiset

Koronvaihtosopimus, joka oli tehty vaihtuvakorkoisiin lainoihin liittyvien rahavirtojen suojaukseksi, päätettiin kesäkuussa 2023 suojauksen kohteena olleen lainan uudelleenrahoituksen yhteydessä. Koronvaihtosopimuksen käypä arvo, 1,3 miljoonaa euroa, kirjattiin tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin. Suojaus oli vertailukaudella tehokas ja koronvaihtosopimuksen käyvän arvon muutokset esitettiin kauden muissa laajan tuloksen erissä. Koronvaihtosopimuksen käypä arvo perustui katsauskauden päätöspäivän markkinatietoihin.

4.3 Oma pääoma

Laatimisperiaate

Kantaosakkeet esitetään osakepääomana. Menot, jotka liittyvät omien osakkeiden liikkeeseen laskuun tai hankintaan, esitetään oman pääoman vähennyseränä. Jos konserni hankkii takaisin omia oman pääoman ehtoisia instrumentteja, näiden instrumenttien hankintameno vähennetään omasta pääomasta.

Lassila & Tikanoja Oyj:llä on yksi osakelaji. Yhtiöjärjestyksen mukaan osakkeilla ei ole enimmäismäärää eikä yhtiöllä ole enimmäisosakepääomaa. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa eikä kirjanpidollista vasta-arvoa. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti.

Lassila & Tikanoja Oyj:n 21.3.2024 pidetty varsinainen yhtiökokous päätti hallituksen valtuuttamisesta yhtiön omien osakkeiden hankkimiseen yhtiön vapaalla omalla pääomalla. Lisäksi yhtiökokous päätti hallituksen valtuuttamisesta päättämään osakeannista sekä osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta.

Hallitus on valtuutettu hankkimaan enintään 2 000 000 kappaletta (5,2 prosenttia koko osakemäärästä) yhtiön omia osakkeita. Hankkimisvaltuutus on voimassa 18 kuukautta. Tilikauden aikana valtuutusta ei käytetty.

Yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden määrä 31.12.2024 oli 609 941 kappaletta (644 772), jotka edustavat 1,6 prosenttia (1,7) kaikista osakkeista ja äänistä.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (SVOP) sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

Muut rahastot

Muuntoerorahasto

Muuntoeroja syntyy ulkomaisten tytäryritysten oman pääoman ja tuloksen muuntamisesta euromääräisiksi.

Suojausrahasto

Suojausrahasto sisältää rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutosten tehokkaat osuudet.

MEUR	Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä, 1000 kpl	Osakepääoma	Svop rahasto	Omat osakkeet	Yhteensä
1.1.2024	38 154	19,4	0,6	-10,0	10,1
26.2.2024 Omien osakkeiden luovutus	21			0,3	0,3
2.5.2024 Omien osakkeiden luovutus	13			0,2	0,2
31.12.2024	38 189	19,4	0,6	-9,4	10,6

MEUR	Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä, 1000 kpl	Osakepääoma	Svop rahasto	Omat osakkeet	Yhteensä
1.1.2023	38 146	19,4	0,6	-10,1	9,9
8.5.2023 Omien osakkeiden luovutus	8			0,1	0,1
31.12.2023	38 154	19,4	0,6	-10,0	10,1

Pääoman hallinta

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on turvata konsernin toiminnan jatkuvuus ja ylläpitää optimaalinen pääomarakenne investointien turvaamiseksi ottaen huomioon pääomakustannukset. Pääomaan lasketaan oma ja vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla.

Vuotuisen osingon määrä on sidottu tulokseen. Se osa, jota ei katsota tarvittavan yhtiön terveen kehityksen varmistamiseen, jaetaan osakkaille.

Pääoman rakenteen kehitystä seurataan omavaraisuusasteen ja nettovelkaantumisasteen avulla vuosineljänneksittäin.

MEUR	2024	2023
Oma pääoma konsernitaseessa ¹	209,2	231,3
Taseen loppusumma ¹	607,9	648,8
Saadut lyhytaikaiset ennakot	-10,5	-11,2
Saadut pitkäaikaiset ennakot	-6,7	-7,2
Pääoma yhteensä	590,7	630,4
Omavaraisuusaste, % ¹	35,4	36,7

MEUR	2024	2023
Oma pääoma konsernitaseessa ¹	209,2	231,3
Pitkäaikaiset rahoitusvelat	168,3	171,7
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	18,6	22,1
Rahavarat	-33,9	-32,9
Korolliset nettovelat	153,0	160,9
Nettovelkaantumisaste, % ¹	73,2	69,5

¹ Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

4.4 Osakekohtainen tulos ja osinko

Laatimisperiaate

Osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos kauden aikana ulkona olevien osakkeiden osakeantioikaistulla keskimääräisellä lukumäärällä ilman yhtiön omassa omistuksessa olevia osakkeita. Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa osakkeiden lukumäärän painotuksessa keskiarvossa otetaan huomioon kaikkien potentiaalisten osakkeiden laimentava vaikutus.

	2024	2023
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos, MEUR ¹	-1,7	29,2
Ulkona olevien osakkeiden lukumäärä keskimäärin kauden aikana, miljoonaa kpl	38,2	38,1
Osakekohtainen tulos, EUR ¹	-0,05	0,77
Osakepalkkiojärjestelmän laimennusvaikutus, miljoonaa kpl	0,1	0,1
Ulkona olevien osakkeiden laimennettu osakeantioikaistuu lukumäärä keskimäärin kauden aikana, miljoonaa kpl	38,3	38,2
Laimennettu osakekohtainen tulos, EUR ¹	-0,05	0,76

¹ Vuoden 2023 lukuja on oikaistu aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen johdosta. Tarkemmat tiedot oikaisusta löytyvät konsernitilinpäätöksen liitetiedosta 5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus.

Yhtiön hallitus ehdottaa 27.3.2025 pidettävälle yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 2024 jaetaan osinkoa 0,50 euroa osakkeelta. Vuodelta 2023 yhtiö jakoi yhtiökokouksen päätöksellä osinkoa 0,49 euroa osakkeelta.

4.5 Vastuusitoumukset ja ehdolliset velat

MEUR	2024	2023
Omista sitoumuksista annetut vakuudet		
Kiinnitykset maanvuokraoikeuteen	0,1	0,1
Yrityskiinnitykset	0,5	0,5
Muut vakuudet	0,0	0,0
Ympäristölupien edellyttämät pankkitakaukset	25,0	26,6
Muut pankkitakaukset	7,1	6,5
Omassa hallussa olevat kiinnitykset		
Yrityskiinnitykset	0,2	0,2
Vastuut yhteisyrityksen puolesta		
Tililimiitti	-	2,8
Pankkitakaukset	16,5	16,5
Lainajärjestelyn takaus	-	11,0
Valmiusluotto	-	5,5
Vuokravastuut		
Alle vuoden kuluttua	0,8	0,9
Yli vuoden kuluttua	0,5	0,7

Konsernilla on 55 % omistusosuus Laania Oy:ssä, 1.7.2022 yhdessä Neovan kanssa muodostetussa yhteisyrityksessä. Vastuut yhteisyrityksen puolesta ilmoitetaan konsernin omistusosuuden mukaisesti vastuun enimmäismäärästä.

Vuokravastuut koostuvat arvoltaan vähäisiä omaisuuseriä koskevien vuokrasopimusten vähimmäisvuokravastuista, joihin konserni soveltaa IFRS 16 -standardin sallimaa helpotusta. Lisätietoja vuokrasopimuksista löytyy liitetiedoista 1.6 Vuokrasopimuksiin liittyvät kulut ja 3.4 Käyttöoikeusomaisuuserät ja vuokrasopimusvelat.

Konserniyhtiö Lassila & Tikanoja FM AB on kantajana ja vastaajana oikeusprosessissa Ruotsissa koskien konsernin entiseltä asiakkaalta laskutettuja maksamattomia saatavia. Lassila & Tikanoja FM AB on kesäkuussa 2022 nostanut kanteen Solnan käräjäoikeudessa L&T:n entistä asiakasyritystä vastaan vaatien suoritusta maksamattomista saatavista. Tilikauden lopussa saatavien määrä yhtiön taseessa oli arvonalentumiskirjausten huomioimisen jälkeen noin 0,6 miljoonaa euroa. Kyseinen L&T:n entinen asiakasyritys on kiistänyt Lassila & Tikanoja FM AB:n vaatimukset ja maksuvelvollisuutensa sekä samalla nostanut vastakanteen vaatien yhteensä noin 144 miljoonaa Ruotsin kruunua Lassila & Tikanoja FM AB:lta. Riita-asian käsittely on kesken. Lassila & Tikanoja pitää vastakannetta perusteettomana eikä ole kirjannut siihen liittyen varauksia.

Yllä mainitun riita-asian lisäksi Lassila & Tikanoja Oyj on osapuolena muutamassa konsernin tavanomaiseen liiketoimintaan liittyvässä riita-asiassa, joiden lopputuloksilla ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernin taloudelliseen asemaan.

5 Konsolidointi ja muut liitetiedot

5.1 Yhdistelyperiaatteet.....	119
5.2 Konserniyritykset.....	119
5.3 Hankitut liiketoiminnot	120
5.4 Lähipiiritapahtumat	121
5.5 Tilintarkastuskustannukset.	121
5.6 Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat.....	122
5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus	122

5.1 Yhdistelyperiaatteet

Tytäryhtiöt

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö Lassila & Tikanoja Oyj:n lisäksi kaikki tytäryritykset, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy kun konserni olemalla osallisena yhteisössä altistuu yhteisön muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon, ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yhteisöä koskevaa valtaansa.

Konsernin keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu käyttäen hankintamenetelmää. Luovutettu vastike ja hankitun yhtiön yksilöitävissä olevat varat ja velat arvostetaan hankintahetken käypiin arvoihin. Hankintaan liittyvät menot, lukuun ottamatta vieraan tai oman pääoman ehtoisten arvopapereiden liikkeeseen laskusta aiheutuvia menoja, on kirjattu kuluksi. Mahdollinen ehdollinen lisäkauppahinta on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä ja se on luokiteltu joko velaksi tai omaksi pääomaksi. Velaksi luokiteltu lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon jokaisen raportointikauden päättymispäivänä ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Omaksi pääomaksi luokiteltua lisäkauppahintaa ei arvosteta uudelleen. Mahdollinen määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa arvostetaan joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien osuuden suhteellista osuutta hankinnan kohteen yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta. Arvostamisperiaate määritetään erikseen kullekin yrityshankinnalle. Tytäryhtiöiden hankinnasta syntyneen liikearvon käsittelyä kuvataan liitetiedossa 3.1 Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet. Tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, jolloin konserni on saanut määräysvallan, siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa.

Kauden voitto tai tappio ja laaja tulos kohdistetaan emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille, vaikka tämä johtaisi siihen, että määräysvallattomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen. Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus omasta pääomasta esitetään omana eränään taseessa oman pääoman osana. Emoyrityksellä tytäryrityksessä olevan omistuosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevinä liiketoimina. Konsernilla ei ole määräysvallattomien omistajien osuuksia.

Vaiheittain toteutuvan hankinnan yhteydessä aiempi omistuosuus arvostetaan käypään arvoon ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Konsernin menettäessä määräysvallan tytäryrityksessä, arvostetaan jäljelle jäävä sijoitus määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja tästä syntyvä erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat, realisoitumattomat voitot sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonn-

alentumisesta. Tilikauden voiton tai tappion sekä laajan tuloksen jakautuminen emoyhtiön omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään erillisen tuloslaskelman ja laajan tuloslaskelman yhteydessä ja osuus omista pääomista esitetään omana eränään taseessa konsernin omassa pääomassa.

Osakkuus- ja yhteisytykset

Osakkuusyrytykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Huomattava vaikutusvalta syntyy pääsääntöisesti silloin, kun L&T omistaa yli 20 prosenttia yrityksen äänivallasta tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta mutta ei määräysvaltaa. Yhteisytykset ovat järjestelyjä, joissa konsernilla on yhteinen määräysvalta muiden järjestelyn osapuolten kanssa.

Konsernin osuus osakkuus- ja yhteisytyksissä käsitellään konsernitilinpäätöksessä pääomaosuusmenetelmällä. Hankintahetkellä sijoitus arvostetaan käypään arvoon. Konsernin osuus sen osakkuus- tai yhteisytysten hankinnan jälkeisistä voitoista tai tappioista verojen jälkeen kirjataan tuloslaskelmaan. Kun konsernin osuus osakkuus- tai yhteisytyksen tappioista on yhtä suuri tai suurempi kuin sen sijoitus osakkuus- tai yhteisytykseen, konserni ei kirjaa sijoitusta suurempaa tappiota, ellei konsernilla ole näihin liittyviä velvoitteita tai ellei se ole suorittanut maksuja osakkuus- tai yhteisytyksen puolesta.

Ulkomaan rahan määräisten erien muuntaminen

Konsernin yksiköiden tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut määritetään siinä valuutassa, joka on kunkin yksikön pääasiallisen toimintaympäristön valuutta (toimintavaluutta). Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyrityksen toiminta- ja esittämisvaluutta.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu toimintavaluutan määräisinä käyttäen tapahtumapäivän valuuttakurssia. Käytännössä käytetään usein kurssia, joka likimain vastaa tapahtumapäivän kurssia. Ulkomaan rahan määräiset monetaariset erät muunnetaan euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän valuuttakurssia. Ei-monetaariset erät arvostetaan tapahtumapäivän kurssiin. Konsernilla ei ole ulkomaan rahan määräisiä ei-monetaarisia eriä, jotka arvostettaisiin käypiin arvoihin. Ulkomaan rahan määräisistä liiketapahtumista ja mone-taaristen erien muuntamisesta syntyneet kurssivoitot ja -tappiot merkitään tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle ja rahoituserien kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin tai -kuluihin.

Niiden konserniyritysten, joiden toimintavaluutta ei ole euro, tuloslaskelmat muunnetaan euroiksi tilikauden keskikurssiin ja taseet tilinpäätöspäivän kurssiin. Tilikauden tuloksen ja laajan tuloksen muuntaminen eri kursseilla tuloslaskelmassa ja taseessa aiheuttaa muuntoeron, joka kirjataan oman pääoman muuntoerorahastoon. Ulkomaisten tytäryhtiöiden hankintamenon eliminoinnista

sekä hankinnan jälkeen kertyneiden oman pääoman erien muuntamisesta syntyneet muuntoerot kirjataan muuntoerorahastoon.

Ulkomaisten yksiköiden hankinnasta syntyvät liikearvot ja näiden yksiköiden varojen ja velkojen kirjanpitoarvoihin hankinnan yhteydessä tehtävät käypien arvojen oikaisut on käsitelty kyseisten yksiköiden varoina ja velkoina ja muunnettu euroiksi tilinpäätöspäivän kurssija käyttäen.

5.2 Konserniyritykset

Konsernin osuus osakkeista ja äänivallasta %

Konsernin emoyritys

Lassila & Tikanoja Oyj

Kotimaiset tytäryritykset

L&T Kiinteistöhuolto Oy, Helsinki	100,0
L&T Kiinteistötekniikka Oy, Helsinki	100,0
L&T Siivous Oy, Helsinki	100,0
L&T Ympäristöpalvelut Oy, Helsinki	100,0
L&T Teollisuuspalvelut Oy, Helsinki	100,0
Suomen Keräystuote Oy, Helsinki	100,0

Ulkomaiset tytäryritykset

Lassila & Tikanoja FM AB, Tukholma, Ruotsi	100,0
Lassila & Tikanoja Service AB, Tukholma, Ruotsi	100,0
Sand & Vattenbläst i Tyringe AB, Hässleholm, Ruotsi	70,0

Yhteisytykset

Laania Oy, Helsinki ¹	55,0
----------------------------------	------

¹ Tiedot yhteisytyksestä on esitetty liitetiedossa 3.5 Muut pitkäaikaiset varat

Tilikauden aikana L&T Toimi Oy sulautui Lassila & Tikanoja Oyj:hin ja Ciscternservice i Hässleholm AB ja PF Industriservice AB sulautuivat Sand & Vattenbläst i Tyringe AB:iin.

5.3 Hankitut liiketoiminnot

Laatimisperiaate

Liiketoimintojen yhdistämisissä aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan käypään arvoon vastaavien hyödykkeiden markkina-hintojen perusteella ottaen huomioon hyödykkeiden ikä, kuluminen ja muut vastaavat tekijät. Aineelliset hyödykkeet poistetaan johdon arvioon perustuvana taloudellisena vaikutusaikana ottaen huomioon konsernissa noudatettavat poistoperiaatteet.

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut aineettomat hyödykkeet kirjataan erillään liikearvosta hankinta-ajankohdan käypään arvoon, mikäli ne ovat yksilöitävissä. Hankituissa liiketoiminnoissa konserni on hankkinut pääasiassa kilpailukieltosopimuksia ja asiakkuuksia sekä ympäristölupia. Asiakassopimusten ja niihin liittyvien asiakassuhteiden käypä arvo on määritetty asiakassuhteiden arvioidun kestoajan ja nykyisistä asiakkuuksista syntyvien diskontattujen nettorahavirtojen perusteella. Kilpailukieltosopimusten arvo on laskettu vastaavalla tavalla sopimuksen kestoajan rahavirtojen kautta. Aineettomat erät poistetaan sopimukseen tai johdon arviointiin perustuvana taloudellisenä vaikutusaikanaan.

Johdon harkintaa edellyttävät arviot ja oletukset

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut varat ja velat sekä myytävänä oleviksi luokitellut omaisuuserät ja velat arvostetaan käypään arvoon. Johto käyttää mahdollisuuksien mukaan saatavilla olevia markkina-arvoja käypien arvojen määrittämisessä. Mikäli tämä ei ole mahdollista, arvostaminen perustuu omaisuuserän historialliseen tuottoon. Erityisesti aineettomien hyödykkeiden arvostaminen perustuu diskontattuihin kassavirtoihin ja edellyttää johdon arvioita tulevista kassavirroista. Arviot perustuvat johdon parhaaseen näkemykseen, mutta on mahdollista että toteumat poikkeavat käytetyistä arvioista. Omaisuuden tasearvoja arvioidaan jatkuvasti mahdollisten arvonalennusten selvittämiseksi. Tästä kerrotaan lisää liitetiedossa 1.7. Poistot ja arvonalentumiset.

Hankitut liiketoiminnot 2024

1.2.2024 Lassila & Tikanojan Teollisuuspalvelut-toimiala osti Ruotsissa prosessipuhdistuspalveluita tarjoavan PF Industriservice AB:n koko osakekannan. Järjestelyn avulla L&T:n Teollisuuspalveluiden prosessipuhdistusliiketoiminta laajeni Ruotsissa Gävleborgin alueelle. Käypien arvojen määrityksessä tunnistettiin 0,7 miljoonan euron arvosta asiakassuhteisiin perustuvia aineettomia hyödykkeitä ja 0,8 miljoonan euron arvosta liikearvoa. Liikearvo perustuu pääasiassa hankitun liiketoiminnan alueelliseen asemaan sekä tulevaisuuden kehitysnäkymiin.

1.7.2024 Lassila & Tikanojan Ympäristöpalvelut-toimiala osti loput 60 prosenttia Suomen Keräystuote Oy:n osakekannasta. Aikaisemmin Suomen Keräystuote Oy oli L&T:n osakkuusyhtiö, josta L&T:n osuus oli 40 prosenttia. Kaupalla ei ole olennaista vaikutusta konsernin lukuihin.

Vuonna 2024 ostettujen yritysten ja liiketoimintojen vaikutus konsernin tilikauden liikevaihtoon oli 2,6 miljoonaa euroa ja liikevoittoon 0,2 miljoonaa euroa. Mikäli vuoden 2024 yrityskaupat olisivat toteutuneet 1.1.2024, olisi konsernin liikevaihto ollut noin 770,8 miljoonaa euroa ja liikevoitto noin 9,8 miljoonaa euroa. Ostettuihin liiketoimintoihin liittyen kirjattiin kuluja vuoden 2024 tulokseen 0,1 miljoonaa euroa (-).

IFRS:n mukaiset hankintamenolaskelmat ovat lopullisia. Tiedot sellaisista hankituista yrityksistä ja liiketoiminnoista, jotka eivät ole erikseen tarkasteltuna olennaisia, esitetään yhteenlaskettuna.

Hankitut liiketoiminnot 2023

Lassila & Tikanoja ei hankkinut liiketoimintoja tilikaudella 2023.

Hankitut liiketoiminnot

Käypä arvo yhteensä, MEUR

	2024 ¹	2023
Aineettomat hyödykkeet	0,7	-
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,4	-
Käyttöoikeusomaisuuserät	0,1	-
Saamiset	0,2	-
Rahavarat	0,5	-
Varat yhteensä	1,9	-
Muut velat	0,4	-
Laskennallinen verovelka	0,2	-
Velat yhteensä	0,6	-
Hankittu nettovarallisuus	1,2	-
Kokonaisvastike	2,1	-
Liikearvo	0,8	-
Vaikutus rahavirtaan		
Kokonaisvastike	-2,1	-
Rahana maksettu vastike	-2,1	-
Hankitun yrityksen rahavarat	0,5	-
Rahavirtavaikutus yhteensä	-1,6	-

¹ Sisältää PF Industriservice AB:n hankintamenolaskelman.

5.4 Lähipiiritapahtumat

Lassila & Tikanoja -konsernin lähipiiriin kuuluvat konsernin johtoon kuuluvat avainhenkilöt (hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja johtoryhmän jäsenet) ja heidän läheiset perheenjäsenensä ja näiden määräysvalta-yhteisöt, tytäryhtiöt, osakkuusyritys (Suomen Keräystuote Oy 1.7.2024 asti), yhteisyritys (Laania Oy) sekä L&T-sairauskassa.

Luettelot konsernin emo- ja tytäryrityssuhteista sekä osakkuus- ja yhteisyrityksistä on esitetty liitteessä 5.2 Konserniyritykset.

Konserniyhtiöiden maksamat tukimaksut L&T-sairauskassalle tilikaudella olivat 1,0 miljoonaa euroa (1,0).

Liiketoimet yhteisyrityksen kanssa

Konsernin liiketapahtumat Laania Oy:n kanssa on esitetty seuraavassa taulukossa. Vuoden 2024 ensimmäisellä neljänneksellä Laania maksoi osinkoa 1,8 miljoonaa euroa Lassila & Tikanojalle. Lisäksi konserni on antanut takauksia Laanian rahoitusjärjestelyihin. Nämä takaukset on eritelty tarkemmin liitetiedossa 4.5 Vastuusitoumukset ja ehdolliset velat.

MEUR	2024	2023
Liikevaihto	3,1	2,2
Tavaroiden ja palveluiden ostot	-0,9	-1,3
Myynti- ja muut saamiset	0,0	0,0

Toimitusjohtajan työsuhde-etuudet

TEUR	2024	2023
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	473,9	466,8
Tulos- ja lisäpalkkiot	89,4	63,9
Osakepalkkiot	145,7	-
Eläkekulut, lakisääteiset	48,7	45,9
Yhteensä	757,8	576,6

Muun johtoryhmän työsuhde-etuudet

TEUR	2024	2023
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	1 510,4	1 697,8
Tulos- ja lisäpalkkiot	134,7	136,5
Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet	697,3	-
Osakepalkkiot	246,6	-
Eläkekulut, lakisääteiset	160,0	198,9
Yhteensä	2 749,0	2 033,3

Hallitukselle maksetut palkat ja palkkiot

TEUR	2024	2023
Jukka Leinonen, puheenjohtaja	97	76
Sakari Lassila, varapuheenjohtaja	67	52
Teemu Kangas-Kärki	50	39
Laura Lares	49	38
Juuso Maijala ¹	48	-
Anni Ronkainen ²	50	37
Pasi Tolppanen	49	39
Laura Tarkka ³	-	3

¹ Hallituksen jäsen 21.3.2024 alkaen

² Hallituksen jäsen 23.3.2023 alkaen

³ Hallituksen jäsen 23.3.2023 saakka

Vuonna 2024 toimitusjohtajalle ja johtoryhmän jäsenille luovutettiin 21 499 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta osana osakepalkitsemisjärjestelmiä (ei luovutettu osakkeita vuonna 2023).

2.5.2024 luovutettiin hallituksen jäsenille 13 332 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta osana hallituksen palkkiota (8.5.2023: 8 484).

Hallituksen jäsenillä, toimitusjohtajalla tai muilla johtoryhmän jäsenillä ei ole eläkesopimuksia yhtiön kanssa.

Yhtiö on myynyt avainhenkilöiden lähipiiriin kuuluville tahoille normaaliin liiketoimintaan kuuluvia palveluita vuonna 2024 markkinahinnalla yhteensä 5 tuhatta eurolla (7).

Hallituksen jäsenet eivät kuulu osakeohjelmien piiriin.

Konsernin lähipiiriin kuuluville henkilöille ei ole myönnetty lainoja eikä heidän puolestaan ole annettu takauksia tai muita vakuuksia.

5.5 Tilintarkastuskustannukset

MEUR	2024	2023
Tilintarkastus	0,3	0,3
Muut tilintarkastuslain mukaiset toimeksiannot	0,0	0,0
Veroneuvonta	0,0	0,0
Muut palvelut	0,1	0,0
Yhteensä	0,5	0,4

Lakisääteisen tilintarkastajan, PricewaterhouseCoopers Oy:n, suorittamat muut kuin tilintarkastuspalvelut tilikaudella 2024 olivat yhteensä 143,2 tuhatta euroa (71,1 tuhatta euroa tilikaudella 2023). Muut palvelut sisältävät kestävyysraportin varmentamisen.

5.6 Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

10.1.2025 yhtiö tiedotti, että Lassila & Tikanojan osakkeenomistajien nimitystoimikunta esittää ehdotuksena 27.3.2025 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että hallituksessa olisi kahdeksan (8) jäsentä. Nimitystoimikunta ehdottaa, että hallitukseen valitaan uudelleen nykyisistä jäsenistä Teemu Kangas-Kärki, Sakari Lassila, Jukka Leinonen, Juuso Maijala, Anni Ronkainen ja Pasi Tolppanen, sekä uusina jäseninä Tuija Kalpala ja Anna-Maria Tuominen-Reini. Lisäksi nimitystoimikunta ehdottaa, että hallituksen puheenjohtajaksi valitaan Jukka Leinonen ja varapuheenjohtajaksi Sakari Lassila. Hallituksen nykyinen jäsen Laura Lares on ilmoittanut nimitystoimikunnalle, että hän ei ole käytettävissä uudelleenvaalintaan seuraavalle hallituskaudelle. Tuija Kalpala ja Anna-Maria Tuominen-Reinin lyhyt esittely on nähtävillä Lassila & Tikanojan verkkosivuilla osoitteessa www.lt.fi/fi/yritys/hallitus-ja-johto/hallitus. Hallituksen nykyiset jäsenet on esitelty samalla verkkosivulla.

Voimassa olevan yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtii hallitus, johon kuuluu vähintään kolme (3) ja enintään seitsemän (7) yhtiökokouksen valitsemaa jäsentä. Nimitystoimikunnan ehdotus edellyttää yhtiöjärjestyksen 4 §:n muutosta, joka sisällytetään kokonaisuudessaan yhtiökokoukseen. Yhtiön osakkeenomistajat Evald ja Hilda Nissin Säätiö, Sijoitusrahasto Nordea Nordic Small Cap Fund Oy ja osakkeenomistajaryhmä Chemec Oy, CH-Polymers Oy, Maijala Eeva, Maijala Investment Oy, Maijala Juhani, Maijala Juuso, Maijala Miikka, Maijala Mikko, Maijala Roope ja Maijala Tuula, jotka ovat edustettuina nimitystoimikunnassa, ja jotka yhdessä edustavat noin 22,1 % yhtiön kaikista osakkeista ja äänistä ovat ilmoittaneet kannattavansa ehdotusta.

Lassila & Tikanoja Oyj vastaanotti 31.1.2025 Arvopaperimarkkinalain 9. luvun 5. pykälän mukaisen ilmoituksen, jonka mukaan Nordea Funds Ltd:n äänioikeuksien määrä Lassila & Tikanojasta ylitti 5 prosentin rajan 30.1.2025. Nordea Funds Ltd:n suora osakeomistus Lassila & Tikanojasta oli 1 912 244 osaketta, mikä on 4,93 % Lassila & Tikanojan osakkeiden kokonaismäärästä ja äänten kokonaismäärä nousi 1 946 154 ääneen, mikä on 5,02 % äänten kokonaismäärästä.

5.7 Poistojen laskennassa havaitun virheen korjaus

Joulukuussa 2024 yhtiö havaitsi virheen Ympäristöpalveluiden asiakkaille vuokrattavien keräysvälineiden eli puristimien ja paalainten poistojen laskennassa. Virheen johdosta vuoden 2023 poistot olivat liian pienet, ja vastaavasti koneiden ja kaluston arvo taseessa oli liian suuri. Virheellä ei ollut vaikutusta vuotta 2023 aikaisempiin kausiin.

Virhe on korjattu oikaisemalla vertailukauden tilinpäätöksen rivejä seuraavasti:

Konsernitase (ote)

MEUR	31.12.2023 Raportoitu	Muutos	31.12.2023 Oikaistu
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	166,0	-1,1	164,9
Laskennalliset verovelat	28,5	-0,2	28,3
Kertyneet voittovarot	223,6	-0,9	222,8
Oma pääoma yhteensä	232,2	-0,9	231,3

Konsernin tuloslaskelma (ote)

MEUR	2023 Raportoitu	Muutos	2023 Oikaistu
Poistot ja arvonalentumiset	-57,4	-1,1	-58,5
Liikevoitto	38,4	-1,1	37,3
Oikaistu liikevoitto ¹	39,0	-1,1	37,9
Tulos ennen veroja	35,7	-1,1	34,6
Tuloverot	-5,7	0,2	-5,4
Tilikauden tulos	30,1	-0,9	29,2

Tilikauden tuloksen jakautuminen:

Emoyhtiön omistajille	30,1	-0,9	29,2
-----------------------	------	------	------

¹ Tilintarkastamaton

Vertailuvuoden laimentamaton ja laimennettu osakekohtainen tulos laskivat korjauksen johdosta 0,02 euroa.

Emoyhtiön tilinpäätös

Tulos	124
Tase	124
Rahoituslaskelma	125
Laatimisperiaatteet	125
Tilinpäätöksen liitetiedot	126

Emoyhtiön tuloslaskelma

Tuhat euroa	2024	2023	Liite
Liikevaihto	23 632,9	24 741,6	1
Liiketoiminnan muut tuotot	2 864,3	375,6	4
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	-10 493,5	-10 377,5	2
Liiketoiminnan muut kulut	-18 120,6	-16 458,1	3,4
Poistot ja arvonalentumiset	-767,2	-904,3	
Liiketulos	-2 884,2	-2 622,8	
Rahoitustuotot ja -kulut	-19 462,2	-13 729,0	5
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	-22 346,4	-16 351,8	
Tilinpäätössiirrot			6
Poistoeron muutos	-57,6	270,2	
Konserniavustus	35 281,0	28 168,0	
	35 223,3	28 438,2	
Tuloverot	-5 265,2	-4 666,3	7
Tilikauden tulos	7 611,7	7 420,0	

Emoyhtiön tase

Tuhat euroa	2024	2023	Liite
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet			8
Aineettomat oikeudet	2,4	15,6	
Muut aineettomat hyödykkeet	2 381,5	1 576,6	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	243,8	1 364,7	
	2 627,6	2 957,0	
Aineelliset hyödykkeet			9
Rakennukset ja rakennelmat	124,0	144,6	
Koneet ja kalusto	43,7	59,1	
Muut aineelliset hyödykkeet	42,2	42,2	
	209,9	245,9	
Sijoitukset			10
Osuudet saman konsernin yrityksissä	125 696,4	159 081,9	
Osuudet yhteisyrityksessä	9 946,8	9 946,8	
Muut osakkeet ja osuudet	105,8	170,8	
	135 749,0	169 199,5	
Pysyvät vastaavat yhteensä	138 586,5	172 402,4	
Vaihtuvat vastaavat			
Pitkäaikaiset saamiset			
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	2 225,3	766,0	
Siirtosaamiset	236,7	307,7	
Muut pitkäaikaiset saamiset	59,7	139,5	
Laskennalliset verosaamiset	85,7	96,5	12
	2 607,4	1 309,7	
Lyhytaikaiset saamiset			
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	53 587,9	33 380,4	11
Myyntisaamiset	-	7,1	
Muut saamiset	267,1	111,9	
Siirtosaamiset	818,5	1 042,5	11
	54 673,5	34 542,0	
Rahat ja pankkisaamiset	32 013,6	30 437,3	
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	89 294,5	66 289,1	
Vastaavaa yhteensä	227 880,9	238 691,4	

Tuhat euroa	2024	2023	Liite
VASTATTAVAA			
Oma pääoma			13
Osakepääoma	19 399,4	19 399,4	
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	727,1	727,1	
Edellisten tilikausien voitto	32 037,9	43 188,0	
Tilikauden voitto	7 611,7	7 420,0	
	59 776,1	70 734,6	
Tilinpäätössiirtojen kertymä			
Poistoero	237,6	179,9	
Pakolliset varaukset			14
Pitkäaikainen	248,7	261,4	
Lyhytaikainen	21,2	50,1	
	269,9	311,5	
Vieras pääoma			15
Pitkäaikainen			
Lainat rahoituslaitoksilta	40 000,0	40 000,0	
Joukkovelkakirjalainat	75 000,0	75 000,0	
	115 000,0	115 000,0	
Lyhytaikainen			
Ostovelat	3 214,5	2 187,9	
Velat saman konsernin yrityksille	43 870,5	45 438,3	
Muut velat	713,5	424,4	
Siirtovelat	4 798,8	4 414,8	
	52 597,4	52 465,4	
Vieras pääoma yhteensä	167 597,4	167 465,4	
Vastattavaa yhteensä	227 880,9	238 691,4	

Emoyhtiön rahoituslaskelma

Tuhat euroa	2024	2023
Liiketoiminta		
Voitto (+)/tappio (-) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	-22 346,4	-16 351,8
Oikaisut:		
Poistot ja arvonalentumiset	767,2	904,3
Myyntivoitot ja -tappiot pysyvistä vastaavista	-1,6	-
Rahoitustuotot ja -kulut	-13 763,2	2 280,4
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista ¹	33 225,5	11 448,6
Varaukset	-28,9	-558,9
Fuusiovoitto	-2 661,4	-105,9
Muut oikaisut	116,8	88,0
Rahavirta ennen käyttöpääoman ja konsernitilin muutosta	-4 692,1	-2 295,3
Käyttöpääoman muutos		
Myyntisaamisten ja muiden saamisten lisäys/vähennys	240,5	1 010,8
Ostovelkojen ja muiden korottomien velkojen lisäys/vähennys	1 610,9	174,9
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	-2 840,7	-1 109,6
Konsernitilin muutos	-12 223,1	3 934,4
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-6 097,3	-5 349,3
Saadut korot liiketoiminnasta	2 787,6	3 426,9
Maksetut välittömät verot	-4 587,9	-4 359,9
Liiketoiminnan rahavirta	-22 961,3	-3 457,5
Investoinnit		
Tytäryhtiölainasaamisten lisäys	-1 497,8	-719,3
Myydyt muut osakkeet ja osuudet	65,0	-
Pääoman palautus	-	11 000,0
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-531,5	-1 234,0
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	1,6	16,5
Saadut osingot	17 018,5	-
Investointien rahavirta	15 055,7	9 063,3

Tuhat euroa	2024	2023
Rahoitus		
Maksettu konserniavustus	-3 358,0	-
Saatu konserniavustus	31 526,0	23 550,0
Lyhytaikaisten lainojen nostot	60 000,0	10 000,0
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	-60 000,0	-10 000,0
Pitkäaikaisten lainojen nostot	-	40 000,0
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-	-67 730,0
Maksetut osingot	-18 686,2	-17 909,4
Rahoituksen rahavirta	9 481,8	-22 089,4
Rahavarojen muutos	1 576,2	-16 483,6
Rahavarat 1.1.	30 437,3	46 921,0
Rahavarat 31.12.	32 013,6	30 437,3
Rahavarat 31.12.		
Rahavarat	32 013,6	30 437,3

¹ Arvonalentumiset kohdistuvat ruotsalaisen tytäryhtiön osakkeisiin.

Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tilinpäätöksen laatimisperusta

Lassila & Tikanoja Oyj on Lassila & Tikanoja -konsernin emoyhtiö, jonka kotipaikka on Helsinki. Yhtiö tuottaa konserniyhtiöille hallintopalveluja, jotka on keskitetty emoyhtiön tuotettaviksi.

Lassila & Tikanoja Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain mukaisesti (FAS). Tilinpäätös on laadittu euroina ja tilinpäätöksen erät on arvostettu alkuperäiseen hankintamenuon.

Lassila & Tikanoja Oyj noudattaa erillistilinpäätöksessään Lassila & Tikanoja konsernin IFRS-normistoon perustuvia laatimisperiaatteita soveltuvin osin. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa. Seuraavissa kappaleissa on esitetty Lassila & Tikanoja Oyj:n noudattamat konsernin laatimisperiaatteista poikkeavat laatimisperiaatteet.

Tytäryhtiöosakkeet

Tytäryhtiöosakkeet on merkitty taseeseen alkuperäiseen hankintamenuon vähennettynä arvonalennuksilla. Tytäryhtiöosakkeiden tasearvoja tarkastellaan osana konsernin arvonalentumistestausta, jossa konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille on laadittu käyttöarvolaskelmiin perustuvat rahavirtaennusteet. Tytäryhtiöosakkeiden arvonalentumistestauksessa rahavirrat allokoidaan edelleen tytäryhtiöiden kerrytettävissä oleviksi rahamääriksi. Arvonalentuminen kirjataan, jos tytäryhtiöosakkeiden ja tytäryhtiöltä olevien nettolainasaamisten summa ylittää vastaavan omaisuuden kerrytettävissä olevan rahamäärän.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimusten vuokrat kirjataan kuluksi vuokra-ajan kuluessa ja ne esitetään liiketoiminnan muissa kuluissa. Vuokrattuja hyödykkeitä ja niihin liittyviä velkoja ei kirjata emoyhtiön taseeseen.

Tutkimus- ja kehitysmenot

Tutkimus- ja kehitysmenot kirjataan kuluksi syntyvuotenaan.

Pakolliset varaukset

Pakollisina varauksina on taseessa esitetty eriä, jotka perustuvat lakiin tai ovat joko sopimusperusteisesti tai muuten sitovia veloitteita sivullisia kohtaan, mutta jotka eivät ole vielä realisoituneet, ne kohdistuvat päätyneeseen tai aikaisempaan tilikautteen, toteutumista pidetään tilinpäätöstä laadittaessa varmana tai todennäköisenä mutta täsmällinen määrä ja toteutumisajankohta ovat epävarmoja ja niitä vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen. Pakollisten varauksen muutokset sisältyvät tuloslaskelmaan.

Eläkkeet

Suurin osa yhtiön eläkejärjestelyistä on maksupohjaisia eläkejärjestelyjä, joihin liittyen yhtiö suorittaa kiinteitä maksuja vakuutusyhtiöille. Nämä maksut kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jota veloitus koskee.

Yhtiön etuusperusteiset eläkejärjestelyt ovat pieniä ja koskevat yksittäisiä henkilöitä.

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

1. Liikevaihto

Tuhat euroa	2024	%	2023	%
Liikevaihto				
Hallintopalvelut, konsernin yrityksille	23 632,9	100,0	24 741,6	100,0
Yhteensä	23 632,9	100,0	24 741,6	100,0
Liikevaihto markkina-alueittain				
Suomi	23 632,9	100,0	24 741,6	100,0
Yhteensä	23 632,9	100,0	24 741,6	100,0

2. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

	2024	2023
Henkilöstö keskimäärin		
Toimihenkilöt	95	102
Yhteensä	95	102

Tuhat euroa	2024	2023
Tilikauden henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	8 884,7	8 599,7
Eläkekulut	1 427,1	1 461,3
Muut henkilösivukulut	181,8	316,5
Yhteensä	10 493,5	10 377,5

Johdon palkkoja, palkkioita ja eläke-etuuksia selostetaan konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 5.4 Lähipiiritapahtumat.

Konserniyhtiöiden lähipiiriin kuuluville henkilöille ei ole myönnetty lainoja.

3. Tilintarkastajan palkkiot

Tuhat euroa	2024	2023
Tilintarkastus	58,8	57,3
Muut tilintarkastuslain mukaiset toimeksiannot	14,3	1,4
Veroneuvonta	7,0	8,3
Muut palvelut	104,0	38,1
Yhteensä	184,1	105,1

4. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Tuhat euroa	2024	2023
Liiketoiminnan muut tuotot		
Saadut avustukset	-	20,1
Fuusiovoitot	2 661,4	105,9
Arvonlisäveron palautukset	-	232,9
Saadut korvaukset	187,0	-
Muut	15,9	16,6
Yhteensä	2 864,3	375,6
Liiketoiminnan muut kulut		
ICT kulut	10 445,5	10 350,6
Matkakulut	211,6	272,6
Ajoneuvot ja työkoneet	61,4	38,5
Vuokrat ja kiinteistökulut	1 622,7	1 549,7
Asiantuntijapalkkiot	4 995,5	3 271,3
Vapaaehtoiset sosiaalikulut	400,6	444,9
Muut	383,3	530,5
Yhteensä	18 120,6	16 458,1

5. Rahoitustuotot ja -kulut

Tuhat euroa	2024	2023
Korko- ja muut rahoitustuotot	19 806,3	3 426,9
Korko- ja muut rahoituskulut	-6 043,0	-5 707,3
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	-33 225,5	-11 448,6
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-19 462,2	-13 729,0
Rahoitustuotot ja -kulut sisältävät:		
Korkotuottoja		
Saman konsernin yrityksiltä	2 149,4	951,2
Muilta	638,2	1 202,0
Osinkotuottoja		
Saman konsernin yrityksiltä	15 200,0	-
Yhteisyrityksiltä	1 818,4	-
Muilta	0,1	-
Muita rahoitustuottoja ¹		
Muilta	0,2	1 273,7
Korkokuluja		
Saman konsernin yrityksille	-757,3	-687,9
Muille	-5 063,3	-4 640,3
Muita rahoituskuluja		
Muille	-222,4	-379,0
Tytäryhtiöosakkeiden arvonalentumisia	-33 225,5	-11 448,6
Yhteensä	-19 462,2	-13 729,0

¹ Muut rahoitustuotot vuonna 2023 koostuvat koronvaihtosopimuksen käyvistä arvosta, joka tuloutui kesäkuussa 2023 sopimuksen päättämisen seurauksena.

6. Tilinpäätössiirrot

Tuhat euroa	2024	2023
Suunnitelman mukaisten ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus		
Aineettomista hyödykkeistä	-57,6	270,2
	-57,6	270,2
Konserniavustukset		
Saadut konserniavustukset	35 281,0	31 526,0
Annetut konserniavustukset	-	-3 358,0
Konserniavustukset yhteensä	35 281,0	28 168,0
Tilinpäätössiirrot yhteensä	35 223,3	28 438,2

7. Tuloverot

Tuhat euroa	2024	2023
Tuloverot tilikaudelta varsinaisesta toiminnasta	5 274,6	4 516,6
Tuloverot aikaisemmilta tilikausilta	-20,2	-234,8
Laskennallisten verojen muutos	10,8	384,5
Yhteensä	5 265,2	4 666,3

8. Aineettomat hyödykkeet

2024	Aineettomat oikeudet	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Tuhat euroa				
Hankintameno 1.1.	307,0	7 614,4	1 364,7	9 286,1
Lisäykset	-	-	401,8	401,8
Vähennykset	-	-739,5	-	-739,5
Siirrot erien välillä	-	1 522,8	-1 522,8	-
Hankintameno 31.12.	307,0	8 397,7	243,8	8 948,4
Kertyneet poistot 1.1.	-291,3	-6 037,8	-	-6 329,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	739,5	-	739,5
Tilikauden poistot	-13,2	-717,9	-	-731,2
Kertyneet poistot 31.12.	-304,6	-6 016,2	-	-6 320,8
Kirjanpitoarvo yhteensä	2,4	2 381,5	243,8	2 627,6

Muut aineettomat hyödykkeet sisältävät useita ICT-projekteja.

2023	Aineettomat oikeudet	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Tuhat euroa				
Hankintameno 1.1.	344,6	22 052,9	832,4	23 229,9
Lisäykset	-	-	1 191,8	1 191,8
Vähennykset	-37,7	-15 098,0	-	-15 135,6
Siirrot erien välillä	-	659,5	-659,5	-
Hankintameno 31.12.	307,0	7 614,4	1 364,7	9 286,1
Kertyneet poistot 1.1.	-308,2	-20 314,4	-	-20 622,6
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	37,7	15 098,0	-	15 135,6
Tilikauden poistot	-20,8	-821,4	-	-842,2
Kertyneet poistot 31.12.	-291,3	-6 037,8	-	-6 329,1
Kirjanpitoarvo yhteensä	15,6	1 576,6	1 364,7	2 957,0

9. Aineelliset hyödykkeet

2024

Tuhat euroa	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	358,7	289,0	42,2	689,9
Vähennykset	-	-15,0	-	-15,0
Hankintameno 31.12.	358,7	274,0	42,2	674,9
Kertyneet poistot 1.1.	-214,1	-229,9		-444,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	15,0		15,0
Tilikauden poistot	-20,6	-15,4		-36,0
Kertyneet poistot 31.12.	-234,7	-230,3		-465,0
Kirjanpitoarvo yhteensä	124,0	43,7	42,2	209,9

2023

Tuhat euroa	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	358,7	424,2	42,2	825,1
Vähennykset	-	-135,2	-	-135,2
Hankintameno 31.12.	358,7	289,0	42,2	689,9
Kertyneet poistot 1.1.	-193,5	-307,0		-500,6
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	118,7		118,7
Tilikauden poistot	-20,6	-41,6		-62,1
Kertyneet poistot 31.12.	-214,1	-229,9		-444,0
Kirjanpitoarvo yhteensä	144,6	59,1	42,2	245,9

10. Sijoitukset

Tuhat euroa	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet yhteisyrityksissä	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
2024				
Hankintameno 1.1.	159 081,9	9 946,8	170,8	169 199,5
Arvon alentumiset ¹	-33 225,5	-	-	-33 225,5
Vähennykset	-160,0	-	-65,0	-225,0
Hankintameno 31.12.	125 696,4	9 946,8	105,8	135 749,0
Kirjanpitoarvo yhteensä	125 696,4	9 946,8	105,8	135 749,0
2023				
Hankintameno 1.1.	181 590,5	9 946,8	170,8	191 708,1
Arvon alentumiset ¹	-11 448,6	-	-	-11 448,6
Vähennykset ²	-11 060,0	-	-	-11 060,0
Hankintameno 31.12.	159 081,9	9 946,8	170,8	169 199,5
Kirjanpitoarvo yhteensä	159 081,9	9 946,8	170,8	169 199,5

¹ Arvon alentumiset kohdistuvat Ruotsin Kiinteistöpalvelut -liiketoimintaan kuuluvaan yhtiöön.

² Luku sisältää 11 miljoonan euron pääomanpalautuksen L&T Hankinta Ky:ltä, joka purettiin joulukuussa 2023.

Yhtiön osuus osakkeista ja äänivallasta %

Omistettut yritykset

L&T Kiinteistöhuolto Oy, Helsinki	100,0
L&T Kiinteistötekniikka Oy, Helsinki	100,0
L&T Siivous Oy, Helsinki	100,0
L&T Ympäristöpalvelut Oy, Helsinki	100,0
L&T Teollisuuspalvelut Oy, Helsinki	100,0
Lassila & Tikanoja Service Ab, Tukholma, Ruotsi	100,0
Lassila & Tikanoja FM AB, Tukholma, Ruotsi	100,0
Sand & Vattenbläst i Tyringe AB, Hässleholm, Ruotsi	70,0

Yhteisyritykset

Laania Oy, Helsinki	55,0
---------------------	------

11. Lyhytaikaiset saamiset

Tuhat euroa	2024	2023
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Konsernitilisaamiset	18 306,9	1 840,7
Myyntisaamiset	-	13,6
Konserniavustussaaminen	35 281,0	31 526,0
Siirtosaamiset	-	0,0
Yhteensä	53 587,9	33 380,4
Siirtosaamiset		
Kela, työterveyshuollon korvaukset	29,6	25,6
Maksetut lisenssit	604,6	653,9
Muut	184,4	363,0
Yhteensä	818,5	1 042,5

Konsernin rahoitus hoidetaan emoyhtiön toimesta ja emoyhtiön tytäryhtiöille antama rahoitus on markkinaehtoista.

12. Laskennalliset verosaamiset

Tuhat euroa	2024	2023
Hyllypoistot	4,7	6,4
Pakolliset varaukset	54,0	62,3
Käyttöomaisuuden alaskirjauksesta	27,0	27,0
Sulautumisen mukana siirtyneet	-	0,8
Yhteensä	85,7	96,5

13. Oma pääoma

Tuhat euroa	2024	2023
Sidottu oma pääoma		
Osakepääoma 1.1. ja 31.12.	19 399,4	19 399,4
Sidottu oma pääoma yhteensä	19 399,4	19 399,4
Vapaa oma pääoma		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	727,1	727,1
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	727,1	727,1
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	50 608,1	60 992,5
Osingonjako	-18 706,0	-17 928,4
Vanhentuneet osingot	19,1	36,0
Omien osakkeiden luovutus	116,8	88,0
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	32 037,9	43 188,0
Tilikauden voitto	7 611,7	7 420,0
Vapaa oma pääoma yhteensä	40 376,7	51 335,2
Oma pääoma 31.12.	59 776,1	70 734,6
Jakokelpoinen oma pääoma		
Edellisten tilikausien voitto	32 037,9	43 188,0
Tilikauden voitto	7 611,7	7 420,0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	727,1	727,1
Jakokelpoisia varoja	40 376,7	51 335,2

14. Pakolliset varaukset

Tuhat euroa	2024	2023
Eläkevastuut	248,7	261,4
Uudelleenjärjestelyvaraukset	21,2	50,1
Yhteensä	269,9	311,5

15. Vieras pääoma

Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset lähivuosina

Tuhat euroa	2026	2028
Lainat rahoituslaitoksilta	40 000,0	-
Joukkovelkakirjalainat	-	75 000,0

Tuhat euroa	2024	2023
Lyhytaikaiset velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	19,8	13,4
Korolliset velat	43 467,6	41 995,8
Konserniavustusvelka	-	3 358,0
Muut velat	218,7	-
Siirtovelat	164,4	71,1
Yhteensä	43 870,5	45 438,3
Siirtovelat		
Henkilöstökulut	1 942,6	2 098,8
Korkokulut	2 189,1	2 264,2
Verot	664,4	48,1
Muut kulut	2,8	3,7
Yhteensä	4 798,8	4 414,8

16. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

Tuhat euroa	2024	2023
Omista sitoumuksista		
Kiinnitykset vuokraoikeuteen	121,6	121,6
Vuokravastuut		
Seuraavana vuonna erääntyvät vuokrat	1 693,7	1 770,0
Myöhemminä vuosina erääntyvät vuokrat	506,4	1 728,4
Yhteensä	2 200,1	3 498,4
Takaukset konserniyritysten puolesta	44 000,0	44 000,0
Takaukset yhteisyritysten puolesta	16 500,0	35 750,0
Muut pankkitakaukset	264,7	264,7
Omassa hallussa olevat		
Yrityskiinnitykset	210,2	210,2

Yhtiö on osakassopimuksen perusteella sitoutunut ostamaan jäljellä olevan 30 prosentin osuuden Sand & Vattenbläst i Tyringe AB:n osakekannasta aikaisintaan vuoden 2026 helmikuussa. Sitoumuksen arvioitu määrä tilikauden lopussa oli 6 715,9 tuhatta euroa.

17. Johdannaissopimukset

Koronvaihtosopimukset

Koronvaihtosopimus, joka oli tehty vaihtuvakorkoisiin lainoihin liittyvien rahanvirtojen suojaukseksi, päätettiin kesäkuussa 2023 suojauksen kohteena olleen lainan uudelleenrahoituksen yhteydessä. Koronvaihtosopimuksen käypä arvo, 1 273,7 tuhatta euroa, kirjattiin rahoitustuottoihin. Koronvaihtosopimuksen käypä arvo perustui tilinpäätöspäivän markkinatietoihin. Yhtiöllä ei tilinpäätöshetkellä ollut koronvaihtosopimuksia.

Hallituksen voitonjakoehdotus

Lassila & Tikanoja Oyj:n jakokelpoiset varat tilinpäätöksessä ovat 40 376 673,92 euroa, josta tilikauden voitto on 7 611 702,26 euroa. Yhtiön taloudellisessa tilanteessa ei ole tilikauden päättymisen jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia eikä myöskään OYL 13:2 §:ssä tarkoitettu maksukykyisyystesti vaikuta jakokelpoisten varojen määrään.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinkoa tilikaudelta 2024 maksetaan 0,50 euroa osakkeelta.

Osinko maksetaan osakkeenomistajalle, joka on maksun täsmäytyspäivänä 31.3.2025 merkittynä Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinko maksetaan 7.4.2025.

Maksun täsmäytyspäivänä 31.3.2025 yhtiön hallussa oleville omille osakkeille ei makseta osinkoa.

Voitonjakoehdotuksen tekemispäivänä osinkoon oikeuttavia osakkeita on 38 188 933 kappaletta,

joten osingon kokonaismäärä olisi	19 094 466,50 euroa
Jäljelle jäävät jakokelpoiset varat	21 282 207,42 euroa
Yhteensä	40 376 673,92 euroa

Hallituksen lausumat sekä toimintakertomuksen ja vuoden 2024 tilinpäätöksen allekirjoitukset

Tilinpäätös on laadittu voimassa olevia tilinpäätössäännöksiä noudattaen ja se antaa oikean ja riittävän kuvan sekä yrityksen että sen konsernitilinpäätökseen sisältyvien yritysten kokonaisuuden varoista, vastuista, taloudellisesta asemasta sekä tilikauden tuloksesta. Toimintakertomuksessa on todenmukaisen kuvan antava selostus yhtäältä yrityksen ja toisaalta sen konsernitilinpäätökseen sisältyvien yritysten kokonaisuuden liiketoiminnan kehittymisestä ja tuloksesta sekä kuvaus merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä ja muusta yrityksen tilasta. Toimintakertomukseen sisältyvä kestävyysraportti on laadittu noudattaen kirjanpitolain 7 luvussa tarkoitettuja raportointistandardeja sekä taksonomia-asetuksen 8 artiklaa.

Helsingissä 25. päivänä helmikuuta 2025

Jukka Leinonen

Sakari Lassila

Teemu Kangas-Kärki

Laura Lares

Juuso Maijala

Anna-Maria Ronkainen

Pasi Tolppanen

Eero Hautaniemi
toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 28. päivänä helmikuuta 2025

PricewaterhouseCoopers Oy

Samuli Perälä
KHT

Tilintarkastuskertomus

Lassila & Tikanoja Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS-tilinpäätösstandardit) mukaisesti
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntonamme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

Tilintarkastuksen kohde

Olemme tilintarkastaneet Lassila & Tikanoja Oyj:n (y-tunnus 1680140-0) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2024. Tilinpäätös sisältää:

- konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, jotka sisältävät olennaisen tilinpäätöksen laatimisperiaatteita koskevan informaation ja muuta selittävää informaatiota
- emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

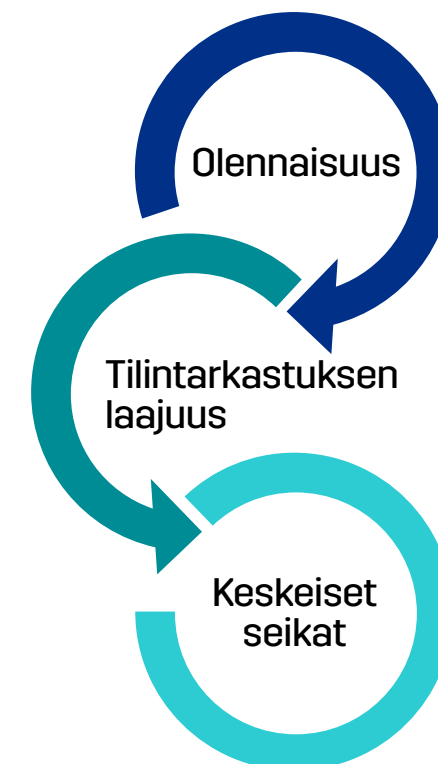
Riippumattomuus

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1-kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 5.5.

Tarkastuksen yleinen lähestymistapa

Yhteenveto

- Konsernitilinpäätökselle määritetty olennaisuus: € 4 600 000.

- Konsernitilinpäätöksen tarkastuksen kohteena ovat olleet merkittävimmät konserniyhtiöt, ja tarkastus on kattanut riittävän osuuden konsernin liikevaihdosta, varoista ja veloista

- Myyntituottojen tulouttaminen
- Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut
- Liikearvon arvostus
- Emoyhtiön taseeseen sisältyvien tytäryhtiö-osakkeiden ja konserniyhtiöiltä olevien saatavien arvostus

Osana tilintarkastuksen suunnittelua olemme määrittäneet olennaisuuden ja arvioineet riskiä siitä, että tilinpäätöksessä on olennainen virheellisyys. Erityisesti olemme arvioineet alueita, joiden osalta johto on tehnyt subjektiivisia arvioita. Tällaisia ovat esimerkiksi merkittävät kirjanpidolliset arviot, joihin liittyy oletuksia ja tulevien tapahtumien arviointia.

Olennaisuus

Tarkastuksemme suunnitteluun ja suorittamiseen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Tilintarkastuksen tavoitteena on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena olennaista virheellisyttä. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä. Niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Perustuen ammatilliseen harkintaamme määritimme olennaisuuteen liittyen tiettyjä kvantitatiivisia raja-arvoja, kuten alla olevassa taulukossa kuvatun konsernitilinpäätökselle määritetyn olennaisuuden. Nämä raja-arvot yhdessä kvantitatiivisten tekijöiden kanssa auttoivat meitä määrittämään tarkastuksen kokonaislaajuuden ja yksittäisten tilintarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden sekä arvioimaan virheellisyyksien vaikutusta tilinpäätökseen kokonaisuutena.

Konsernitilinpäätökselle määritetty olennaisuus	€ 4 600 000 (edellinen vuosi € 5 200 000)
--	---

Olennaisuuden määrittämisessä käytetty vertailukohte	Konsernin olennaisuus on määritelty perustuen konsernin liikevaihtoon ja tilikauden tulokseen ennen veroja.
---	---

Perustelut vertailukohteen valinnalle	Käsityksemme mukaan liikevaihto ja tilikauden tulos ennen veroja ovat sopivat vertailukohteet kuvaamaan Lassila & Tikanoja -konsernin liiketoiminnan laajuutta ja tuloksellisuutta.
--	---

Konsernitilinpäätöksen tarkastuksen laajuuden määrittäminen

Tilintarkastuksemme laajuutta määrittäessämme olemme ottaneet huomioon Lassila & Tikanoja-konsernin rakenteen, toimialan sekä taloudelliseen raportointiin liittyvät prosessit ja kontrollit.

Lassila & Tikanoja -konsernilla on neljä raportoitavaa segmenttiä: Ympäristöpalvelut, Teollisuuspalvelut, Kiinteistöpalvelut Suomi ja Kiinteistöpalvelut Ruotsi ja sen päämarkkina-alueet ovat Suomi ja Ruotsi. Olemme määrittäneet konsernitilinpäätöksen tarkastuksen laajuuden kattamaan konsernitilinpäätöksen riittävässä laajuudessa.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessamme sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Otamme kaikissa tilintarkastuksissamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän sisältyy arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyysriski.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS- tilinpäätösstandardit) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonne. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

Konsernitilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Myyntituottojen tulouttaminen

(Konsernitilinpäätöksen liitetieto 1.1 ja 1.2)

Lassila & Tikanoja -konsernin liikevaihto oli 771 miljoonaa euroa.

Konsernin myyntituotot asiakassopimuksista koostuvat liitetiedossa 1.2 kuvatulla tavalla useasta eri liikevaihtovirrasta. Myyntituottojen tuloutusperiaate määritellään erikseen eri liikevaihtovirroille.

Asianmukaisen tuloutusperiaatteen valintaan liittyvän johdon harkinnan sekä liikevaihdon olennaisuuden takia myynnin tuloutus on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.

Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut

(Konsernitilinpäätöksen liitetieto 1.3 ja 5.4)

Lassila & Tikanoja -konsernin liiketoiminta on erittäin työvoimavaltaista ja palkoista ja palkkioista sekä muista työsuhde-etuuksista aiheutuneiden kulujen vaikutus konsernin tulonmuodostukseen on merkittävä. Tilikaudella 2024 työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut olivat 343 miljoonaa euroa.

Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka johtuen sen olennaisesta vaikutuksesta konsernin tuloslaskelmaan.

Liikearvon arvostus

(Konsernitilinpäätöksen liitetieto 3.1 ja 3.2)

Konsernitaseessa oli 31.12.2024 liiketoimintojen yhdistämisten yhteydessä syntyneitä liikearvoa 157 miljoonaa euroa. Kiinteistöpalvelut Ruotsiin kohdistetusta liikearvosta kirjattiin yhteensä 23 miljoonan euron arvonalentuminen vuodelle 2024.

Liikearvosta ei tehdä poistoja, vaan se testataan vähintään kerran vuodessa mahdollisen arvonalentumisen varalta. Liikearvon arvonalentumista arvioidaan konsernissa käyttöarvolaskelmilla, joissa tulevat rahavirrat diskontataan nykyarvoon. Käyttöarvolaskelmat sisältävät merkittävää johdon harkintaa koskien mm. kannattavuustasoja, pitkän aikavälin kasvutekijöitä ja diskonttauskorkoja.

Arvonalentumistestaukseen liittyvästä johdon harkinnasta ja tasearvon olennaisuudesta johtuen liikearvon arvostus on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.

Miten seikkaa on käsitelty tilintarkastuksessa

Tarkastustoimenpiteemme ovat sisältäneet mm. seuraavia toimenpiteitä:

- hankimme ymmärryksen konsernin tuloutusperiaatteista ja vertasimme niitä relevantteihin IFRS-standardeihin
- hankimme ymmärryksen sisäisistä kontrolleista, joilla yhtiö arvioi myyntituottojen täydellisyyttä, oikeellisuutta ja oikeata tuloutusajankohtaa
- testasimme otannalla myyntitapahtumia
- testasimme otannalla myyntiin liittyviä tase-eriä kuten esimerkiksi sopimukseen perustuvia omaisuuseriä ja velkoja.

Tarkastustoimenpiteemme ovat sisältäneet mm. seuraavia toimenpiteitä:

- hankimme ymmärryksen konsernin palkkoproसेссista
- arvioimme ja testasimme niitä sisäisiä kontrolleja, joilla yhtiö arvioi työsuhde-etuuksista aiheutuvien kulujen oikeellisuutta
- suoritimme analyttisiä toimenpiteitä työsuhde-etuuksista aiheutuneisiin kuluihin liittyen
- testasimme otannalla työsuhde-etuuksiin liittyviä tilinpäätösjaksotuksia.

Tarkastustoimenpiteemme ovat sisältäneet mm. seuraavia toimenpiteitä:

- hankimme ymmärryksen liikearvon arvonalentumistestauksessa käytetyistä menetelmistä ja oletuksista
- testasimme laskelmien matemaattista oikeellisuutta
- arvioimme ennustettujen kannattavuustasojen kohtuullisuutta ja johdonmukaisuutta budjettiin ja yhtiön strategiaproessin yhteydessä tehtyihin ennusteisiin nähden
- arvioimme käytettyjä diskonttokorkoja, pitkän aikavälin kasvuennusteita ja tiettyjä muita oletettavia esimerkiksi vertaamalla näitä syöttötietoja havainnoitavissa oleviin markkinatietoihin
- arvioimme johdon herkkyyksianalyysia tunnistaaksemme sen liikkumavaran, joka keskeisissä oletuksissa erikseen tai yhdessä muiden kanssa voisi johtaa arvonalentumiseen
- arvioimme tilinpäätöksessä annettujen tietojen riittävyttä.

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Suunnittemme ja suoritamme konsernin tilintarkastuksen hankkiaksemme konsernitilinpäätöstä koskevan tilintarkastuslausunnon laatimisen

Emoyhtiön tilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Emoyhtiön taseeseen sisältyvien tytäryhtiöosakkeiden ja konserniyhtiöiltä olevien saatavien arvostus

Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja liitetieto 10 ja 11.

Emoyhtiön taseessa oli 31.12.2024 yhteensä 126 miljoonaa euroa osuuksia saman konsernin yrityksissä ja lyhytaikaisia saatavia konserniyhtiöiltä 56 miljoonaa euroa. Tytäryhtiöosakkeisiin kohdistettiin tilikaudella 2024 33 miljoonan euron arvonalentuminen, joka kohdistuu Ruotsin Kiinteistöpalvelut -liiketoimintaan kuuluvaan yhtiöön.

Tytäryhtiöosakkeiden ja konsernisaatavien arvostusta arvioidaan vuosittain ja ne testataan arvonalentumisen varalta tarvittaessa käyttäen diskontattujen rahavirtojen menetelmää.

Tytäryhtiöosakkeiden ja konsernisaatavien arvostus on emoyhtiön tilinpäätöksen tarkastuksen kannalta keskeinen seikka johtuen näiden sijoitusten tasearvojen merkittävyydestä sekä niiden arvonalentumistestauksessa käytettävään menetelmään liittyvästä johdon harkinnasta.

Konsernitilinpäätöksen tai emoyhtiön tilinpäätöksen osalta ei ole EU-asetuksen 537/2014 10. artiklan 2 c -kohdassa tarkoitettuja merkittäviä olennaisen virheellisyysriskejä.

perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintayksiköjä koskevasta taloudellisesta informaatiosta. Vastaamme konsernin tilintarkastusta varten suoritettavan tilintarkastustyön ohjauksesta, valvonnasta ja läpikäynnistä. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoidimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuvissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei

Miten seikkaa on käsitelty tilintarkastuksessa

Tarkastustoimenpiteemme ovat sisältäneet mm. seuraavia toimenpiteitä:

- arvioimme arvonalentumistestauksessa käytettyjen tulevaisuuden ennusteiden kohtuullisuutta esimerkiksi tarkistamalla, että ne ovat johdonmukaisia hyväksytyjen budjettien ja ennusteiden kanssa
- arvioimme arvonalentumistestauksessa käytettyjen diskonttokorkojen ja pitkän aikavälin kasvuennusteiden määrittelytapaa esimerkiksi vertaamalla näitä havainnoitavissa oleviin markkinatietoihin.

kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voisi kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 17.3.2022 alkaen.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömmme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömmme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu noudattaen siihen sovellettavia säännöksiä lukuun ottamatta niitä kestävyysraporttia koskevia tietoja, joista säädetään kirjanpitolain 7 luvussa ja kestävyysraportointistandardeissa.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu noudattaen siihen sovellettavia säännöksiä. Lausuntomme eivät kata niitä kestävyysraporttia koskevia tietoja, joista säädetään kirjanpitolain 7 luvussa ja kestävyysraportointistandardeissa.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttöömme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatioissa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausumat

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 28.2.2025

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Samuli Perälä
KHT

Riippumattoman varmentajan varmennusraportti

Lassila & Tikanoja Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme suorittaneet rajoitetun varmuuden antavan toimeksiannon, jonka kohteena on Lassila & Tikanoja Oyj:n (y-tunnus 1680140-0) toimintakertomukseen sisältyvä kirjanpitolain 7 luvun ukainen konsernikestävyysraportti raportointikaudelta 1.1.–31.12.2024.

Lausunto

Suorittamiemme toimenpiteiden ja hankkimamme evidenssin perusteella tietoomme ei ole tullut seikkaa, joka antaisi meille syyn uskoa, että konsernikestävyysraportissa ei ole kaikilta olennaisilta osiltaan noudatettu

1. kirjanpitolain 7 luvussa säädettyjä vaatimuksia ja kestävyysraportointi standardeja (ESRS);
  2. kestävä sijoittamista helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/852 artiklassa 8 säädettyjä vaatimuksia (EU-taksonomia). Edellä kohta 1 käsittää myös prosessin, jolla Lassila & Tikanoja Oyj on yksilöinyt tiedot kestävyysraportointistandardien mukaista raportointia varten (kaksinkertainen olennaisuusanalyysi).
- Lausuntomme ei kata tietojen merkitsemistä kirjanpitolain 7 luvun 22 §:ssä tarkoitettulla tavalla, koska kestävyysraportointiyriyten ei ole ollut mahdollista noudattaa kyseistä vaatimusta ESEF-asetuksen tai muun Euroopan unionin lain säädännön puuttumisen vuoksi.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet konsernikestävyysraportin varmentamisen rajoitetun varmuuden antavana toimeksiantona noudattaen Suomessa noudatettavaa hyvää varmennustapaa ja kansainvälistä varmennustoimeksiantostandardia ISAE 3000 (uudistettu) ”Muut varmennustoimeksiannot kuin mennyttä aikaa koskevaan taloudelliseen informaatioon kohdistuva tilintarkastus tai yleisluontoinen tarkastus”.

Tämän standardin mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Konsernikestävyystarkastajan velvollisuudet. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa evidenssiä.

Muu seikka

Haluamme kiinnittää huomiota siihen, että Lassila & Tikanoja Oyj:n kirjanpitolain 7 luvun mukainen konsernikestävyysraportti on laadittu ja varmennettu ensimmäistä kertaa raportointikaudelta 1.1.–31.12.2024. Lausuntomme ei kata konsernikestävyysraportissa esitettyjä vertailutietoja. Lausuntoamme ei ole mukautettu tämän seikan osalta.

Konsernikestävyystarkastajan riippumattomuus ja laadunhallinta

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme toimeksiantoa, ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Konsernikestävyystarkastaja soveltaa kansainvälistä laadunhallintastandardia ISQM 1, jonka mukaan kestävyystarkastusyhteisön on suunniteltava, otettava käyttöön ja pidettävä toiminnassa laadunhallintajärjestelmä, mukaan lukien eettisten vaatimusten, ammatillisten standardien sekä sovellettavien säädöksiin ja määräyksiin perustuvien vaatimusten noudattamista koskevat toimintaperiaatteet tai menettelytavat.

Hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat:

- konsernikestävyysraportista sekä sen laatimisesta ja esittämisestä kirjanpitolain 7 luvussa säädetyn mukaisesti, mukaan lukien kestävyysraportointistandardien määrätty prosessi, jolla on yksilöity tiedot kestävyysraportointistandardien mukaista raportointia varten
- siitä, että konsernikestävyysraportissa on noudatettu kestävä sijoittamista helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/852 artiklassa 8 säädettyjä vaatimuksia
- sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia konsernikestävyysraportin, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Luontaiset rajoitteet kestävyysraportin laatimisessa

Raportoitaessa tulevaisuuteen suuntautuvia tietoja ESRS:n mukaisesti, yhtiön johto on velvollinen laatimaan tulevaisuuteen suuntautuvat tiedot raportissa kuvattujen oletusten perusteella tapahtumista, jotka saattavat tapahtua tulevaisuudessa, sekä mahdollisista konsernin tulevista toimista. Todelliset lopputulokset todennäköisesti poikkeavat ennakoituista, koska odotetut tapahtumat eivät usein toteudu suunnitellusti.

Konsernikestävyystarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutemme on suorittaa varmennustoimeksianto saadaksemme rajoitetun varmuuden siitä, onko konsernikestävyysraportissa väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa rajoitetun varmuuden antava varmennuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan päätöksiin, joita käyttäjät tekevät konsernikestävyysraportin perusteella.

Kansainvälisen varmennustoimeksiantostandardin ISAE 3000 (uudistettu) noudattamiseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko toimeksiannon ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat konsernikestävyysraportin olennaisen virheellisyyden riskit, ja muodostamme käsityksen toimeksiannon kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset varmennustoimenpiteet, mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia varmennustoimenpiteitä hankkiaksemme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa evidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

Kuvaus suoritetuista toimenpiteistä

Rajoitetun varmuuden antavassa toimeksiannossa suoritettavat toimenpiteet poikkeavat luonteeltaan ja ajoitukseltaan kohtuullisen varmuuden antavan toimeksiannon toimenpiteistä, ja ovat niitä suppeampia. Valittavien varmennustoimenpiteiden luonne, ajoitus ja laajuus perustuvat ammatilliseen harkintaan sisältäen arvioinnin väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvasta olennaisen virheellisyyden riskistä. Tämän vuoksi rajoitetun varmuuden antavassa toimeksiannossa saatava varmuuden taso on huomattavasti alempi kuin varmuus, joka saataisiin suorittamalla kohtuullisen varmuuden antava toimeksianto.

Toimenpiteemme sisälsivät mm. seuraavaa:

- Haastattelimme yhtiön johtoa ja konsernikestävyysraportin sisältämien tietojen keräämisestä ja raportoinnista vastaavia henkilöitä konsernitasolla ja organisaation eri tasoilla ja liiketoiminta-alueilla hankkiaksemme käsityksen kestävyysraportointiprosessista ja siihen liittyvistä sisäisistä kontroleista sekä tietojärjestelmistä.
- Perehdyimme yhtiön laatimaan taustadokumentaatioon ja asiakirjoihin soveltuvin osin, ja arvioimme, tukevatko ne konsernikestävyysraportin sisältämiä tietoja.
- Arvioimme yhtiön toteuttamaa kaksinkertaisen olennaisuuden arviointiprosessia suhteessa ESRS-standardien vaatimuksiin sekä sitä, ovatko arviointiprosessista annetut tiedot ESRS-standardien mukaisia.
- Arvioimme, ovatko konsernikestävyysraportin sisältämät kestävyystiedot ESRS-standardien mukaisia.
- EU-taksonomiatietojen osalta hankimme käsityksen prosessista, jolla yhtiö on määritellyt konsernin taksonomiakelpoiset ja taksonomian mukaiset taloudelliset toiminnot, sekä arvioimme näistä annettujen tietojen säännöstenmukaisuutta.

Helsingissä 28.2.2025

PricewaterhouseCoopers Oy
Kestävyystarkastusyhteisö

Samuli Perälä
KRT

KIERTOTALOUDEN TOIMINNANJOHTAJA

Lassila & Tikanoja Oyj

Valimotie 27, 00380 Helsinki

puh. 010 636 111

www.lt.fi